

Alte Drucke

**Elenchus Primus || ERRORVM || ANTONII SADEELIS || IN
LIBELLO DE VE-||ritate humanæ naturæ || Iesu Christi. ||
Auctore || M. BALTHASARE || MENTZERO ...**

Mentzer, Balthasar

Witebergæ, 1598

VD16 ZV 30859

DE TITVLO LIBELLI ANTONI SADEELIS.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149144

DE TITVLO LIBELLI ANTONII SADEELIS.

Describit Antonius Sadeel tra-
stationem suam Theologicam &
scholasticam de veritate huma-
næ naturæ IESV CHRISTI:
subinnuens scilicet isto titulo, et
verti naturam humanam in persona Christi,
si vera statuatur & realis eius præsentia in sa-
cra cæna, in Ecclesia, in medio inimicorum. Sed
cum argumentum istud accuratè in ipso libro
pertrahatur, sufficiat nobis hic quasi digito
monstrasse, reservaturis suo loco plenam respon-
sionem.

Porro disputationi isti hæc ἐμπειρὴ ὅτι mi-
nus rectè tribuitur: cum sit contra omnipræ-
sentiam corporis Christi directæ, ut patet ex
pag. 3. & subinde repetita hac conclusione:
Ergo corpus Christi non est ubiq;. Quan-
quam enim ad illius quæstionis explicationem
argumentum istud adhibetur de naturæ huma-
næ veritate & proprietate: tamen, cum & alia
afferantur in medium, & ex ipso ἐμπειρὴ sit
indendum nomen, non ejus probatione excusa-
ri titulus ille non potest sine confusione τῆς ἐπι-
μνηστικῆς, & eorum, quæ ad τὴν ἐπεξηγήσειον ex-
plicandum pertinent. Quare hic Plinianum il-
lud locum non habebit, quo & scriptores &
lectores

2 CONTRA ANTO? SADEEL.

lectores admonentur, ut sæpè titulum respiciant, tanquam breve totius operis argumentum. Aut si erit ille conformandus: Contra omnipræsentiam naturæ humanæ Iesu Christi. Sed & istud nomen forsan erit angustius huic tractationi: in qua & reliqua doctrina de communicatione idiomatum proponitur pag. 34. & sequentibus. Quare nos ita censeremus inscribendum librum: Contra realem idiomatum communicationem: nisi ipse autor tum in præfatione fol. 3. fac. b. lin. 3. tum in formatione status p. 3. solius omnipræsentia expressam mentionem fecisset.

De præfatione ad illustrissimos,
principes &c.

Ex Eutychetis cineribus excitatum esse ait (at falso) dogma omnipræsentia corporis Christi: atq; eodem everti substantiam humanæ naturæ. Agit de methodi suæ rationibus. Concedit nonnullos ex doctissimis videri non omnino alienos ab omnipræsentia corporis Christi, ut pro se possit intelligere. Sæpè ait concreta pro abstractis, & vici- sim hæc pro illis usurpari. Optat collocationem &c. De his verò (quantum quidem opus videtur) in ipsa tractatione suis locis attingetur.

CAPVT PRIMVM

Exordium quod Augustini sententiam memorabilem continet (de divina & humane naturæ in Christo unione singulariter mirabili,
&c.

& mirabiliter singulari) valde approbamus :
ex quo cum argumenta nobis nonnunquam pe-
tenda sint, monendum fuit, ut accuratè perpen-
datur, quicquid hic sadeel proponit. Nam quod
ex Augustino hic adfertur, ejus videbimus
ἐν τῷ Φα σὺν apud Sadeelem pag. 154.

Recitat Sadeel sententiam primam suam,
deinde nostram, de unione personali & com-
municatione idiomatum. Pag. 1.
& 4.

1. Ait: Humanam Christi naturam exornatā
essetionis summis et incōprehensibilibus ;
quatenus ipsius naturæ essentia ferre potest.

2. In recitatione nostræ sententiæ tantum
mentionem facit omnipræsentiae ; omīssa vivifica-
tione, omnipotentia, omniscientia &c. cum non
minus de his, quàm de illa controvertatur. Fa-
cit verò illud hoc consilio, ut latere tutius possit
& alios fallere sub usitato sibi & socijs nomine
ubiquitatis. A qua tamen ubiquitate (qualem
quidem Sadeel cum sectatoribus suis describit)
quam alieni sint synceri Augustinæ confessionis
socij, demonstrant protestationes illæ manifesti-
ssimæ D. Lutheri & aliorum: quæ in Apologia
libri Concordiæ cap. 9. & alibi habentur. Ac
quod ad rem ipsam attinet de hac disputatione,
explicatur in præfatione libri Concordiæ, quo-
modo ad eam pertracti sint ab adversarijs D.
Lutherus & ὁ μὲν Ἰησοῦς. Nisi enim negasset
Cinglius & asseclæ veram & substantialem
corporis Christi in sacra cæna præsentiam ;
minimè

minime foret tanta acerbitate de hoc doctrinae capite disceptatum. Ac ne nunc quidem de ubi-quitate quisquam litem adversarijs moveret, si praesentiam Christi hominis seu secundum humanam etiam naturam, in Ecclesia & sacramentis, verè & sincere crederent & docerent.

Porro diligenter notandum est, quomodo nostrae sententiae suam opponat Sadeel, At ille: naturam humanam Christi exornatam esse donis summis & incomprehensibilibus. Atqui id noster negavit unquam. Hic verò tanquam ἀκμή proponitur futurae disputationis: cum sit extra omnem controversiam. Ελεγχ. is est τὸ ὑποκειμένον: neque verè statum formavit Sadeel: id quod deinceps clarius etiam apparebit, pag. 3.

Istud autem erat Sadeeli preponendum, & argumentis demonstrandum: quòd unio personalis faciat tantum communia nomina, & communes titulos, & quòd divinas λόγους nihil habeat cum humanitate realiter commune & vicissim. Hoc enim caput est controversiae. Cui ex altera parte opponere debebat nostram sententiam non mutilatè (quod facit) sed integrè. Recitat enim in descriptione nostrae sententiae tantum tertium gradum seu genus communicationis omisis prioribus duobus. Qua de re suo loco plenior sequitur expositio.

Patet enim ex his, in ipso disputationis vestibulo, non posse nihil desiderari in Sadeele: cuius

Ius studium in veritate indaganda propria præfatio multum commendarat. Ille profecto error ingens est, ne quid dicam gravius. 1. Proponere res non controversas, tanquam controversas: id quod fecit in suæ sententiæ recitatione. 2. Proferre aliorum sententiâ mutilatè: quod commisit in nostræ confessionis explicatione. Neque est ut dicat Sadeelhe tantum contra omnipræsentiam disputaturum. Aliud enim & titulus libri monstrat (quo affirmat se de veritate humane naturæ Christi acturum) et totus hic tractatus testatur. Et erit infra peculiare caput: contra realem proprietatum communicationem.

Cæterum quod attinet ipsam integram nostrarum Ecclesiarum de toto hoc capite sententiam: requiratur ea apud synceros doctores, & ex libro Christianæ Concordiæ. Nos enim errores demonstrare Sadeeliticos, & eorum solutiones paucis proponere animum induximus: quod quidem felix & faustum esse jubeat is, cujus causæ patrocinamur. Amen.

Recenset modos considerationis corporis Christi, & distinctiones, quibus nostram sententiam innitit ait. Verum sententiæ nostræ fundamentum est Dei verbum: cui rectius explicando & facilius intelligendo distinctiones à nobis adhibentur. Quod quomodo fiat, infra apparebit suo loco.

In extremo hoc capite calumniam nota. In Pag. 3.

6 CONTRA ANTO: SADAEL.

simulat nos Sadeel. quod statuamus: Humanam naturam Christi esse finitam simul & infinitam. Contra liber Concordiæ expressè damnat, si quis dicat humanitatem esse factam infinitam. Anathematismo 8. de persona Christi. Quæ calumnia eò est atrocior: quia nobis impingitur in ipsius status seu τὸ ὑπάρχον formatione. Et sæpius recurreret, sicut videbimus.

CAPVT SECVNDVM.

P. 3. 4. Recitat hoc capite fundamenta sua Sadeel, quæ ait ex diuinis literis esse desumpta. Atq; adfert sanè sacra scripturæ verba, sed sensu plerunq; corrupto: id quod ostendendū nobis erit. Ordine enim Sadeelitico singula dicta excutimus, ut res tota fiat manifestissima. Hoc enim capite expugnato, porrò nihil erit solidi, unde sententiam suam stabilire queat.

Pag. 4. Ponitur primo loco Iohannis illud: Verbum caro factum est. Quam auream sententiam meritò suspicimus & facimus maximi, urgemusq; contra quosvis Ἑρισμάχους. Obseruetur autem græca vox ἐγένετο: quæ quasi digito demonstrat generationem filij Dei. Vnde apud Paulum filius Dei dicitur γενόμενος & ex semine Davidis Roman. 1. ex muliere. Galat. 4. & Philip. 2. γενόμενος & ὁμοιωµατι ἀνθρώπων: quod sic ipse Apostolus exponit λαβὼν μορφὴν δούλου. Ex quibus Damascenus concludit, hypostasin λόγους factam esse humanita-

eis quoque hypostasin. Atque hinc D. Athanasius in symbolo sic describit hoc mysterium, ut dicat incarnationem esse assumptionem humanitatis in Deum. Ut verè nunc & orthodoxè dicatur: Verbum est caro. Caro est Verbum: vel, ut usitatè loquimur: Deus est homo, homo est Deus. Qua de re inferius plura dicenda erunt. Atque sic nostram sententiam hoc illustre testimonium validissimè confirmat: quod in progressu clarius etiam patebit.

Locus secundus à Sadeel: adducitur ex 1. Timoth. 3. Deus est conspicuus factus in carne.

Resp. Acceptamus & nos utraq. manu. Atque hinc conclusimus, quàm arcta sit adeoque intima inter λόγον & assumptam carnem unio & τε-
ξιχώσις: ex qua hæc consequitur verissima κοινωία, ut DEVS λόγος dicatur esse natus, passus &c. Quæ minime omnium est verbalis prædicatio, cui res ipsa non subdit, vel ἀλλοιω-
σις, vel synecdochica oratio, ut nonnulli volunt; sed est ipsa res, ipsaq. veritas verbis istis expressa. Unde & verbum vitæ vidisse dicuntur Apostoli & manibus contrectasse: non in proprietate divinæ essentia, quæ videri tangi ve-
potest à nemine: sed quia DEVS conspicuus factus est in carne: ut hic ait Apostolus.

Tertiò Paulinum istud citatur 1. Timoth. 2. Unus mediator Dei & hominum, homo Iesus Christus.

B 2

Resp.

Resp. Eximium omnino illud est, & nobis
perquam gratum. Inde enim necessario colligi-
mus, cum Christus in Ecclesia praesens statuatur
ex sua ipsius promissione: esse et ibi verum, quod
ait hic Apostolus, quod sit homo Iesus Christus.
At qui in certo caeli spacio humanitatem Christi
quasi captivam tenent, & in terris λόγος extra
humanitatem praesentem esse affirmant: profe-
cto vim Apostolici axiomatis non ferunt: quod
mediator Dei & hominum sit homo Iesus Chri-
stus. Hominem enim esse absq. humanitate ne
fando quidem auditum est. Mediator igitur
Christus est in Ecclesia praesens & efficax: non
divinitate solum sua, sed & humana natura, a
qua nomen illud habet, ut sit & dicatur homo
Iesus Christus.

Quarto assertur Epistola ad Hebraeos c. 2.
Assumpsit semen Abraham. Quare per o-
mnia debuit similis fieri fratribus.

Resp. 1. Semen Abraham humana natura
ista est à filio DEI assumpta in persona unita-
tem: ut λόγος & haec unita humanitas sint &
dicantur Iesus Christus, salvator & mediator.
2. Quousque se extendat ista similitudo cum fra-
tribus, in sequentibus prolixè demonstrabitur.
Vixit homo est Corplus. & quae sunt in homi-
ne substantialia, insunt ea in Christo homine co-
munia. At non inde sequitur in Christo nihil esse
eximium, summum, divinum, quod non & in
fratribus reperiatur. Le solo enim homine Chri-
sto

fit dicitur, quod *ὁ εὐς* sit, collocatus ad dextrā Dei, rex, pontifex &c. Quae quidem suo loco *ῥησις* explicabuntur.

Quintus locus ex eadem Epistola depromptus est c. 2. Christus particeps factus carnis & sanguinis *ἰησὺ*; communicavit.

Respondeo. Magnum est pondus istorum verborum: ex quibus haec duo maxime observentur, quae adhibet Apostolus ad incarnationis mysterium explicandum: *καὶ ὁ ἀνθρώπινος καὶ ὁ θεῖος*. *Σὺ γὰρ ὁ ὢς* fuit vocē *ἐπιλαμβάνεται*, inquit, semen Abraham assumit. Notat igitur Apostolus intimam *καὶ τὴν φύσιν* inter λόγον & naturam assumptam. Atque hi quidem loci, quos hactenus vidimus, nude à Sadeele proponuntur ad veram *ἐκείνου* demonstrandā. Vbi cum consentientes habeat omnes Orthodoxos, valde miror omissum ab ipso fuisse clarissimum testimonium D. Pauli, qui Colof. 2. de Christo: In ipso, inquit, habitat tota plenitudo divinitatis corporaliter. Quae verba singula suppeditare nobis possunt argumenta firmissima in hac disputatione: quemadmodum infra apparebit.

Quae nunc sequuntur scripturae dictae, vindicanda nobis erunt à depravationibus. In quibus primum occurrit illud, Luc. 2. Iesus proficiebat sapientiā & staturā &c. At Sadeel: Cor. P. 4. 5. ruptum esse hunc locum à nonnullis,

qui progressus eos in spectrum conver-
runt.

Respondeo. Si qui sint, qui hæc pro spectris
babeant: Sumus Dei beneficio nos ab ijs quam
alienissimi. Verè enim credimus Christum pro-
fecisse, ut staturâ corporis, ita & sapientia,
nempe habituali. Neq; tamen vel volo vel pos-
sum illorum repudiare sententiam, qui dictum
illud interpretantur de motibus spiritus sancti,
excitantis Christum jam ad hoc, jam ad aliud
opus suscipiendû. Quod enim Sadeel vocis Græ-
cæ (πλήρης) vulgarem versionem carpit,
nullo id facit sôudo fundamento. Nisi forte ne-
gare velit illud Paulinum (in ipso reconditi
sunt omnes thesauri sapientiæ & cogni-
tionis) ab ipso conceptionis momento esse ve-
rissimum. Quid? quod ipse Lucas, optimus suo-
rum verborum interpres sic scribit cap. 4. ἡμεῖς
δὲ πνεύματι & αἰσὶν πλήρεις. Iesus plenus
spiritu sancto? Et quomodo non plenus esset sa-
pientiâ is in quo habitat πᾶρ πλήρωμα τῆς
θεότητος & σωμάτων? Col. 2. imo ex ejus
plenitudine (πλήρωμα) omnes accepimus?
Iohan. 1. Et cui dat Deus spiritum absq; men-
sura? Iohan. 3.

P. 5. Format ex recitatis locis Syllogismum Sa-
deel, cujus est hæc summa: Naturale & verum
corpus est circumscriptum & præditum
suis dimensionibus. Corpus Christi est
verum humanum corpus. Ergo est cir-
cum-

circumscriptum. Et per consequens, non est ubique.

Respondeo, 1. Explicanda est homonymia in voce circumscriptum. Refertur enim tum ad corporis essentiam: tum ad externum locum. Corpus Christi est & manet circumscriptum (& finitum) quia essentia ejus finita est, & proprijs terminis circumscribitur & finitur. Haftenus nobis cum Sadeel convenit. Deinde verò de extremo ambiente loco dicitur, quod circumscribat & contineat locatum: quemadmodum sphaera Mercurij circumscribit sphaeram Lunae. Atque hoc sensu accipit Sadeel tum hic, tum alibi. Quare 2. addo: Majorem propositionem: yllogismi Sadeelitici veram esse de corpore merè physico. Cum verò assumptio loquatur de corpore non merè physico, sed et verè divino id est, ipsius Dei corpore: occurrunt quatuor termini: unde saluti conclusio. 3. Elenchus est παρὰ τὸ μὴ ἀντιπρὸς ἀντιπρ. Vñ enim caro & sanguis Christi praesentia sint in sacramentis & Ecclesia, non essent illorum proprietates naturales, sed personales unio cum filio DEI, & divina promissio. 4. Error est τὸ πρὸς ἀντιπρὸς ἀντιπρ. Quia Sadeel ἀντιπρὸς ἀντιπρ. opponit unionem personalem, & quae ex illa consequitur communicationem, veritati humane naturae. At in schola Spiritus sancti sunt haec argumenta consensanea. Non enim desinit esse verum corpus, etsi unitum est τὸ πρὸς ἀντιπρ. etsi est vivificum, etsi est praesens in caelo

& Ecclesia simul 5. Sic igitur ad absurdum redigo. Verum humanum corpus (quod est circumscriptum), non potest capax esse infiniti. Corpus Christi est verum humanum corpus. Ergo non potest capax esse infiniti (λόγος). Quare unio nihil est. Ἀδελόλογον ἡγοῦ, ἀσέβεια.

Act 10.
Marc 6.
Ioh. 11.

Pergit Sadeel concludere. Christus secundum corpus dicitur discessisse, adfuisse, abfuisse. Ergo corpus eius non est ubique.

Respondeo. 1. Per distinctionem, verbis Augustini. Christus adest, abest, adit, abit: secundum veri corporis modum. At hinc minime sequitur: Ergo secundum modum maiestatis non est nisi uno loco. Error παρὰ τὸ μὴ ἀπλῶς, ὡς ἀπλῶς. 2. Eiusmodi dicta de statu exanitionis intelligenda sunt: de qua sic Apostolus: ἐκένωσεν ἑαυτὸν, evacuavit seipsum ad Philip. 2. 3. Naturalis loci proprietas non est ὑπερφαικῶς opponenda unioni personali, & promissioni de presentia: alioquin totam fidem nostram corrumpere necesse est: quod absit. Sic enim verus homo est Christus, ut veracissimum sit os Christi promittentis presentiam corporis et sanguinis in sacra cena & Ecclesia.

Me non semper habetis vobiscum. Matth. 26. Ergo corpus Christi non est ubique.

Respondeo. Elenchus τῆς συμμεσικότητος. Nisi quis falsam esse dicat (quod absit) insignē hanc promissionem: Ego vobiscum sum

usq; ad consummationem seculi. Matth. 28. De
ea praesentia Christus loquitur, Matth. 26. c. quā
dari ipsi, tanquam egenti, possint vitae alimen-
ta; ut evincunt omnes circumstantiae. Hoc mo-
dum non versatur nobiscum: sed alio longē
sublimiore, tanquam dominus, rex, custos, ponti-
fex, &c.

Relinquo mundum: A eo ad patrem.
Ergo.

Respond. ἐλεγχθη τις φερόμενος, Mun-
dus hic sumitur pro mundana conversatione
μετὰ τὸν κόσμον. Et Christus mundum reliquit,
cum per mortem & passionem ingressus est in
suam gloriam. Quod ex opposito satis manifestū
est: Christus venit in mundum. Annon etiam
erat in mundo ὁ λόγος, antequam ex Maria
nasceretur homo? Atqui est ab aeterno infinitus,
& proinde omnipraesens. Venire igitur in mun-
dum, dicitur, postquam verus homo natus con-
versatur in mundo juxta conditiones hujus se-
culi & naturae (excepto peccato. Denique quid
opus est Christo, ut mundum (tanquam cerium
locum; ex hypothesis, & de clis) relinquat, quod
veniat ad patrem? Siquidem & pater in mun-
do est: quia, ubique est. Hinc Christus ipse:
pater, inquit, in me est, & ego in patre. Io-
han. 14.

Non amplius sum in mundo. Iohan.
12. Ergo.

Respondeo, Sumo ex his verbis sententiae

meæ fundamentum. Crassus est Sadeel, cum ait: hoc secundum corpus dici. Nam ceriò ium Christus aderat suis discipulis Hierosolymis. Imò de discipulis suis affirmat, quod sint in mundo. Ioh. 17. v. 11. Quibus cum ipse adesset: quomodo fuit extra mundum? siquidem mundus locus aliquem certum notat. Erat autem Christus verè extra mundum, nempe, conversatione mundanam: postquam jam hora mortis acceperat, ipseque paulò ante dixerat discipulis: Non bibam amplius de genimine vitis, donec regnum Dei venerit. Luc. 22.

Christus penetravit cœlos. Ergo Hebr. 4.

Respond. Consecutio hic nulla est: Christus penetravit cœlos: Ergò non est corpore suo præsens in terris. Nam cœlos penetrare est aliquid amplius, quam ad cœlum ascendere. Elias in cœlum quidem euectus est, at nunquam dicitur penetrasse cœlos. Et idem Apostolus ait: Christum sublimiorem cœlis factum Hebr. 6. quia ascendit ὑπερταῦ πάντων τῶν οὐρανῶν Ephef. 4. De ascensu infra fusiis.

Si esset in terra, non esset sacerdos. Hebr. 8. Ergò &c.

Respond. Mirum sanè genus argumenti. Cum Christus in terris versaretur, annon sacerdos erat Sadeel? Profectò cum pro fidelib9 suis ad Deum oraret, Iob. 17. Hebr. 5. Et in ara crucis seipsum offerret: Hebr. 9. v. 10. erat utiq.

in terra. Quid? quod Christus sacerdos est, etiam quâ Deus? Est enim officij nomen. Error est phraeos. In terris esse hic accipitur, pro terrenum esse. Patet, id ex hoc ipso loco: quia opponuntur sacerdotes Levitici & Christus. Illi iuxta legem Mosaicam peragebant sua sacrificia, et serviebant umbræ, Christus verò sacerdos est iuxta ordinem Melchisedeci. Inspiciatur integer contextus, & antecedentia cum consequentibus conferantur.

Contrectate me & videte. Luc. 24. Ergo corpus Christi est præditum suis dimensionibus.

Respondeo. Christi argumentum tale est. Spiritus non habet carnem & ossa. Ego habeo carnem & ossa. Ergo non sum spiritus. Assumptum probat à testimonio sensuum: quia vident ipsi discipuli & possint contrectare. At hinc non sequitur, quod vult Sadeel. Primum enim respondent veteris Ecclesie doctores, innovator hanc & dispensationem fuisse peculiarem, quod non solum attrectari se pateretur, sed & cum discipulis vesceretur Christus à mortuis suscitatus, & cicatrices suas ostenderet. Glorificata certè corpora erunt ab omni in universum imperfectione libera. Fidem autem discipulorum sic volebat Christus confirmare. Deinde corpus Christi est verum corpus, etiam glorificatum: sed non est ideo locorum diastasi subjectum, quò minus præsens esse possit ubi velit. Nec tamē

men nego finitatem huius corporis, quia semper finitum manet, finitum, inquam, finibus & terminis propriæ naturæ, non externi loci ambientis dimensione. Quippe in cælo physicus locus nullus est: multo minus $\alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma\ \lambda\omicron\gamma\omega\varsigma$.

Ascendo ad patrem. Iohan. 20.

Respondeo. Non erat opus locali ascensu, ut ad patrem Christus veniet: quia pater ubiq; est. Elenchus ergo est phariseos. Vult Christus hoc significare, se victa jam morte & diabolo in gloriam suam ingressurum esse, patremq; cælestem sic nobis conciliaturum, ut nos ille pro filijs, nosq; ipsum pro charissimo patre habeamus.

Proficiscor ut parem vobis locum, Iohan. 14. Volo ut ubi ego sum, & illi sint mecum. Iohan. 17. Item: Sequuntur agnum quocunq; jerit. Sadeel hæc dicta de certo quodam loco accipit, in quo congregati fideles videnturi & gavisuri sint cum Christo.

Respondeo. 1. Beatitatem fidelium scriptura definit non definito aliquo loco cæli Empyreæ, sed visione, agnitione & fruitione Dei: quem Paulus fore ait omnia in omnibus. Corinth. 13. & 15. 2. Conciliet Sadeel suam opinionem cum hac Christi sententia, Matib. 25. ubi ad pios: Possidete, inquit, regnum paratum vobis à patris fundamentis mundi. Num opinatur Sadeel, Christum novam arcem in cælo fabricasse, postquam in cælum ascendisset, ut eo

pū recipiantur? Ac de novissimo quidem die affirmat scriptura, futura tunc nova omnia, cælum & terram. Ergone locus ille, quem Christus ascensu suo paravit, conflabit igni? Sed plus satis de profanis istis cogitationib. Est enim ea Christi mens is in locis paraturum se locum; id est, aperturum viam ad cælestem beatitudinem. Quomodo vulgò dicimus: Facile locum inpeniet virtus apud honestos viros: id est grata erit & acceptabitur. Dictum Apocalypseos propriè hunc habet sensum: Fideles secuturos regnum quocunque perit: hoc est, observaturos mandata Christi, & ad nutum ejus ambulaturos.

Transformabit corpus nostrum humile, ut conforme fiat corpori ipsius glorio. Ergò.

Respondeo. Consecutio fallit 1. propter Phil. 3°

καταλόγῳ μὴ ἀ non causa ut causa. Neque enim transformatio sive glorificatio causa statuitur præsentie corporis Christi in Ecclesia: sed, ut jam antè dictum est sapius, promissio divina & unio hypostatica cum λόγῳ: quarū illa voluntatis est, hæc facultatis seu δυνάμειος.
2. Conformitas illa gloriosi corporis Christi cum alijs fidelium corporibus (quæ in summa cælestis vitæ gloria et honore consistit) minime evertit prærogativas illas, quæ soli Christo secundū humanam naturam competunt. Hæc enim uni Christo singularis gloria relinquitur secundum carnem:

carnem: quod ea (caro) personaliter unita est filio DEI. Cui enim dixit unquam angelorum: tu es filius meus? Hebr. 1. 3. Denique quæ sit glorificatorum corporum futura conditio, in beata illa vita cognoscemus. Fatetur infra Sadeel in momento temporis esse illa posse, ubi ubi velint. Quod quàm bellè conveniat cum ista quantitatis dimensione, de qua hic verba facit, ipse viderit. Iesus crucifixus non est hic, Matth. 28.

Respondeo. Elenchus accidentis est. Ipsi Angeli respondent apud Lucam, cap. 24. Quid inter moriuos queritis eum qui vivit? Non igitur simpliciter sermo est de præsentia Christi: sed respicit Angelus ad resurrectionem: cum mulieres istæ venissent unctura Christum mortuum.

Pag. 7. *Quod addit Sadeel de præsentia visibili: argumentum est Thomisticum. Dolendum est, eò progressam esse audaciam ingenij humani, ut credere Christum, quàm homo est, præsentem velit, nisi oculis videat, manibusq; palpet. Nos contra istud Salvatoris observemus: Beati, qui non vident, & credunt. Ioh. 20. Sed de visibilitate corporis Christi infra prolixius.*

Recessit ab eis. Luc. 24. Ergò.

Respondeo. Perversa conclusio. Cum Spiritus sanctus sic potius concludat: Christus assumptus est in cælum: & operatus est unà prædicantibus discipulis ubique. Marc. 16. Et ipse

ipse Christus jam jam in cælum adscensus ait:
hoc ipsum Sadeelis ὁπίσμεν redarguens: Ecce
Ego vobiscum sum usque ad consummationem
seculi.

Quem oportet cælum capere. Matt. 28.

Respondeo. Insigniter hunc locum Sadeel
corrumpit: ut maxime præ se ferat, velle se ge-
nuinam ejus sententiam indicare. Ait, oportere,
ut cælum capiat Christum. Alij (Sadeelia
suci) maluit sic efferre: Christum cælo capi. At
neq. id Grammatica patitur constructio: neque
res ipsa ferre potest. τὸ δέξασθαι, quod est me-
dia διαδέσθω, sumitur hic activè: quod Sa-
deel non negat. Ordo constructionis hic est: τὸν
(Χριστόν) δὲ δέξασθαι ὡραῖον. Ut Χριστός sit
antecedens seu. subjectum in propositione: δέ-
ξασθαι ὡραῖον sit consequens seu prædicatum.
Nam si sic esset construendum: ὡραῖον δὲ
δέξασθαι Χριστόν. necesse esset articulum addi
τῷ (ὡραῖον) hoc modo: τὸν ὡραῖον δὲ δέ-
ξασθαι Χριστόν. At contrarium est apud Evange-
listam. Relativa enim vox, quæ articulum in-
cludit, refertur ad τὸ (Χριστόν) ut sic resolven-
dum sit: τὸν Χριστόν δὲ δέξασθαι ὡραῖον. Verè
ergo & rectè dicitur: ὁ Χριστός δέχεται ὡρα-
ῖον. Si passiva versio habere locum deberet, di-
cendum foret ex Græci sermonis consuetudine:
τὸν Χριστόν δὲ δέχθηναι ὡραῖον. Vel præmisso
articulo, τῷ ὡραῖον: Quemadmodum Plutar-
chus ait in Themistocle, δέχεται τῷ τεύχε

τοῦς ἑαλιώταις. Sed non est opus alijs argu-
 mentis, cum interpretem habeamus huius dicti
 omni exceptione maiorem, nempe D. Paulum:
 Qui paraphrastice reddens nobis hunc locū ita
 scribit, 1. Corinth. 15. Nam oportet eam (Chri-
 stum) regnare: usq; quod posuerit omnes inimi-
 cos sub pedes suos. Quod Lucas vocat Cælum
 capere: id Paulo regnare est. Tempora verò τῆς
 ἀποκαταστάσεως, restitutionis omnium vocat
 Paulus, quando Christus devictis omnibus ho-
 stibus & prostratis regnum patri traditurus est.
 In faciem igitur D. Paulo contradicit Sadeel
 negando cælum capere idem hic esse ac regnare.
 Atq; si, ut vult Sadeel, Christus cælo capitur usq;
 ad tempora τῆς ἀποκαταστάσεως πάντων:
 quero ego ex eo, anne & cælo tum capiendus
 sit Christus, postquam magnum illud iudicium
 in extremo die peregerit, omniaq; restituerit?
 Id enim expresse Lucas negat. Deniq; addo hoc
 vice coronidis: si cælo capitur Christus usq; ad
 extremum diem: non igitur Paulo apparuisse
 verum Christum in via Damascena. Act. 9. nec
 adstitisse in castris, Act. 23. nec distribuere
 corpus suum in sacra cæna, Matth. 26. Ἀδελ-
 φοι. Ἄνωγε.

Pag. 8.

Iesus receptus est in cælum Act. 1.
 Venier in nubibus cæli, Matth. 24. Expe-
 ctatur è cælis. 1. Thess. 1. Usque quò vene-
 rit. 1. Corinth. 11. Peregrinamur à Domino:
 2. Cor. 5. Cupio esse cum Christo. Philip. 3.

Respon-

Respondeo. *Dicta illa scriptura omnia absit ut quisquam Christianus neget. At quam ex ijs conclusionem nescit Sadeel pernegamus. An: veram corporis Christi & realem praesentiam in terris ante novissimum diem expectandam non esse? Videat Sadeel atque etiam videat, quàm sit vanus & inani promissor biatu, egregie scilicet declinans de vera praesentia corporis & sanguinis Christi in sacra cena. Vide utrumq; ipsius tractatum de manducatione tum spiritali, tum sacramentali. Novimus enim cenam dominicam in terris celebrari, ubi Christiani congregantur: σὺν ὧν ἡμεῖς ὑμεῖς, inquit Apostolus I. Cor. II. Atqui Sadeeli non est expectanda vera praesentia corporis Christi in terris, ante novissimum diem. Quare in sacra cena corpus Christi non est praesens. &c. &c. Ad argumenta. Fatemur Christum corpore suo recessisse à nobis visibiliter, ait angelus Actor. i. sive videntibus Apostolis: quo modo & rediturus est ad iudicium. At hinc non sequitur fallacem esse promissionem: Ego ero vobiscum usque ad consummationem. Matth. 28.*

Peregrinari porrò dicimur à Domino: non quia ille prorsus à nobis abest: sed quia non fruimur pleno ipsius aspectu: (ut Apostolus ipse explicat, 1. Corinth. 13. Et hoc ipso loco: per fidem, inquit, incedimus, & non per aspectum:) ut quia ad veram illam patriam caelestem ad-

6

fira-

spiramus ex mundana ista peregrinatione. De qua sic aliquando regius Propheta : peregrinus sum apud te, inquit, incola ut omnes patres mei. Psal. 39 Vide etiam Gen. 47.

Eodem pertinent duo reliqua dicta à Sadeel allegata ex 1. Thessal. 4. Dominus descendet de cælo, Rapiemur, in nubes obviam Domino : Quibus reditus Domini visibilis ad iudicium significatur. Ac profectò hæc ratiocinatio in Logica schola Spiritus sancti non valet : Christus abiit visibiliter ad cælum : redibit visibiliter ad iudicium : Ergò corpus ipsius non est in sacra cæna præsens, nec in Ecclesia. Opponit ista duo Sadeel tanquam ἀντιπορτικὰ : sed sunt ea Spiritui sancto maxime consentanea : & utriusq; nititur manifestis scripturæ testimonijs. Quare demonstrator Sadeel hoc tantum demonstrat, se locos scripturæ non sobrie interpretari, sed in sensum alienum detorquere, ut hactenus vidimus.

Et cum sint talia Sadeeliticæ ἀποδείξεις fundamenta, arenosa nimirum & lubrica : facile colligere quivis potest, quale nobis sit expectandum ædificium. Sed placet totam fabricam penitus introspicere.

Sic igitur demonstrando concludit.

Nullum corpus, quod est verè & essentialiter humanum corpus, quod accedit, palpabile & visibile est, prædictum
carno

carne & ossibus, cui nostra corpora conformia futura sunt: potest esse omnipræsens sive ubique. Corpus Christi est tale, Ergò non potest esse ubique.

Respondeo. 1. ad πρὸς δασιν: loqui eam de corpore merè naturali & physico. Assumptum igitur fallax est. Et si enim ipsius Christi est verè humanum corpus: tamen non est merè physicum, aut tantum naturale & humanum: sed est filij Dei corpus, divinum corpus, deificatum corpus, ut ex orthodoxis patribus quidam appellant. 2. Si vult Sadeel corpus Christi judicare tantum ex πρὸς δασιν naturalibus: tollat igitur prerogativas, quas ipse illi concedit incomprehensibiles. 3. Si essentialis corporis proprietas in causa est, ut præter eam tribui nihil corpori vel debeat, vel possit: Consequitur carnem Christi non esse vivificam: imò carnem Christi non esse τὸν λόγον unitam. Quod quidem sic conficio. Essentialis corporis proprietas hæc est, ut esse non possit nisi uno loco. Atqui ὁ λόγος nec locus est, nec sunt in eo loca. Corpus igitur Christi non est in λόγῳ. Ἀδελόλογον. Propositio Sadeelis est. Assumptio est ἀξιόπιστος. 4. Deniq; consideretur, quæ sit hæc in Theologia methodus. Sacra scriptura promittit & monstrat corporis Christi præsentiam in sacramentis & Ecclesia. At hanc præsentiam corporis P. 10. proprietates non ferunt, ait Sadeel. Falsa est igitur.

Contra nos hanc opponimus ἀπόδειξις. Quodcunque sacrae literae expressis & claris verbis affirmant; illud firmissima fide tenendum est. Atqui hoc; Christus, etiam quā homo, est in Ecclesia, & sacramentis, & medio inimicorum praesens; sacrae literae expressis & claris verbis affirmant. Ergo firmissima fide tenendum est. Propositio est ἀξιόπιστος apud omnes verē Christianos. Assumptio perspicua est ex verbis institutionis cēnae. Matth. 26. 1. Corinth. 11. & promissionibus Christi. Matth. 18. 28. quibus addo Psal. 110. Act. 9. 21. 23. Ephes. 4. Apocal. 1. &c.

CAPVT TERTIVM.

Recitantur argumenta varia contra omni-
praesentiam corporis Christi: quae ordine vide-
bimus.

Argumentum I.

P. 10. Corpus Christi non est Deus. Ergo
non est ubique.

Respondeo 1. Propositio syllogismi in-
telligenda est ὁμοιωδῶς. Quicquid est per essen-
tiam omnipraesens, est Deus: id quod ex testi-
moniis liquet Hieremta cap. 23. & Esiae 46.
48. à Sadeele allegatis. 2. ἐλεγχθὲν τὸ αὐτὸ.
Corpus Christi in cēna praesens est: non propter
essentia

essentia infinitatem, sed propter institutionem
 & verba: Hos est corpus meum. In Ecclesia
 præsens est propter promissionem. Matth. 18.
 28. Vis verò & facultas præsentiæ dependet
 ex unione personali cum λόγῳ. 3. Redigo ad
 absurdum. Quicquid vivificum est, Deus est.
 Caro Christi non est Deus. Ergò non est vivifi-
 ca. Ἀπίθεε.

Verùm redarguit Sadeel, Omnipræsencia
 non potest divelli ab æternitate. Ergò si P. 11.
 corpus Christi est omnipræsens, erit etiam
 æternum.

Respon. 1. Scripturæ asserenti credimus.
 Vbi tacet scriptura & nos tacemus. Nullibi ve-
 rò dicitur: Caro Christi est æterna. 2. αἰτήματα
 Sadeelis probandum est ex scripturis: Pro idio-
 mate communicato, omnia communicantur.
 Non enim admittimus in hoc summo mysterio
 consequentias solum λόγικὰς. Salvat Deus
 bonitate sua; damnat justitia sua. N. que recte
 dixeris, perisse Iudæ bonitate seu misericordia
 divina. Sic mundū creat Deus bonitate & sa-
 pientia sua, non æternitate aut infinitate. se-
 quimur ergò scripturam, quæ multa alia Chri-
 sto secundum humanam naturam tribuit: infi-
 nitatem aut æternitatem non tribuit. 3. Æter-
 nitas potest aliquo modo dici communicata car-
 ni, nempe ἐμμέσως: quia idiomata illa, vis
 vivificat, omnipotentia, omnipræsencia, emun-
 datio à peccatis &c. sunt infinita et æterna. De

carne autem eternitas ἀμείσως non prædicatur: quia se non exerit per carnem, quemadmodum idiomata cætera. 4. Anima hominis, quæ & ipsa est ἀμείσως (quia spiritus ὁλως ὁλοσ τι) potentias suas corpori quasdam communicat: nec tamen inde corpus fit spirituale, invisibile, immortale. Cur ergo sequatur de Deo λόγος, ut cum vivificum faciat corpus suum, & omnipotens, & omnipræsens, confestim etiam infinitum reddat & æternum? Sed hæc paulò post accuratius proponentur.

Pag. 12.

Argutatur Sadeel. Si corpus Christi est omnipræsens, una eademque omnipræsentia, quæ ὁ λόγος est omnipræsens: sequitur hoc absurdissimum, corpus Christi esse Deum: si non essentialiter, at communicativè.

Respondeo. Ἀναλόγως. Hoc sequitur: Ergo corpus est unitum Deo λόγος, non essentialiter, sed ὑποστατικῶς. Non sunt ex nostro cerebro in tantis mysterijs nebulosæ conclusiones: sed lucerna pedibus nostris verbum Domini, Psal. 119. Nec dum probavit Sadeel hujus sequelæ ἀνάγκη: Corpus Christi est in cælo, & cæna, adeoq; Ecclesia simul præsens. Ergo corpus Christi est Deus: sive addat suum essentialiter, sive communicativè. Quod ut plenius appareat, assumo exemplum vivificationis. Iob. 6. Caro Christi vivificat, ex ipsa vivificandi vi & facultate, quæ est τοῦ λόγος essentialis: carni
verò

verò communicata καὶ ἐν ὅσῳ ὑποσάτῳ.
Hinc verò nemo sanus inferet: Ergo caro est
Deus. Quia sacra scriptura ita nusquam con-
cludit. Non ergò patiemur à Sadeele novum
nobis concludendi genus in articulos fidei Chri-
stianæ obtrudi: sed sequemur filium Spiritus
sancti.

Pergit Sadeel concludere contra omnipre-
sentiam corporis Christi: ex naturali loci &
temporis connexionē. Si extra locum est,
(inquit) corpus Christi, est etiam extra
tempus. Atqui falsum hoc. Ergo & il-
lud.

Respondeo. Corpus Christi quemadmo-
dum est ex essentia suæ naturali proprietate lo-
cale: ita eodem modo in tempore. Illud idem
corpus τοῦ λόγου anitum, ut est jam supra lo-
ca omnia ex. etum Ephes. 1. in dextra majesta-
tis: ita, hoc respectu, exemptum est omni physi-
co tempore: quippe quod ex cælestium orbium
motu & revolutione describitur: qui motus in
λόγῳ & cælesti vita non habet locum. Neque
tamen hinc æternitas consequitur corporis Chri-
sti, quasi fuerit ab æterno. Certo enim tempore
illud & conceptum & natum est. Gal. 4. Luc. 2.
Atque hic saniorum philosophorum etiam frui-
mur testimonio, qui extra mundum, sive cæ-
lum, neque locum esse, neque tempus docent.
Corpus ergo Christi in calo existens, imò supra
omnes cælos ὑπεράνω πάντων τῶν ἀστροῦ,

ait Apostolus ephes. 4. id est extra mundano philosophicū seu physicum: neque loco physico claudatur neq. tempore. Quod attinet tempus visibilis conversationis in mundo: fuit illa status τῆς κενώσεως exinanitionis, Philip. 2. de qua suo loco plura. Refer huc scriptura dicta: Omnia sunt subiecta pedibus ejus: Omnia in manus tradita. Psal. 8. 1. Corinth. 15. Hebr. 2. 6. Vbi profecto loca & tempora non excipiuntur.

Instat Sadeel: Repugnat aliquid ex parte dici infinitum, & ex parte finitum.

Respondeo. Neque locus neq. tempus jam finire potest corpus Christi. Est enim illud per unionem hypostaticā & sessionem ad dextram Dei ad eum thronum erectum, in quo loca omnia & tempora defecere. Finitum autem est & manet corpus Christi per essentia sua finitatem: neque unquam sit infinitum.

Recurrit calumnia de corpore infinito, quam P. 13. emollire sad. vel vult videri. Miror, inquit, fieri posse, ut quicquam quod finitum est, nempe corpus Christi, velint esse infinitum (quicquid tandem prætexant.)

Respondeo. Non dices falsum testimonium. Corpus Christi finitum est, finitumq. manet, per essentia finitatem. Nunquam factum est infinitum. Per oia libri Concordia supra allegata sunt ex an. thematismo. 8. De Persona Christi. Aliud est cum queritur, an corpus Christi

Christi in gloria ad dextrā Dei terminetur & concludatur loco et tempore. Vbi verò respondetur: in dextra Dei neq. locum esse neq. tempus: atq. id non solum ex certissimis Theologiae fundamentis, sed etiam sanioris Philosophiæ testimonio: sicut paulò ante dictum est.

Refellere conatur Sadeel responsionem nostram de distinctione idiomatum Lei ad intra & extra. Vocat involucria verborū: & absurda colligit, & scrafinos admisceat de quasi distinctione, & mirificè sibi placet. Sed videamus quàm feliciter argumentetur.

1. Querit: Cur æternitas non exerat suas *ægyptiæ*.

Respondeo. Querat illud etiam: Cur Deus per æternitatem suam non fecerit mundum æternum? Ac responsionem quidē ab illis expectet, qui arcana & abscondita Dei consilia (de prædestinatione) solent sua acuta ratione, extra imò contra verbum revelatum investigare, in summis etiam & tremendis mysterijs Dei.

2. Verum urget incommodis Sadeel, Deitas, P. 14. inquit, erit divilibilis, si non idiomatica communicentur simul omnia.

Respondeo. Probetur consecutio: & probetur ex scripturis. Vivificandi vis communicata est, juxta scripturam. Christo ut homini: ut jam caro Christi sit & dicatur vivifica. Æternam verò carnē scriptura non vocat: quamvis illa vivificandi vis carni communicata sit æterna.

Nam ἐνέσγαται aternitatis in carne se non exerunt, ut aternæ inde diceretur: quemadmodum vivifica dicitur, quia vitam mundo peperit, & fidelibus applicat.

3. Instat etiamnum: Unio non esset facta ex æquo, respectu attributorum deitatis, ac proinde non perfecta: si quædam tantum idiomata dicuntur communicata.

Respondeo. πᾶν τὸ πλῆρωμα τῆς θεότητος ἐκ τοῦ κυρίου ἡσίου σωματικῶς. Coloss. 2. Totus λόγος, & omnia τὰ λόγος ἰσχύματα sunt & habitant in carne, tanquam in suo templo, ut loquuntur Patres. Unio itaque perfectissima est, quod qui negat ἀνάθημα sit. Quæ autem hæc est concludendi ratio? Aternitas non se exerit per carnem Christi: Ergo unio non est æqua, sed imperfecta respectu aternitatis. Quæ σωάφεια hic? quæ σωήχθεια? Hæc enim in eum afferuntur finem, ut distinctio evertatur attributorum Dei ad intra, & ad extra. Ecquis ergo syllogismus exiliet? Vis vivificandi exerit se per carnem, ut caro dicatur aterna. Ergo non est æqua ratio unionis. An sic major? unio fit ex æquo, respectu omnium attributorum Dei, seu idiomatum. At unio facit carnem vivificantem. Ergo & facit aternam. Quod quia absurdum. Ergo & prius. Si sic argumentetur Sadeel, λαμβάνει τὸ ἐν ἀρχῇ. Hoc enim in questione versatur: Cur caro Christi dica-

tur

tur vivifica, omnipotens, omnipraesens &c. aeterna non dicatur? Ratio à nobis redditur hæc: quia vis vivificandi se exerat per carnem; aeternitas non exerat. Huc itaq; argumentum erat dirigendum, non recurrendum ad id, de quo ipso quærebatur.

4. Sed pergit Sadeel: Quia Deus est actus purissimus, inquit, certè ἐν ἐξ ὧν, eternitatis est, æternum esse.

Respondeo. Ex qua schola hæc, ô Sadeel? Vide atq; etiam vide, quid scribas. Si ἐν ἐξ ὧν eternitatis est, æternum esse: anne etiam ἐν ἐξ ὧν bonitatis est bonum esse? Bonum igitur facere, & exercere bonitatem quidnā est in Deo? Esse enim bonum, & bonum facere, haud nos possumus pro eodē habere. (Loquimur enim hic de Deo respectu creaturarum.) Deus ante mundi constitutionē bonus est ab æterno. In mūdi constructione bonitatē exerit. An ἐξ ὧν (vel potius in Deo ὁ νοῦς) & ἐν ἐξ ὧν ita confundemus? an τὸ εἶναι Dei, & τὸ ἐν ἐξ ὧν (in operibus Dei) miscebimus? Quid enim ita hæc disputas? Quæstio hæc est: An quadam Dei attributa considerentur ad extra? Tu ita respondes, ut Deam consideres in se, absque omni creaturarum respectu: & tribuas tamen Deo ἐν ἐξ ὧν, tanquam actum purissimum. At ea Dei ἐν ἐξ ὧν, quæ ad creaturas se profert, ex communi loquendi usu actus purissimus non est. Opponuntur enim hæc sibi: quemadmodū aliās actus primus

Pag. 112.
223. ait
Sadeel:
Glorificatio car-

nis Christi primus & secundus. Secundus actus $\chi\omega\epsilon\gamma\gamma\epsilon\alpha$ fit est op^o est. Purissimus actus hoc modo $\chi\omega\epsilon\gamma\gamma\epsilon\alpha$ non dicitur. Neq^{ue} hic miscenda sunt Metaphysica diextra. Expositiones: cum queratur de Lei operationibus. Quare hoc Sadeelis argumentum tantum non est, quantum ipse postea (pag. 19.) iaculat.

Pap. 15.

Novum atque argumentum: Esse proprietatem: & dici ad extra esse $\alpha\upsilon\tau\iota\phi\alpha\tau\iota\mu\acute{o}\varsigma$.

Respondeo. Elegans verò argumentum, quando ad Christum accommodatur? Evertit scilicet totam unionem. Num enim humana Christi natura est ad extra? ac non potius intra ipsam hypostasim $\tau\delta\ \lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$? Deinde $\alpha\mu\phi\iota\sigma\omicron\lambda\omicron\gamma\iota\alpha$ in proasi est: ad extra: quæ non significat proprietates Dei creaturis infundi: sed Deus dicitur agere ad extra, quando $\chi\omega\epsilon\gamma\gamma\epsilon\alpha$ est, et extra se quasi prodiens creaturas condit, conservat, propagat.

De bonitate creaturarum respondet Sadeel: esse illam ab hac questione alienam: quia sit creaturis habitualis, non proprietates divina.

Respondeo. Quæstio hæc est: An attributa deitatis distinguantur ad extra? Affirmatur id à nobis hoc argumento: quia bonitate sua Deus salvat, non damnat: bonitate sua & sapientia Deus condit mundum, non eternitate, &c. Anne hoc est argumentum à questione alienum? imò maxime congruum, Sadeel. Bonitas, sanctitas,

tas, iustitia in creaturis effecta sunt proprietatum divinarum, ut ais ipse. Considera ergo mecum: Bonitas estne effectum eternitatis? Sanctitas estne effectum eternitatis? Iustitia estne effectum eternitatis? Haud puto quenuquam dicturum, nisi velit ut momento totam diruere scripturam. Ut itaq; fateris, Sadeel, res creatas bonas esse, à Deo bono: nec tamen aeternas, à Deo aeterno: Ita concede scripturae & nobis, ut vocemus carnem Christi vivificam, à λόγῳ vivifico: nec tamen ideo aeternam à λόγῳ aeterno. Ad vide, quomodo tibi constes. Negasti ante pag. 15. proprietates deitatis dici posse ad extra. Hic concedis effecta proprietatum in creaturis distingui. Illa itaque effectuum distinctio undenam existit? A creaturis non est, sed in illis, tanquam objectis. A Deo igitur. Quæritur autem: An hoc respectu (creaturarum inquam) proprietates divinae distinctae sint? Affirmamus nos; negas tu, Sadeel. in d. negas posse dici ad extra. Qua parte Scholasticis facis injuriam, quorum iactas consensum. Expectamus itaque solidam explicationem hujus diversitatis. Interim sic ego concludo, Effecta proprietatum divinarum ad extra diversa sunt: ut ipse non negas: proprietates itaque ipse ad extra discernende sunt. Deinde si proprietates nunquam dicuntur ad extra: non dicuntur proprietates numero multitudinis, sed proprietates: propter essentiae divinae simplicitatem, quae in se manens

omnem

omnem pluralitatis respectū respuit. Proprietates autē divinae sunt ipsa essentia divina: aut ipsa
 pag. 57. In Deo enim sui ipsius ratione nihil à bonitate differt iustitia: nihil à sanctitate aeternitas. At differunt respectu effectorum ad extra.

P. 16. Res creatæ, inquit Sadeel, non dicuntur æternæ: neque dicuntur à se & per se bonæ &c.

Respondeo. Appendix illa & limitatio: à se et per se: in posteriore membro cur additur, cum omittatur in priore? cum sit per omnia par ratio utriusq;: Deus bonus est, imò ipsa bonitas: Ergò creatura Dei bona est. Deus æternus est, imò ipsa æternitas: Ergò creatura Dei æterna est. Agnoscisne tandem Sadeel, discrimen esse proprietatum Dei: cum ad extra considerantur? Creatura bona est, nec tamen æterna. Quare? Quia Deus æternitate sua non condidit creaturas, sed bonitate.

Sarcasnum de quasi distinctione omittimus: jactantiam præterimus. Conclusionem pagin. 19. refutavimus: Corpus Christi non est Deus: Ergò non omnipræsens. Annetiam sic? Caro Christi non est Deus: Ergò non vivifica. De hoc verò jam accuratius nobis disputandum erit. Sic enim ad hoc argumentum Sadeel respondet: 1. Non extare in sacris literis: Caro Christi est vivifica.

Respondeo. Dictiones istæ quidem hoc ordine non leguntur in sacris literis: at res ipsa
 tamen

tamen verè & abundè inest. Leguntur cap. 6. Iohan. versu 48. & sequentibus. Pertinet huc illa Nazianzeni sententia: Quædam sunt & dicuntur in scripturis: quædam verò sunt in scripturis, tametsi non dicantur.

2. Quia ab Ephesina synodo ea usurpata & defensa est propositio: responderet Sadeel, non satis expendi proprias vocabulorum & phrasium significationes. Vivificum esse, inquit, non dicitur de vita illa, quæ ita est Dei proprietas, ut sit ipse DEVS.

Respondeo. Quid ais? Ergone duplex Dei vita? Una qua vivit ipse: altera quâ vivificat? Quidni duplex etiam essentia? duplex bonitas? Una quidem, qua ipse sit, & sit bonus. Altera qua det tot & tota rebus creatis, & faciat bonas. Deum ergo compositum nobis effinges: quem simplicissimum hactenus pie credidimus: Vide autem Sadeel, quomodo conciliare hæc tua velis, cum ijs, quæ paulò antè afferebas ad negandum discrimen tñ ad intra, & ad extra, in Deo. Quin vide hinc tua ipsius verba. **Vi-
P. 180**
vificus DEVS dicitur, inquis, quia vita à DEO confertur. Bene. At hinc non sequitur: Ergo alia in Deo vita est, qua vivit ipse: alia qua vivificat creaturas. Sed hoc inde concluditur: Ergo vita alia est creatoris: alia creaturarum. Illa scilicet causa huius: & hæc illius effectum. Quò redit & illud unum argumentum, quod ex relatione petis: ut vivificum inferat,

inferat, tum id quod vivificat, tum id, quod vivificatur. Certum enim est, istam intra causam & effectum relationem esse perpetuam. Atque hinc an, & quomodo perpendatur, possint concludi hoc modo: Deus vivificat creaturas, & est ipsa vita. Ergo vivificum esse non potest intelligi de vita illa, quæ est Dei proprietas. Aque enim id absurdum est, ac si dicas: Deus creaturas facit bonas, & est ipsa bonitas. Ergo esse beneficium (id est bonum facientem: liceat enim nobis sic usurpare hanc vocem, ad rem præsentem clarius explicandam) non potest intelligi de bonitate illa, quæ est Dei proprietas. Atque suprà aiebas pag. 16. creaturas esse bonas, à Deo bono: sanctas à Deo sancto: Quidni etiam sic? vivas à vivo. Crassus error est, confundere causarum & effectuum categoriam ad vim inveniendam cælesti veritati. Sic ergo censendum est. Deus vivificat: id est, vitam infundit creaturis. Quæ verò vi illud & facultate? Ea scilicet, quia ipse est vita, & ut ait Psaltes, fons seu scaturigo vitæ Psal. 36. ex qua vis proman

Nazianzenus & alij in Des vitæ: essentialis illa: quam proprietatem ex patribus rem essentialem Sadeel appellat, nobis etiam in affirmantem sensu sano, non repugnantibus. Sed nunc hanc vitæ carni communem disputationem accomodemus ad rem præsentem esse tem.

deitatis Ephesina Synodus non dubitavit dicere, inquit Sadeel, Carnem Christi esse vivificam.

vificam. 1. tum quod sit caro verbi omnia Χρῶν
vivificantis. 2. tum quod Christus in af- carni verō
sumpta carne præstiterit ea omnia, quæ ἐπ' αὐτῆς
nobis erant ad vitam æternam necessaria. quā Chri-
stus ut ho-

Respondet. Geminam hanc causam per-
pendamus. Prior sanè verissima est & constan-
tissima. At non sentit Sadeel cum Ephesina Syno-
do, ut maxime cum illa loquatur. Explicat enim
eodem modo, quo in præfatione hanc proposui-
onem: Corpus Christi est omnipræsens: id est,
est eius corpus, qui est omnipræsens. Ita hic:
Caro est vivifica: quia scilicet caro ejus est, qui
omnia vivificat: licet ἐν ἑαυτῷ vivificandi in
carne nulla sit: quod infra patebit clariùs, ubi
distinguit Sadeel inter τὸ ἐν ἑαυτῷ & τὸ ἐν ἑτέρῳ. Et de sanguine Christi hic ait, pur-
gare eum conscientiam idem esse, ac, Christum
purgare conscientia suo sanguine. Verum pro-
fecto longe aliter sensit et docuit Synodus Ephe-
sina: quod & ex Epistola Synodica ad Nestori-
um, & infinitis testimonijs Cyrilli (cujus primæ
fuerunt in ea Synodo partes) demonstrari po-
test. Pauca hic nobis sufficiant. Lib. 4. in Io-
han. cap. 4. Carnem suam quasi cooperatricem
adhibebat, ut reipsa ostenderet carnem suam
vivificam esse. cap. 23. Caro tota affecta est vi-
vifica. Ad meliotis virtutem elevata est. To-
tam verbi operationem suscepit. cap. 24. To-
tum corpus suum vivifica spiritus virtute ple-
num ostendit. Caro totam vivificandi vim hau-
sit.

fit. Idem lib. 1. in Iohan. cap. 15. Indecens d-
minò esset, si ignis quidem qualitatem suam
coniunctæ sibi materiæ possit immutare, ac eo
modo materiam in se transmutare: λόγος αὐ-
tem Dei proprium sibi naturaleq; bonum, id
est, vitam coniunctæ sibi carni non possit in-
fundere &c. Posterior Sadeelis ratio itidem bo-
na est: si benè & dextrè accipiat. Caro nem-
pe Christi vivifica est: quia vitam nobis pro-
meruit. At rursus candorem hic requiro. Ita e-
nim Sadeel intelligit: in toto opere redemptionis
Christi humanam naturam duntaxat humana,
divinam divina peregrisse: id quod manifestum
erit infra ex discrimine τῆς ἡμετέρας νόϋ τῆ
ἐνεργίας &c. & alibi. Verba igitur nobis re-
ponuntur, quibus nihil subjicit: Videatur infra
cap. 4. objectio ultima.

Tertiam causam nullam novit Sadeel: idq;
inde, quia priores duas perperam intelligit. At
Christus ipse nobis hanc assignavit, Iohan. 6.
Qui manducat meam carnem, & bibit meum
sanguinem, habet vitam æternam. Est ergò caro
Christi vivifica. 1. quia personaliter unita τῷ
λόγῳ: 2. quia vitam peperit mundo: 3. quia
applicat vitam fidelibus. Vbi velim quàm di-
ligentissimè considerari doctrinam de spiritali
corporis Christi manducatione. Atque hæc
quidem paulò prolixius explicavi de vivifica-
tione: ut porro hanc ἐνσάρκωσιν indubitato possi-
mus opponere omnibus sophistarum strephibus

ἐκ τοῦ βέλους contra realem idiomatum in persona Christi communicationem.

Argumentum II.

Humana natura constat ex partibus P. 19.
diversis. Ergò non est infinita.

Respondeo. Concedo totum argumentum.
Appendix verò seu consequens (vel cadaver potius) conclusionis fallit. Non enim sequitur: Humana natura Christi non est infinita. Ergò non est omnipræsens. ἡ λέξις ὅτι παρὰ τὸ μὴ αὐτίον. Vnio enim personalis cum infinito λόγῳ illius præsentiae causa est: non essentiae infinitas. Ac noteur rursus calumnia de corpore infinito.

corpus
infinitum

Argumentum III.

Humana natura continetur à deitate, P. 19.
Ergò non est infinita.

Respondeo. Nova est calumnie repetitio: de corpore infinito. Ego sic argumentum inverte: Caro sustentatur à λόγῳ & subsistit in λόγῳ personaliter. Ergò nusquam absens est, sed ubique præsens cum λόγῳ: idq. non ex se, sed beneficio τῷ λόγῳ. Pertinet huc illud Athanasii contra Apollinarē: Stolidi sunt, inquit, qui carnis Christi dimensionem conantur facere, & quantum, & quomodo, præter scripturas definiunt.

20,

Argumentum IIII.

Si corpus est ubiq.: non est verum corpus.
D 2 Respon-

Respondeo. Ἀνυπόστατον. Omnipræsentia, ut non pendet à corporis essentiali proprietate: ita nec destruit corpus: Quia non est per essentiam si ve essentialiter omnipræsens. Declare. Caro Christi vivificat: Iohan. 6. ὥστε illa infinita vivificandi non est ex corporis essentiali proprietate: nec tamen abolet corpus: quia non inest illi per essentiam seu essentialiter. Quomodo ergò? ὑποστατικῶς seu per unionem personalem. Vtrumque scriptura affirmat: Vtrumq; ergò verum est: si non ex legibus nature, ac ex viribus omnipotentis Christi. In summum igitur abit, quicquid hinc absurdi Sadeel corradit.

Quod addit de localitate Sadeel: liiget cum scholasticis: & circumspiciat diligenter, quomodo corporum glorificatorum locum in cælis definiat. Nam quorundam fanaticas de mansionibus cælestibus opiniones, vel potius somnia nos non curamus. Miramur potius esse homines, qui terminos præscribant omnipotentie divine, quid possit, vel non possit. Nos dum sequimur verbi divini, quod fallere non potest.

Argumentum V.

P. 21. Si corpus Christi est ubique: Ergò non est conceptum in utero virginis.

Respondeo. Ἀνακόλουτον. Argumentum hoc si explicetur, quatuor terminus habet.

In utro Maria est: per essentiam corporis iuxta Lucæ testimoniū $\epsilon\upsilon\ \gamma\alpha\sigma\epsilon\iota\ \sigma\upsilon\delta\delta\iota\iota\ \psi\eta$. Alia verò ex causa dicitur omnipræsens scilicet propter unionem cum $\lambda\omicron\gamma\omega\ \epsilon\upsilon\pi\omicron\sigma\alpha\tau\iota\mu\omega$, postquam exaltatum jam est ad dextram Dei. Etsi verò unio fuit in ipsa conceptione: tamen exinanitio in causa fuit, quò minus ubique præsens creaturis gubernandis corpus Christi statueretur, licet à $\lambda\omicron\gamma\omega$ nusquam absens. Qua de re plenius dicendum erit suo loco. Quemadmodum & tum verè vivifica erat caro Christi: licet $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\alpha$ non vivificaret. Scripturæ affirmanti credimus: $\epsilon\upsilon\ \gamma\alpha\sigma\epsilon\iota$ Mariæ conceptum Christum, Luc. 1. Eisdem assentimur asserenti: Christum, quæ homo est, præsentem in Ecclesia, sacramentis, medio inimicorum. Matth. 18. 28. Apoc. 1. Psal. 110.

Argumentum VI.

Si corpus est ubique: non potuit crescere. Infinito enim nihil potest accedere.

Respondeo. Rursus quatuor termini: Corpus crescit ex sua natura, & secundum naturæ cursum: quamvis hic gratia divina etiâ suum habeat locum. 2. Et fuit ille status exinanitionis. Quid enim hoc ad omnipræsentiam, quæ ex unione personali & exaltatione ad dextram Dei est? Nam quod de infinito corpore attexit Sadeel, vetus calumnia est, quam sæpè nunc audivimus, sæpius etiâ audituri. Mirum

verò est ex naturalibus actionibus et essentialibus proprietatibus negare id, quod tam diserte scriptura proponit.

Argumentum VII.

Si corpus Christi est ubique, Christus non est mortuus, quia anima non potuit à corpore avelli.

Respondeo. 1. Summus fuit gradus exinanitionis. 2. Verè anima fuit separata à corpore naturaliter, id est, secundum naturæ, animæ & corporis, considerationem: quia vinculum illud quo naturaliter anima in corpore continetur, solutum fuit. Virumq; verò & corpus & anima, unitum mansit τοῦ λόγου. Quia quod semel assumpsit, nunquam deposuit. Argumentum est scholasticum: sed tale, in quo nemo verè pius acquiescat. Vide Lombard, libr. 3, distinct. 22.

Argumentum VIII.

Christus dicitur venisse, abijisse, redijisse, adfuisse, abfuisse, Ergò corpus Christi non est ubiq;.

Respondeo. Elenchus est ἀπαρ τὸ μὴ ἀπλῶς ὡς ἀπλῶς. Abire, redire: abesse, adesse, dicitur Christus, secundum veri corporis modum, ut loquitur Augustinus. At adesse ubique Christus, quia homo, affirmatur propter unionem
hypo-

hypostaticam. & quæ hanc consecuta est, sessionem ad dextram virtutis & maiestatis divinæ: ut impleantur promissiones Matth. 18. 26. 28. Marc. 16. Psal. 110 &c. semp̄ r sit in conspectu distinctio præsentia naturalis, siue essentialis, siue localis & personalis. Qui duplex præsentia modus non est, ut somniat Sadeel, contradictorius, sed ut affirmat spiritus sanctus: unū dū s- & subordinatus. terq; enim in sacris literis) in quibus absit ut antiquitatem constitua- mus) fundamentum habet, ut patet ex jam allegatis, reliquisq; consimilibus testimonijs.

Ait Sadeel: Quod nonnulli comminiscuntur, tunc verbum habuisse carnem sibi præsentem extra locum, arcano quodam modo, licet non habuerit præsentem omnibus creaturis, non modo commentum est, sed merum delirium.

Respondeo. Quod ad rem ipsam attinet, pertinet hæc disputatio ad statum tñs n- & exinanitionis: in qua Christus, quæ homo, non exeruit plenum dominium suum & maiestatem: exceptis particularibus quibusdam divinæ potentia documentis. Queritur ergo: Num in hoc exinanitionis statu Christus, quæ homo, fuerit omnipræsens. Respondent Oribodoxi, creaturarum respectu non fuisse omnipræsentem: quia nondū adhibebatur rebus universis gubernandis & administrandis: id quod deum a resurrectione, & in cælum adscensione

consecutum est. quando ad dextram Patris confedit Christus, accepta πάση ἑξουσίᾳ in celo & terra, Matth. 28. Neque tamen ullibi humanam naturam ἀ λόγῳ abfuisse ajunt, neque λόγον extra carnem uspiam substituisse: quia ejusmodi aliquid ferre hypostatica unio non potest: quippe quæ Apostolo definiente Coloss. 2. sit inhabitatio κατοικήσις παντὸς πληρώματος τῆς θεότητος totius plenitudinis deitatis (τῷ λόγῳ) in Christo, id est corpore seu carne Christi σωματικῶς, tanquam proprio corpore & templo, ut orthodoxa antiquitas locuta est. Christi igitur caro respectu τῷ λόγῳ nusquā absens est: quin ei personaliter sit unita: ut nefas sit vel absq; carne τὸν λόγον, vel absq; τῷ λόγῳ carnem cogitare. Quemadmodum scripsit Leo: Hac fide vivit Ecclesia, hac proficit, ut nec sine vera humanitate credatur divinitas, nec sine vera divinitate credatur humanitas. Qui enim fingit se habere deitatem nudam ἀ corpore, anathema sit. Hinc jam fiat judicium de pronuntiatis Sadeelis: quæ & ἀ veritate sunt aliena, nec sibiipsis coherent.

I. Aut primum, hanc doctrinam commentum esse & delirium.

Respondeo. spiritus sanctus non proponit commenta sive deliria. Proponit autē hanc, de qua agimus, doctrinam, de ἀδρασάτω ἡσυχίας ἀδιαζέτω unione carnis cum λόγῳ: sic ut λόγῳ habitare dicatur in carne, non extra carnem

nem, ne dissolvatur unio. Ioh. 1. Coloss. 2. Ergo non est commentum sive delirium.

2. Deinde negat quæstionem esse de præsentia carnis respectu verbi.

Respondeo. Ecquid verò quæritur, mi Sa-
deel, si non de hac carnis præsentia, respectu
verbi? Nam de essentiali, naturali, locali præ-
sentia carnis, qua est nunc in hoc loco, nunc in
alio, partemq. habet dextram & sinistram, su-
perioiorem & inferiorem, secundum veri corpo-
ris modum, jam existens Hierosolymis, jam Be-
thania, utrique consentimus. Tu si nobiscum
de altera idem sentis, parcere poteris omni isti
labori, quem in hanc tractationem impendisti:
sed tibi caro Christi nullibi est, nisi eo loco, quæ
naturaliter occupat: quod paulo post ex tuis
ipsis verbis erit planissimum.

3. Tum confundit creaturas reliquas
cum carne Christi, quasi sit idem præsen-
tiæ Dei modus in alijs rebus omnibus, qui
est in humana Christi natura. P. 23.

Respondeo. Caro est unita τῷ λόγῳ
ὑποστατικῶς. Ceteræ creaturæ non sunt unitæ
Deo hypostaticè. Ergo ratio præsentia est longè
diversissima. Quare non sequitur: Caro Chri-
sti (quatenus unita τῷ λόγῳ) est ubique
præsens. Ergo omnes creaturæ sunt ubiq. præ-
sentes. Nam Deus ita est in creaturis (non in-
clusus) ut simul sit extra (non exclusus) At ita
in carne ὁ λόγος est, ut non sit extra carnem:

quemadmodum vicissim caro, sic in λόγῳ subsistit, ut non sit extra ipsum. Id enim totum efficit inhabitatio illa, quam deprecatur Apostolus. Coloss. 2. Notetur obiter ambigua Sadeelis locutio: Omnia sunt Deo ubiq; presentia: pro eo, quod absq; ambiguitate diceretur: Deo, qui ubiq; est, sunt omnia presentia.

4. Quarto asserit presentiam extra locum esse solius Dei propriam (seclusa Christi humanitate.)

Respondeo. Natura Christi humana, quæ secundum veri corporis modum in loco est, assumpta est in Deum λόγῳ (ut cum Athanasio loquar) ὁ λόγος autem nec locus est, nec in eo loca sunt ulla: quia ἀμέγιστος, simplicissimus, infinitus. Ergo caro assumpta, quatenus in persona λόγῳ subsistere intelligitur, est extra locum. Sit ea nostra ἀπόδειξις. Iam ad argumentum Sadeelis respondeo: Presentia extra locum est solius Dei propria: scilicet ἀνεκχώρητος: quia essentia Dei infinita est, quæ capi loco ullo nequit. At Christi humana natura, in quatenus unita τῷ λόγῳ, est extra locum: non essentialiter, quia per essentiam ὁ veri corporis modum naturaliter certum locum occupat: sed ὑποστατικῶς, quia cum λόγῳ una persona est, quæ persona infinita est, capique loco non potest. Neque tamen hinc sequitur, quod opinatur Sadeel: Carnem Christi modo quodam arcana fuisse conversam

in deitatem. Sed hoc consequens est: Ergò caro Christi arcana quodam modo unita est τῷ λόγῳ. Quod si negare velit Sadeel: neget & illud Apostolicum: ὁμολογησάτωε magnum est pietatis mysterium: Deus manifestatus est in carne. 1. Timoth. 3. Calumniam de infinita natura prætereo.

5. Deniq; negat explicari posse id loquendi genus: Verbum non habuisse carnem præsentem creaturis.

Respondeo. Explicamus ita, Præsentia carnis Christi consideratur. 1. respectu τῷ λόγῳ, cum quo hypostaticè unita est, à quo nusquam abest. 2. respectu creaturarum: quæ jam in statu majestatis univ. rsæ ipsi subiectæ sunt, ut præsens eas gubernet. Psal. 8. Matth. 28. In statu però exinanitionis caro Christi non adhibebatur mundo gubernando. Hactenus igitur dicitur non fuisse præsens omnibus creaturis. Erat autem tum nihilominus præsens τῷ λόγῳ, quippe in ea inhabitabat σωματικῶε, Coloss. 2. Neq; nos sic argumentamur, ut obicit Sadeel. Caro nusquam abest à λόγῳ. Ergò caro est omnipræsens creaturis. Quin accuratè distinguimus hæc duo: præsentiam ad λόγον & præsentiam ad creaturas. Præsentia ad λόγον, cuius origo pendet ab unione hypostatica, est perpetua, & nunquam interrupta: ut caro τῷ λόγῳ. & ὁ λόγος carni ἀδιάσπαστος sit præsentissimus. Præsentia ad creaturas, etsi ad unionem

unione, tanquam caussa prima oritur, perfectum tamen complementum habet ab ascensu in celos & sessione ad dexteram Dei: cum omnia sunt in manus tradita, & data potestas uniuersa in caelo & in terra, Matth. 28.

Argumentum. IX.

Finitum non capit infinitum. Ergo corpus Christi non est ubique.

Resp. Notatu dignum argumentum est quod evertitur ipsa unio hypostatica: quod sic demonstrat. Finitum non capit infinitum: ait Sadeel. Caro Christi est finita: λόγος infinitus. Ergo caro non capit λόγόν. Ergo λόγος non incarnatus. Ergo nulla unio. Proh Deum immortalem, quo tandem precipitat furor in Christi gloriam? Non est, quod Sadeel excusationem quarat in voce Capiendi, quam novit optime hic non intelligi vel physice, vel Mathematicè, sed Theologicè: secundum illud Paulinum, in ipso κατονέσθαι habitat πᾶν πλήρωμα τῆς θεότητος. Hinc Iustinus: Templum verbi proprium totius luminis splendorem capit. Irenaeus lib. 3. cap. 18. affirmat, hominem χωρεῖν τὸν λόγον, id est, comprehendere, capere verbum seu filium Dei. Quae phrasis pie antiquitati fuit usitata.

Pag. 14.

Ait Sadeel: Etsi humana natura dici possit particeps verbi, non tamen accipit à verbo, ut sit infinita.

Respon-

Respondeo. *Vetus calumnia est. Natura humana finita est & manet in æternum: infinita nec facta est, neque fiet unquam: quemadmodum nec facta est deitas, omnipotentia, omnisapientia &c. Sic verò argumentamur. Humana natura Christi particeps est ὑπόστασις τοῦ λόγου: quæ cum extra omnia loca sit, loca obstrare nulla possunt, quin ubique sibi præsentem habeat suam carnem. Nulla hic confusio naturarum: nulla proprietatum. Præsentie enim illius causa non est essentie humanæ infinitas (quæ absit) sed personalis cum infinito λόγῳ unio.*

Argumentum X.

Vbiquitatis dogma continet contradictionem. Ergò &c.

Respondeo. Negamus. Non enim sunt contradictoria spiritui sancto: Caro Christi est in uno loco proprietate essentiali. Et caro Christi est omnipræsens per unionem personalem, seu secundum modum dextræ Dei. Notandum hic: Contradictiones in rebus diuinis non esse fingendas ex nostro cerebro, sed præeunte verbo Dei. Hypothesis illa Sadeelis: Si corpus est omnipræsens: Ergò est infinitum: fallax est, propter confusionem τοῦ ὁυδ' ἰσθ' & ἡοῦ τοῦ ὑπόστασις. Qui error utinam non esset tam frequens Sadeeli? Quod per essentiam omnipræsens est, (ut

Deus)

DEVS) est infinitum. Corpus verò Christi omnipræsens dicitur, non per essentiam, quæ finita est: sed per & propter unionem cum infinito λόγῳ hypostaticam, & sessionem ad dextram maiestatis. Tota Sadeelis argumentatio, quæ sanè proluxa est, huc redit: Corpus actu est in uno loco: corpus actu est ubique: Sunt ἄντιφατικά. Vera igitur simul esse non possunt. Mirè exagitat respectuum diversitatem, quam nostri proponunt: sed toti ei tractationi, quæ est merè physica, oppono illud: Caro Christi ex se quidem viva est, propter animam suam, at non vivifica. Sed tamen & vivifica est, ratione unionis cum λόγῳ. Respondeat ergò mihi Sadeel: Caro Christi sunt actu vivifica: & actu non vivifica? Et quod hic responsurus est: idē sibi responsum putet ad suum argumentum. Ut clariùs appareat sopsisma, consideretur actus duplex corporis Christi: 1. naturalis, 2. personalis: de quo infra fusius. Corpus Christi igitur uno loco est actu naturali, id est, per essentialē seu naturalem proprietatem. Idem corpus est omnipræsens actu personali, id est, propter unionem personalem cum λόγῳ. Contra-dictio igitur hic nulla est, quia causa præsentiæ diversa, & diversus respectus est.

P. 24.

Notentur hæc Sadeelis verba de sinceris nostræ confessionis doctoribus: Non negare eos (de humana natura) quin sit finita &c. Quid igitur toties ille calumniatur de corpore infiniti?

Tripli-

Triplicem considerationem corporis Christi. 1. Physiici seu naturalis. 2. Gloriosi seu glorificati. 3. Exaltati ad Dei dexteram: arro-
 du quidem Sadeel, non refutat. Tantum affir-
 mai pag. 30. dotes seu prerogativas illas glo-
 riosi corporis non opponi ἀντιφατικῶς proprie-
 tatibus corporis essentialibus. Quod quidem ego affirmo: sed addo, nec hanc esse ἀντιφατικὴν
 in oculis Dei, quando vivifica vis omnipotentia,
 omnipræsencia &c. Christo homini, seu secun-
 dum humanam naturam, tribuitur. Scriptura
 enim non docet ἀντιφατικῶς: & Spiritus san-
 ctus mentiri non potest. Hebr. 6. Tit. 1.

Sadeel vocat ἀντιφατικῶς: Actu omni-
 præsens, actu non omnipræsens: item, 27. 28.
 actu circumscriptum, actu incircumscri-
 ptum, &c.

Respondeo. 1. Corpus Christi non dicitur
 ἀπερίγραπτον: quia proprie essentia, qua fi-
 nita est & manet, terminis circumscribitur &
 finitur. Aliud est, si id circumscriptum ad locum
 externum ambientem referre quis velit.

2. Actu omnipræsens, actu non omnipræsens,
 non sunt ἀντιφατικῶς, quia non utrumq; mem-
 brum loquitur de uno & eodem actu. Alterum
 enim de actu naturali intelligitur: alterum de
 actu personali. Rem alio exemplo declaro. Caro
 Christi non est vivifica actu naturali: quia vi-
 vificare non est carnis essentialis seu naturalis
 proprietas. Caro Christi est vivifica, actu per-
 sonali.

sonali, id est, propter unionem personalem. Accurate hæc intra actum duplicem notetur distinctio: qua solidè & verè confutatur, quicquid hic & alibi sæpè contra humanam naturam Christi gloriam Sadeel spinosè disputat: sicut suo loco plenius explicabitur.

P. 27. 28. Ad collocationem animæ & corporis, cum Christo, quod attinet: Etsi de illa peculiari loco infra differetur: pauca tamen hic notanda sunt contra Sadeelis perversam applicationem. Status autem hic est. Quemadmodum anima potentias suas communicat corpori: ita & λόγος & proprietates suas communicat assumptæ humanitati. Item: quemadmodum corpus dupliciter consideratur. 1. ex se, quatenus corpus; 2. ex unionem animæ, quatenus animatum: Ita humana natura Christi consideratur. 1. ex proprietatibus essentialibus. 2. ex unionem personali. Atque hinc declaratur: Non esse contradictionem; Corpus Christi esse in certo loco semper ubi: & esse omnipresens, illud enim dicitur de Christi corpore, quatenus est corpus, & secundum corporis proprietates consideratum. Hoc verò quatenus idem illud corpus τοῦ λόγου personaliter unitum est, &c.

Contra Sadeel differit de corpore humano, quod potentiâ vitam habeat. Atque ita non simpliciter considerat proprietates corporis, sed corporis humani: easque ita considerat, ut si velit applicare ad cadaver hominis, (quod certe

certe corpus est) minimè conueniant: Cadaver enim non habet vitam, motum, sensum, potentia. Actus enim Physicus nullus superest. Nam si quis resurrectionem ex mortuis velit urgeri respondeo illam non manare ex potentia quadam corporis physica, sed ex omnipotentia diuina. Hoc itaque primum est, in quo Sadeel nobis non satisfecit. Leinde cum urget 2° actu: Corpus actu vivit, & actu non vivit: Respondeo. Similitudinem non debere latius e. & indisquam ad suum tertium, cui probando seu illustrando sit adhibita, Tum quæro ex Sadeele: cum dicitur: Oculi videt, auris audit: anne ibi duplex ille respectus: contra quem tam depugnat vehementer simul concurrat? Ego sanè affirmo. Oculi enim ex materia sua proprietate seu vi non videt, id quod patet in oculo eruto, vel oculo animalis demortui: Vbi materia oculi remanet, videndi vis est sublata. Videt autem oculus ex anima unione, & communicatione hujus potentie, sed nolo ista subtiliis persequi: nec idcirco assero, ut urgeam omnes similitudinis partes. Sufficit si quadrat simile cum eo, ad quod illustrandum allatum est. Infra plura suo loco.

Repetitur Calumnia: Corpus actu simul P. 28.
est finitum & infinitum: physicum non & 30.
physicum. Et quando verò satis calumniarum?

Querit Sadeel: An corpus Christi ver. P. 29.
santis in terris fuerit actu simul mortale &
immortale?

E

Respon-

Respondeo, *iidem* quero: Anne corpus Christi acta simul fuerit vivificum & non vivificum. Atq; respondeo jam ad utramq; expedite: distinguendo inter actum naturalem & personale. Actu naturali non fuit vivificum; at fuit vivificum actu personali. Quod atinet ad mortalitatem & immortalitatem: Certum est; Christum hominem mortalem fuisse non ex necessitate humane sue nature (erat enim ea personaliter unita vite τὸ ὄντος & erat sine peccato, cuius stipendium mors est. Roman. 6.) sed ex liberrima voluntate & beneplacito; juxta illud Iohan. 10. Potestatem habeo ponendi animam meam; & eam resumendi.

P. 30. *Ait* Sadeel: Neque te adjuvat, quod ais, proprietatibus corporis remanentibus supra eas, alias proprietates fuisse communicatas.

Respondeo. Diligenter consideretur vis huius argumenti: Scriptura utrumq; affirmat: Corpus Christi esse, & manere verum corpus: Et: illud corpus esse glorificatum divinis proprietatibus, ut possit esse, ubicumq; velit. Mat. 18. 26. 28. Apocal. 1. Act. 23. At Sadeel opponit hæc duo: si corpus est & manet corpus: Ergo non omnipræsens: itaque nec præsens in cena, quæ in his terris celebratur. Et vicissim: si omnipræsens: Ergo non verum corpus. Quæ itaque spiritus sanctus coniungit, ea divellit & separat Sadeel; idq; ita, ut ex

Physica

Physicis regulis concludere præsumat contra axiomata divina.

Varios respectus ait valere in persona Christi, non in naturis.

Respondeo. Consequentur ergo hæc incommoda gravissima. Caro Christi vivificat proprietate essentiali. Sanguis Christi emundat à peccato proprietate essentiali. Christus, quæ homo, est omnipotens, iudex &c. proprietate essentiali. Aut si hæc non fluunt ex proprietate essentiali (ut certè non fluunt) falso illa omnia de humana Christi natura in scripturis prædicantur: quod absit. Valet Sadeelis pronuntiatum in primo et secundo gradu communicationis: in tertio est falsissimum, uti jam monstratum est.

Humanam Christi naturam esse in loco localiter, & in λόγῳ personaliter: Nil est, inquit Sadeel, præter petitionem principij, illustratam scilicet vocabulorum paronomasia. P. 31.

Respondeo. Figant hic oculos, quicumque Christum amant: & considerent mecum, quam nobis unionem Sadeel definiat humanæ naturæ cum filio Dei. Ridet hanc distinctionem inter locum & λόγον. Videmus quo jure. Natura humana Christi est in loco. Omnes affirmant. Natura humana Christi est in λόγῳ. Quis pius neget? unita quippe illi hypostatice. Quæro jam: quomodo & cur in loco est? Respondeo: locali-

ter, secundum veri corporis modum, ait Augu-
stinus. Quomodo & cur in λόγῳ est? Respon-
deo: hypostaticè: quia personaliter assumpta in
Deum λόγον, ait Athanasius. Nam hæc duo
unum sunt? Num tantum vocabulorum πρὸς-
νομασία est? Vide quid machineris Sadeel.
Carnem Christi duntaxat statuis in loco. λό-
γῳ non est locus: neque sunt in eo loco ulla:
quod & supra dicebamus. Estne ergo caro
Christi in λόγῳ? Negabis? Vbi ergò subsistit?
Extra λόγον enim non est, quod fateatur om-
nes. Nec te liberabit, quod ais, valde esse
phrasin periculosam esse in λόγῳ. Ediffere
enim nobis, unde imminet periculum, quo possi-
mus cavere. Ne humana natura, inquis, cum
persona λόγου confundatur. Quid istud?
Quis inferat hoc συμπέλασμα? Caro Christi
est in λόγῳ. Ergò caro Christi est persona λόγου.
Apagesis istam sophisticen. Fateatur in symbolo
suo Athanasius, humanitatem esse assumptam
in Deum. Ergò in DEO est. Clarius etiam La-
masceus asserit lib. 3. cap. 12. Carnem assu-
ptam ὡς αὐτῷ τῷ λόγῳ habere suὰ ὑπαγεῖν:
ne mihi reliqua percontanda sint.

At, inquis: λόγῳ est in humana natu-
ra, tanquam templo. Ergò non est huma-
na natura in λόγῳ.

Respondeo. 1. Accepto utraq; manu: λό-
γῳ habitat in carne, tanquam proprio tem-
plo. Ergò non est extra suum templum. Quare
presen-

præsentem sibi carnem habet, siue in cælo sit, siue in terra, siue in Ecclesia, siue in medio inimicorum. Quod tu strenuè negas: Sadeel: alligando ad locum unicum assumptam naturam. Pertinet hæc consideratio præsentia Dei in templo Hierosolymitano ad arcam fœderis: quæ typus erat Christi. 2. Consecutio probetur: λόγος ἐστὶν ἐν carne. Ergo caro non est in λόγῳ. Viam inquit gentiū eam perquiremus? Anne extra λόγον caro est? Quid verò magis impium ab ipso Nestorio cogitari possit? Tum scilicet periculosa phrasis est? Carnē esse ἐν λόγῳ. Pia antiquitas commendabat περὶ ἁλώσεως in hoc mysterio: cuius rei apud Damascenum infinita extant testimonia, subinde etiam additis particulis ἐν ἁλώσεως καὶ ἁλώσεως. Abi nunc, Sadeel, & unionem hypostaticam talem effinge, quæ neget, carnem assumptam esse ἐν λόγῳ. Conferantur hæc gemmæ inter se: Sadeel negat, piè dici: Caro est ἐν λόγῳ. Assirnant alij: λόγος ἐστὶν ἐκτὸς carnis. Hunc verò Christum teneant solis sibi, quicunq; sic sentiunt. Nos eum veneramur Messiam, qui est Immanuel, Deus & homo: in quo nec sine vera humanitate creditur diuinitas: nec sine vera diuinitate creditur humanitas, ait Leo Romanus. Negat procedere conclusionem, si esse accipiat pro subsistere.

Respondeo. Consistat Sadeel intra terminos, & sic concludat: Caro est ἐν λόγῳ, id

58. CONTRA ANTO: SADAEL:

est, subsistit in λόγῳ. Quomodo? An localiter?
Absit: quia λόγῳ non est locus, nec sunt in
eo loca. Ergo personaliter. Atq; hoc demonst-
randum erat. Non erat Sadeeli mutandum genus
prædicationis. Etsi enim hæc ipsa conclusio pos-
sita accommodatur ad omnipræsentiam: tamen
Sadeeli hoc erat propositum, ut refelleret distin-
ctionem inter hæc duo: Humana natura est in
loco localiter: in λόγῳ personaliter.

P. 31^a. Ait Sadeel: Quia verò caro non esset
32^a in loco, nisi subsisteret in verbo, quia ne
esset quidem, certè Caro etiam quatenus
subsistit in verbo, est in loco localiter.
Nam causa subsistentiæ est etiam causa
existentiæ & realis præsentia.

Respondeo, Digna verba, quæ diligenter
excutiantur: quod utinam fieri à me possit
quàm brevissimè. Conclusio Sadeelis hæc est:
Caro Christi ubicunq; est, est ibi localiter: Etià
in ipso verbo. Horreo. Audio enim negari
unionem personalem. λόγῳ non est locus: ut
jam sæpè dixi. Nec sunt ulla loca in λόγῳ: quia
simplicissimus, infinitus. Ergo in λόγῳ nihil es-
se potest localiter: quemadmodum in Deo nihil
est corporaliter. Gaude igitur Nestori: decre-
tus tibi à Sadeele triumphus est.

sed attendantur argumenta Sadeelis. Ca-
ro subsistit in verbo. Ergo est in loco. Ra-
tio: quia ne esset quidem caro, nisi in ver-
bo subsisteret.

Respon-

Respondeo. 1. Omitto homonymiam in
 voce subsistenti: quæ generatim ad omnes crea-
 turas refertur, quia sustentantur in Deo. Act.
 17. Coloss. 1. Hebr. 1. speciatim ad solum Chri-
 stum pertinet: quia humana natura subsistit in
 λόγῳ, id est eandem habet cum λόγῳ ὑπόστα-
 σιν, vel, ut ait Damascenus lib. 3. orthodox:
 fid. cap. 8. hypostasis verbi inconvertibiliter fa-
 cta est carnis hypostasis. 2 Confusio est substan-
 tiæ carnis & hypostaseos. Quod corpus Christi
 in loco est: habet id ex conditione substantiæ:
 habet illud, inquam, commune cōm omnibus sub-
 stantijs corporeis. Elenchus ergo causæ est, cum
 asserit Sadeel, corpus esse in loco: quia subsistit
 in verbo. Quare sic statuendū: Corpus Christi
 est in loco: inde, quia corpus est. Quatenus au-
 tem illud corpus, quod ex essentiæ conditione
 locale est, subsistit ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ, ut lo-
 quar cum Damasceno, protinus evanuit omnis
 & loci & temporis ratio: quia in λόγῳ neque
 locus est ullus, neque tempus. Annōn autem stu-
 por est, velle pro eodem habere corporis natura-
 le accidens, & subsistentiam in Deo Verbo?
 Quis enim patienter audiat hæc Sadeelæ?
 Causa subsistentiæ, inquit, est etiam causa
 existentiae & realis præsentiae. Non philo-
 sophabor de dimensionibus interioribus & ex-
 terioribus corporum: quibus & essentia ter-
 minatur, & loco externo physicè subjacet. Ista,
 qui volet, repetat ab Aristotele & alijs. Hoc

P. 32.

E 4 autem

autem querere mihi liceat ex Sadeele : si eadem est substantia & existentia & presentia causa : quenam causa sit, cur corpora reliqua humana, quæ non subsistunt in λόγῳ personaliter, sint in loco. Causa enim remota, effectus etiam removetur. An fortè Christi corpus non est nostris simile corporibus, quantū ad locum ? At alibi hoc urget vehementissimè. Num unio localis est inter τὸν λόγον & assumptam carnem ? At hactenus personalem Ecclesia p̄d̄n̄ cupavit. Et quid argumenta ea sibi voluit, quæ à corporis proprietatibus ducit Sadeel : si earum omnium causa est subsistentia in λόγῳ ? Certè enim corporis proprietates non est subsistere in filio Dei personaliter. Nisi dicat Sadeel, omnes homines esse Deo personaliter unitos. Quod quidem per atrocem calumniam nonnulli non dubitant obicere viris de Ecclesia Dei optimè meritis : cuiusmodi scilicet, cuius ipsi rei sunt, in alios innocentes impudenter transferentes. Sed satis hoc loco de his Nestorianis quicquid : quibus nescio an homo Christianus quicquam professione sua indignius possit erubescere.

P. 32. Nota calumniam in connexo ἀπαγορεύῃ. Corpus Christi per se considerare dicit idem esse, quod seorsum à λόγῳ considerare : Cum τὸ per se idem hic notet, atq; essentialibus proprietatibus in ipsa unione, considerare. Quia verò tandem à calumnijs tutum erit ?

erit? Corpus Christi unum & idem, semper in
 unione manens, consideratur vel respectu sui-
 ipsius, quatenus à λόγῳ distincta natura est
 (nunquam autem separata) ex essentialibus
 proprietatibus. Aut consideratur ex unione, qua-
 tenus cum λόγῳ una persona est. Res exemplo
 declaretur. Vivit corpus Christi seu humana
 natura Christi ex se & per se, quia animata est.
 Vivificat non ex se & per se, sed per & propter
 unionem cum λόγῳ.

Pervertit statum, repetitione veteris ca-
 lumniae. Querit enim de corpore actu & rea-
 liter infinito & incircumscripto. Quidni
 addit etiam aeterno? In limine libri allegatum
 est testimonium formulæ Concordiæ, contra
 istam calumniam. At paulò antè Sadeel ipse
 affirmavit, nos non negare de humana na-
 tura, quin finita sit. Ecquid ergò disputat? &
 contra quos? Annè hoc est illud veritatis inda-
 ganda studium, de quo præfatio gloriabatur?
 Hic enim principalis status est: An Christus
 verò suo humano corpore, quod est & manet
 finitum, præsens esse in actione cænæ Dominicæ,
 & congregatione fidelium, & medio inimico-
 rum possit, vi & beneficio unionis personalis,
 & quæ hanc comitatur, communicationis idio-
 matam? Affirmamus nos cum sacra scriptura:
 negat Sadeel cum suis gregalibus. Huc itaque
 argumentorum tela dirigenda fuerunt.

Argumentis omnibus huius capitis oppono

E 5 hæc:

62. CONTRA ANTO: SADEEL.

hac : Quod Christus promittit : id potest sine ulla vel absurditate vel antiquitate præstare. *Psal. 33. Ipse dixit & facta sunt, Psal. 115. Quaecumq; voluit, fecit.* Atqui hoc : Christus corpore suo præsens est in Ecclesia, in sacramentis, in medio inimicorum : Christus promittit. *Matth. 18. 26. 28. Act. 23. Ephes. 4. Apoc. 1. 2. Psal. 110.* Ergò id potest sine ulla vel absurditate vel antiquitate præstare.

Item : Naturæ Dominus non est naturæ legibus subjectus. Christus secundum utramq; naturam : est naturæ Dominus. Ergò non est naturæ legibus subjectus : quò minus, secundum suam promissionem, possit præsens statuere suum corpus, ubi velit.

DE COMMUNICATIONE
PROPRIETATVM.

P. 34. *Explicat Sadeel doctrinam de communicatione idiomatum planè sensu scholastico : ut nihil sit aliud, quàm genus loquendi, cum de persona enuntiatur id, quod alterius tantum naturæ est proprium.*

Ait, veteres norviciap intelligere de ipsa unione. Quod etsi non nego sæpè fieri, ad denotandam ex necessario effectu causam unionem scilicet artissimam adeoq; intimam (quò pertinent illa, quæ à Sadeele producuntur, patrum

trum testimonia) certum tamen est sapissimè eandem vocem apud patres propriè accommodari ad significandum effectum unionis, nempe communicationem idiomatum: sicut suis locis testimonia apertissima citantur. Hic unum sufficiat. Eusebius lib. 4. demonstr: Evangelici: λόγος quidem ex seipso sua communicabat homini: non autem vicissim à mortali ipse aliquid accipiebat. Vbi notanda venit ἀντιθεσις inter τὸ communicare, & τὸ accipere. Item, quòd ea communicatio refertur ad hominem, ut loquitur Eusebius, non autem vicissim ad λόγον. Vnio verò reciproca est: quia λόγος unitus carni: & caro unita λόγῳ. Quare necessariò aliud est unio, nempe causa, aliud communicatio, nempe effectum.

In testimonijs patrum, quæ allegat Sadeel, P. 35.
hoc probè observandū est, non unionē tantum 36.
naturalium, divinæ & humanæ, in Christo proponi, sed & asseri earundem summam communicationem: ratione cuius Deus verè est & dicitur homo, & vicissim homo Deus. Non potuisset Sadeel quicquam contra se suamq; sententiā asserre violentius: quandoquidem ipse cum suis, ejusmodi intimam naturalium communicationem non credit: id quod ex multis argumentis passim liquet, tum verò etiam ex his ipsius verbis, paulò antè p. 35. propositis: Non quòd unius nature proprietates cum altera natura &c. cōmunicetur. Natura autem & proprietates in divinis idem

idem sunt. Quare proprietate divina non communicata: nec ipsa divina natura communicatur.

Pag. 36. Communicandi & communionis vocabula intransitive à veteribus usurpantur, ait.

Respondeo. Sape etiam transitive: quod demonstro tum ex perspicuis testimonijs, tum ex συνωνυμίαις aliarum vocum. Basilii in nativitate Christi: Humana domini caro ipsa particeps facta est deitatis: non autem propriam suam infirmitatem μετέδωκε communicavit seu tradidit deitati. Damascenus lib. 3. cap. 7. Divina natura ipsa quidem proprias glorificationes carni communicat: cum ipsa maneat impossibilis & immunis passionum carnis. Alia ejusmodi occurrunt infinita.

Accusat nos ἑξ ὁμορφίας: Certe tam immeritò, quàm malitiosè. Ac fundamentum nostræ sententiæ in verbo Dei est, non in veterum scriptis, ut suggillat Sadeel. De se ipso si scripsisset, verum scripsisset: ut appareret sepius in allegatione veterum doctorum.

Pag. 37.

Concludit communicationem idiomatum esse ipsam unionem, quod paulò post solide refutabitur: & aliud clamant superius à nobis allata patrum testimonia. Confusio est causa & effectus.

Scholasticorum communicationem idiomatum ait esse verbalem, id est, ad verborum

borum & phrasium expolitione pertinentem, Cui hoc solum jam oppono. Qualis est unio, talis est communicatio. At unio non est verbalis, sed realis & personalis, ergo et communicatio non est verbalis, sed realis & personalis.

De gradibus communicationis nos postea movebimus. Istud hic notandum, scholasticos ferè unum genus solum constituere communicationis idiomatum: quando personæ tribuitur, quod est alterius naturæ proprium: ad quod genus accommodat Sadeel dicta patrum, quæ citra magno numero: sed præter eam. Est enim hic consensus inter partes: neque nos illam communicationem idiomatum in vero sensu negamus, sed duos alios modos adycimus, uti sequetur, sic ergo docemus.

Pag. 38.
39. &c.

Unio hypostatica, de qua loquimur, est assumptio humanitatis in Deum. Ex qua unionem consequitur idiomatum communicatio: quæ est talis, qualis est ipsa unio, realis, inquam & personalis, non essentialis, physica aut verbalis. Porro illius communicationis gradus seu genera tria sunt: quæ docendi causa sic recitantur. 1. κοινωμία τῶν ἰδιωμάτων, καὶ ἔξω λόγῳ dicta 2. κοινωμία ἐν ἐργαίῳ, communicatio operationum. 3. κοινωμία πνευματικῆς, communicatio maiestatis. Variæ appellationes horum generum seu graduum, quæ apud veteres extant, alibi recitantur.

1. Communicatio proprietatum, κοινωμία

ὑπο

via ἰδιωματικῶν propriè dicta, est, quando id, quod proprium est unius naturæ, prædicatur de persona, in concreto. Vt: Filius hominis descendit de cælo. Author vitæ interfectus est. Deus redemit Ecclesiam suo sanguine. Filius Dei est crucifixus. In hoc genere. 1. Subiectum est persona: non alterutra ex naturis. 2. prædicatio est reciproca. 3. Naturis essentielles proprietates vindicantur. De hoc primo gradu non est controversia inter nos & Sadeelem.

2. Communicatio operationum κοινωνία ὡς ὡς ὡς est, quando utraque natura in Christo, cum communicatione alterius, agit id, quod cuiusq; est proprium: juxta definitionem Concilij Chalcedonensis. Ad hoc genus pertinent dicta de officio Christi redemptoris, salvatoris, propitiatoris, mediatoris. Distinctum hoc est à primo genere communicationis. Ibi enim essentielles proprietates suis naturis vindicantur: Hic communio est operationum ad commune ἀποτέλεσμα. Redemptio enim Christo secundum utramque naturam tribuitur. Damascenus lib. 3. capite 14. Utraque natura in Christo agit, quod cuiusque proprium est, non διῃκικμένως, sed ἁνωμένως. Leo Epistola 81. In tantam unitatem ab ipso conceptu Virginis deitas & humanitas connexa sunt, ut nec sine homine divina, nec sine deo agerentur humana.

Com.

3. Communicatio maiestatis est: quando humane nature Christi tribuuntur tñm dona hyperphysica, tñm divina potentia, gloria & maiestas. Differt hoc genus à prioribus. A primo quidem. 1. quia fit (mediante persona) inter ipsas naturas, ut divina deus humana accipiat. 2. non est reciprocum. 3. non agit de essentialibus proprietatibus carnis: sed de *ὁντολογικῇ & τῶν τοῦ κατὰ φύσιν*. A secundo vero differt: quia ibi quælibet natura agit, quod est sibi proprium: Hic humane nature ultra proprietates essentielles tribuuntur dona, tñm finita, tñm infinita. Huc pertinent: Humana Christi natura glorificata est, Matth. 17. Caro Christi vivifica est. Iohan. 6. Sanguis Christi emundat à peccatis. 1. Iohan. 1. Mihi data est omnis potestas. Matth. 28. &c. Decretum Nicenum: *ἀόρτῳ* non minuebatur amictu corporis assumpti, sed potius deificabat illud. Augustinus contra Felicianum cap. 17. Injuria sui corporis affectam non fateor deitatem, sicut maiestate deitatis glorificatam novimus carnem. Hoc tertium communicationis genus quoad dona infinita maxime oppugnatur ab adversariis. Hactenus nostram sententiam velui in *ἐκκλῆσιᾳ* proposui: cuius singula membra, suis quæque locis, prolixius exponentur. Nunc redeo ad Sadeelem.

Ipsi

Pag. 44. Ipsi veteres, inquit Sadeel, dum suam sententiam explicant, usurpant hæc vocabula, voces, dicuntur, sermo, vocabulum, nomina, & consimilia. Inferre hinc nullam communicationem idiomatum esse verbalem.

Respondeo. Ἀνακόλουθον ἐστὶ. Verba enim sunt rerum symbola. Et nisi res sub se, quæ verbis significatur, communi dicuntur pro verbis, verba dari, id est subesse fraudem. Py itaq; majores istis vocabulis rem communicationis idiomatum minime tollebant, sed asserabant potius & vindicabant. Quod cum sit ex infinitis patrum testimoniis quàm clarissimum, non opus est prolixiore responsione. Sed repeto saltem superius argumentum. Qualis est unio, talis est communicatio, ait Nazianzenus. Unio realis est, non verbalis. Ergo communicatio realis est, non verbalis.

Omnes partes, inquit, hanc communicationem ipsi personæ constanter tribuerunt.

Respondeo. Rectè. Quia fundamentum communicationis est personalis unio. At non sic illam tribuunt personæ, ut denegent naturis. Fatentur enim unanimi consensu, Carnem assumptam exaltatam esse in gloriam assumptis: id quod in progressu plenissimis ipsorum verbis demonstrabitur.

P. 45. 46. Disputat Sadeel contra argumentum
47. quoddam Mathematicum, quod ait à nonnullis

nullis obiectum esse. Ipsi pro se respondebunt. Amplectimur autem splendidā illam gemmam quam ex Chrysostomo interspergit dicente: Ex Philosophia res divinas intelligere est candens ferrum non forcipe, sed dignis conrectare. Quod dictum utinā Sadeel non præscripsisset solum alijs, sed & ipse observasse? Tum enim futurum erat, ut non ex Physicis negaret Theologica (quod facit in examine proprietatum corporis, & opinione de mansionibus celestibus, & alibi) sed corrigeret ex Theologicis naturalia.

Quatuor reprehendit Sadeel in nostris doctoribus. 1. Quod afferant communicationem essentialem. *Vbi nota calumniam.* P. 47.

2. Quod eam non in persona, sed ipsis naturis considerent.

3. Quod per communicari intelligant commune fieri.

4. Quod communicationem statuunt tantum ex parte deitatis communicantis. De quibus ordine videndum est.

Argumentatur Sadeel: Reale idem hic esse, quod essentialē: quia res & essentia in divina natura sunt unum & idem. Proprietates divinæ naturæ sunt ipsa deitatis essentia. P. 47.
48.

Respondeo. Valebit idem argumentum contra unionem, si pugnat contra communicationem idiomatum. Unio profecto realis est: essentialis

F

sentialis

sentialis non est. Confusio est inter rem & modum rei. Elenchus igitur accidentis. Neq. sunt hæc subterfugia, ut clamat Sadeel, sed veritas, ut unio est duarum naturarum, non tamen naturalis: duarum essentiarum, non tamen essentialis: sic & communicatio. Atq. hinc ἀδελφῶν τε & concludimus contra Sadeelem, eum dissolvere Christum. Proprietates λόγῳ sunt ipsa λόγῳ essentia: seu, ut generalius Sadeel: proprietates divine nature sunt ipsa deitatis essentia. Atqui proprietates λόγῳ non sunt carni assumptæ communicatæ, afferente Sadeele. Ergo ipse λόγῳ carni non est communicatus. Quare homo non est Deus: nec Deus homo Ἀσεβεία.

P. 49. Persona, inquit Sadeel, non idem plane designat, quod essentia, sed denotat τὸ ποιοῦν.

Respondeo. Persona aliud nihil est, quam essentia sua characteristica proprietate insignita seu determinata, ut loquuntur Scholastici. Et perquam velim audire ex Sadeele, quam differentiam afferre possit inter τὸν λόγον personam, & τὸν λόγον essentiam (de λόγῳ enim nunc sermo nobis est, qui carnem assumpsit.) Nisi compositum fingat esse λόγῳ op. scilicet expresse personam λόγῳ & ipsius essentiam differre non reipsa, sed tantum ratione. Ac tum sanè facillimè conclusionis suæ vitium agnosceret. Quod ipsum & hinc manifestum est.

vadit: quia si argumentum propositum pugnat contra idiomatum communicationem: multò etiam efficacius pugnabit contra unionē ipsam: quæ profectò realis & vera est, essentialis non est. Non enim duæ essentiæ in unam confunduntur: sed duæ distinctæ naturæ uniuntur in una persona. Ideoq; jam certum est, cum Sadeel tantum disputet contra essentialē idiomatum communicationem, non nostram oppugnari sententiam, (rejecimus enim expressè illam communicationem essentialē) sed proprii ipsius cerebri figmentum. Sed tamen veritati operam hanc navabimus, ut argumenta singula ordine excutiamus.

Sadeel vocat inscitiam magnam, affirmare, quod possint quædam communicari realiter, quæ non communicentur essentialiter.

Respondeo. Maxima verò Sadeeli inscitia: quæ nescit unionem esse realem, nec tamen essentialē. Qualis autem unio, talis & communicatio, ait Nazianzenus: quia hujus illa causa est.

Magis differunt, inquit Sadeel, quæ essentialiter differunt, quàm ea, quæ realiter.

Respondeo. Quæcumq; differunt essentialiter, ea etiam differunt realiter: non contrà. Quid verò tum postea? Num concludis inde: Ergò unio est essentialis potius, quàm realis?

lis? Profecto non sunt hæc argumenta talia, ne ad eorum intelligentiam exercitatos in accuratis tractationibus Sadeel requirat. Quippe universa uno impetu ruunt solius unionis hypostaticæ facta mentione. In memoriam ergo hic revoco Sadeeli gemmam istam Chrysostomi: Ex philosophia res divinas intelligere est candens ferrum non forcipe, sed digitis contrectare.

P. 50. Concludit Sadeel, communicationem idiomatum esse explicandam secundum opinionem veterum patrum & scholasticorum.

Respondeo. Quod ad scholasticos, nos majoris facimus scripturæ & piæ antiquitatem, quam totam cohortem scholasticorum, qui plerumq. subtilitatis, quam veritatis fuerunt studiosiores. An autem ex orthodoxorū patrum sententia accipiamus communicationem idiomatum, ipsi suis verbis testabuntur suo loco.

P. 51. Adfert exempla Sadeel ad repudiandam communicationem idiomatum realem. (Dominus gloriæ fuit crucifixus. Deus suo sanguine acquisivit Ecclesiam. Manus nostræ contrectarunt verbum vitæ) in quibus negat esse communicationem realem.

Respondeo. Confusio est graduum communicationis idiomatum. Cum enim quaratur potissimū de tertio gradu seu genere *κωινωσίας*: adfert Sadeel exempla primi & secundi generis.

ris. Est igitur μετάβασις ἐξ ἑλλο γινῶ. Diximus supra, in primo genere κοινωνίας, subiectum esse personam, non alterutram ex naturis. De secundo item, quod utraq. natura concurrat ad commune ἀποτελεσμα. Hic Sadeel nihil habet, quod possit carpere. Allatrat hoc solum, quod in tertio genere, humana natura Christi dicitur omnipotens, omnipraesens, vivifica. Debebat ergo ex hoc tertio genere proferre exempla, si accurate vellet disputare: non miscere ea, quae sunt diligenter discernenda.

Tanquam absurda haec profert Sadeel: si deitas haberet realiter sanguinē, realiter crucifixus esset.

Respondeo. Ista ex confusione Sadeelitica consequuntur quidem, at non ex Orthodoxa sententia. Hoc autem verè sequitur propter realem communicationem: Ergò λόγος realiter habet sanguinem, realiter crucifixus est, realiter contrectatur. Est enim caro, in qua & secundum quam omnia ea fieri dicuntur, τὸ λόγος propria caro: ut de ea affirmari nihil possit, quin idem ipsum de λόγος verè & realiter dicatur: idq. ob unionem arctissimam & communicationem non verbalem, sed veram & realem. Quam realem communicationem cum neget Sadeel, statuat necesse est, solam carnem passam esse pro genere humano: quo quid dici magis impium possit? Deus enim nos redemit, & ut supra Sadeel ex actis ipse recitabat, Deus

acquisivit sanguine suo Ecclesiam. Nec possunt nobis valere idem: Deus λόγος & passus est κατὰ σάρκα: &: Sola caro Christi passa est. Prior locutio vera, Apostolica & Orthodoxa est. Posterior Nestoriana. A quo errore ut liberare se possit Sadeel, plurima ipsi revocanda fuerint, quæ in hac tractatione magnis viribus defendere conabatur, ut passim vidimus supra, & porro videbimus.

P. 52. Quæcumq; hic dicuntur de communicatione inter naturas, pertinent illa ad tertium communicationis gradum: à Sadeele autem confunduntur in genus secundum. Quo errore sublato omnia plana sunt. In tertio enim genere communicans natura est divina τὸ λόγος, conferens unita carni suam maiestatem & gloriam. Neq; hæc communicatio reciproca est: ut supra annotavimus. Peccat Sadeel μεταβαίνειν ἐκ τοῦ γένους, & confundens distinguenda.

Quærit Sadeel: An etiam caro τὸ λόγος communicet suas proprietates.

Respondeo. Iam responsum est. Assumentis est dare & communicare. λόγος autem assumendo carnem appropriat sibi ipsi ea, quæ sunt carnis. Hinc filius Dei nascitur, patitur &c. Quæ si neget Sadeel, ostendat, num sola humanitas patiendi liberare potuerit genus humanum. Et excuset Nestorium vociferantem: Noli gloriari Iudæe. Non enim Deum, sed hominem crucifixisti. Nam quomodo hoc.

hoc ex illo consequatur, in progressu fiet manifestum.

Definitionem unionis personalis attin-
git, ut est in concilio Chalcedonensi proposita: P. 52.
quam & nos vehementer approbamus, & for- 53.
tissime urgemus contra illum. Naturarum enim
differentiam essentialem servamus, & earundem
unionem & communicationem personalem as-
serimus, insistentes vestigijs concilij Chalcedo-
nensis.

ADVERSUS REALEM PRO- PRIETATVM COMMV- nicationem.

Argumentum I.

Communicatio realis repugnat natu-
rae unionis. Ergo falsa.

Respondeo. Communicatio omnino talis
est, qualis est ipsa unio, ex regula Nazianzeni.
Et ut in unione essentialis proprietates servan-
tur, sic & in communicatione idiomatum. U-
trumque enim scriptura affirmat: utrumque ergo
verum est. Sed instat Sadeel: Proprium ser-
vari, & proprium communicari ἀντιφαι-
νώσθαι dicuntur.

Respondeo. 1. Affirmat scriptura: vita
propria τὸ λόγος est, & haec proprietas soli Deo
servatur. Et tamen vita communicatur carni.

Iohan. 6. Idem de omnipotestia, adoratione, omniprasencia &c. dictum volo. Taceat ergo humana ratio, & audiat spiritum sanctum mysteria sua explicantem. 2. Cur desinant esse propria, quæ filius Dei carni suæ (non alienæ, sed propriæ) communicat, cum qua tota totus unum factus est: unum, inquam, non essenziale sed personale? Leo Romanus Epistola 81.: Quæ Christus, inquit, in forma servi à patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donavit: ipse scilicet sibi. Cyrillus de incarnat: unigeni: cap. 7. Communes facit tanquam cum sua carne divinæ suæ maiestatis operationes. 3. Infra suo loco audiemus, quomodo anima potentis suæ corpori communicet, quæ tamen anima non desinunt manere propria: item ignis ferro &c. 4. Denique ipsa phrasis consideretur: Communicatio proprietatum. Annè & hæc ἀντιφάσις est Sadeeli? Coniungit autem τὸ ἴδιον καὶ τὸ κοινὸν ἀλλὰ proprium & communicari. Quod ipsum contingit semper in distinctione duarum naturarum Christi, & earundem unitone personali. Ibi enim unum & multa non opponuntur ἀντιφάσεις. Multa enim sunt: nempe duæ naturæ. Et unum est: nempe ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος, una persona. Aliquoties hoc argumentum recurret: sed satis sit semel respondisse. Iudico enim hanc responsionem idoneam & constantem esse, qua pia conscientia tutè acquiescat.

Argu-

Argumentum II.

Nihil quod est essentia divina, rei creaturae communicari potest, Omnipraesentia est essentia divina. Ergo. P. 54.

Notetur hoc argumentum. Evertit enim unionem hypostaticam. Num enim ὁ λόγος sine divina essentia est? Non itaq; verum est secundum Sadeelem: Divinam essentiam seu naturam τῷ λόγῳ, unitam & communicatam esse carni. Ac falsum, scilicet dixerit Paulus (quod absit) πᾶρ τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι ἡμῶν σωματικῶς. Coloss. 2. Annon enim ἡ θεότης divina essentia est? Recte vero Samosatenus secundum Sadeelem, asseruit: τὰς δύο φύσεις ἀκοινωνήτας. Propositio Sadeelis θεϊκὸς δὲς si intelligatur, vera est. Sed tum nihil contra nos: qui communicationem θεϊκὴν expresse rejicimus, asserentes κοινωνίαν ἡμῶν σωματικῶν.

Ait Sadeel: esse ἀδολοχίαν, item, ἀποσάτωρ, essentiam, communicari, sed non essentialiter.

Respondeo. At natura divina τῷ λόγῳ carni unitur, nec tamen naturaliter: essentia, nec tamen essentialiter. Sadeel ipse in tractatu de manducatione spiritali & sacramentali saepe sic loquitur: Corpus adest, sed spiritaliter. Quae est igitur hominis constantia? Confusio est inter rem & modum rei.

Argumentum III.

Deus dicitur esse ubique, quia omnia continet. Corpus Christi non omnia continet. Ergo non est ubique.

Respondeo. 1. Deus est ubique, quia est infinitus. Et quia ubique est, ideo continet & sustentat omnia. Confusio est ordinis causarum. 2. ἐκεῖθεν & τὸ αὐτὸν ἐστίν. Non enim omnipræsens est caro Christi, quia omnia continet, sed quia est unita τῷ λόγῳ, & sedet ad dextram Dei. 3. Cui subiecta sunt omnia, & qui regit cælum & terram, ille continet, fovet & sustentat omnia. Christo, quia homo est, subiecta sunt omnia, regit cælum & terram. Psal. 8. Hebr. 1. 1. Corinth. 15. Matth. 28. Daniel. 7. Ergo Christus, quia homo, continet, fovet & sustentat omnia: non tanquam creator, sed, quia creatori personaliter unita est natura humana. Argumentum igitur Sadeelis non est Orthodoxum, nec ipse Orthodoxus.

Argumentum IIII.

P. 55. Omnipræsentia communicata aut est corporalis, aut spiritalis. Neutrum esse potest. Ergo.

Respondeo. Est spiritalis: imò spiritus id est, ipsa divina essentia τὸν λόγον, hypostaticè unita carni & communicata.

Contra Sadeel: Corpus non magis potest esse realiter præsens præsentia spiritali.

tuali: quàm spiritus potest esse præsens
præsencia corporali.

Respondeo, si vera sint ista: quid ergò
alibi persuadere nobis vult, se præsentiā ve-
ram statueret corporis & sanguinis Christi in
sacra cœna: sed eam spiritualem. Verba igitur
dat, & vendit fumos. Consideretur verò hoc
etiam: An spiritus possit dici corporaliter præs-
ens: ut cum Deus humana forma apparuit,
spiritus sanctus in columba, linguis ignitis, An-
geli sub assumptis formis &c. Ego videre non
possum: quid subsit impietatis vel falsitatis, si
maximè affirmemus. Distinguo enim rem ipsam,
& rei modum atq; qualitatem.

Argumentum V.

Nihil quod est æterna essentia, potest
alicui realiter accidere. Omnipræsencia
est æterna essentia. Ergò.

Respondeo. Ad veram hujus sophisma-
tis solutionem accuratè observandum, est τὸ
ὑπάρχον: quod neq; essentiale est, neq; acci-
dentale. Quare insufficiens est Sadeelis enu-
meratio partium, quæ fundamentum esse debe-
bat hujus syllogismi. Esse enim omnipræsensem
Christo, ut homini, convenit neque ex essentia,
neque ex accidenti: sed ex unione cum λόγῳ
hypostatica, & sessione ad dextram Dei. Ac-
commodatur propositio Sadeelis ad negotium
unionis: & attendatur, quid concludat. Per-
pendatur

pendatur etiam idioma vivificationis, & fit syllogismus: qui certe negaturus est, carnem Christi esse vivificam, contra ipsius Christi assertionem. Iohan. 6. Quare Sadeel sophisticatur.

P. 56. Ea est, inquit Sadeel, humanæ naturæ ratio, ut necesse sit ea, quæ illi tribuuntur, ipsi inesse.

Respondeo. De essentialibus proprietatibus verum est: De hypostatica unione falsissimum. Vivifica est caro Christi. Iohan. 6. Ac vita illa vivificans (quæ merè est divina & æterna) non inest carni Christi, tanquam subiecto: Sed ideò de carne ea prædicatur verè & realiter, quia ea caro pars est personæ Christi, ideòq; particeps illius vitæ, quæ τὸ λόγος quidem essentialis, imò ipsa essentia est, carni verò per unionem hypostaticam communicata.

Argumentum VI.

P. 56. Habet hoc fundamentum. Vno idiomate communicato, omnia communicantur: propter essentiæ divinæ simplicitatem.

Respondeo. Scripturam ducem sequimur: in qua illud axioma non invenitur. Vivificatio, sanctificatio, omnipotentia, omnipræsentia &c. de Christo, quatenus homo est, prædicatur. Iohan. 6. 17. 3. Matth. 28. 18. Apoc. 1. Psal. 110: non autem æternitas. Ergò illud credi-

credimus, quia est in scripturis. Hoc negamus, quia scriptura negat.

Ceterum quia refellere conatur Sadeel doctorum nostrorum ad hoc sophistica responsiones: audiamus nos, quantum praestet.

1. Negat nos cum scriptura loqui, si dicamus, humanam Christi naturam esse omnipraesentem.

Respondeo. Imò loquimur cum scriptura: quae expressis verbis praesentiam carnis Christi in sacrae cena asserit. Matth. 26. in Ecclesia, Matth. 18. Apocal. 1. in medio inimicorum, Psal. 110. adeoque impletionem & operationem ei attribuit omnium. Ephes. 4. Quod suis locis prolixius ostendetur.

2. Rejicit distinctionem idiomatum Dei ad extra. De qua re etsi supra diximus, quae P. 58. sit nostra sententia: ad veritatem tamen illustrandam placet ad singula Sadeelis argumenta ordine respondere.

Ait: possuntne illae proprietates divinae unquam extra essentiam divinam considerari, cum sint ipsa essentia?

Respondeo. 1. Removeatur phraseos ambiguitas extra essentiam. Cum enim dicimus ad extra considerari, justitiam, bonitatem, sanctitatem Dei: minime statuitur à nobis justitia, bonitas, sanctitas Dei extra divinam essentiam, (absit) sed ita sensus est ejus locutionis: Eas proprietates divinas quasi foras progredi.

gredi, & certos effectus producere, ex quibus cognoscantur. Illustremus exemplo. Ante orbē conditum Deus est bonus, iustus, sanctus in se: non etiam ad extra: quia externa effecta nulla producit ejus essentialis bonitatis, justitiæ, sanctitatis. In ipso opere creationis mundi Deus est bonus, non ad intra solum (qua ratione est ipsa bonitas αὐτοαγαθὸν) sed ad extra: quia bonitatem exerit, & certo effecto atque opere externo demonstrat. Una tamen eademq; est divina bonitas, quā Deus tū bonus est, tū bona facit & bonè operatur.

Attributorum divinorum varietas non est in Deo, inquit Sadeel, quippe uno eodemq; simplicissimo: sed propriè in nobis variè de DEO differentibus.

Respondeo. Imo, inquam ego, in ipsis rebus creatis ea varietas deprehendi ut maxime nemo hominum de Deo differat. Univerſale diluvium iræ divinæ exemplum fuit certissimū & insigne. Qui bonitatis vel misericordiæ testimonium velit dicere, hactenus inventus nemo fuit. Paulus sanè electum illud Dei organū, minime oscitanter ut passim, ita Roman. 9. observavit: Vbi iram quidem Dei manifestari ait in perditione vasorum iræ: τὸν θεὸν πλάσαντα τὰς δόξα in vasis misericordiæ. Quid autem hic Sadeel? Confundetne in Deo vasa iræ & vasa misericordiæ? ut promiscuè liceat dicere respectu Dei, Paulum Apostolum esse vas iræ.

Iudana

Iudam Ischariotem esse vas misericordiæ? Videat hinc quid & contra quem disputando pugnet. Crebrò per misericordiam Dei fratres suos exhortatur Paulus: per iram DEI terret impios. Sed Sadeeli ea perinde sunt: differuntq; nihil, nisi in animis & verbis differentium. Licuerit ergò afflictis conscientijs diuina iræ & iustitiæ proponere exempla, ut scilicet percipiant ex istis consolationem: freti pronuntiatis Sadeelis. Neque fuerit opus accurata illa legis & Evangelij distinctione, ut hoc quidem contritis, illa obstinatis hominibus proponatur. Nolo verò immorari diutius huic dissertationi: neq; obijciam hîc Sadeeli suam & suorum de æterno & absoluto decreto Dei horrendam opinionem: in qua tamen eleganter poterat videre, essetne extra animos differentium discrimen inter Dei misericordiam & iustitiam, eligentis hos quidem ad vitam, illos prædestinantis (sic enim isti loquuntur) ad æternam mortem. Suprà attulimus simile de anima, ejusq; potentijs, quas vocant, seu facultatibus. Quod, si quis illustrandi gratia accommodare hîc velit, poterit sanè & facile & utiliter. Nos cætera excutiemus.

Arguit: alienam hîc esse eam de attributorum diuinorum distinctione respon-
sionem: cum agatur de reali communica-
tione idiomatum. Reale, inquit, est idem,
quod modus aut ratio differendi?

Respon-

P. 59.

Respondeo. 1. Quid sit de ipsa distinctio-
ne sentiendum, jam dixi. 2. Sæpe monendum
est sadeel, ne statum transferat, mutetq; in ali-
um. Cur enim hæc afferantur, & in quem sint,
novit optime: nimirum non immediate ad de-
monstrandam idiomatum communicationem;
sed ad ostendendam rationem, cur non sequa-
tur, ut uno idiomate communicato omnia pari
modo communicentur. 3. Argumentum ipsum
vacillat: opponendo res consentaneas. Neque
enim sequitur: Unio duarum naturarum in
Christo realis est: Ergo medius & ratio unio-
nis non est realis. Contrarium nimirum verum
est. Sed annon egregie sibi ipsi contrarius est
Sadeel: qui supra assererat, corpus non esse
posse nisi corporaliter præsens, spiritum spiri-
tualiter? Atque hæc quidem præmia decent
sophisticen.

Affirmamus, inquit Sadeel, quicquid
est realiter omnipræsens: idem quoque
est realiter æternum.

Respondeo. Non quid Sadeel affirmet
aut neget, curandum est: sed quid ex scripturis
& secundum illas dicatur attendendum. Ad-
mittimus tamen hoc pronunciatum de eo, quod
est per essentiam omnipræsens, id est, de ipso
Deo. Nam & is verè æternus est. De humana
natura Christi impium est sic velle affirmare:
Caro Christi vivifica est: Ergo infinita est: Ergo
æterna est, Et contra: Caro Christi non est æter-

na: Ergo ut vivifica, adoranda, omnipotens. Rationem cur non sequatur, paulò post explicabimus. Et si nulla unquam dari à nobis ratio possit: laude digna tamen esset illa fidei obedientia, ut capivato ingenio & ratione nostra simpliciter verbo Christi crederemus, affirmantis de se juxta carnem: Ego sum panis vitæ, qui de celo descendit. Idh. 6. Hoc est corpus meum. Matthæi 26. Sum in medio vestri. Matthæi 18. 28.

In operibus ad extra (quæ vocant)
relacet Dei bonitas & justitia & omnipotentia: sed ea tunc non considerantur, ut
P. 59.
60.
proprietas, sed ut effecta proprietatum: inquit Sadeel.

Respondeo. Disputat hæc sine causa. Id enim in confesso est omnium, opera externa esse effecta proprietatum divinarum, non ipsas proprietates. Nisi quis absurdè confundere discrimen velit causæ & effectorum. Verum cum ex effectis causa cognoscatur: aliæq; Dei opera ad misericordiam ipsius referantur, alia ad justitiam & iram &c. Num tam absurdè nos sumus in idiomatum divinarum distinctione, quàm clamat Sadeel? Suprà agebam, creaturas esse bonas, à Deo bono: nec tamen æternas à Deo æterno, nec infinitas à Deo infinito. Sed pergit Sadeel.

Cum Deus dicitur bonus in servandis P. 60.
electis, & justus in improbis & impotenti-

G

tenti-

teutibus damnandis : illa varietas non est in Deo : sed in hominibus : quia non duo dii, sed unus idemque Deus & servat & damnat : nec iustitia deserit bonitatem, nec bonitas iustitiam.

Respondeo. Euge, mi Sadeel, longius progrediamur, sed tamen consistamus in terminis. Quando eligit Deus bos ad vitam, illos reprobat ad mortem : varietas ista annè in hominibus est ? Sane : tanquam in objecto. At que varietatis istius causa ? An & illa in hominibus ? Id verò tu & gregales tui pernegantes (etiam exclusa fide) refertis in solam absolutam voluntatem Dei. Quæ vestra (certè in ipsum Deum blasphema) opinio tam est in luce omnium constituta, ut necesse non sit hic demonstrare, quòd ita sentiaris. Edissere autem nobis : Num differentia sit inter divinam bonitatem eligentem Davidem, & iustitiam reprobantem Cainum. Nobis quidem, qui sumus ex verbo Dei rectè de hoc religionis capite, per gratiam Christi edocti, facile est discrimen ostendere ex Messia vel accepto vel rejecto, id est, ex fide & incredulitate Davidis & Caini. At tibi id ajo & ἄνθρωπος Sadeel, adseribenti hæc omnia absoluta voluntati Dei. Profectò si absoluta est ratio diversitatis nulla ex hominibus potest reddi. Neque quicquam proficis asserendo unum Deum, qui & servet, & damnet. Nobis enim id est longè certissimū : quia servat credentes : damnat infide-

infideles. Marc. 16. Iohan. 3. At quid tu solide
 Manichæis respondere possis, multum ambigo.
 Illi enim malum Deum dicent, qui absolute re-
 probet: Bonum, qui absolute salvet. sed quia
 hæc disputatio huius loci non est, missa ea, ad
 sequentia transeamus.

Argumentatur: Totus λόγος se com-
 municavit humanæ naturæ: Ergo & æ-
 ternitatem.

Respondeo. Lucerna pedum nostrorum
 verbum Domini Psal. 119. Ex præscripto igitur
 illius & credendum est & loquendum. 2. Recte
 dici potest eternitas communicata carni, medi-
 antibus ἱδιώμασι cæteris: communicata, in-
 quam, non ut caro æterna sit, sed ut exornata
 sit gloria & maiestate æterna: sicut jam ad ter-
 tiam responsionem fusiùs exponetur.

Ait Sadeel: Cum iustitia Dei damnat
 reprobos, non propterea dicuntur iusti,
 sed damnati.

Respondeo. Quæ verò ista ineptiæ? Num
 enim Deus iustitiam suam communicat repro-
 bis? Num ὁ λόγος cum ipsis personaliter uni-
 tus est? id quod de carne Christi verè prædica-
 tur. Apage ergo istas φλυασίας ex negotio tam
 arduo tamq̃ sublimi.

3. Infringere molitur responsionē de mediata
 & immediata communicatione. Ait, nos ipsos P. 67
 ea refelli: hoc argumento: Quia omnipræ-
 sentia pertinet ad maiestatem: maiestas verò
 æterna sit,

G 2

Respon-

Respondeo. Majestas aeterna est, ad quam
 exaltatus est Christus ratione carnis. A: consi-
 ci hinc non potest, ipsam carnem proinde aet-
 nam esse. Nam & vivificatio, vis infinita est:
 nec fit tamen caro infinita, etsi totam vim vivi-
 ficandi hausit, ut cum Cyrillo loquar. Quare
 principium petit Sadeel, subinde recurrens ad
 id, quod suprâ affirmabat: uno communicato
 idiomate, omnia communicari. Sed ut clarius
 appareat, quid sit hic sentiendum: ita mentem
 nostram proponimus. Idiomatum divinorum
 quaedam sunt $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\tau\iota\kappa\alpha$ in creaturis: quaedam
 non sunt. $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\tau\iota\kappa\alpha$ sunt bonitas, sanctitas,
 iustitia, misericordia, &c. quorum certa extant
 vestigia in rebus creatis. Non $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\tau\iota\kappa\alpha$ sunt
 aeternitas & immensitas: quae sic de solo Deo
 predicantur, ut nulli creaturae possint tribui.
 Quod quidem suprâ ita enuntiabamus: Crea-
 turae bonae sunt, à Deo bono, sanctae à Deo san-
 cto, vivae à Deo vivo: at non infinitae à Deo in-
 finito, non aeternae à Deo aeterno. Quare idioma-
 ta $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\tau\iota\kappa\alpha$ sic carni Christi assignantur, ut
 dicatur omnipotens, vivifica, peccatorum pur-
 gatrix, sanctificans, regenerans & similia. Nam
 ejusmodi $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\tau\iota\kappa\alpha$ in assumpta natura, cum
 ea, & per eam $\delta\ \lambda\omicron\gamma\omicron$ profert & exercit.
 Non autem dicitur de Christi carne, quod im-
 mensa sit vel aeterna: quoniam nulla $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\iota\tau\iota\kappa\alpha$
 istarum proprietatum per carnem exeruntur.
 Et tamē vis illa vivificandi, omnipotentia, &c.
 immensa

immensa & aeterna est. Vt verè dicatur : Carn. in Christi ditatam esse omnipotentia infinita & aeterna : sed ita, ut omnipotens quidem sit, infinita & aeterna non sit. Ratio : quia nomen illud ab agendi facultate est inditum, non ab essentia qualitate. Manet enim essentia corporis finita semper, & respectu tē ubi, & tē quando (ratione scilicet principij, quia habuit initium : etsi caret fine.) Ad actiones autē quod attinet, ea non tantum essentiales in humana natura sunt, sed & personales : tum in opere redemptionis, tum in statu maiestatis, cum jam omnia gubernat, quae in cælo & in terra sunt : Psal. 18. Matt. 28. Ex quibus intelligi potest, quo fundamento nitatur ista responsio : cum dicimus aeternitatē mediātē communicatam : nempe sit, quia maiestas carni donata est aeterna : ut tamen non pari ratione caro dicatur aeterna, quae dicitur omnipotens & vivifica, & omnipræsens.

Concludit Sadeel : Caro Christi non dicitur caro aeterna, sed caro aeterni : ita nec dici potest, Caro omnipræsens, sed caro omnipræsentis.

Respondeo. Suprà hoc loquendi genus discussimus, & quae occultentur sub eo franges, paucis aperuimus, cum ageremus de vivificatione. Sufficiat hic repetere unicam propositionem. Rectenè dicatur ? Caro Christi est vivifica. Affirmavi suprà Sadeel addita ratione, quia sit caro λόγος omnia vivificantis. L'ispiciat hic.

quomodo illa cum istis convenire possint. Nobis enim id est insolens, uno eodemq; argumento demonstrare contraria: id quod hic à Sadeele factum videmus.

Ait, non posse explicari, quid sit immediate communicari.

At id à nobis confectum esse confido. Iudith Sadeel homonymia vocis (immediate.) Eam enim refert ad unionem: cuius sanè respectu rectè dicitur, quicquid suprà essentielles proprietates caro Christi acceperit, mediante unione accepisse. Vidisset autè Sadeel, si voluisset, quo fine & sensu distinctio mediata & immediate communicationis sit proposita (utraq; enim ex unione est) & animadvertisset, speciei inter se esse distinguendas, non opponendas suo generi, causasq; sue, ex qua fluunt. Cum itaq; doctrinam nostram sanam portenta vocat, non documenta: accusat utiq; nos ejus criminis, cuius est ipse reus. Quid enim ita pervertit aliorum sententias? studioseq; homonymias sectatur, ut sophisticandi habeat materiam?

P. 62.

Tertulliani testimonium approbamus: nec enim veritati potest illud officere.

Quod verò ad locum Danielis 7. cap. cuius æternus est dominatus: respondet, agi de ipsa Christi persona, cum dicatur: Filius hominis veniebat.

Respondeo. Idem & nos affirmamus, sed addimus, juxta quam naturam sit intelligendum.

gendum, quod de Christo enuntiatur. Nimirum Prophetam Daniel filium hominis appellat: cuius naturam humanam excludere ab hoc æterno dominatu Sadeel præsumit: quasi scilicet sequatur inde, ut humana Christi natura æterna sit. Perspicacior nempe multo quam Spiritus Sanctus, qui nihil tale metuendum iudicat, quando gloriam carni Christi adscribit æternam. Assumatur hic pie antiquitatis regula: Quicquid in tempore Christo datum est, id iuxta humanam naturam accipiendum esse.

Pergit verò Sadeel, & dominatum illum P. 62. dicit æternum appellari: non propriè, 63. quemadmodum Deus æternus est: sed quia sit regnum sempiternum.

Respondeo. Transigat ergò cum Daniele, num sit & ceteris locutus, æternum dicens pro sempiterno. Et ut ampliùs satisfiat, conferatur illud Iohan. 19. Glorifica me ea gloria, quam habui apud te, antequam hic mundus existeret. Sed & hoc ex Sadeele quero: Christi regnum ane finitum est? vel infinitum? si infinitum est: erit æternum: ut supra Sadeel ipse concludebat.

4. Quæ affert de æternitate à poste. P. 63. riore, facile concedo. Eodem enim modo et ipsi intellexerunt, à quibus argumentum illud est propositum. Porro quas vocat varias et inuiciles distinctiones Sadeel, eas si evictas velis, alijs opus erit armis et machinis, quam ipse hactenus

ostentavit. Nos verò & utiles judicamus & fundamentis haudquaquam defuturas, sicut vidimus.

Argumentum VII.

Extractum est super ἀντιφάσεις proprii & communis: item, servari & communicari. De qua cum satis dictum sit in argumento primo: responsio isthinc repetatur. Vide etiam argumentum undecimum.

Argumentum VIII.

P. 64. Si realis est communicatio idiomatum, sequitur naturarum in Christo exæquatio, & confusio: quod absit.

Respondeo. Liber Christianæ Concordiæ expressè rejicit exæquationē carnis cum λόγῳ. Anathematismo 9. de persona Christi: nec sequitur illa ex communicatione idiomatum vera & reali. Anima corpori communicat vitam, sensum, motum: nec tamen inde oritur exæquatio corporis & animæ. Sic δὲ λόγῳ vitam carni & omnipotentiam communicat absque ulla vel confusione naturarum. vel exæquatione.

Verum arguit Sadeel: Confusionem fieri, cum res duæ vel plures, earumq; proprietates communicantur, hoc est, communes fiunt.

Respon-

Respondeo, ἔλεγχος τῷ ὁρισμῷ. Aliud
 est quod communicatur: & aliud cui commu-
 nicatur. Definitionem ita castigamus. Anima
 communicat & seipsam corpori & suas pro-
 prietates. Ergone confusio est? Ignis seipsum
 ferro ignito communicat: Ergone confusio est?
 Suspecta nobis sunt ejusmodi generalia Sadeelis
 pronunciata: quæ cum in ipsa rerum natura
 non semper valeant, tamen illa tanquã catholi-
 ca, ad Christi hominis gloriam oppugnandam
 adfert. Ex physicis Christum oppugnat, nec pu-
 re tamen physica tractat. Quid autem ad hoc,
 Sadeel, respondes? ὑπόστασις Christi communis
 est: & deitati τῷ λόγῳ & humanæ naturæ, te-
 ste Damasceno. Num & hic tibi confusio? Sed
 Sadeeli synonyma sunt: Commune esse, & con-
 fundi. Amplius: Estne naturarum, divinæ τῷ
 λόγῳ & humanæ, in Christi persona commu-
 nicatio? Negat nemo, nisi Samosatēnianus.
 Atqui ibi res (naturæ) duæ communicantur.
 Erat igitur Sadeeli confusio. Ἀδελόλογον.

Si quis dixerit, carnem esse exæquatam λό-
 γῳ τῷ ἑξαοίκῃ: respondeat pro se: Ego Christum
 semper agnosco minorem patre secundum car-
 nem, juxta symbolam Athanasianum: & jam
 antè ex libro Concordiæ recitari, exæquatio-
 nem expresse rejicit.

Distinctionem quorundam (Filius Dei, ut P. 65.
 Deus, omnipotentiam suam habet à se: Caro
 filij Dei non à se, sed ab unito λόγῳ: Ergò non

est exæquatio: video vacillare. Non enim sequitur: Pater est à se, non ab alio. Filius non est à se, sed à Patre. Ergo non sunt æqualis gloria & potentia &c. Quare non urgeo illud argumentum. Commodius autem & rectius sic informatur: ὁ λόγος & habet per essentiam: humana natura per unionem cum λόγῳ. Sufficit mihi scire, quod caro in hypostasi τῷ λόγῳ subsistat, non in propria aliqua persona: Semper ergo minor est τῷ λόγῳ. Et manent utrinque essentialis proprietates. Nulla igitur hinc sequitur exæquatio: quia communicatio non est essentialis, ut sæpe dictum est.

P. 65. Sadeel συγχύσις ait nullam fingi in
 66. Christo aliam posse, quam quæ in communicatione idiomatum reali sit. Aut igitur nos esse reos συγχύσεως, aut inutiliter & frustra sanctos patres de ea præcavisse. Postulat ostendi alium confusionis modum.

Respondeo. Est id nobis facilimum, mi Sadeel. Finge enim tu ex humana & divina natura conjunctis sive mixtis tertium aliquod fieri, quod neq; homo, neque Deus sit, sed sit Christus: quemadmodum dicebas ex auro & argento fieri electrum, quod nec aurum sit, nec argentum. Et sic voto tuo satisfactum est. Consule etiam Theorema tuum tertium infra pag. 200. tractatus. Absit autem ut quisquam vere Christianus ita de Christo sentiat: quem

novimus esse verum Deum, & verum hominē. Sum quod eram: nec eram, quod sum: nunc dicor utrumque: ut eleganter veteres de Christo consuebantur. Quod de Eutycheica confusione adducit, nihil ad nos: qui duas in Christo naturas asserimus. Et pugnat id ipsum cum ijs, quæ precedente pagina de confusione disputavit. Somniabat enim Eutyches absorptam esse humanam naturam in Christo, & conversam in deitatem.

Argumentum IX.

Opponit communicationem idiomatum P. 66.
realem donis in carnem Christi collatis, 67.
finitis illis quidē, sed tamen excellentissimis. Vtraq; simul consistere posse negat.

Respondeo. Scriptura utrumq; coniungit, non opponit ἀντιπετινόμεν; ut Sadeel. Elenchus est ergo τὸ ἀντιπετινόμεν. Ceterum ex doctrina de exanitione rectissime solvitur argumentum. Εὐεχόμεναι αὐτοῦ αὐτὸν ait Apostolus Philip, 2. Ac notetur hoc argumentum contra Sadeelem. Vnio causa est & fundamentum donorum hyperphysicorū in humana natura Christi. Vnio autem facta est in ipso momento conceptionis. Quomodo ergo demum temporis progressu illa dona in carnem collata sunt? Posita enim causa, ponitur effectus. Quicquid hic Sadeel responderit, responderit id pro nobis contra suum ipsius argumentum.

Argu-

96 CONTRA ANTO: SADEEL
Argumentum X.

P. 67. Si est realis communicatio: Ergò caro est Deus.

Respondeo. Scriptura non ita concludit: Caro Christi est vivifica. Ioh. 6. Ergò est Deus. Deus enim per essentiam vita est: Caro per unionem personalem vivifica facta est. Confundit Sadeel, ut sapissime τὸ 'δὲ ὁὡς ἐστὶν ἡμεῖς τὸ ὡς αὐτὸν. Atque ne sic quidem sacra litera concludunt: Christus secundum humanam naturam est filius Dei. Luc. 1. Hebr. 1. Ergò secundum carnem est ab aeterno genitus. Non igitur istam injuriam Spiritui sancto inferamus, ut ipso λόγῳ τὸ ἐξ ὧς velimus argumentari.

P. 67. Speciosum autem est, & cum magna videtur 68. conjunctum difficultate, quod subtili quadam ratione Sadeel asserit: Genitum esse ab aeterno: ita proprium esse verbo, ut ea proprietate ipsa verbi hypostasis intelligatur. Cum ergò communicatio idiomatum fiat per & propter unionem personalem: & idiomata divina sub persona τοῦ λόγου determinata intelligantur carni assumptæ communicari: videtur multò magis ipsa personalis τοῦ λόγου characteristica communicanda esse, nempe genitum esse ab aeterno. Quia & de ipsa natura divina dicitur, quòd non sit immediatè seu πρὸς τὴν carnem communicata, sed mediante hypostasi. Quare fusiùs aliquantò ostendendum est.

est, quomodo possit hoc argumentum explicari, ut depulsis errorum nebulis, ipsa cælestis veritas ejulgeat.

Equidem Sadeel verbo communicandi intransiuiuè accepto, ait de ipsa unione rectissime intelligi: quia verbum realiter communicârit carni, id est, sibi uniuerit humanam naturam in unione personæ: quo etiam modo diuina proprietates humane nature proprietatibus communicârint, id est, unitæ sint. Sed nos supra hanc rem expedimus, minime satisfieri sacris literis & orthodoxis maioribus: si communicationem pro unione ipsa sic velimus interpretari, ut negetur realis inter naturas communicatio. Id enim esset communicatio sine communicatione: hoc est, ipsum non ipsum. Fallit autem Sadeel, & fallitur in hec: quod communicandi verbum tantum sumi intransiuiuè opinatur: cujus contrarium à nobis supra demonstratum est. Damus ultrò το κοινωειν nonnunquam intransiuiuè usurpari. Sed non est ex contingenti & particulari faciendum uniuersale necessarium. Et considerandum est, cur communicationis nomine ipsa unio appellata sit: primum scilicet ob arctissimum ejus vinculum: deinde propter certissimum adeoque necessarium effectum, qui causam suam infallibiliter arguit. Atque rationem hanc posteriorem quia non agnoscit Sadeel, inde fit, ut non sincere intelligat idiomatum communicationem.

Verum

verum proptius nunc ad argumentum accedamus. Totus λόγος communicavit se carni. Ergo & hanc characteristicam proprietatem communicavit, genitum esse ab æterno. Caro igitur æterna est. Quod absurdum.

Respondeo. 1. Tutissimum semper & optimum est manere intra cancellos scripturæ: quæ non solum de carne Christi non dicit, quod sit ab æterno genita: sed id expressè etiam negat, diligenter annotato tempore nativitatis Christi ex Maria ἀπαρχῆς θεοῦ. Daniel. 9. Luc. 2. Galat. 4. 2. Differentia animadvertenda est inter duplicem Iesu Christi generationem: æternam ex Patre. Psal. 2. Mich. 5. Iohan. 1. temporalem ex matre. Luc. 2. Filius Dei & hominis filius unicus est: juxta divinam naturam ab æterno ex patre genitus: juxta assumptam carnem in tempore ex Maria natus. Atq; hæc ita certa sunt in tota Ecclesia Christiana: ut qui vel minimum negare velit, is ἀνὰ δυνάμιν esse jure optimo dicatur. Quare hinc clare liquet, falsum esse Sadeelis σὺν πῆρεσσι, quod nescit ipse ex vera nostra & scripturæ sententia. Cum autem ex vero nihil nisi verum proficiatur: jam vitium inquirendum est Sadeelæ argumentationis, & demonstrandis error. Affirmo ergo Elenchum eundem esse, qui fuit supra in pronuntiato isto Sadeelis: Communicato idiomate uno, omnia communicantur. Quod quidem

dem ita nos ibi concessimus, ut distingueremus inter communicationem mediatam & immediatam: Mediatam eam dicentes, quæ sit mediantibus ἰδιώμασι καὶ ὑπεργνωστοῖς, qualia sunt vivificatio, omnipotentia, omnipraesentia, omniscientia &c. Immediatam, quæ est ipsorum idiomatum ὑπεργνωστοῖς. Isto modo eternitas Christo, quæ homo est, communicata dici potest: non autem, ut humana Christi natura æterna sit, sed quia potestas illa est æterna, quam Christus, ut homo, in tempore accepit. Eodem modo respondendum est, filiationem (Liceat enim mihi hic ita loqui) communicatam carnem Christi, eamq; æternam: sic autem, ut filius quidem dicatur, & sit Christus juxta humanam naturam per communicationem idiomatum: non autem æternus & ab æterno genitus: sed quia certo tempore assumptus in personam æterni filij Dei &c.

Argumentum XI.

Si est communicatio: Ergo jam non sunt proprietates. Commune enim & proprium opponuntur. P. 68.
69.

Respondeo. κοινὸς μὲν ἐστὶν, qui fuit supra sepius. Adoratio propria Dei est: At humane naturæ in Christo per unionem communicatur. Vivificatio propria τῷ λόγῳ est: at carni per unionem sit communis. Fides hic proprietatum

Respondeo. λόγος communicat suam
 ὑπόστασιν carni: quæ hypostasis profecto infi-
 nita est: Nec tamen ea sequuntur, quæ Sadeel
 argute connectit. λόγος dat hypostasin infi-
 nitam carni. Caro accipit infinitam hypostasin
 λόγος: Nec tamen duo sunt infinita: nec tolli-
 tur relatio dantis & accipientis. Porro si sic
 argumentari Sadeel pergat, constanter ego illi
 obijciam Nestorianismum: idq; demonstrabo
 principis Sadeelæis. Finitum non capit infini-
 tum. Caro finita est: λόγος infinitus. Non er-
 go caro capit λόγον, id est, χος? Non enim
 το capere vel physice hic accipitur vel Mathe-
 maticè: sed pro re subiecta, id est Theologicè.
 Quare nulla est unio. Quid hic negas, Sadeel?
 Nam præter conclusionem cætera tua sunt: ex
 quibus illa necessario conficitur. Item: propriū
 si communicatur, non est proprium. λόγος igitur
 ὑπόστασις non est communicata carni. Ca-
 ro ergo non subsistit. Aut, si subsistit, propriam
 habet hypostasin. Duae igitur in Christo perso-
 næ: aut unio nihil est. Quid hic negas, Sadeel?
 Idem consequitur ad præsens argumentum de
 duobus infinitis. Atq; hoc tandem dignum præ-
 mium est nasutæ & argute sophisticæ.

Nota calumniam: Duae essentias esse
 infinitas. Quasi & corpus sit infinitum: quod
 diserte aliquoties repudiavimus.

Argumentum XIII.

H

Si

P. 71.

Si est communicatio idiomatum realis: Ergo etiam caro communicabit deitatis suas proprietates.

Respondeo: 1. Loquere cum scriptura, & non errabis. *Asserit illa carnem Christi vivificam, adorandam, presentem in Ecclesia &c. Itaque credo ego. Non asserit λόγος creatum, finitum, corporeum, circumscriptum, &c.*

2. *Assumentis est dare, non assumpti: Infinita de hac re extant testimonia orthodoxae antiquitatis, congruentia cum scripturis: quae expressè asseverant, non sic deitatem carnis infirmitatibus affectam, quemadmodum sit caro ditata & ornata divinis & pschicis. Non enim caro ad corruptibilem sui naturam junctum Dei vultum detraxit: sed ad melioris virtutem elevata est, inquit Cyrillus. Ac mirandum est, Sadeelem sic in faciem contradicere tam manifestis patrum dictis: quorum ipse infra nonnulla recitat.*

3. Si gradus communicationis distingueret Sadeel, non tam turpiter laberetur. In primo gradu (ut & in propositionibus, quae ex ipsa unionis oriuntur) equalis est reciprocatio: Deus est homo, Homo est Deus, Filius DEI passus est, Filius hominis in caelo est. Non igitur objiciat Sadeel: Unionem esse inaequalem. Verè enim Deus est homo: & verè homo est DEVS: propter unionem personalem. Prorsus ibi equalia sunt omnia: unio equalis: sic tamen, ut ο λόγος assumperit humanam naturam, non illa λόγος.

Nec

Nec enim rectè dixeris: Caro facta est Deus: sed Verbum factum est caro. Nec rectè: Caro assumpsit λόγον: sed λόγος assumpsit carnē. Ne putetur caro substituisse ante unionem.

Urget Sadeel: Divina natura assumendo P 71.
accepit humanam naturam. Ergo etiam 72.
ratione carnis ad λόγον est cōmunicatio.

Respondeo. Proprie & caute, & secundū scripturam loquendū est. λόγος assumendo carnem, propriā sibi fecit illam, & omnes ejus proprietates. Hinc illæ voces: Deus passus est carne. Deus redemit Ecclesiam suo sanguine. At non proprie dico: Caro communicat suas proprietates λόγῳ. Nec rectè: Caro seipsam communicat λόγῳ. Verū sic: λόγος assumendo creat, & creando (ex Maria virgine, omnipotentia, obumbratione Spiritus sancti, Luc. i.) assumit & appropriat sibi carnem, & ejus proprietates: ut Caro ista verè sit & dicatur Dei caro, Dei sanguis &c. Conferantur hæc cum Sadeelis argutis: & judicetur utra sit scripturæ viciatior sententia. Caro exaltatur in gloriā propter unionem: Ergo λόγος deprimatur in infirmitatē: Sequitur nē, Sadeel? Absit. Vide igitur quid sis argumentatus, & quò tandem suas. Confundis nimirum non solum ipsam unionem cum cōmunicatione: sed & ipsius cōmunicationis gradum primum & tertium: quos accuratè docebat distinxisse secundum scripturæ normam.

Que differit Sadeel de immutabilitate
essentiae & essentialium proprietatum:
Concedimus nos & urgemus. Manet enim hu-
mana natura, neq. convertitur unquam in dei-
tatem. Calumnia est igitur, tale quippiam syn-
ceris doctoribus affingere. Opinatur enim Sadeel
esse contradictoria: Manere veram naturam
humanam: & ornari divinis *ἱερωαῖς*. De
qua re cum supra satis sit dictum, nihil hic ad-
dam.

Argumentum XIII.

Si est communicatio realis: Ergo hu-
mana natura nunquam fuit actu finita.

Respondeo. Negatur consequentia: quam
ut probet Sadeel, calumniam addit, de humana
natura infinita facta. Nos respondemus per dis-
tinctionem actus naturalis & personalis. Na-
turali actu corpus Christi locale est: personali
actu extra & supra omnem locum & tempus
est. Neutro verò, id est, neque naturali, neque
personali actu infinitum est. Vt autem sit omni-
præsens, facit non essentiae infinitas, (ea enim
semper finita est & manet.) sed unio cum de-
o personalis, & exaltatio ad dextram Dei.

Argumentum XV.

P. 74. Eutychianismum objicit & Monothe-
lectarum errorem.

Respon-

Respondeo. Caro Christi absq; ulla confusione cum deitate est vivifica, adoranda, præsentis Ecclesie &c. Probet ergo Sadeel consecutionem: atq; sic probet, ne ipse confundat τὸ θεῶς ἐς υἱὸν τὸ ὁσὸς αὐτὸν.

Aut Sadeel: Vnius rei essentialia proprietates fieri essentialia proprietates rei alterius: non modò non priscis illis hæreticis, sed nemini unquam in mentem venire posse.

Respondeo. Equanam ergò Eutychetis fuit opinio, Antoni Sadeel, si nihil tale ei venit in mentem: ut tu contra historia Ecclesiastica fide tam audacter concludis? Annon ex unione fecit unitatem naturarum? Annon aperte docuit, post unionem, unam tantum esse naturam in Christo, & idiomata prorsus eadem? Annon Divina natura ipsi tribuit, quòd sit passa, lacerata, crucifixa, mortua? idq; inde, quia carnem conversam statuebat & mutatam in ipsam divinam naturam. Peccas igitur hic, 1. in veritatem historicam. 2. in virtutem Christiani candoris: ea nimirum, quæ contra Eutychen disputanda erant, transferendo in synceram de vera & reali communicatione doctrinam.

Exagitat Sadeel distinctionem Theologorum nostrorū de essentialibus proprietatibus. At ea est ex hypothesi intelligenda: quia scilicet Eutyches talem communicationem essentialem somniabat. Eutychionis igitur illa

H 3 recte

rectè opponuntur, non nostræ sententiæ. Ἐλεγχος ἐστὶ παρὰ τὸ μὴ ἀπλῶς ὡς ἀπλῶς.

Inculcat ἀντίφασιν proprij & communicationis: Ad quam ita responsum fuit suprâ, ut aut negare unionem, aut Nestorianum esse oporteat, qui urgere eam non desierit. Vide suprâ.

P. 76. Repetitur: Idem esse unionem & communicationem idiomatum. Atque inde concludit: Omnipræsentia λόγῳ non separatur à circumscriptioe corporis: neq; tamen ὁ λόγος circumscribitur. Et vicissim: circumscriptio corporis non separatur ab omnipræsentia λόγῳ, neque tamen corpus sit omnipræsens.

Respondeo. Reciprocatio locum habet in primo gradu communicationis idiomatum: intertio non item: sicut suprâ docuimus. Est ergὸ μετὰ βασις ἂς ἀλλο γένος. Caro à λόγῳ beneficio unionis accipit vivificationem: nec tamen ὁ λόγος circumscribitur. Eademni & hic ratio sadeel? vel sic: Circumscriptio corporis non separatur à vivificatione, sanctificatione, regeneratione, τῷ λόγῳ: neq; tamen caro Christi sit vivifica, sanctificans, regenerans? ἀρεβῆς.

An humana natura sit instrumentum τῷ λόγῳ. Mirificè exagitat sadeel, quod nonnulli dicant: λόγος in eum, & per carnem suam omnia facere.

Respon-

Respondeo. At si Athanasius, Damasce-
nus, & ex veteribus alij loquuntur: idq; scri-
ptura auctu. Porro per omnia intelligo, quæ ad
redemptionis negotium pertinent: ante quidem
factam exaltationem, propter τὸν νέωσις.
Nunc autem in statu gloriæ nihil excipio, quia
scriptum est: Omnia sub pedibus ejus: Psal. 8.
Data est πᾶσα ἐξουσία Math. 28. Nihil non
subjectum est. 1. Cor. 15.

Ait: λόγος est æternus & infinitus,
in & cum humana natura, propter unio-
nem.

Respondeo. Ambiguit dictum. Si enim
ad λόγον, ut λόγον, referas, falsum est. Æter-
nitas quippe ejus & infinitas non pendent ab
unionem: sed quia Deus est, æternus nempe &
infinitus. Ac sanè is erat etiam ante unionem.

Nota insidias Sadeelis, λόγος, inquit, non
est æternus & infinitus per carnem.

Respondeo. Quidni addis? virificus:
imò etiam justus judex: omnipotens &c. Cum
eternitas & infinitas se non exerant in crea-
turis, quemadmodum vita, justitia, omni-
potentia &c. Nervus argumenti hujus incisus est
suprà. Sadeel μεταβαίνει εἰς ἄλλο γένος.
Queritur enim. An λόγος omnia faciat per
humanam naturam. Respondet Sadeel: λό-
γος non est æternus, & infinitus per carnem.
Confundit esse & facere. Vide suprà in distin-
ctione

θήνη ιδιωμάτων ὑπεργητικῶν & non ὑπεργητικῶν.

Ait Sadeel : Horribile est : Caro finita est instrumentum divinæ omnipræsentiae & infinitatis.

Respondeo. Horribile est, dici Christianos, qui negent, infinitam vim & omnipotentem vivificandi, regenerandi, sanctificandi, per finitam carnem Christi exeri posse. At profectò id est tam verum, quàm est verax Spiritus sanctus, qui hoc prodidit. Iohan. 6. 3. 17. I. Ioh. 1. Matth. 28. &c.

Negat Sadeel, omnia, quæ ad opus redemptionis pertinent, per carnem tanquàm per instrumentum facta.

Respondeo. Neget etiam, Christum redemptorem juxta utramque naturam. Et demonstret, quid sit in opere redemptionis, quod sola divinitas τὸ λόγος, sine carne perfecerit. Nam quod ait Sadeel, λόγον excitasse carnem suam, sed non per carnem : inde non conficitur, quod ipse contendit : nempe, Carnem non esse instrumentum λόγος. Ac meminerimus nos, vivificandi vim non esse intermortuam, moriente secundum carnem Christo. Mansit enim unio media etiam in morte.

Quid hoc ad omnipræsentiam, inquit Sadeel ?

Respondeo. Probanda est realis communicatio idiomatum, Probamus hanc ex communicata

nicata vi & facultate redimendi genus humanum. & gubernandi omnia in cælo & in terra. Habes ergo argumenti rationem.

Discrimen τῆς ἐνεργείας annotat, & τῆς ἐνεργήματος seu ἀποτελέσματος: quod P. 78. ait a nobis confundi. ἐνεργημα, inquit, commune esse potest. At nunquam ἐνεργεια.

Respondeo. 1. Conjungit Sadeel τὸ ἐνεργημα & ἀποτελεσμα, quasi unum significantia. At negant id alij Sadeelis socij intimi: quibus ἐνεργεια & ἐνεργημα unum sunt. Lexicographi vocem ἐνεργημα reddunt tum per effectum, tum per vim & efficaciam.

2. ἐνεργεια & vis & efficacia vivificandi, emundandi, à peccatis &c. annon carni & sanguini Christi communicata est? Iohan. 6. cap. 1. Ioh. 1. Damascenus lib. 3. cap. 17. Caro, inquit, ditata est divinis ἐνεργείαις. Cyrillus. Totam verbi operationem caro suscepit. lib. 4. in Iohanne cap. 23. Ibidem cap. 24. Totam vivificandi vim hausit. cap. 14: vocat carnem cooperatricem. Et ierum: Corpus Domini adeo activum fit, ut suam nobis communicare sanctitatem possit.

Sadeel arguitur: Si communicatur ἐνεργεια: non igitur sunt diversæ ἐνεργεια. Μωβαλταλ ergo revocandi.

Respondeo. Imò manent distinctæ & diversæ ἐνεργεια (quamvis unitæ) divina &

H 5 huma-

humana: sicut ipse essentia & natura distincta manent, & voluntates distincta, divina & humana: sic tamen ut humana voluntas subiecta sit & congruat divine: quemadmodum id in secundo gradu communicationis dixerit a nobis supra additum est, ex concilio Chalcedonensi sententia. Nihilominus ὁ ἕως αὐτῆς divine in tertio communicationis gradu carni communicantur: id verò non essentialiter (id quod Euzychianis et μονοθελαῖς visum fuit) sed κατὰ ἕνωσιν, per unionem hypostaticam. Epiphanius in Ancorate σὺν δὲ αὐτοῖς αὐτῶν ἡνιόχῳ τῇ θεότητι corpus terrenum in unam potentiam cum deitate univit. Hippolytus apud Theodoretum dial. 3. Corpus Domini magnam habet in se ὁὐκ ἴσχυται. Vide Athanasium dial. 5. de Trinitat. Cyrillum lib. 4. in Iohan. cap. 24. Damascenum lib. 3. cap. 17.

- P. 78. Disputat: quomodo caro Christi, &
79. quale sit instrumentum deitatis.

Respondeo. Ex Epiphanio contra Dimenitas: Caro Christi est organum sanctificatum perfectè omnia habens. Considera hic exemplum ferri igniti: atq. animæ & corporis.

- P. 79. Concludit: Explodendum esse pronuntiatum de λόγῳ ὁ ἕως αὐτῆς suas exerente in, cum, & per humanam naturam.

Respondeo. Ne ergo sacra scriptura & S. patribus, quorum in schola id per frequens est, placuit filio Dei per carnem, in & cum illa divinam

divinam virtutem atque operationes exerere.
Per vulnera ejus sanati sumus. Esa. 53, Per
sanguinem ejus redempti. In sanguine ejus ju-
stificati, reconciliati. Alia infinita.

De applicatione salutis, & executione
officij, ratione humanæ naturæ Christi. P. 79.

Ait Sadeel: Quum ea, quæ in terris præ- 80.
standa erant in Christi carne, plenè & per-
fectè fuerint suis temporibus præstita:
nunc ipsius carnis præsentiam in terris
perperam requiri. Antecedens probat scri-
pturæ testimonijs.

Respondeo. Quantum ad redemptionis
negotium: duo fuerunt Christo præstanda. 1.
promerenda vita, 2. applicanda fidelibus. Quò
pertinet illud ipsius Christi: sic Deus dilexit
mundum, ut filium unigenitum daret, ut omnis,
qui credit in eum, vitam habeat eternam. Joh. 3.
& 6. Carnem quam dabo pro mundi vita. De
priori officij parte dicta loquuntur, à Sadeele
producta. Quod autem ad posteriorem, nempe
ad applicationem salutis, de ea ita Sadeel: Vi-
get, inquit, passionis, mortis & resurre- P. 80:
ctionis efficacitas perpetuò, ejusq; benefi-
cia & fructus Christus mediator Dei &
hominum applicat fidelibus, & obsignat
in eorum animis per Spiritum sanctum.

Respondeo. Ambiguum est, quòd ait
Sadeel, Christum mediatorem Dei & hominum
applicare beneficia passionis. Est enim Christus
mediator

mediator secundum & divinam & humanam naturam. At Sadeel ab officio applicationis carnem Christi excludit: id quod hinc liquet. 1. Quia cum ageret supra de vivificatione, & infra cap. 4. obj. est: ut ne verbulo quidē meminit ejus applicationis. 2. Vivificam carnem dicit solius rationis meriti. 3. Præsentiam carnis Christi tollit ex ministerio verbi (perperam requiritur, inquit, præsentia ejus in terris) & administratione sacramentorum: quæ in terris celebrantur, non in cælis. Est autem verbum (cum sacramentis) instrumentum unicum (ordinarium) efficiendæ & generandæ in hominibus fidei & applicandæ salutis. Matth. 28. Marc. 16. Rom 10. 3. Neque spirituales præsentiam objiciat Sadeel: supra enim vehementer contendit, corpus non posse præsens esse, nisi corporaliter: Ergò neq. agere, nisi corporaliter. 4. Humana natura tribui tantum humanam, ut divina divinam. Applere autem salutem ejus est verè divine potentia. Ex quibus & alijs ejusmodi, manifestissimum est, Sadeelem ab applicationis officio carnem Salvatoris excludere: quicquid etiam prætexat, & miris & quibuscumque involvat. Quare strophis istis repudiatis sic potius sentiamus ex scripturis: Christum mediatorem & salvatorem nostrum, DEVM & hominem (non solam deitatem) adesse & efficacem esse in verbo suo & sacramentis, & salutem credentibus applicare. Quo pertinent illa

illa Marc. 16. Discipuli exeuntes predicabant
ubique, Domino cooperante. Ioh. 6. Qui man-
ducet carnem meam. Matth. 18. In medio eorū
sum. Matthe. 26. Hoc est corpus meum &c.

Ad negandā præsentiā carnis Christi. P. 31.
Sic in terris; adfert ex epistola Hebraeos 3. cap.
Si esset in terris, ne sacerdos quidem es-
set.

Respondeo. Veram hujus dicti explica-
tionem vide supra pag. 11. & 12.

Arguit: Applicatio fit spiritualiter.
Ergo non opus est carnis omnipræsentiā.

Respondeo. Quidni sic etiam, Sadeel,
blasphemās? Applicatio est spiritualis: Ergo
non est opus carne Christi: juxta illud: Caro
non prodest quicquam. At profectò longè aliter
Christus argumentatus est, cum diceret: Edite:
Hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur.
Et cum sit in Christi sanguine nostra querenda
redemptio: annē & eo non habemus opus in
terris? Sed de hac re, & de fide, quæ nullis in-
tercludatur (ait Sadeel) temporum & locorū
spacijs, alibi dicendi erit locus.

Fidei hanc naturam esse ait, ut non
adhærescat corporali Christi præsentiā.

Respondeo. 1. Tollatur ambiguitas in
voce corporali: quæ hic objectum notat, non
qualitatem aut modum præsentiā. 2. Fides ad-
hærescit verbo & promissioni. Promisit autem
Christus se nobis adfuturum etiā juxta carnem,
quā

114 CONTRA ANTO: SADEEL.

quā frater noster est. Matth. 18. 28. Apocal. 1. et sanxit presentiam carnis & sanguinis sui in cena. Matth. 26. Quare vera fides credit hunc verbo & promissioni, eiq; adhærescit.

In ministerio Evangelico sonat ipsius Christi vox, inquit Sadeel: nec ad eam rem opus est omnipræsentia corporis.

Respondeo. Quare hoc, Sadeel? Estne humana natura Christi præsens in ministerio Evangelico? Videri vis affirmare: quamvis valde lubricè. Quare ego sic concludo. Evangelicum ministeriū peragitur in terris, ubi congregantur Christiani ad audiendum verbum, & percipiendum sacramenta. Ergo Christi humana natura in terris præsens est, ubi Evangelium prædicatur, & dispensantur sacramenta, juxta illud. Matth. 18. Sum in medio eorum. Apoc. 1. Matth. 28.

P. 82. Quæ assert Sadel de habitu Christi: & quodd lit locum paraturus &c. ad ea supra responsum est pag. 10. & 13.

P. 82. Ad diffusionem & propagationem regni Christi, quid opus est omnipræsentia corporis? inquit Sadeel: Imò ne id quidem locum haberet in terreno principatu.

Respondeo. 1. Ad refellendam inter Christi regnum & terrenum principatum collocationem hæc ipsius Christi verba sufficiunt. Io-
han. 18.

han. 18. Regnum meum non est de hoc mundo. valeat ergo ista regni terreni cum Christo comparatio. 2. Regnum Christi Ecclesia est: tum etiam imperat toti mundo, cælo & terræ, & creaturis omnibus. Et refertur regnum illud ad naturam Christi naturam. Est igitur Christus Deus & homo, in Ecclesia. Matth. 18. Apoc. 1. in medio inimicorum. Psal. 110. gubernat & regit omnia. Matt. 28. Psal. 8. Hebr. 1. Quæro nunc ex Sadeel: velitne Christum, quæ homo est, extra regnum suum exterminare? Nos quidem id pernegamus fieri posse. Implet enim & operatur Christus omnia. Eph. 4. non absens sed præsens. Et ut ad Sadeelis collationem redeamus: Christus, quæ homo, in Ecclesia, quæ in terris est, operatur & est efficax. Quæritur: præsensne operetur ipsa Christi humana natura? an absens utatur ministerio aliorum? sanè ministris verbi utitur ad docendum Evangelium, per quos est efficax. Ipsum autem quod atinet imperium, gubernationem, defensionem: directè illud ad Christum refertur in utraq. natura. Quod si absentem nobis carnem Christi Sadeel asserat: explicet, quomodo sit in suo regno efficax, & quomodo imperet. Respondebit: per spiritum suum. Si scilicet spiritus sanctus minister erit humanæ naturæ Christi: ipsa caro dominus spiritus sancti. Et quam antea p. 77. 79. Sadeel negabat instrumentum esse τὸ ὄν: hanc constituet causam principalem & primam.

primam. Si de λόγος respondebit Sadeel eadem
 & graviora consequentur incommoda. Res ex-
 emplo declaretur: Applicatio vitæ & salutis
 pars est officij Christi in suo regno. Caro ergo
 Christi vivificat credentes: Iohan. 6. sanctifi-
 cat, regenerat. Caro autem ea tantum in calo-
 est, neq. præsentia ejus est in terris necessaria,
 inquit Sadeel. Credentes autem in terris sunt.
 Quodnam igitur medium erit applicationis?
 quis canalis, per quem vita ad nos fluat? Non
 λόγος: quia caro τὸ λόγος instrumentum est,
 non λόγος & carnis. Non Spiritus sanctus, ob
 causam superius annotatam. Reliquum nullum
 est. Quare caro præsens vivificat, sanctificat,
 regenerat credentes. λόγος & fons vitæ est. Ca-
 ro Christi canalis est, per quem ad nos vita de-
 rivatur. Atqui canalis, scilicet, iste in cælis est:
 nos in terris constituti, ut per istum vitam acci-
 piamus, juxta commenta Sadeelea. Quicquid
 excogitet, fingat, machineur: non habebit,
 quod ad argumentum de Christi regno pro se
 possit respondere.

P. 83. De triplici consideratione corporis
 Christi: quam oppugnat Sadeel quadruplici
 sophismate. I. Dicit esse petitionem prin-
 cipij.

Respondeo. Non est. Majestas enim
 Christi, quæ homo est, sic est in scripturis sun-
 data, ut negari non possit. Et qua fronte nega-
 bit Sadeel triplicem illam corporis Christi ra-
 tionem?

nationem? 1. Corpus Christi consideratur ut naturale & nobis ὁμοῖοσιον, simile per omnia, præter peccatum. Hebr. 2. Phil. 2. 2. Consideratur ut corpus gloriosum, ὁμοῖα δόξης πνευματικῶν vocal Paulus 1. Cor. 15. qua ratione ὁμοῖοσιον illi erunt beatorum corpora in vita æterna. Phil. 3. 3. Consideratur ut corpus filij Dei, unicum τὸ ῥῶμα ὡς αὐτοῦ, Ioh. 1. Exaltatum ad dextram maiestatis, &c. Ecquid tandem hic negari ulla specie potest? quodnam membrum? Nec tamen sophisticandi finis est.

2. Dicit aberrari à proposito, & confundi naturam & personam.

Respondeo. Non ita, Sadeel. sed demonstratur fundamentum & causa, unde fiat, ut maiestas illa corpori tribuatur.

3. Negat scripturam sic loqui.

Respondeo. Imò sic loquitur: Caro Christi vivificat. Ioh. 6. Sanguis emundat à peccatis, 1. Ioh. 1. De concreto & abstracto infra dicendi locus erit. Quod addit: Carnem plenam esse maiestate, quatenus ipsius nature veritas patitur: strophæ sunt, & verba sine re. Profectò novit ipse Christus optimè, quomodo & servare humanam naturam suam, & exornare possit & velit divino honore, maiestate, potentia, &c. idq. scriptura explicavit.

4. At, distingui à nobis maiestatem & P. 84. glorificationem: quod fieri non debeat.

I

Respon-

Respondeo, Majestas divina humana natura Christi, ratione plenarie usurpationis, ipsam adscensionē in cælum dñum secuta est. Glorificatio verò facta est etiam ante mortem in monte. Matth. 17. Et quod exaltatio tanquā fructus refertur ad passionem Phil. 2. Psal. 110. ideo fit: quia passio erat finis natiuitatis Christi. Nascebatur enim homo, ut pateretur pro genere humano, & passione sua nos redimeret, & exaltaret ad cælestem vitam & gloriam. Hinc verò nequaquam sequitur, falsum esse, quod de glorificatione Christi in monte, ante passionem, Matthæus prodidit.

I. D I S T I N C T I O:

per se: & κατ' ἄλλο.

Argumentum I.

P. 84. Tolluntur ejusmodi distinctionibus
85. ipsa subiecta, quæ videntur distingui.

Respondeo. Nego. Non enim vivificatio, quæ infinita vis est & ζωογονία, tollit carnis substantiam, quæ finita est & manet. Neq; sequitur: quia ex essentiali proprietate corpus Christi non sit præsens in Ecclesia: proinde præsens esse nulla ratione realiter posse. Vtrumque enim scriptura confirmat. Corpus Christi est & manet verum corpus. Et hoc ipsum corpus est præsens in Ecclesia, vi unionis hypostaticæ cum
λόγῳ

λόγος & sessionis ad dextram maiestatis. Argumenta, quæ sadeel loco prosyllegismorum adducit, suprà confutata sunt.

Argumentum II.

Inferitur contradictio.

Respondeo. Haudquaquam est. Nota P. 85.
calumniam: Corpus Christi finitum & infinitum simul. Vide suprà. 86.

Argumentum III.

Distinctiones sunt inexplicabiles. P. 86.

Respondeo. 1. Hoc argumento omnes articuli fidei evertuntur: quia ratione explicari non possunt. 2. At mysticum unionis explicatur sic satis in hac vita, quando docetur ex præscripto sacrarum literarum.

Argumentum IIII.

Adversantur scripturæ.

Respondeo. Nego. Vtrumque enim scriptura ponit: Corpus Christi est finitum. Et: Corpus Christi est præsens in cæna, in Ecclesia, in medio inimicorum &c.

I. Phrasin κατ' ἄλλο sadeel ita explicat, ut statuat κατ' ὁμοίωσιν, & referat ad communicationem verbalem, quam suprà ex scholasticis appellabat. Pij veteres minime sic explicant, quoties de tertio communicationis

I 2 genere

genere seu gradu loquuntur : sed hoc modo : καὶ αὐτὸ per se, notet proprietatem essentialem : καὶ ἄλλο significet causam, unde divina dotes carni obvenierint. Exempli gratia : Caro Christi vivifica est, non καὶ αὐτὸ per se, sed καὶ ἄλλο : id est, vivificatio non dependet ab ipsa carnis essentia, sed ab unione cum λόγῳ. Cyrillus lib. 4. in Iohan. cap. 23. Licet caro, ut caro est, vivificare nequeat : facit tamen hoc, quia totam verbi operationem suscepit. Damascenus lib. 3. cap. 15. Est ergo caro domini mortalis per se, & vivifica propter unionem cum verbo. Quæ ex Damasceno & Cyrillo testimonia producit Sadeel, pertinent ad primum gradum.

P. 87. 88. νοῦν τὰς ἰδιωμάτων, de quo & nos concedimus, etiam non admoniti à Sadeele. Error igitur est τὸ μεταβάσις ἐξ ἄλλο γένος.

Disputat Sadeel contra nonnullos, qui

P. 89. in hoc negotio τὸ καὶ αὐτὸ opposuerint

90. 91. τὸ κατὰ συνέξινος. In qua tota disputatione hoc maximopere cōmendamus, quando Sadeel : Res divine, inquit, cum sint supra naturam, sunt etiam supra philosophiam. Cujus præcepti quàm ipse fuerit memor in hac tractatione, sæpe vidimus, sæpius etiam videbimus. Humana nature Christi humana tribuit & naturalia : divina nulla. Inter essentielle & accidentale medium agnoscit nullum. Quod reale in Christo est, idem essenziale ipse vocat. De carne Christi judicat ex essentialibus duntaxat proprietatibus.

bus. De loco & tempore merè physica proponit. De cælo philosophatur variè. Omnia illa sic tractat, ut philosophiam statuere planè videatur dominam Theologiæ, non ancillam, contrà quàm hic asseverat. Sed ut ad ipsam rem redeamus, nos philosophicis argutis valere iussis, cum p̃ys patribus τὸ κατ' ἄλλο opponimus τὸ κατ' αὐτὸ eo sensu, qui paulo antè à nobis est expositus. Atq; in primo quidem gradu communicationis idiomatum locum habet illud κατ' ἄλλο ἢ κατ' αὐτὸ, de quo Sadeel prolixè differit: sed sine adversario. Nam disputatur inter nos non de primo, sed de tertio genere communicationis. Quæ duo cum à Sadeele studiosè confundantur, planum est, noluisse eum arcem causæ invadere. Nos autem in progressu perspicuis exemplis & testimonijs patrum veritatem huiusce distinctionis κατ' αὐτὸ ἢ κατ' ἄλλο edocēbimus.

2. Sadeel ait, peti à nobis principium. P. 92.

Respondeo. Minime verò: sed Sadeel pervertit statum. Queritur enim: An communicatio idiomatum sit essentialis? Ibi respondemus negativè. Atq; ad id declarandum distinguimus, vestigijs patrum insistentes, inter τὸ κατ' αὐτὸ καὶ κατ' ἄλλο.

3. Contradictionem ait implicari. Urget P. 92, τὸ proprium: & servari.

Respondeo. Suprà idem argumentum 93. fuit: ubi require responsum.

Recurrit calumnia de corpore infinito.
 P. 92. Quid sit corpus Christi per se : & quid
 94. per unionem.

Respondeo. Corpus in Christo unum
 semper & idem est & manet: sed necessario hoc
 duo discernenda sunt. 1. quid habeat & possit
 corpus ex suis essentialibus proprietatibus.
 2. quid adquisierit ex unione personali. Vivifi-
 cationem certe corpus non habet ex se, vel ex
 sua proprietate. Vnde igitur? ex unione seu
 per unionem. Ad hoc Categorice debuisse res-
 pondere Sadeel: non ludere phrasi (factum es-
 se.) Quid autem Petro respondebit Act. 2. afir-
 manti: quod Deus Iesum crucifixum (en no-
 tam humana naturæ? Est enim crucifixus se-
 cundum carnem) fecerit ἐποικόν dominum &
 Christum? Num & hic clamabit sublatam hu-
 manam naturam?

P. 94. 4. Est ἀδόλεχία.

Respondeo. Ambiguitas est in phrasi:
 per se. Quæ phrasis nō opponitur unioni (caro
 enim Christi extra unionem ne considerari qui-
 dem debet) sed notat essentielles proprietates.
 Ac semper obseruetur hanc distinctionem, ut &
 ceteras plenasq; oppositam esse aduersariorum
 clamoribus de essentiali communicatione: Quod
 novit Sadeel, sed mavult per verse intelligere,
 ut materiam habeat sophisticandi. Applica ex-
 empla vivificationis, & clarior erit sophisticæ.

P. 95. 5. Distinctio est ἀντίστα.

Respon-

Respondeo. Nego. Caro Christi per se non vivifica est. Hoc est certissimum. Vivificatio enim non est proprietas carnis, sed solius deitatis. Est tamen caro Christi vivifica Iohan. 6. Quomodo ergo, & unde? κατ' ἄλλο propter unionem: hoc est, unio est causa ejus vivificationis. Calumniam de infinito corpore prætereo: Est enim perpetua apud adaelem.

Pervertit phrasin per se & κατ' ἄλλο. P. 95.

Respondeo. τὸ per se notat causam inter- 96.

nam seu essentialem: ut animal vivit, movetur, sentit. Pulvis spirat: ignis urit. κατ' ἄλλο notat causam aliam. Vi: ferrum ignem urit. Irre ferro tribuitur non per se. Quia hæc vis ferro non inest per se & essentialiter, sed κατ' ἄλλο: quia vis urendi ferro communicatur ab igni. Caro Christi semper est & consideratur in unione, nunquam extra. Et nihilominus nonnulla carni tribuantur per se: nonnulla κατ' ἄλλο: in ipsa etiam unione. Caro Christi etiam unita, non adoratur per se, id est, per & propter essentialem quandam proprietatem: sed κατ' ἄλλο, id est, per & propter unionem cum λόγῳ. Si dixeris: Caro Christi patitur & moritur, quia λόγῳ unita est: non rectè dixeris. Habet enim id ex se, ut pati possit. Ita si velis dicere: Caro est vivifica ex se, vel per se, non verum dicis. Hæc enim vis manat à λόγῳ. Bre- viter: per se, notat actum naturalem, κατ' ἄλλο notat actum personalem: de quo paulò inferius.

- P. 96 *Quærit Sadeel: An illa ratio humani*
 corporis (qua uno in loco est) sit in cor-
 27. pore Christi secundum unionem hyposta-
 ticam, nec ne?

Respondeo. *Ludit in voce secundum 3.*
Quæ interdum refertur ad essentielles proprie-
tates: ut: Christus est mortuus secundum car-
nem. Actum pertinet ad prim. um gradum com-
municationis idiomatum: ubi essentielles natu-
rarum proprietates distinguuntur. 2. Deinde
notat obiectum: ut: Christus ascendit ad cæ-
los & sedit ad dextram Dei secundum huma-
nam naturam. Christus vivificat secundum car-
nem. Hic voce secundum non notatur essentialis
proprietas: sed ostenditur, prædicatum propo-
sitionis referri ad humanam Christi naturam.
3. Tertiò: vox secundum, usurpatur ad signifi-
candam causam alicujus effecti: ut: Caro Christi
vivificat secundum unionem, id est, propter u-
nionem: hoc est, unio causa est, cur caro Chri-
sti vivificet. Notentur hic etiam diversa signifi-
cata Græcæ vocis κατὰ. Sadeel. 10 secundum
usurpat pro: in: Corpus Christi est verum cor-
pus secundum unionem, id est, in unione. Usus
hic vocabuli in Ecclesia non est usus: consi-
derat autem à Sadeele, ad occultandam sophisti-
cam. Quare audi. 12 secundum unionem: idem
est quod: in unione. Et verò corpus Christi
semper consideratur secundum unionem (quia
extra unionem nec fuit, nec est, n. c. erit.) Ergò
 nunquam

nunquam poterit considerari per se aut juxta proprietates essentielles. Aut si: secundum unionem: idem est: ac: secundum essentielles proprietates: (ut sanè innuit Sadeel) ceriè nulla dari potest differentia, unionis illius ratione, inter corpus Christi, & aliorum hominum. Res tota exemplo declaretur. Caro Christi vivificat secundum unionem, & d' ἐνωσις, ait Cyrillus. Respondeat Sadeel: An vivificare sit essentialis carnis propriet. as: quia secundum unionem dicitur vivifica. Nos sanè cum scriptura & pia antiquitate id pernegamus. Unio enim personalis causa est, cur vivificatio carni Christi adscribatur. Cyrillus de recta fide ad Theodosium: Quomodo igitur, inquit, vivificat caro? secundum unionem cum vivente verbo: quod & suæ naturæ bona proprio corpori communia solet facere. Quæ verba sunt observatione dignissima.

καὶ ἄλλο. refert tantum ad personam. P. 97.

Respondeo. Sanguis Christi emundat à peccatis: dicitur ne per se? Nemo pius & sanus dixerit. Hæc enim vis sanguini Christi non inest per se, ex natura sanguinis, etiam in ipsa unione. Quia tamen verè hoc dicitur: profectò verum erit καὶ ἄλλο: quicquid obstrepant argutie Sadeelæ. Ceterum in primo genere communicationis idiomatum rectè ad personam refertur, sicut & nos supra annotavimus. Atque hæc pertinent exempla à Sadeele prolata.

Quare peccatum est τῆς μεταβάσεως ἐξ αἵματος
ἐν Θ.

Sadeel ait: Cum dicis: Corpus Christi:
jam in abstracto loqueris.

Respondeo. Quæro à te, Sadeel: cum di-
co: Caro Christi vivificat: Sanguis Christi e-
mundat à peccatis &c. Annet etiam ista in ab-
stracto dicuntur? Alibi de vocabulis abstractis
& concreti dicitur, eorumq; duplici usu, Scho-
lastico & Etymologico.

In syllogismo hypothetico ludit Sadeel
voce abstracti. Opponantur verò hæc duo, de
quibus jam dictum est: Caro Christi vivificat:
Sanguis ejus emundat à peccatis, &c.

II. DISTINCTIO:

τὸ εἶναι, & τὸ ἔχειν.

P. 93. 1. De phrasi: Humanitas habet deitatem:
nolo λογιμαχῆν: Hoc solum dico: si Chri-
stus secundum humanam naturam in tempore
accepit omnipotentiam, vim vivificandi &c.
habet sanè eam. Id enim relatio monstrat. Ac-
cepit: Ergo habet.

In divinis idem est habere & esse, ait
Sadeel.

Respondeo. Distingue τὸ ὡρισθῆναι ἡμῶν
ὑποστατικῶς in Christo, ut sæpe supra

P. 99. 2. Habitus tollit essentiam.

Respon-

Respondeo. Si habilus intelligatur essentialiter inherens, verum est. At in Christo non sic: aliàs ipsa unio cessabit. Repetitur κοινωνία de abolitione corporis, si saluatur realis communicatio. De quo supra.

3. Ἀντίπαρσι Sadeelis (de qua saepe supra) hic saltem opponatur exemplum vivificationis.

Ad incommodum respondeo: 1. Simpli. P. 110, cū negatur tota Sadeelis assumptio. 2. Corpus Christi duplicem habet considerationem. 1. ratione essentialium proprietatum. 2. ratione unionis: ut saepe jam dictum est. Quae duo, quia non sincere tractat Sadeel, non mirum est, illum miras conficere conclusiones. Accurata verò distinctio inter τὸ ὁσιώδες καὶ τὸ ὑποστατικὸν dissolvit eas universas.

III. DISTINCTIO:

φυσικὸν καὶ ὑπερφυσικὸν.

1. Sadeel duo opponit: Ex essentia, & per P. 101. accidens. Omittit τὸ ὑποστατικὸν. Peccat ergo etiam in ipsam unionem: quae personalis est: essentialis aut accidentalis non est.

2. Distinguit ὑπερφυσικὸν καὶ ἀντιφυσικὸν.

Respondeo. 1. Distinguit sine fundamentum. Cum grave sursum fertur, illud contra naturam sit, ait Aristoteles. Sed Sadeeli novum
non

non est, verba & mutare & phrasas ad suum sensum & arbitrium. Hieronymus: In corpore Christi multa sunt contra naturam: quibus non naturæ mutatio, sed potentia & virtus Dei ostenditur. Augustinus: Deo possibile est, multa contra naturam corporis in Christo facere, auferre, quas voluerit, qualitates. Accedente dei gratia, cessat lex naturæ, &c. 2. Faceat tandem aliquando calumnia de corpore infinito. Neque enim idem sunt: Esse omnipræsens, & esse infinitum. Hoc enim essentiæ divina est, illud personalis unionis beneficium, ratione humane naturæ Christi. 3. Sadeel oblitus est suorum verborum, philosophia non est supra Theologiam. Miracula enim certè multa sunt contra naturam: quod suo loco videbimus.

P. 101. De existentia & præsentia corporis
102. quanti.

Respondeo. Illud corpus Christi quantum, adest Ecclesiæ: non quatenus quantum sit, sed quatenus τὸ λόγος unitum est. Modum ergo & facultatem ejus præsentia largitur non quantitas, sed hypostatica unio cum λόγος. Refertur huc distinctio inter actum naturalem & personalem. Sadeel tantum de naturali actu loquitur, omisso personali: Qui elenchus ipsi frequentissimus est.

P. 102.

Aggreditur confellere responsiones doctorum synceriorum ad objectionem de quantitate corporis Christi. Ac fundamentum quidem Sadeeleum

deeleum, hoc est : Esse quantum : & : esse omnipræsens, dicuntur ἀντιφατικῶς. Vera igitur simul esse non possunt. Corpus autem Christi quantum est, Non enim est infinitum. Ergò non potest esse omnipræsens.

Respondeo. 1. Nervus argumenti supra incisus est. sed hic aliquid etiam addimus. 1. Elenchus est τὸ αὐτὸς. Quantitas enim corporis Christi non est causa ejus omnipræsentiae: sed personalis cum λόγῳ unio. 2. Non sunt ἀντιφατικὰ in Christo : esse quantum, & esse omni præsens. Oppositio enim non fit secundum idem, & eodem respectu. Corpus est quantum, ex essentia proprietate, quæ suis terminis seu dimensionibus finitur. Est idem corpus omnipræsens ex unionis beneficio & sessione ad dexteram majestatis. Corpus tò esse quantum habet actu naturali : tò esse omnipræsens habet ex actu personali : Qua de re mox plura dicentur. Dicat ergò Sadeel nos delirare, & differendo nugari, & dicendo nihil dicere : Certum tamen P. 103.
nobis est, simplicem hanc declarationem veritati esse viciniorē & magis consentaneam, cunctis istis argutijs & fallacibus ὑπονοητικαῖς. Nec est, quod sectemur istas ambiguitates & prolixè refellamus. Semper enim in conspectu sit vivificationis exemplum : quod, si quis accommodet ad Sadeeleam hanc disputationem, videbit, non esse jam deliria & nugæ, sed impium

pium & detestandū dogma, quod Sadeel propinat incautis hominibus. Vivificū esse profectō non est physica carnis Christi quā itas (absit) Carni tamen istud tribuitur in scripturis, quod suprà à nobis demonstratū est. Dicat igitur nobis Sadeel, quomodo ex qua causā de carne hac dicatur, quod sit vivifica. Nobis id perquā est facile. Ex unione enim id habet cum Χρῑστῳ; quia cum filio Dei una persona est. Quare ita propono. Vivificandi vis infinita est: Caro Christi finita. Ergo est ἀντίφασις, inquit Sadeel. Quemadmodū corp. is est quantum & finitum; omnipræsens est infinita. Quæ enim sit inter hæc duo differentia, Sadeel vix unquam explicare possit. Caro Christi finita est: & est vivifica. Et: Caro Christi est finita: & est omnipræsens. Nam ut omnipræsens est infinita; sic & vivificandi vis infinita est. Porro si τὸ vivificum esse absq; ἀντίφασις de carne Christi dicitur: dicetur etiam τὸ omnipræsens absq; contradictione. Et, si infinita vis vivificandi non destruit finitam corporis naturam: nec eandem destruet infinita omnipræsens. Respondeat hic si possit, Sadeel aperte & perspicue: non involvat homonymijs manifestam veritatem.

Vnionis personalis hic modus est, & hæc ratio, inquit Sadeel, ut ambæ naturæ servant suas proprietates.

Respondeo. Concedo, & urgeo: sed tamen addo, modum & rationem personalis unionis

mionis esse hanc etiam, ut fiat cōmunicatio tūm naturarum, tūm proprietatum. Conjungenda hæc erant, unio & communicatio: tanquam causa & effectus. Sadeel hic opponit tanquam contrarietatem: quia proprietas & communicatio, & servari & communicari dicantur contradictorie. Sed de his, quantum satis est, respondimus suprā sæpius.

Si fiat corpus omnipræsens: Ergò non manebit finitum.

Respondeo. Infinita vis vivificandi facit quidem corpus vivificum per & propter unionem, at non facit infinitum. Ratio: quia non inest ὁμοιωσις, Eodem modo de omnipræsentia, & alijs.

Colligit Sadeel: Corpus Christi in cœna p. 104. est realiter cum pane, quia est omnipræsens. Id verò habet juxta modum, quo finitum est verbo. Ergò corpus Christi est cum pane, unionem personali.

Respondeo. Sophistices multum: parum veritatis. Causa præsentie corporis Christi in cœna est ipsa dominica institutio. Facultas, unde pendet ista præsentia, est unio personalis. Vult enim adesse Christus corpore suo: quia sic instituit. Potest adesse: quia id corpus personaliter cum λόγῳ unitum est. Iudicet hic tota Ecclesia, sequaturne hinc, quod Sadeel concludit: nempe corpus Christi esse cum pane
unionem

unione personali. Vnitur corpus Christi cum pane benedicto unione sacramentali: cuius fundamentum esse dicimus unionem personalem cum λόγῳ: modum eundem unionis esse nemo pius unquam vel cogitavit. Sed sunt hæ delicta Sadeelis, varijs ὑπονομιαῖς illudere hominibus.

Hanc unam ob causam (præsentiam cum pane in cœna) excogitârunt omni-præsentiam corporis: inquit Sadeel.

Respondeo. Vanitas. Omnipræsentia ne præstare quidem potest, quod in cœna requiritur. Non enim solum adesse statuitur corpus Christi: s. d. adesse manducandum: juxta hanc Christi vocem: Edite: Hoc est corpus meum &c. Qua de re paulò post plura.

Aggreditur aliud argumentum. Humana natura est verbo unita aut secundum quantitatem, aut sine quantitate. Neutrum. Ergò. Respondet Sadeel, non bene hic opponi τὸ secundum, &, τὸ sine: idque ostendit tum rationibus, tum auctoritate Synodi Ephesinæ & Chalcedonenfis.

P. 105. Respondeo ego: Quæcunq; adversus hanc oppositionem τὸ secundum & τὸ sine, d. Sadeele dicuntur, ea pro nobis contra Sadeelem accipimus. Argumentum enim illud nititur hypothesei adversariorum non est simpliciter ita d. nobis propositum. Negant adversarij corpus Christi esse omnipræsens. Probant: Quia si est
omni-

omnipraesens, est vel secundum quantitatem, vel sine quantitate. Non sine quantitate: quia esset infinitum: & per consequens non esset corpus. Non secundum quantitatem: quia quantitas potius dat esse in loco, propter circumscriptionem & dimensionem: quam ut eximat loco. Ergo &c. Hanc argumentationem adversariorum confutaturi, ut hypotheseos falsitas appareat, dicimus eandem oppugnare ipsam unionem: ea pro suis rationibus Sadeel r. citavit. Manifestum hinc est, peccare. Sadeelē elencho $\tau\alpha\gamma\epsilon\alpha\ \tau\acute{o}\ \mu\epsilon\lambda\ \alpha\pi\lambda\acute{o}\varsigma\ \acute{\omicron}\varsigma\ \alpha\pi\lambda\acute{o}\varsigma$: assumendo hypotheticam pro Categoricala: nec tam disputare contra nostrae sententiae veritatem, quam suam ipsius convellere argumentum. Proinde opus non est, ut plura hic addantur.

Respondet ad argumentum de loco: quod P. 106. non veniat in definitione corporis Negat actu corpus esse posse sine loco & sine tempore.

Respondeo, 1. Ex scholasticis acutissimi disputando concludunt, corpus esse posse sine loco. 2. Nos omissa questione ita affirmamus, etsi locus sit in materia accidens corporis necessarium: tamen ad ipsam corporis essentiam non pertinere. 3. Corpora glorificata non sunt locis physicis subiecta: quia uno momento possunt esse ubi volunt: quod Sadeel non negat, ut videbimus infra. 4. Corpus Christi non tantum glorificatum est: sed & unitum $\tau\acute{o}\ \lambda\acute{o}\gamma\omicron\varsigma$ hypostatice.

P. M. postaticè. Quare damnamus istam vocem blasphemam: Deum uniuersa sua omnipotentia non posse effuere, ut unum corpus, possit simul esse in pluribus, quàm in uno tantum loco esse. De tempore idem statuimus, ratione dextre Dei, & vitæ æternæ. Quæ de re supra etiam ali- quid dictum est.

Dirneulio, inquit Sadeel, sine circum- scriptione, ne intelligi quidem potest.

Respondeo. sæpe dictum est: Corpus Christi finitum esse & manere: quia finitatur propria essentiæ terminis & dimensionibus: ut maxime non circumscribatur externo loco, qui in dextera Dei nullus est. Distinguiamus unum inter dimensionem seu circumscriptionem internam, quæ refertur ad ipsam essentiã: & circumscriptionem externam, quæ sit à loco ambiente. At negat hoc Sadeel: dimensionem intelli- gi posse sine circumscriptione. Intelligit au- tem circumscriptionem externam, quæ sit à lo- co ambiente, sed causas, cur neget, nullas ha- bet idoneas. Angeli finiti sunt spiritus: pro- pter dimensionem & finitatem essentiæ: non pro- pter circumscriptionem loci. Quod qui negat, ipsam spirituum naturam negat. Et quis, & qua- lis, & quantus locus est, qui circumscribit & ambit corpora glorificata in celesti vita, mi Sadeel? Quare in memoriam tibi revocamus, quod agebas supra pag. 89. De mysterijs divi- nis non esse ex philosophorum regulis pronun- tiandum.

mandum. Quamquam hic certe non sincere philo-
sopharis de dimensionibus.

Pontificiorum de transubstantiatione do-
ctrinam odiose connectit sincere de cena do-
minica confessioni: sed Rb. torem hic agit, non
disputatorem. Fundamenta verò ipsa alibi ex-
tenuanda sunt. P. 107.

III. DISTINCTIO:

κτῆος καὶ χεῖρος.

Pervertit statum Sadeel. Dicit enim dis-
tingui τὸ κτῆος καὶ χεῖρος ratione deita-
tis: cum nos hanc distinctionem referamus
ad Christum juxta humanam naturam: secun-
dum quam, ex unionis beneficio, omnipotentia
habuit, at non semper exeruit.

Afferit κτῆος καὶ χεῖρος in Deo nihil
differre. 1. propter essentiae identitatem
cum proprietatibus. 2. propter simplicita-
tem. 3. quia usus in Deo non possit lepa-
rari à possessione. P. 108.

Respondeo. 1. Adhibetur distinctio
non ratione τῆς λόγῃς, sed humanæ naturæ.
Quare aliena sunt, quæ disputat Sadeel omnia.
Cum enim sit questio de humana Christi natu-
ra: respondet ille de deitate. 2. Contradicit
sibi ipsi. Fatetur enim pag. 109. Christum habu-
isse maiestatem semper, etsi non exeruerit: id
quod hic fieri posse negat. 3. Suprà demonstra-
vimus.

rimus, respectu creaturarum distinguere proprietates divinas. 4. Eodem respectu aliud est Deum bonum esse, & bonum facere. Est Deus bonus, ipsaq; bonitas sibi ipsi, etiam cum nulla creatura est. Facit bonum, creaturae condendo, & illis bonitatem impertiendo. Vide supra in distinctione operum Dei ad intra, & ad extra.

V. D I S T I N C T I O: PER apparitionem & disappearanceem.

P. 109. Tota hac distinctione meras calumnias
110, proponit: quibus opponantur manifestissima dicta & protestationes syncrorum doctorum, quae passim extant. Absit enim, ut quisquam Christianus neget verè factum, quicquid de Christo scriptura commemorat.

VI. D I S T I N C T I O: per Abdicationem.

P. 111. In distinctionis hujus refutatione sic versatur Sadeel, ut Sophistices palmam plurimum alijs praeipuerit.

1. Pro voce Apostolica τὴν ἀνθρώπων φύσιν, substituit abdicationem: in qua examinanda egregiè sese exercet, ratione secunda & tertia. pag. iii. 112.

2. Negat rectè dici: Humanam naturam fuisse humiliatam.

Respon-

Respondeo. Christus ἐκείνως ἰσχυρῶς
 juxta quam naturam? Non divinam: quæ e-
 natuari non potest. Deus ego. Et non tutor.
 ait Iehovah. Malach. 3. Ergo juxta humanam:
 nam nempe, juxta quam & poterat crucifigi &
 exaltari. Quid ad hæc Sadeel? ἀόγ & ἑ-
 ψαυον. exinanivit, inquit ἡ ἐκείνη. Audio. Ergo &
 ἡ ἐκείνη exaltatus est. Quæ verò est illa ἐκ-
 εἰς? Num verbalis quædam prædicatio? At
 realis erat & exinanitio, & realis exaltatio.
 Et ἡ ἐκείνη illam ad unitatē carnem refert. Sadeel
 ipsam exinanitionem ad eam referre non vult:
 nesciens scilicet quid dicere possit, ne credere co-
 gatur veritati. Porro qui ἀόγ & ἡ ἐκείνη
 affirmant, non secundum carnem, illi cum Ari-
 anis deitatem sibi constituunt mutabilem, id est
 fatentur non esse verum Deum: quod absit.

3. Rationem Sadeelis secundam & tertiam P. 112.
 unica vox refellit. Pro abdicatione ponatur
 exinanitio: & jacet via argumenti. Observan-
 da ibi est depravatio dicti: Nondum Christus
 erat glorificatus. Ioh. 9. Respicit enim Evange-
 lista ad gloriosissimam adscensionem ad cælos, et
 sessionem ad dexteram maiestatis: quam secu-
 tura erat larga illa spiritus sancti effusio: de
 qua Act. 2. & 5. Cum Christus gloriam suam
 manifestaret in nuptiis, Ioh. 2. Annē tum erat
 glorificatus? Vide etiam glorificationē in mū-
 te. Matth. 17. Sed magis Sadeel suis fidere ar-
 gutis, quam credere manifesto Dei verbo.

4. *Aut* : Christus dicitur abesse etiam
 P. 112. post glorificationem. Non est hic. Mat-
 113. thæi 23.

Respondeo. Glorificatio Sadeeli idem est,
 quod majestas, ut suprà dixi pag. 84. Majesta-
 tis verò plenaria usurpatio capit ab adscensio-
 ne in celos. Verba autem ista : Non est hic : di-
 cuntur cum jam jam Christus resurrexisset : et
 cum paulò post diceret Christus ad Mariam :
 Nondum adscendi ad patrem meum. Iohan. 20.
 Est igitur insigne *Αὐδ' ὡς ὁ παρὼν*, de absentia
 Christi post glorificationem. Sic enim Christus :
 Ego vobiscum ero, inquit, usq. ad consumma-
 tionem seculi. Item : Hoc est corpus meum. Quæ
 verba quomodo absentiam significant, habemus
 videre non potuimus : Credere autem Sadeelis
 vagis pronuntia-
 tis, contr. : veritatem non tene-
 mur.

P. 113. *ἵνα τὸ κτῆνος τοῦ Χριστοῦ*, ut suprà non sym-
 cere proposuerat, ita hic perperam repetit.

6. Idem judicium est de potentia & actu,
 de quibus hic differit Sadeel. Est enim sic omni-
 potens Christus, ut simul sit agens liberrimum.
 Ac certè cum in cruce pateretur Salvator : non
 gubernabat secundum carnem cælum et ter-
 ram. Quod qui negare de humana Christi na-
 tura velit in suam majestatis : negarit eadem o-
 p. ra di. Ita illa clarissima Psal. 8. Hebr. 1. Psal.
 110. Matth. 28. Ephes. 4. 1. Corinth. 15. aliq.
 infinita.

Qua

Qua responsione & hoc convellitur, quod ait Sadeel: Res fit plenior, cum ad præsentiā accedit actus. Vbi primum distinguatur τὸ ὑποστατικὸν καὶ ὁ ὁμοῦς. Deinde attendantur verba Pauli de exaltatione post passionem. Phil. 2. Num enim, Antoni Sadeel, plenior fiebat unio post exaltationem, quam erat in exinanitione? Quare non est, quod blasphemias de DEI potentia: & quod gloriaris adeoq; triumphes ante victoriam. Infra ἀδελφῶν demonstrabitur, hanc, de qua agimus, νέωσιν pertinere ad Christum, non quatenus Deus, sed quatenus homo est.

De immortalitate carnis Christi. Carnem Christi habuisse jus immortalitatis ex unione personali, non dicitur orthodoxe, ait Sadeel.

Respondeo, Integram hanc disputationem paucis absolvemus. Quæ disputat Sadeel de fine unionis, concedo. Deus enim λόγος factus est homo, ut posset pati et mori. Hoc prolixè probat Sadeel: sed præter rem. Nam nemo negat. Sed id venit in controversiam. Num caro Christi fuerit naturā mortalis, nec ne? Qui non fuisse dicunt, probant: 1. quia sine peccato fuit: cuius stipendium mors est. Rom. 2. 2. Accedit unio cum λόγος: ex qua caro Christi habuit, non solum ut alios vivificaret, & immortales redderet, sed ut ipsa etiam esset immortalis. Vt ergo immortalis erat naturā, quia

sine peccato: ita etiam immortalis erat beneficio unionis personaliter, quia cum vivifico & hypostaticè unita. Mortalis autem fuit liberrimè, juxta illud Ioh. 10. Potestatem habeo ponendi animam, & eam resumendi. Hac necessaria distinctione ommissa Sadeel ita disputat, quasi simpliciter caro Christi dixeretur fuisse immortalis. Observato autem eo discrimine, exanuit vis omnis argumentorum Sadeelis. Christi enim mors fuit liberrima. Unde meritò obedientia ipsius commendatur etiam ad mortem, ait Apostolus. Philip. 2. Nam quod objicit Sadeel Exemplum de Adamo, si non peccasset esse planè extra rem: Carnem enim Christi fuisse mortalem propter peccata nostræ Confusio est causarum efficientis & finalis. Mors est stipendium peccati, id est, peccatum efficiens causa mortis est. Christus moritur propter peccata: scilicet, ut ab ijs liberemur: Causa finalis est. Quo pertinet illud Athanasii à Sadeele pro nobis allegatum: Mors Christi peccati expiatio fuit.

Sadeel exagitat, & contradictionibus arguet eorum sententiam, qui dicunt, eodem momento, quo unio facta est, coipsificabundicationem

Respondeo. 1. Abdicationem reposuit Sadeel pro exinanitione: quod & antè monuimus. 2. Contradictoriè opponit assumptionem & abdicationem: contradicens Apostolo, qui assumptionem

ptionem & exinanitionem coniungit: Sumpta
 servi formâ, inquit, exinanivit seipsum. Phi-
 lip. 2. Arguat. ergo contra Paulum Sadeel, quod
 protulerit ἀντιπατά: Et S. sanctum infor-
 met in Logicis: Et Apostolicam doctrinam vo-
 cet ineptissimas rationes et caducas & momen-
 taneas. Quid enim clarius possit adseri? ἐα-
 τὸν ἰκάνωσθαι (Christus) μορφῇ δούλου λαβὼν
 exinanivit seipsum formâ servi sumpta. Con-
 traria Sadeel: Si id. verum est, inquit: Ergo
 eodem momento unio facta fuit, & non
 fuit facta. Quare ad Sadeelem D. Paule pro-
 pera, ut ex eo discas vitare in tuis Epistolis ἐν-
 τικάσας. Quin potius ex Paulo Sadeel discas
 rejectis sophisticis imposturis, concedere mani-
 festâ & Apostolicâ veritati.

Ad similitudines, de animi deliquio: P. 117.
 & anima rationali infantis, respondet: esse 118.
 dissimilimas: quia omnipræsentia non sit
 forma humanæ naturæ.

• Respondeo. Num & deliquium animæ
 forma est, Sadeel? Et, si de rationali anima ve-
 rum est, quod infantis forma sit: num ideo simi-
 litudo falsa est? At convenit in eo textio, in quo
 fieri applicatio debebat. Quod si pergas sic ar-
 gumentari, nulla in tota rerum natura poterit
 ad Christum similitudo adaptari. Ratio: quia
 unio Christi hypostatica est singulariter mirabi-
 lis, & mirabiliter singularis, quemadmodum ex
 Augustino agebas in limine huius tuæ tractatio-

nis: ut nullius rei forma cum hoc mysterio possit congruere. sed id artificium infra experiri non solenne esse Sadeeli, ut, ubi negare similem rationem non potest, conquirat ibi dissimilitudines, de quibus differat, ne videatur tacuisse. Quamquam non probandi, sed illustrandi tantum gratia similitudines adhibentur.

P. 118. Quæ annectuntur de immortalitate carnis Christi: ad ea responsum est paulò ante, distinguendo inter naturalem effectiorem, & liberrimam agendi facultatem in Christo, quæ homo est. Veteres vocarunt *ὁμολογίαν* Carnem assumptam Christus mortalem, id est, quæ liberrime pati & mori poterat: ut ait ipse: Potestatem habeo ponendi animam &c. Ioh. 10. Certe si ex natura necessitate mortuus est Christus, promereri morte sua nihil potuit: quod absit. At liberrime, patiando & moriendo expiavit peccata, & mortem vicit. Quæ vera sententia confirmatur his ipsis testimonijs Athanasij, quæ perperam pro se Sadeel allegavit.

De oppositione finiti & infiniti dictum est supra.

VII. DISTINCTIO:

Naturaliter & Personaliter.

P. 119. Sadeel vocat personale, non id, quo persona constat, sed id, quod ad ipsam personam constitutam, & ad totum vñ & æternum refertur. Infert inde: Ergo non licet de natura

natura dicere personaliter: sed tantum de ipsa persona.

Respondeo. Unio naturarum est personalis, ait ipse Sadeel pagina sequente: & : Natura humana est personaliter unita λόγῳ. Quæso, quid hic notat personale? personaliter? Refertur enim certe ad naturam etiam. Quare crassa est ista Sadeelis ἀντιφάσις. Nec opus est hic testimonijs patrum: cum ipsa nobis ex Sadeele suppetant. Cum enim recte dicatur: Humana natura est personaliter unita λόγῳ: quidni & rectum sit: Humana natura est personaliter (id est, per & propter unionem personalem) vivifica, omnipræsens, omnipotens? &c.

Falsum est, inquit: Deitas est alicubi præsens personaliter: Ergo & falsum est: Humana natura est ubique præsens, vel infinita, vel æterna personaliter.

Respondeo. 1. Tollantur insidiæ Sadeelis, conjungentis τὸ ubique esse præsens, & infinitum esse, & æternum esse. Rationem & modum distinctionis inter hæc supra annotavimus aliquoties, ubi vide. 2. Non est par ratio prædicationis. Gradus enim communicationis non sunt miscendi. In tertio gradu dat ὁ λόγος &, accipit caro: non vicissim. De quo vide supra in explicatione horum graduum. 3. Oppono hoc: Caro Christi est vivifica. Iohan. 6. Non naturaliter. Neque enim ex carnis natura vivificatio dependet. Quomodo ergo? personaliter: non quasi

quasi caro persona sit: sed quia cum carnis personaliter unita: qua unio causa est vivificationis carni communicata.

Repetit sophisma: Corpus nunquam est extra unionem. Ergo nunquam est in certo loco.

Respondeo, *Ἐπεὶ ὁ Χρὶςτός ἐστιν ἓν καὶ τὸ αὐτὸν* corpus perpetuo ad usum nō ad usum in unionem permanens duplicem habet considerationem. 1. ex proprietatibus naturalibus: secundum quas est alibi. 2. ex beneficio seu gratia unionis: unde ornatum est omnipotentia, vivificatione: &c.

P. 121. Notat quorundam explicationem τὸ
121. personale: & pro se interpretatur. Sed id nihil ad nos. Ego germanum sensum retineo illius vocis: ut personale sit, quod ad personam pertinet, & quod ex persona consequitur, seu personalis unionis: sicut orthodoxi patres hoc vocabulo frequenter usi sunt.

P. 121. Arguit: Caro est personaliter omni-
122. præsens: Ergo & æterna personaliter.
Aut si non hoc, Ergo nec illud.

Respondeo. Non sequitur: & quare non sequatur supra fuit proxime demonstratum.

P. 122. Repetit: In unionem manent proprietates. Ergo caro non est omnipræsens.

Respondeo. Caro in unionem retinet essentialis proprietates: Et nihilominus sit particeps proprietatum & operationum divinarum.
ut

ut supra à nobis ostensum est. Quæro, Sadeel: vivificatio non est proprietas carnis. Ergò caro Christi non est vivifica. Estne vera conclusio? Negat Christus Iob. 6. Et sane vivificandi vis tam est infinita & æterna, quam ipsa est omnipresentia & omnipotentia. sed Sadeel corpus Christi nihil est aliud, quam morè physicum corpus, cui præter nudam nomen de divinis idiomatibus nihil quicquam sibi tribuendum.

2. Concludit Sadeel: Naturam non opposi personæ: sed naturæ. Ergò, inquit, naturaliter referatur ad naturam, personam ad personam. P. 122.
123.

Respondeo. Igitur non rectè dixisti supra, Sadeel: Natura est unica personaliter. Dicendum enim tibi fuisset, naturaliter, ex tuo illo argumento. Quo tandem ruis Sadeel? Naturarum unio tibi erit naturalis? Dicis enim: Vox naturaliter ad naturas referenda est &c.

At: Sublata altera ex naturis, non potest stare unio: ac perinde non jam esset persona: quod absit.

Respondeo. Quid? ὁ λόγος ante unitam sibi naturam humanam non erat persona? Furis Sadeel, sophisticando: & furis contra Deum. Qui jam est Christus ex utraq; natura, divina & ὁ λόγος, & humana, & in utraq; re verus erat Dei filius, & persona S.S. Trinitatis secunda ante incarnationem. Listine res, Sadeel, si sanus esses, inter personam & ὁ λόγος
simpliciter

simplicem ante incarnationem, & personam Christi & ω̄detop post factam & ω̄detop. Neg. tamen argumentum tuum proceat. Nam, ra enim & persona Christi non opponuntur a nobis & ω̄detop, ut tu opinaris: sed sunt & ω̄detop. Quare naturā utraq; posuā; non tollitur persona, sed asseritur: & vicissim. Ratio autem oppositionis est hæc, cum τὸ naturaliter & personaliter opponuntur: ut τὸ naturaliter referatur ad proprietates naturales: τὸ personaliter ad beneficium unionis personalis. Declaro: Caro Christi vivifica est: non naturaliter, sed personaliter: id est: causa huius vivificationis non est natura carnis seu naturalis proprietas, sed unio cum χόρῳ personalis.

P. 123. De duobus actibus corporis Christi: naturali & personali: quos negat Sadeel argumento duplici.

1. Unius rei non possunt esse duo actus primi: præsertim inter se oppositi.

2. Actus personalis non potest esse nisi personæ.

Respondeo. Attendat hic aures Christianæ. Corpus Christi, seu humana ejus natura actum tantum habet unicum, nempe naturalem, asserente Sadeele: quia nimirum in natura nullig rei duo esse actus primi possunt. Assumo ego: Corpus Christi actu naturali, quæ est omnibus hominibus communis, non est τὸ χόρῳ unitum. Effet enim unio naturalis: quæ eodem

eodem modo omnibus competeret hominibus. Quid hinc sequetur? Aut unio nihil est: aut naturalis est, & communis omnibus. Despice Sadeel, quid respondeas. Item: Humana natura est pars personæ τὸ θεῶν ὅτι, asserente ex veteribus Damasceno. Aique hoc non ex actu naturali. Unde ergo? Monstret nobis, Sadeel, si rejicit personalem. Infinita sequentur absurda, si hæc sententia obtinuerit. Atque infra fructum hujus negationis videbimus, in locutionibus: Homo est Deus, Deus est homo.

Quod addit Sadeel: Esse hos actus oppositos inter sese.

Respondeo. Negando illud. Sunt enim ὑποκείμενα & subordinata: Vterque enim hic actus de humana natura Christi affirmatur: id quod in ἐν τῇ φύσει fieri nunquam potest. Habet enim caro Christi 1. actum naturalem, quatenus naturalis caro est: qui est actus communis cum omnibus hominibus. 2. actum personalem, quatenus caro τὸ λόγος est, & pars personæ Christi, ut ait Damascenus: qui actus est (ut Augustini verbis utar) mirabiliter singularis, & singulariter mirabilis.

Ad alterum argumentum respondeo: ἀρ. φι. βο. λ. ἰ. α. est in voce personalis, quam perperam ad personam (exclusis naturis) refert sadeel ut ante dictum est. Nam ut humana natura est unita τῷ λόγῳ personaliter: sic actum etiam personalem habet: non ut persona
sit

fit, sed σωδότης personæ pars, ut loquitur Damascenus, & in persona τῷ λόγῳ subsistat. Vocat Damascenus humanam Christi naturam ἑνωσάτην, quia ipsa propria personalitate carentes subsistit in persona τῷ λόγῳ. Quare si vox personalis: nunquam referenda est ad naturam, ut contendit Sadeel: sequitur, naturam humanam nunquam subsistere in persona τῷ λόγῳ: non esse unitam personaliter τῷ λόγῳ. Sic argumenta Sadeelæa pleræque omnia non tam contra communicationem idiomatum pugnant, quam contra ipsam etiam unionem personalem.

3. Objicit ἀδολεχίαν. Nam, inquit, si naturaliter haberet omnipræsentiam, eam aliunde non posset accipere.

Respondeo. Bene, mi Sadeel? Agnosces ergo ipse oppositionem τῷ naturaliter & personaliter: Quia, quod habet caro naturaliter, non opus est, ut accipiat personaliter. Et contra. Quare quam nobis obiectas ἀδολεχίαν, ejus vivum exemplum in tempore exhibes. Res exemplo illustretur. Caro Christi vivificat. Non naturaliter. Carnis enim natura non est vivificare. Ergo personaliter, id est, per & propter personalem cum λόγῳ unionem.

P. 124. Repetit superiorem suam τῷ personalis expositionem: quam diximus ad nos nihil pertinere. Accusat autem hic improprietatis: de quo viderini, quorum interest.

2. Distin.

DE COMMUNI IDIOMA. 149
VIII. D I S T I N C T I O.
Modo majestatis &c.

1. *Ait Sadeel* : Corpus non magis est præsens modo majestatis, quàm majestas modo corporis.

Respondeo. *Vetus* $\kappa\omicron\kappa\alpha\upsilon\sigma\omicron\delta\varsigma$, confundens rem & modum rei : subjectum & qualitatem. Accommodet autem Sadeel hanc sophisteciam ad suum dogma de sacra cœna : in qua dicit Christi corpus esse præsens spiritaliter, id est, præsencia spiritali (repudiata & damnata reali corporis ipsius præsencia, ut alibi ostenditur.)

2. Realem præsenciam, inquit, statuunt sine modo naturali.

Respondeo. Etiam realem unionem statuiamus corporis cum $\delta\omicron\gamma\omega$, sine modo naturali. Proh Deum, quæ nobis reliqua erunt de Christo mysteria : si in omnibus locum habere debet modus ille naturalis ? Ex Sadeelis scilicet sententia, quicquid de humana natura Christi dicitur, intelligendum est modo naturali.

3. Majestatem aliam facit finitam, aliam infinitam. Finitam, quæ corpori Christi subjective inhæreat, concedit. Negat autem ei divinam & infinitam.

Respondeo. Etiam vivificatio, emundatio à peccatis &c. est majestas infinita : & tamen tribuitur à spiritu sancto carni & sanguini

guini Christi, Iohan. 6. 1. Ioh. 1. sine ejus vel abolitione, vel conversione in deitatem; qua de re suprà sæpiùs.

P. 125.

Argumentatur: De quibus enuntiantur proprietates siue conditiones essentielles, de jisdem enuntiantur ipsæ essentia.

Respondeo. Explicio assumptionem, distinguendo inter τὸ ὁμοῦς καὶ τὸ ὑποστατικόν. De Christo, quæ homo est, enuntiatur & ei tribuuntur divina proprietates: non quatenus essentielles sunt, id est, toti Trinitati communes: sed quatenus determinantur in persona τῷ λόγῳ. Eodem planè modo, quo natura divina unita dicitur humane: non quatenus natura divina communis est toti Trinitati (sic enim tota Trinitas esset incarnata: quod absit) sed quatenus sub persona τῷ λόγῳ determinata intelligitur. Et modus tum unionis tum cōmunicationis considerandus est: qui est personalis, non essentialis. Unde ratio plana est, cur de humana natura non dicatur, quod sit deitas, omnipotentia, &c. quia scilicet unio non est essentialis, sed personalis. Porro, qualis unio, talis & communicatio est, ex regula Nazianzeni. Suprà etiam aliquid de hoc argumento dictum.

P. 125.

126.

Affert simile de homine.

Respondeo. Corpus sentit, movetur non à se, non ex se, in quantum corpus est: (aliis

et lapides sentirent et moverentur : quia sunt corpora :) sed ab anima propter unionem. Inepitissime autem accommodatur similitudo à Sadeele ad mysterium de Christo : etiam non sine calumnia.

Statuunt, inquit, corpus Christi, ut est corpus humanum in specie, esse finitum &c.

Respondeo. Vbi hoc legisti, Sadeel? Non dicas falsum testimonium. Hoc dicimus : Corpus Christi, quod est τὸ δὲ τί, consideratum in suis essentialibus proprietatibus, est et manet finitum, etiam in ipsa unione, in æternum. Illud ipsum corpus est præsens in Ecclesia, sacramentis, medio inimicorum, beneficio unionis hypostatica. Vno verbo : Est alicubi per essentiam : est in λόγῳ per unionem. λόγῳ autem certe locis non describitur aut terminatur.

Incommoda quæ recenset Sadeel, ex nostra P. 126. sententia minimè consequuntur, sed ex ipsius malitiosa per versione. Verè enim conceptus, natus, passus est Christus. Repetantur quæ à nobis superius dicta sunt. p. 45. 46. &c.

Studiosè sectatur ἀμφιβολίαν in voce personaliter : de qua supra. Hoc enim discrimen semper manet : Corpus Christi in ipsa unione consideratur vel ex natura corporis, seu proprietatibus essentialibus : vel ex donis unionis. Exempli causa : Corpus Christi, etiam in ipsa unione est in certo loco seu ubi : ratione pro-

prietatis essentialis. Illud idem corpus est præsens in Ecclesia & medio inimicorum: ratione scilicet unionis cum *λογος*: ex qua hæc vis promanatur, ut ultra & præter naturam corporis Caro Christi sit omnipræsens. Idem de vivificatione, & alijs.

P. 127. Conatur Sadeel demonstrare pugnantiam in doctrina Ecclesiarum syncerarum, de omnipræsencia Christi, qua homo est, & præsencia corporis ejus in cœna. Videbimus ordine, quas adducit rationes. Monendum initio de vero statu: quem Sadeel pervertit. Negant adversarij, fieri posse, ut corpus Christi sit præsens in cœna dominica, quæ in his terris celebratur. Rationem addunt: quia sit uno tantum loco, nempe in cœlo. Quare præsens in terra esse non posse. Huic objectioni à nostris doctoribus opposita est doctrina de omnipræsencia Christi hominis. Quare nos ita proponimus nostram sententiam: Christus corpore suo VULT esse præsens in cœna: quia ipse sic instituit & sanxit. Potest præsens esse corpus: quia per unionem personalem est omnipræsens. Loquor autem de præsencia, qua non tantum velit adesse: sed adesse ad manducandum Christianis, juxta verba: *Edite, hoc est corpus meum.*

Nunc respondeo Sadeelis rationibus.

1. Omnipræsens a generalis est, inquit, ad omnes creaturas spectans. Præsencia cœnæ

cenæ specialis: ad Ecclesiam. Ergò illa hanc non infert.

Respondeo. Distingue inter voluntatem & facultatem instituentis. Christus, quâ homo, vult adesse cenæ: propter specialem institutionem. Potest adesse, quia omnipræsens. Petatur illustratio à præsentia Dei generali et gratiosa. Et repetatur status.

2. Propter omnipræsentiam potius dicitur corpus extra panem, quàm in pane.

Respondeo. 1. Repetatur superior distinctio. 2. Tollatur ambiguitas phrasæ: In pane. Ea enim non notat locum: quod sentit Sadeel: sed medium & quasi ὅραμα quoddam corporis Christi. Christus enim in sua cenâ corpus dat manducandum, non sine pane (ut sit in spiritali manducatione, Iob. 6.) sed pane mediantie. Absit hîc localis inclusio, à nostris repudiata, à Sadeele & alijs per calumniam nimis sæpè objecta.

3. Rectius diceretur panis in corpore: propter omnipræsentiam.

Respondeo. At vetat Christi institutio, asseverantis de pane benedicto: Hoc est corpus meum. Subinde status consideretur: & adhibeatur distinctio: inter voluntatem instituentis & facultatem.

4. Omnipræsentiæ convenit esse extra P. 128. locum, potius quàm in loco.

Respondeo. 1. Panis non est locus cor-

L 3

p:ris:

poris: sed medium divinitus institutū, per quod nobis exhibetur. 2. Cum presentia conjungatur manducatio, ut supra dicebamus. Adest enim corpus Christi manducandum. 3. Status repetatur & applicetur argumentum.

5. Calumniam habet de corpore infinito: de qua supra sæpius.

6. Corpus non potest esse ubiq; totum: quia non est ὅλος ὅλον, neque simplicissimum.

Respondeo. At est ipse filius Dei corpus proprium. Vnio ergo personalis largitur eam presentiam: quam dare corporis essentialis proprietas non poterat. Vbicunque cæna dominica peragitur, distribuitur ibi totum corpus singulis communicantibus. Vt enim integer Christus manet, non divisus, ut agebant veteres, & hic plenus & illic plenus: ita corpus Christi totum, non ejus aliqua particula: cum pane datur singulis reserentibus. Neq; hinc vel naturarum sequitur confusio, vel duo infinita, ut Sadeff somniat. Novit enim hæc, cavere omnia Christus, & tamen implere efficaciter institutionem suam & promissionem.

P. 129. 7. Calumnie repetitio est, de inclusione locali corporis in panem. Panis est à Christo institutum medium, quo interveniente corpus dat suum manducandum: non est locus, in quem corpus Christi includatur. Vtinam cesset tandem calumniandi libido?

2. Urget

8. Virget statum abdicationis. Nec meminit Christum subinde radios quosdam divine majestatis emisisse in media etiam exinanitione. Videre hoc poterat ex alijs miraculis : quæ sunt testimonia divine virtutis & potentie.

9. Sequeretur etiam corpus esse in calice, inquit.

Respondeo. 1. De calice hæc verba Christi sunt: Hic calix novum Testamentum est in meo sanguine. Nulla ibi mentio corporis.

2. Novit autem Sadeel statum. Dubitat, imò negat, ipse cum socijs, posse Christum adesse corpore suo in Cæna & Ecclesia. Verba cænæ de voluntate affirmant. Facultatem testatur unio & omnipotentia, adeoq; omnipræsentia. Insignis sophista est mutare statum & pervertere, ut possis libere vagari argutijs, quò velis.

Sed audi Sadeelem ampliùs: Si est in pane, inquit, vi unionis hypostaticæ, non est igitur in pane vi verborum Christi: & vicissim, si in pane est vi verborum Christi, certè non est in pane vi unionis hypostaticæ. Et qui utramque rationem simul conjungunt, illi profectò videntur ipsi disserendi rationi bellum indixisse, &c. P. 130.

Respondeo. Elenchus est oppositorum. Generalem & specialem præsentiam (quæ sunt ὑπάρχουσα) habet pro ἀντικειμένης. Saltem

L *

aliena-

attendatur distinctio voluntatis & facultatis
 & res tota expedita est. Causa praesentia cor-
 poris in cena sunt verba institutionis. His enim
 Christus declarat & spondet, velle se praesentem
 adesse, & dare corpus suum manducandum. At
 potest etiam id prestare? Sadeel enim negat,
 contendens proprietates corporis id non ferre,
 ut sit simul in caelo, & in cena, quae in terra
 celebratur. Quare altera causa est uno corpo-
 ris cum λόγῳ ὑποστατικῷ. Hinc enim facultas
 & δύναμις illa est, ut possit corpus Christi
 praesens in cena statui, & exhiberi manducan-
 dum. Breviter: Christus corpore suo in cena
 praesens esse vult, quia sic instituit: potest, quia
 est omnipotens & omnipraesens.

Ait ridiculum esse: Est omnipraesens:
 Ergo potest esse hic vel ibi.

Respondeo. Ridiculum est in cerebro
 Sadeelis. At de ipso Deo rectissime sic argumen-
 tamur. Deus est omnipotens: Ergo & potest
 mihi succurrere. Est omnipraesens: Ergo & mi-
 hi potest adesse suo auxilio, ubi opus erit. Con-
 fer praesentiam Dei generalem & gratiosam.
 Poterant haec omnia fusiùs tractari & accur-
 tiùs: sed nos hic tanquam indice digito tantùm
 attingere volumus errorum Sadeeleorum ca-
 pita: nec dubitamus affirmare, pleraq; pueri-
 lia commenta esse, quae de hoc negotio Sadeel in
 P. 131. medium attulit: quamvis ipse magna iactantia,
 in his tantùm non triumphet.

CAPVT

CAPUT IV.

DE OBJECTIONIBUS

eorum, qui dogma Ubiqui-
tatis tuerentur.

Antequam ad examen responsionum Sadee-
learum accedamus: monendum est genera-
tim, Sadeelem pro suo sæpe arbitrio syllogismos
proponere, qui non sunt eadem forma à synce-
ris doctores nostris comprehensi. Quare in ijs
satis erit nobis ipsam materiam considerasse, et
sibi videbitur, commodiore forma collegisse.
Et quæ à Sadeel passim conclusa attexitur:
Ergo corpus Christi est ubique. Ea sæpe non
pendet ex ipso argumento, quod tractatur in
premissis: sed illud vel hypothese nititur adver-
sariorum, vel mediata adhibetur ad omnipre-
sentiam demonstrandam, vel objectioni cuiuspi-
am opponitur. Qua de re speciatim suis locis
videbimus.

Aggredimur nunc responsionem primam,
ad argumentum ductum ex ipsa unione perso-
nali.

Proponit Sadeel syllogismum triplicem,
quem ordine examinat. Nos hoc syllogismo rem
totam comprehendimus: proposita definitione
Apostolica unionis personalis. Unio personalis
est, qua $\delta \lambda \acute{o} \gamma$ Θ inhabitat in assumpta natu-
ra humana $\sigma \omega \mu \alpha \tau \iota \kappa \acute{o} \varsigma$, tanquam in proprio
L 3 corpore

corpore sive templo. Coloss. 2. Unde sic concludo. Ubique est $\delta \lambda \acute{o} \gamma \omega$, ibi inhabitat humanam naturam assumptam. Atqui $\delta \lambda \acute{o} \gamma \omega$ est ubique: Ergo ubique inhabitat humanam naturam assumptam: Et per consequens: Humana Christi natura est ubique cum $\lambda \acute{o} \gamma \omega$ præsens. *vel sic*: Quod ubique inhabitatur, illud ipsum etiam est ubique. Atqui humana Christi natura ubique inhabitatur: nempe à $\lambda \acute{o} \gamma \omega$. Ergo humana Christi natura est ubique.

- P. 132. Respondet Sadeel: 1. Esse ἀγνοίαν ἐλέγ-
 133. χος. Quia particula: Est: aliter de Deo accipitur: aliter de creaturis. Quod probat prolixè: sed præter rem. Nemo enim sanus id negat. Nam nos supra eam ipsam ob causam tam accuratè distinximus inter $\tau \acute{o}$ essentialē & $\tau \acute{o}$ personale. Cum natura humana Christi dicatur esse omnipræsens: ibi $\tau \acute{o}$ esse intelligitur non essentialiter, sed personaliter: id est. Natura humana Christi non est omnipræsens ex essentia infinitate, ut Deus: sed ex personali unionē cum $\lambda \acute{o} \gamma \omega$. Id quod exemplo vivificationis elegantissimè demonstratur. Deus est vivificus: caro Christi est vivifica. Vox: Est: in priore propositione essentialiter sumitur: quia Deus per essentiam est ipsa vita. In posteriore sumitur personaliter: quia caro cum vivifico $\lambda \acute{o} \gamma \omega$ personaliter unita est: non autem est per essen-

essentiam ipsa vita. Ex ipsa etiam unione res
 hac est quam clarissima. Verbum est factum
 caro: inquit Evangelista. Quod dictum absit, ut
 de essentiali aliqua conversione intelligamus, ut
 supra vidimus. Deus est homo. Homo est Deus.
 Particula: Est; intelligitur non essentialiter,
 sed personaliter. Nec enim essentia Dei in hu-
 manam naturam conversa est: aut vicissim: ab-
 sit, sed quia in λόγον assumpta est natura hu-
 mana, factaq; una cum λόγῳ persona: hinc
 adeo fit: ut Deus sit homo, & homo Deus: qua
 de re postea suo loco fusius dicendum erit. Patet
 autem hinc verum esse, quod annotavimus, &
 necessariū discrimen inter τὸ ἐστὶν & τὸ ὄν
 ὡς ἂν ἴδῃ: quo neglecto Sadeelis responsio
 recta esse non potest.

Tollantur insidia Sadeelis, conjungentis hæc P. 133.
 duo: realiter & essentialiter: quæ in unionis
 negotio sunt accuratissime distinguenda. Unio
 realis est: essentialis non est. Communicatio re-
 alis est: essentialis non est. Quod supra aliquo-
 ties annotavimus.

Ejus solius est omnia continere & P. 134.
 sustentare, cujus est omnia creasse: inquit
 Sadeel.

Respondeo. Eadem distinctio adhiben-
 da est, de qua jam diximus. Christus enim quæ
 homo, jam est dominus cæli & terra, potenter
 gubernans & administrans totum universum:
 Psal. 2, Heb. 1, Matth. 28. 1. Cor. 15. conser-
 vat

vat Ecclesiam, reprimat conatus hostium &c.
 Omnia illa, inquam, Christus, quā homo, habet
 & potest, non ex essentia humana viribus, sed
 beneficio unionis & sessionis ad dextram patris.
 Vide etiam Iohan. 2. c. miraculum conversa-
 aque in vinum. Mutare enim formas natura-
 rum: idem creare est. Consideretur etiam re-
 generatio. Nam & illa creatio est &c.

P. 135.

Concludit: Humana natura Christi nos-
 quam est nisi sustentata: quandoquidem à
 λόγῳ sustentatur. Non est igitur ubique.
 Atque hoc connexum affirmat esse ὁ λόγος.

Respondeo. 1. Ambiguitas removeatur
 in voce sustentari. De omnibus enim creaturis
 verum est, quod à λόγῳ conservantur & su-
 stentantur. Act. 17. Coloss. 1. Heb. 1. Humana
 autem natura Christi sic dicitur à λόγῳ gestari
 & sustentari, ut sit cum eo unum ὑψίστου: quod
 affirmari de natura alia nulla debet aut
 poterit. 2. Humana Christi natura sic à λόγῳ
 sustentatur: ut in ea carne, & cum ea, & per
 eam λόγος sustentet cælum & terram. Nam
 & juxta carnem Christi est Dominus, in manu
 habens potestatem omnem in cælo & in terra,
 Psal. 3. Matth. 28. Quare caro Christi susten-
 tatur, ratione λόγῳ sustentantis. Et est susten-
 tans ratione creaturarum. Vide Iohan. 6. c. de
 carne Christi, vivificante & sustentante ad æ-
 ternam vitam. 3. Consero hæc: Caro susten-
 tatur à λόγῳ: & λόγος habitat in carne. Vt

enim in carne λόγος & inhabitat ubique: sic & carnem sustentat ubique: & caro ubiq; sustentatur. 4. Distinctio animæ vertenda est. λόγος & sustentat creaturas omnes, quia essentialiter Deus est. Caro Christi sustentat creaturas, quia cum DEO λόγος una persona est. Omnia hæc suis locis fusius explicata & demonstrata sunt. Ac judicent hinc piæ mentes, sitne tam ἀ-λογον argumentum, quàm Sadeel jactitat.

2. Dicit peccari παρὰ τὸ ἐπόμενον. Nec enim hæc esse consuetaria. Unio personalis est inseparabilis: Ergò ubicunque est ὁ λόγος & ibi est humana natura.

Respondeo. At nos urgemus hoc: Tota persona Christi constat divina τὸ λόγος, & humana natura: quorum neutra facit totum Christum: sed utraq; natura conjuncta seu unita Christus est: & Christus est divina τὸ λόγος & humana natura unitæ. Ita enim Damascenus lib. 3. cap. 19. Due nature unitæ sunt una persona Christi incarnati. Et Christus incarnatus due illæ nature personaliter unitæ sunt. Nazianzenus de duabus Christi naturis ait: ἰσθὺν χωρὶς αἵς, καὶ ἄπερ. Quare λόγος extra carnem, seu sine carne non est Christus incarnatus. Leo ait: Hac fide vivit Ecclesia, hac proficit, ut nec sine vera humanitate credatur divinitas, nec sine vera divinitate credatur humanitas. Qui enim fingit se habere deitatem nudam à corpore. Anathema sit.

Ait

Ait Sadeel ex Scholasticis : Quoties eorum quæ uniuntur unum excedit alterum non procedere argumentum de inseparabilitate.

Respondeo. Vide Sadeel an tuus fies promissis, de Deo non quanto. Innuis enim τὸ π λὸ γ ο ρ magnitudine seu mole essentia excedere humanitatem. Nam eum in finem hoc ex Scholasticis adducis : ut probes scilicet humanam naturam non esse ubicunq, ὃ λὸ γ & est. Similitudines vestrae eleganter id confirmant : de annulo & gemma : de orbe & planeta : de Oceano & Antwerpia. Infrā ipse usurpas simile de capite & pedibus, sicut videbimus.

Castigat vocem : ubicunq, : quia inferat præsentiam τὸ λὸ γ ς per partes.

Respondeo. At id minime rarum est in scripturis, ut de Deo loquantur ὡς ἄνθρωπος, id est, more humano. Et Deus descendere dicitur, & ascendere, & manere, & abire, & ejusmodi plurima : ut mirum videri homini cordato possit, quid moverit Sadeelem ad ista reprehendenda.

P.136.

Repetit argumentum de proprietatibus in unione remanentibus.

Respondeo. elenchus est oppositorium. Contradictoriè enim opponuntur à Sadeele proprietatum in unione conservatio : & earundem communicatio : ut postea illa hæc tollatur : & hæc concessa, perimatur illa, at spiritus sanctus

Orthodoxa vetustas unionem personalem sic nobis descripsere, ut unio personalis sit cum communicatione, non, ut sit illi ἀνὸς ἁπλῶς opposita. Qua de re quia supra saepe dictum est, non est opus, ut hic prolixè repetamus.

Obicit: Hodie mecum eris in paradiso. Fuit autem corpus Christi ad tertium usque diem in sepulchro. Ergò &c. P. 136.
137.

Respondeo. 1. Distingui inter statum exinanitionis & exaltationis. 2. Discrimen etiam tenendum est inter praesentiam humanae naturae ratione τὸ λόγος, & creaturarum λόγος enim ἀδιασάτως καὶ ἀδιασώτως adest corpus & anima Christi, etiam media in morte: ut supra fuit pie vetustatis testimonijs confirmatum. Quare hic nihil est, quod tantillum juvare Sadeelis opinionem possit.

Similitudine utitur à luce solis. Negat P. 173.
ubique sit lux solis, ibi quoque esse ejus corpus.

Respondeo. 1. Pervertitur similitudo contra veterum Patrum mentem, ut infra monstrabimus. 2. Nec distinguit Sadeel inter lucem & lumen. Veteres, Iustinus & alij, loquuntur de luce primogenia, quae cum solari corpore unita lucet per & in corpore solis: absque ulla vel conversione, vel confusione: Sic λόγος, inquit, lucet per assumptam humanam naturam &c. Neque verum est, lucem esse extra corpus solis. Sed ubique corpus solare est.

est, ibi lux etiam illa unita est. Lumen quidem spargitur à sole per aerem: at lux manet in corpore solari. Quod ex doctrina Optica plenius licet cognoscere.

Visionem ait Sadeel longius porrigi, quam oculum.

Respondeo. Visionem fieri in oculo, *ἡ δὲ ὁπτικὴ*, qui ex Physicis & Opticis excellentiores sunt, hactenus docuere. Certe astra in caelo intuemur, nec tamen visio nostra in caelo est, (quis enim istuc posset radios visivos penetrare?) sed astrorum species ad oculos nostros per lata, apprehenduntur ab oculo & spiritibus opticis, ut per eas ipsa videantur. Consule Alhazenum & Vitellonem, & alios.

Caput & pedes etiam affert Sadeel ad illustrandum mysterium unionis. Neq; tamen, inquit, ubi est caput, ibi sunt pedes.

Respondeo. Quidni potius corpus ad animam adferi? ferrum & ignem? quibus similibus erudita antiquitas usa est. Verum hæc male congruunt ad opinionem Sadeelis. Non tantum igitur his non utitur, sed & rejicit, sicut infra apparebit. An verò caput & pedes persona sunt Sadeel? Et rectè tamen dicitur ratione totius hominis: ubi sit caput, ibi & pedes esse. Ratione totius, inquam, non ipsarum partium. Quandiu enim caput & pedes vere partes manent corporis: tandiu non sunt divulsa & distracta, sed conjunctissima communi spiritu & vinculo

vinculo humani corporis : ad quod alludit Apostolus Rom. 12. 1. Corint. 12. Infrà pag. 139. ita Sadeel : Vbi est totum corpus inquit sibi ipsi contradicens, ibi est quoq; totum corporis : alioqui non iam esset corpus.

Castigat phrasin : Humana natura as- P. 137.
sumpta est à λόγῳ in unitatem personæ : 138.
quia possit in errorem inducere.

Respondeo. 1. Veritas in errorem inducere potest neminem. 2. Calumnia est affingere synceris doctoribus impiam ejus phrasin interpretationem : scilicet Humanam naturam eò expectam esse, ut sit idem quod λόγος. Nam hæc sunt quàm diversissima : Assumi in unitatem personæ λόγος : Et, esse idem quod λόγος. Sed calumniare audacter, semper aliquid hæret, agebat ille.

Distinctionem inter unitatem & unionem non repudiamus : quanquam vid. o vete- P. 138.
res non ita stricte observasse. Nam Cyrillus conjunxit ὁμοίαν τὴν ἐν ὁμοίᾳ καὶ ἐν ὁμοίᾳ : cui absit ut tribuamus naturarum in Christo confusionem. Decet autem nos cautè loqui de tantis mysterijs. Quare affirmamus : Unionem esse naturarum : Unitatem personæ : sic tamen ut ipsa unio personalis dicatur & sit, quia ad unam personam naturæ duæ concurrunt.

Distinguit inter totum Christum : & totum Christi. Querit : Annon totus Christus sit Deus ? totus Christus sit passus.

M

Respon-

Respondeo. 1. Christus & verus Deus
 est. & verus homo est. Non totus est Deus, non
 totus est homo: sed homo Deus, & DEVS ho-
 mo, Θεὸς ὁ ὤν & Immanuel. Augustinus
 tractatu 23. in Iohannem: Accipe totum Chri-
 stum, inquit, Verbum, mentem rationalem, &
 carnem, Hoc totum Christus est. Idem tractatu
 47. in Iohannem: Totum ibi intellige, & Ver-
 bum, & animam, & carnem. 2. An totus
 Christus sit passus, respondet Apostolus: Christus
 passus est σαρκί, secundum carnem seu carne.
 1. Pet. 4. Quod attinet Damascenam ex quo
 Lombardus hanc locutionem desumpsit, eius
 verba sunt hæc ex lib. 3. cap. 6. de Orthodoxa
 fide: Christus ὁ ὢν DEVS, ὃν ὅλος, totus non
 totum. Hoc enim naturam, illud personam si-
 gnificat. Ea commodè sic accipio: Christus est
 totus Deus, id est, non aliqua Dei particula, sed
 Deus verus, totus, integer, perfectus. Christus
 est totus homo, id est, non solum corpus huma-
 num absq; anima, sed totus, verus, integer, per-
 fectus homo. Ut vox: totus referatur ad predi-
 catum, non ad subjectum propositionis. Nolo
 autem ad vivum refecare verba Damasceni.
 Ex qua verò scriptura suam profert sententiam
 Sadeel? Ex doctis Theologis, inquit. At
 docti illi Theologi non sunt vel Apostoli, vel san-
 cti vetusti Patres, Ideoq; qua facilitate eam
 extra scripturam asserit Sadeel, eadem à nobis
 rejicitur, Sed tamen addamus nonnulla de nova
 ista

ista distinctione. Primum Lombardus ita loquitur: Christus totus & perfectus ubique est: non autem totum Christi. Lib. 3. sentent. distin. 22. Damascenus quidem lib. 3. c. 6. & 7. ad vocabula. ὅλῳ & ὅλῳ & significare personam, ὅλῳ ἢ ὅλῳ naturam. Non autem attexit id quod Lombardus adiecit. 2. Lombardus ibidem subijcit, quod Christus non ubicunque est: homo scilicet, nec ubicunque est, unus scilicet homini scilicet assumptæ naturæ humanæ. Dissipiat itaque Sadeel, an & hoc concedere velit cum Lombardo: aut, si non assentiatur (quod verba ipsius præ se ferunt) quomodo refutare possit, salvo suo discrimine inter totum & totum. 3. Durandus expressè negat, Christum totum fuisse in sepulchro: idque probat ratione firmissima ex Nazianzeno & Damasceno: quia personæ Christi incarnati quasi paries sint natura τῆς λόγῃς divina & humana natura unitæ. 4. Lombardus ipse hoc suum pronuntiatum, non opposuit præsentie corporis Christi in cæna: id quod facit contra Lombardum Sadeel. 5. Si vox Totum: naturam notat: notabit & divinam naturam, & humanam: non humanam naturam solum, ut vult Sadeel. Exempli causa: Totum Christi non est ubique: Quidni verò etiam sic? Natura divina non est ubique. Totum enim naturæ nomen est juxta Sadeelem, non sigillatim humanæ, sed generatim, humanæ & divinæ. Sed de hoc nimis fortasse multa. Christus enim non est totus

sine humana natura, ait ipse Sadeel, pag. 140.
 Et Christus est nomen personæ, quæ duarum naturarum unionem hypostaticam significat, ait ibidem idem. Unde ego conficio: Si Christus totus est in terris præsens: Et Christus non est totus sine humana natura: ergo non est in terris sine humana natura præsens.

P. 139.

Imputat nobis crassam quandam partium compositionem in unione.

Respondeo. Assume de te, Sadeel, & verum concludes. Similitudo tua de capite & pede illud testabitur: & tuorum sociorum, de planeta & orbe, de Oceano & antwerpia. Nos ita proponimus: Ut anima non est extra corpus, quin solvatur unio: sic caro Christi non est extra λόγον, nec λόγος extra carnem, quin unio dissolvatur. Atque hæc non est crassa partium compositio, vel situs, vel exterior τάξις, ut tu vocas: sed unio intima, admiranda, & ἐξαιρετική, μόνोटροπος, cujus tamen quasi imaginem quandam videmus in unione animæ & corporis humani.

Ait de nobis: Ita differunt, ac, si humana natura esset in λόγῳ tanquam in vase.

Respondeo. Apagesis istam calumniam; unionem personalem definimus inhabitatione τῷ λόγῳ in carne. Coloss. 2. & subsistentia carnis in persona λόγῳ Ioh. 1. Quaeso te, quid simile esse potest in hac nostra sententia isti tam monstroso figmento de λόγῳ tanquam vase?

Μεγα-

Negamus in λόγῳ locum omnem & localitatem : & fingamus λόγῳ esse vas, cui inclusa caros sit ? Profectò ejusmodi atroces calumnie locum habere non debent in animo veritatis cœlestis studioso : qualem quidem Sadeelis animum propria præfatio valde commendabat.

P. 140.

Repetit observationem πρὸς τὸν ἑσσε.

Respondeo. Falli Sadeelem & fallere. Probo : λόγῳ est vivificus. Caro Christi est vivifica. τὸ Est de λόγῳ essentialiter : de carne personaliter accipitur. Accurate a nobis observatur discrimen illud, contrà quàm putat Sadeel.

Personalis unio separationem naturarum non admittit, ait Sadeel.

Respondeo. Infero ergò : Divinam naturam τὸν λόγῳ non esse extra carnem. At Sadeeli humana Christi natura tantum uno loco est : in cæteris omnibus separata est à divina λόγῳ natura. Atqui ita jam humana natura tantum in cælo unita est λόγῳ : in terris unio nulla est. Quod quidem Lombardus ex hac inter Totus & Totum, distinctione conficit : Sadeel non audet profiteri. At sequitur tamen ex ipsius opinione.

Concludit : Quæcunque prædicantur de Christo : de toto Christo prædicantur.

Removeatur ἀμφιβολία τὸν Totus, 2. Distinctio animæ à vertute naturarum, 3. Repetatur, quæ paulò ante allata sunt ex Augustino.

M. 3.

Obicit :

P. 141. *Obijcit: Non observari πῦ καὶ πῶς καὶ ὁτῶτως.*

Respondeo. λόγος est vivificus. Caro λόγος est vivifica. Annē hic observatur discrimen inter Totus & Totum. καὶ πῦ καὶ πῶς καὶ ὁτῶτως? Si observatur hic: Ergo & in reliquis ejusmodi. At si neq. hic observatur: Ne ergo Christo & Ephesino concilio, ne à Sadeele ferulâ Logicâ castigentur.

Ait Sadeel: Ex negatione propriè non nasci affirmationem.

Respondeo. Quid fiat igitur contrarij immediatus? Quæ vis erit contradictionum ex parte negatæ? &c.

Notande insidiæ Sadeelis, in voce: sine. Humana natura non est mortua sine Deitate. λόγος non est omnipræsens vel æternus sine humana natura, inquit Sadeel.

Respondeo in summis illis mysterijs quam diligentissimè omnis vitanda est ambiguitas. Debebat itaq. Sadeel loqui perspicuè & candidè. Christus est mortuus secundum carnem. Deitas mortua non est. Neq. tamen illa absit in morte: quia unio personalis dissoluta non est. Confer: tò non sine deitate: & tò cum deitate: quæ duo idem notant. At nemo dixerit: Humana natura mortua est cum deitate: nec ipsi deitati tribui mors videatur: sed sic: Humane nature morienti deitas λόγος personaliter unita mansit. Quod addit Sadeel: λόγος

non

non est sine Humana Natura vel omnipræsens vel æternus: 1. insidiæ sunt in copulatione omnipræsentie & æternitatis: quæ de re sæpè supra monuimus. 2. Confusio est in tempore, ante unionem, & post unionem: quæ quidem oritur hinc, quod λόγος dixit Sadeel, eum rectius Christum dixisset: λόγος enim personæ secundæ nomen est, etiam ante incarnationem factam: Christus enim utriusque naturæ significativum est, affirmante ipso Sadeele. 3. Valde αὐτῶς dicitur: λόγος non est æternus sine humanitate: quod omnes facile vident. Repudiatis ergo ejusmodi strophis & eothurnis, aperitè & clarè respondeat: Ἄν, cum λόγος tam in terris sit, quàm in cælo, præsens et adfuit: assumpta humanitas non minus in terris, quàm in cælo simul? Illustremus exemplo, Elias est τὸς λόγος præsens in cælo. Et verè tamen dico: quòd λόγος sine Elia, sit præsens in terris. Quod de Christi humana natura dicere nefas est. Intelligitur ergo hinc, quæ fraus subsit phrasibus Sadeelis. Quamvis autem fateatur: λόγος in terris non esse sine assumpta humana natura: Negat tamen expressè, & argumentis astruere molitur, humanam Christi naturam in terris non esse præsentem. Breviter: τὸ sine notat absentiam: τὸ non sine notat præsentiam. λόγος adest Ecclesie non sine carne sua: id est, etiam caro unita λόγος adest Ecclesie.

Ait: $\alpha\omicron\gamma\omega$ semper & ubiq; est sustentans humanam naturam.

Respondeo. Concludo hinc, ergo natura humana est ubique sustentata. Ac proinde cum $\alpha\omicron\gamma\omega$ est ubique. Qui enim asserit, humanam Christi naturam esse tantum in cælo: Idem cogitur affirmare, tantum in cælo sustentari eam. Sustentari enim aliquid ibi, ubi non est, ne faciendo quidem auditum est. Quare humana Christi natura ubique est: quia ubiq; à $\alpha\omicron\gamma\omega$ sustentatur. Ut res sit clarius, confer creaturas alias: quæ sanè omnes sustentantur à Deo: sed sustentantur suis quæq; locis, non ubiq;. Quia ibi sustentantur, ubi vivunt: non sustentantur, ubi non sunt.

P. 142. Incommoda urget: Si totus Christus non est sine deitate: Et totus Christus resurrexit. Ergo & deitas resurrexit, $\alpha\delta\epsilon\omega\alpha\tau\omicron\psi$.

Respondeo. Id sequitur ex fundamentis atque hypothesei Sadeelis: non ex sincera sententia. Non enim rectè dicitur: Christus est totus mortuus: sed sic: Christus est mortuus $\sigma\alpha\sigma\eta$ carne, ait Apostolus 1. Pet. 4. Ergo & resurrexit secundum carnem.

Denudò ludit in voce personaliter, quam negat dici posse de natura. Vide suprà p. 8. distinctio animadvertenda est in præsentia. $\alpha\omicron\gamma\omega$ omni-⁹ esens est: per essentiam, quæ insinua est. Humana Christi natura omnipre-⁹ fens

sens est per & propter unionem cum omnipræsente λόγῳ personalem.

Aut : peti principium.

P. 143.

Respondeo. Minime : sed pervertit statum Sadeel & mentem argumenti : cuius omnis vis dependet à definitione unionis personalis, quæ διασπαρ & separationem, non ferre potest : id quod paulò antè ipse Sadeel confessus est. Non igitur opus erat fucata ista reprehensione.

De voce ubicunq; antè respondimus : per P. 144. ὅπου ποῦ καὶ δεῦρον intelligi : cuius rei sexcenta possunt ex scripturis exempla depromi, ut vauus sit, qui velit negare.

Similitudinem animæ attingit. Anima P. 145. semper præsens capiti : nec propterea necesse est, ut caput sit ubiq; in corpore.

Respondeo. Anima & caput non constituunt personam : sed anima & corpus unita. ergò : quemadmodum anima non est extra suum corpus, quandiu manet unio : Ita λόγῳ nunquam & nusquam extra suam carnem, inquam templum.

Verbum habere naturam assumptam P. 144. ubique secum præsentem : aut Sadeel, Verisimilimum esse, sed nihil facere ad omnipræsentiam carnis.

Respondeo. Ut pateat sophistica, asseramus exemplum. λόγῳ habet Eliam ubicunq; secum præsente. Anne verum hoc Sadeel?

At 5

Nego

Nego ego & pernego. Et causam, cur negem, addo hanc. λόγος, qui ubique est, presentem habet sibi Eliam, ubicumque est: (utendum enim est hac voce ex scriptura: quando de presentia Dei sermo est) sed non habet Eliam λόγος secum presentem ubicumque. Vnde enim istius vocis secum perpendo: quæ ex ἐν αὐτῷ magis etiam cognoscitur, hoc modo: Elias cum λόγος est ubique. Quare λόγος presentem habet sibi Eliam ubique: quia λόγος presentia sunt omnia: sed non habet secum presentem ubique. At de humana natura Christi sic verè affirmo: λόγος assumptam naturam habet & sibi, & secum presentem ubique. Sibi: quia λόγος infinitus: secum: quia cum assumpta natura una persona est. Repetenda etiam hic differentia est inter presentiam ratione τὸς λόγος, & creaturarum, illa ex unione immediate dependet: ad hanc verò propter interiectam exinanitionem, exaltatio etiam requirebatur, quemadmodum suo loco diximus.

P. 47.

In examine syllogismi tertij Sadeel prolixus est. *Sit.* 1. esse ἐννοία ἐλέγχος: quia à presentia traducatur sermo ad substantiam. Atqui modus substantiæ, inquit, non est modus presentiae.

Respondeo. Ne sit opus longiore sermone, respondeo ipsi Sadeelis verbis supra p. 32. Causa substantiæ, inquit, est etiam causa existentiae & realis presentiae. Et pag. 105. Ha-

bet

bet unaquodq; res suum modum & sibi conuenientem. Quæ si conciliaverit Sadeel, miraber hominis subtilitatem.

Nomo, ait, dixit carnem Christi omnibusistentem: cum tamen omnes dicant omnipresentem.

Respondeo. Et nemo dixit λόγος omnibusistentem: & fatentur tamen omnes omnipresentem. Accipit autē a λόγος humana natura, quicquid est ejusmodi. Quare cum de λόγος id non dicatur, multò minus de carne debet.

Nota distinctionem presentiae 1. Re- P. 147.
spectu personæ verbi, 2. Respectu creaturarum: quum Sadeel hic proponit. Alibi unicā presentiam localem illam, admittit & urget. Vide p. 31. 32. At profectò presentia humanæ naturæ, respectu λόγος localis non est, nec esse potest, nisi & unionē dixeris localem, quod absit. Ceterum quod rem ipsam attinet: considerandus est status exinanitionis et exaltationis. In exinanitione caro ubiq; præsens erat τῷ λόγος, ut extra & sine carne λόγος nusquā esset: sed non erat ubiq; præsens creaturis, quia nondū exaltata per ascensionē ad dextram Dei, et plenam gubernationem cæli & terræ. Postquam verò in cælum erecta est, & consedit ad dextram majestatis et potentie Dei, accepta omni potestate in cælo & in terra: præsens jam humana Christi natura non tantum λόγος, sed & creaturis, regit & gubernat cælū & terram, subjectis sub pedibus
omni-

omnibus. Matth. 28. Psal. 8. Heb. 1. 1. Cor. 15. Hujus vero exaltationis fundamentum est ipsa personalis unio, ut alibi fusius exponitur. Quare hic Sadeeli distinguenti hanc duplicem presentiam in memoriam revocamus verba superiora p. 23. Hoc loquendi genus, inquit ibi Sadeel, verbum non habuisse carnem presentem creaturis: est ejusmodi, ut nunquam explicari nec intelligi possit. Nimirum factus hic est sapientior Sadeel, ut & bene intelligere valeat, & eleganter explicare id, quod supra tam erat non solum explicatu & intellectu difficile, sed etiam ad vivatop.

2. At tolli rationem unionis: quæ consistat in conversatione proprietatum.

Respondeo. Ratio unionis est: tum ut servantur proprietates, tum ut communicentur. Somniat Sadeel unionem absque communicatione. Imò contrarietatem hanc illi opponit. Vide supra.

3. Arrudit phrasin: Caro Christi est assumpta in personam Verbi.

Respondeo. At sic in symbolo suo Athanasius, de unione: Est, inquit, assumptio humanitatis in Deum. Vide supra.

P. 147. 4. Absurda colligit: Sequeretur carnem Christi non eguisse tempore ad sui substantiam: non eguisse utero Virginis, ut conciperetur.

148.

Respondeo etsi tum de loco, tum de tempore

pore supra dictum est; placet tamen hic attentius considerare, quæ à Sadeele proferuntur. Consentimus in his: Vnio facta est in tempore: & in utero Mariæ virginis. Dissensio hic est: Vtrum humana natura Christi jam, in statu maiestatis, sit subiecta temporis & loco. Affirmat Sadeel, nos negamus. Ratio nostra negationis duplex est, tum, quia in cœlesti vita neque loca sunt, neque tempora Physica, tum, quia Christus secundum Humanam Naturam constitutus est Dominus omnium, ubi exceptum est nihil præter eum, qui subiecit ipsi 1. Corint. 15. Non ergo tempus & locus dominantur Christo, sed ipse illis dominatur & præest. Contrà argumenta Sadeelis hæc sunt. Vnio facta est in tempore, & in utero Mariæ, tanquam loco, Ergo non est caro Christi vel supra vel extra locum & tempus.

Respondeo 1. Confusio est exinanitionis & exaltationis. Vtrum enim non sequitur: Cum pendebat Christus in cruce, non gubernavit mundum secundum naturam assumptam: Ergo neq. jam gubernat post exaltationem ad dextram maiestatis. Eodem modo non valet: Christus secundum carnem subiectus fuit loco & temporis, in statu exinanitionis: Ergo & in statu gloriæ illis subiectus est. Quin potius jam ipsi sunt subiecta omnia, ut antea Apostolus loquentem audimus. 1. Corint. 15. 2. Neq. negamus tamen, posse Christum, quandocunq. & ubicunq.

ubicunq; voluerit, certo loco & tempore, corpore suo se presentem statuere: quemadmodum Paulo apparuit in via Damascena. et in castris: item Stephano: quomodo etiā in extremo die in nubibus se conspiciendum exhibebit. 3. Consecutio planē infirma est. Applicā enim ad ipsum λόγος, & vide quid concludet. λόγος certo tempore factus est homo, & certo loco. ante annos nimirum 1592. in utero Mariae uenit. Ergo λόγος non est extra & supra locum & tempus. Αδ λόγος. Quod si dicat Sadeel λόγος propter essentialitatem infinitatem esse extra locum & tempus: Respondeo ego, idem de humana natura Christi verum esse propter personalem unionem & exaltationem ad dextram maiestatis & potentie diuinae. Quae enim omnipresentia τοῦ λόγου essentialis est: ea ipso Christo secundum carnem competit personaliter, id est, per & propter unionem personalem, & quae hanc consequitur exaltationem.

Recitat Sadeel tanquam absurdum, Carnō Christi non eguisse tempore ad sui substantiam, hoc est, non coepisse subsistere.

Respondeo. Distingue tempora & conciliabis scripturas. Caro Christi certo tempore cepit subsistere in λόγος ante annos 1592. sed quaeritur nūm, postquā assumpta est in λόγος, tempore egeat ad sui substantiā, id est, ut iam subsistat in λόγος persona. Hic verō circumstantia

stantia temporis ab ipsa re ἀντιβῶς discernenda est. Vt enim λόγος subsistat, opus habet nullo vel tempore vel loco: quod absit, ut cuiusquam neget. Tam quæ est τὸ ἴδιον ὑποστάσεως, eadem carnis Christi est, asserente ex Patribus Damasceno. Vna enim persona Christi est, in qua nature duæ. Quare ad ipsam carnis in λόγῳ subsistentiam nihil quicquid facit vel locus vel tempus: quia hæc persona & loco exempta est omni & tempori. Nec sequitur tamen inde: Carnem Christi æternam esse vel infinitam. Ratio: quia certo tempore initium habuit ipsa unio. Quod ipsum placet exemplo declarare. Omnipotentia diuina communicata Christo est secundum carnem. Matth. 28. & alibi, quæ omnipotentia & æterna est, & infinita est: qua iam locorum & temporum διασπασί non est subiectus Christus, sed is imperat & dominatur. Hic si quis velit argumentari, Christus, quæ homo, per omnipotentiam suam est extra & supra locum & tempus: Ergo, quæ homo, æternus est. Respondeo: ἀπαλόγητος. Non enim ab æterno, sed certo tempore accepit hanc omnipotentiam. Eodem modo non sequitur: Caro Christi subsistit in persona λόγῳ absq. loco vel tempore: Ergo caro Christi æterna est. Causam dixi, quia hæc substantia, ratione carnis, certum habuit initium. Semper enim sit in conspectu discrimen, inter ea, quæ caro habet ex essentialibus proprietatibus, & quæ illi ex unionis beneficio

neſicio communicantur : Ne quis calumnietur
(quod ſolenne eſt nonnullis) negari ipſam car-
nis ſubſtantiam, iſta aſſertione divinorum Idio-
matum ipſi attributorum. Etenim hæc in ſcho-
la Spiritus ſancti ſunt argumenta conſentanea
(non ἀντιφατικά, ut ſomniat Sadeel) Carnem
Chriſti retinere ſuam eſſentiam, & eſſentiales
proprietares : Et, ditari iſtiς μαρτυρίαις & ἀπο-
κρίſις divinis. Vtrumq; nūtitur firmiſſimis te-
ſtimonijs. Sed pergamus ad cæteras Sadeelis re-
ſponſiones.

P. 149. 5 Complexio non reſpondet promiſſis,
inquit. Iterum arguit de loco & tempore,
Si caro eſt extra tempus : Ergo æterna eſt.

Reſpondeo Diſtum jam eſt, quantum ſa-
tis eſſe videbatur, de eo argumento, quare ſit
ἀναιρόλογος. Et quod Sadeel cavillatur de o-
miſſa mentione temporis, ad id quoque reſpon-
ſum eſt. Nos enim conjunximus & locum &
tempus, annotatâ cauſâ, cur non ſequatur :
Caro Chriſti eſt extra tempus, Ergo æterna eſt.
Eſt extra locum, Ergo infinita eſt. Neque enim
ab æterno extra locum & tempus fuit : ſed cap-
it certo tempore dominari, ut omnibus, ita et-
iam loco & tempori : quia ab ejus dominatu
& imperio exceptum nihil eſt, præter enim, qui
ſubjecit 1. Corinth. 15.

P. 150. 6. Repetit de ratione unionis : quod ſer-
ventur naturarum proprietates.

Reſpondeo, Et ſervantur proprietates,
in

in unione, & communicantur, si vel illa Coadiumpantur. Vtrung enim in scriptura spiritus sanctus affirmat: quare utrumque verum est. Vnio personalis sine communicatione esse nequit. At Sadeeli scilicet illa ἀντιστάται sunt. Qua de re supra sapius.

7. Negat effici id, quod volunt, qui eo argumento utuntur

Respondeo. Imò efficitur: modò ne Sadeel pervertat argumentum. Nec est, quod urgeat distinctionem: aliud esse subsistere in æterno & infinito, quàm esse infinitum & æternum. Nam qui carnem Christi vel infinitam dixerit vel æternam, nemo inter sinceros Christianos inventus est. Diligenter autem notetur, quod concedit Sadeel, carnem Christi subsistere in æterno & infinito. Hinc enim ego certissime concludo: Ergò (hac quidem ratione) Caro Christi non subsistit in tempore & loco: quod ipsum nobis erat demonstrandum.

Caro subsistit in Verbo: Et hæc est subsistentia verbi: Genitum esse ab æterno. Ergò caro genita est ab æterno. Falsum & blasphemum. Quare & illud.

Respondeo. Suprà idem argumentum fuit: unde responsionem pete. Vnio non fuit ab æterno: quare nec humana natura ab æterno est: sed capit certo tempore. Quare certo tempore Christus, quā homo, factus est filius Dei. Dicebamus supra, carnem Christi vivificam, à

N

λόγῳ

λόγῳ vivifico: at non aternam, ἀ λόγῳ ατερ-
no: annotatā ratione diversitatis. Idem hic de
infinitate, & aeterna generatione τὸ λόγῳ sen-
tiendum est. Efficit unio personalis, ut Christus,
quā homo, dicatur & sit filius Dei: at non a-
ternus, & ab aeterno genitus, sed destinato tem-
pore, in utero Mariae, conceptus & natus. Uni-
cus ille, inquam, Dei filius & Mariae ab aeter-
no genitus secundum deitatem, in temporis ple-
nitudine natus juxta assumptam carnem. Cy-
rillus de recta fide ad Theodosium: Esse unige-
nitum factum est in Christo, proprium humani-
tatis, per hoc, quod unita est verbo.

Ineptè, ait, & ἀπαφύτων ex duplici
negatione affirmatè concludunt.

Respondeo. Negatio hac est: Nec loco
eget, nec tempore. Affirmatio hac est: Extra
locum est, & extra tempus. Verba negantia
sunt in propositione priori: in posteriori affir-
mantia. Res ipsa in utraq. est affirmata. Verba
igitur sectatur Saddeel omisissis rebus. Quid?
Nonne liceat Christo sic argumentari? Noli esse
incredulus, sed esto credulus, Iohan. 20. Nam
& hic ex duplici negatione affirmatè concludi-
tur: planè ut hic: Non eget loco: sed est extra
locum. Vox enim egendi implicite habet nega-
tionem: quemadmodum τὸ incredulus. Atq. est
id apud Latinos solenne, ut duplex negatio af-
firmet: ut: Cicero non est ignobilis. Ergo est
nobilis. Sed de his puerilibus hactenus.

Reto-

Rhetoricatur Sadeel, culpam dissidij sacramentarii in nostros doctores transferens, quasi scilicet hoc unum & solum caput sit discordiæ. At longè res habet aliter: ut supra attigimus. Videatur historia Augustinæ confessionis. Et errores adversariorum à quàm multi sunt? De cœna Dominicâ, de baptismo, de prædestinatione: alij infiniti, qui alibi recitantur.

Notentur hæc Sadeelis verba: λόγος nunquam & nusquam deserit humanam naturam &c. Si quæras, sine cum λόγος assumpta natura præsens in terris? Negat Sadeel deserit. Quare verba sunt ad fallendum composita. Quid enim addit τὸ nusquam? cum urgeat uno cœli loco corpus Christi contineri. Confero ergo hanc phrasin: λόγος nunquam & nusquam deserit Eliam. Rationem enim reddere Sadeel nullam potest, quò minus idem de Elia dicatur, quàm de humana natura Christi: ut ipse quidem interpretatur. Nam si obtendere velit unionem personalem: audivimus jam, & supra aliquoties, quàm pervicaciter urget Solam localem humanæ naturæ Christi præsentiam: sic ut dixerit clare pag. 31. 32. etiam quatenus subsistit in Verbo, est in loco localiter.

Syllogismi ἀπαγωγικῆς ἐκ ἀδύνατον hoc P. 152, est fundamentum; Si Caro Christi est ex

N 2 unione

unione omnipræsens: Ergò & æterna,
Non hoc, Ergò nec illud.

Respondeo. *Connexio probetur.* Pro syllogismis omnibus oppono saltē hoc. Caro Christi est vivifica: nec tamen æterna, nec DEVS divisibilis: nec unio imperfecta. Singula ista supra explicata sunt: unde repetantur.

Syllogismus alter Sæntikos sic concludit. Nihil quod est circumscriptum, potest esse ubique præsens. Caro Christi est in unione circumscripta. Ergò non potest esse ubique præsens.

Respondeo. 1. Homonymia est in voce circumscripti: quod interdum refertur ad internam essentie circumscriptionem & finitionem: interdum ad externam loci terminationem. 2. Elenchus causæ est. Non enim ex circumscriptione carnis, sed ex unione personali pendet hæc facultas, ut possit esse ubiq; præsens. 3. Propositionis membrū posterius falsum est: Quicquid est naturaliter circumscriptum, id non potest personaliter esse ubique præsens. Error est ex confusione diversarum causarum. Sed audiamus, quomodo probet Sadeel propositionem: nempe ex definitione unionis personalis: quam ait esse Cynosuram huiusce disputationis. Ea verò ita habet: Personalis unio est cōjunctio, qua duæ naturæ simul unitæ, unam personam constituunt, sine confusione, sine divisione, servatis utrique naturæ suis proprietatibus.

Genus

Genus in definitione est conjunctio : de quo hoc solum moneo, quod ait Cyrillus in epistola synodica ad Nestorium: Conjunctio nomen, tanquam non idoneum ad significandum unitatis arcanium, evitamus. Hactenus Cyrillus, Materiam unienis seu ὑποκειμενον notat: duas Naturas, id quod mira q. manus, quod argum., acceptamus. Transigat autem sadeel cum suis quibusdam gregalibus, qui personam filij dixerunt incarnatam, non naturam: id q. argumentis conati sunt demonstrare. Veteres, Irenaeus, Athanasius, Cyrillus, Damascenus dicunt, τὴν φύσιν τῆς λόγις σεσαρκωμένην. Formam seu specificam differentiam signat: Vnam personam constituere. At cautius hic erat loquendum: ne putetur λόγος non fuisse persona ante incarnationem: neq. existimetur persona esse tertium aliquod ex unione duarum naturarum resultans, & ab ijs diversum. Nos supra distinximus inter personam simplicem ἡσυχαστικὴν ex Nazianzeno & Damasceno, ὁ λόγος simplex erat ante ἐνανθρώπησιν, Christus incarnatus persona est σύνθετος ex divina τῆς λόγις & humana natura. Et Christus est duae naturae unite: & duae naturae unitae sunt Christus, ait Damascenus. Deinde accuratius erat haec differentia evolvenda, ne pareret obscuritatem. Latent enim sub ea generalitate insidiae: ut supra patuit in disputatione de toto Christo & Christi: quasi unitas personae illius possit consistere, ai-

vinā naturā τὸ λόγῳ infinitis locis extra humanam naturam existente. Quod addit Sadeel: sine confusione, sine divisione, servatis utrique naturæ suis proprietatibus: utilis est admonitio contra Eutychen & Nestorium. Sed consilium Sadeelis hic est appendice ista extrema negare communicationem idiomatum: quæ est necessarium unionis personalis consequens, & sine qua unio ipsa intelligi à nobis non potest. Hac de singulis definitionis partibus. At integram quod attinet definitionem: ea non tam de Christo vera est, quàm de alio quovis homine: sicut singula ejus membra ad hominem conveniunt. Est enim in homine conjunctio, quæ duæ naturæ, anima & corpus unitæ, unam personam Petri, Pauli, Iohannis constituunt: sine confusione animæ et corporis, & proprietatum, sine divisione, ut extra corpus anima non sit, nec sine anima corpus, quamdiu scilicet durat ea unio: servatis utriq; naturæ suis proprietatibus, ut anima spiritalis, corpus materiale sit & maneat. Manifestum hinc est, Sadeelem nondum verè & propriè definisse personalem unionem in Christo: quæ est inæquis, ἐξῆς, &, μὴ ὁμοῦ, & mirabiliter singularis, & singulariter mirabilis, aiebat ipse Sadeel ex Augustino pag. 1. Quam appellationem in memoriam si revocasset, non proposuisset definitionem generalem & multorum exemplorum. Singulare enim esse, & generale, opponuntur. Ac cerè defini-

definitio unionis personalis in Christo talis esse debet, cujus exemplum aliud nullum sit in tota rerum universitate. Quare nos reponimus definitionem ejusmodi. Unio, seu unio, *ἑνωσις* personalis, siue incarnatio est actio totius Trinitatis, qua divina natura Filij Dei humanam naturam, obumbratione altissimi & superventu Spiritus sancti, ex Maria virgine, in unitatem suæ personæ assumpsit, & inseparabili nexu sibi univit: ut duæ illæ naturæ sic unitæ, sint unum *ὑπὸ τῷ αὐτῷ ὀνόματι* quod est & dicitur Christus: salva manente differentia naturarum & idiomatum essentialium sine confusione, & sine exæquatione *ἀτρεμίως, ἀσυγχύτως, ἀχωρίως, ἀδιάσπαστως, ἀδιάκωκως*. Quæ unio facta est propter nos homines, & nostrā salutē: ut officia redemptionis, regni & sacerdotij Christi perficerentur.

tō personaliter, ait Sadeel, significat modum & rationem personalis unionis. P. 154.

Respondeo. Infero ego hinc: Caro Christi omnipræsens est, vivifica est, omnipotens est, personaliter: id est, modo unionis personalis. At hanc loquendi formulam rejicit Sadeel. Inconstantia.

Ait: Ratio & modus personalis unionis est, ut utriq; naturæ proprietates suæ servantur.

P. 155.

Respondeo. Verum id est, & in nostra
N 4 etiam

etiam definitione expresse additum. Sed quod inde, tanquam consequens, concludit Sadeel est falsissimum. Quamprimum enim audit ille servari proprietates, illico negat communicationem idiomatum. Qui error est ἀντιμαρτυρία. Ea enim minime pugnant in Christi persona, sed sunt pulcherrime consentanea & consuetaria: proprietatum conservatio essentialis, quia essentialiter verse: & proprietatum communicatio personalis, quia persona una. Vnde Deo λόγος essentialis est: Carni unita communicatur personaliter. Vnde supra. Quod dico, manifestum est exemplo animæ & corporis. Sentiendi vis animæ est essentialis: corpori communicatur ab anima. Vna igitur & eadem sentiendi facultas est propria & communis. Propria essentialiter animæ: communis corpori propter naturale utriusque vinculum, & quia ex utroque unus homo est. Quæ similitudo infra fusius retexenda est.

Objectio secunda.

P. 155. Hoc enuntiatur de Christo: Hic homo est Deus, significat filium Dei esse hominem actu primo, non secundo: Ergo quemadmodum filius Dei est omnipræsens, ita ejus corpus est omnipræsens.

Respondet Sadeel, omnia esse vitiosa.

Respondeo. Ego formam argumenti, qualem Sadeel hic proponit, non memini me legere apud

apud nostros doctores. De re ipsa autem videbimus. Parcissime perstringit hoc argumentum Sadeel, non ausus proferre, quod sentit.

Negat ἄνθρωπον actu primo esse hominem & hominē actu primo esse Deum scilicet, quia sequatur, humanam Christi naturam esse æternam.

Respondeo. At hoc nullo modo sequitur, elenchus consequentis est. Dicam autem nobis Sadeel: Verè ne dicitur? Homo est Deus: & quare sic dicitur? Non decebat hic tam esse brevem. Res enim est maxime ardua. Et hic arx est victoria. Sunt nonnulli ex vestris, qui prodidere vestra mysteria (in quibus tam obliquus es, Sadeel) asserentes, ejusmodi de Christo locutiones partim esse proprias, partim figuratas: nimirum, ut magni viri raticinium illud complerent: Fanaticos facturos esse tandē ex Christo Deum tropicū seu figuratū. Illorū etiā hæc verba sunt: Enunciatio de Emmanuele nostro, Deus est homo, est propria, identica & regularis: qua significatur persona, quæ aliter à deitate in subiecto, aliter ab humana natura in attributo rectè predicatur. Hactenus illi. In Ecclesia Christiana propositiones de filio Dei huicq; dictæ sunt inusitata: Porro ex istorum hominum decreto erunt propriæ & regulares. Quarendum ergo ex Aristotele sursum, ad quem modum ex predicabilibus referre velis hanc prædicationē: Homo est Deus: Deus est homo.

Gravis est vox illa primi Ecclesiarum nostro se-
culo reformatoris: hæreticissime esse dictum,
quod quidam ex scholasticis disputarunt: Deus
est homo, non intelligendum esse, quod Deus sit
homo actu primo, sed quod actu secundo assum-
ptum hominem habeat, gerat, sustentet, foveat,
&c. Hæreticissimum autem illud portentum
pro cælesti Veritate nunc hominibus propina-
tur: & qui contra sentiunt, Eutychiani procla-
mantur, & quid non? Verum nos omisis illis
ita sentimus: Quia ὁ λόγος est hypostasis
non tantum divinæ suæ naturæ, verum
etiam assumptæ humanæ naturæ: ideo
dicitur Deus esse homo. Et quia humana
natura in Christo non in se subsistit, sed
λόγον habet pro ἑωσέσθῃ, & divinam na-
turam filij Dei personaliter sibi habet uni-
tam: inde Homo est DEVS. Ac brevi-
ter: Quia duæ illæ naturæ uniantur in Chri-
sto, non ad unam naturam compositam, sed ad
unam hypostasin σύνθετον: ideo non una
natura prædicatur de altera, sed concre-
tum unius naturæ prædicatur de concre-
to alterius naturæ: ut non dicatur: Deitas
est humanitas, sed Deus est homo, & vicissim.

Profert Sadeel theorema, quod ait omni
exceptione esse majus. In sancto mysterio u-
nionis hypostaticæ duarum naturarum in
CHRISTO Iesu, non ducitur argumen-

tum

tum necessarium ex persona in concreto,
ad alteram ex naturis in abstracto.

Respondeo. 1. *Ludit in voce Concreti & abstracti, quam novit non uno modo à scriptoribus usurpari.*

2. *Remota ambiguitate phraseos, res plana erit exemplis. Antequam Abraham esset, ego sum, ait Christus Ioh. 8. Addo: secundum deitatem. Eo enim tempore nondum incarnatus erat Christus, sic: Christo in tempore data est παρρησία: addo: secundum humanitatem. Divina enim naturæ dari in tempore nihil potest. Rursus: Christus est mortuus: scilicet secundum carnem. Deitas enim mori non potest. Quibus & ejusmodi alijs longè plurimis adjuuge et hoc: Caro Christi vivificat: sanguis ejus emundat à peccatis. &c. Atq; hinc judicetur de axioma seu theoremate Sadeleo: cujus pleniorē confutationem, vide infra p.*

Afferit simile: Homo credit, at non credit corpore. Applico: Homo Christus est omnipræsens, at non sua humanitate.

Respondeo. Homo Christus vivificat, at non sua carne? Homo. Christus eluit peccata, at non suo sanguine? &c. Res. Deinde quod ait Sadeel: Corpus hominis non credere, nec hominē corpore credere: tum simpliciter admittam: quando probaverit nobis, hominem regenerari tantum anima, non etiam corpore, vel corpus hominis

hominis non regenerari. Fide sumus sancti: Et corpora sancta dicit sacer codex. Deus per fidem habitat in nobis. Et corpora sunt templa spiritus sancti: Sed hæc paulò inferius uberiore oratione repetentur.

Ait Sadeel: Homo est mortalis, at non anima.

Respondeo Mors definitur separatio animæ à corpore. Separatur autem & ab anima corpus, & à corpore anima. Mortis igitur definitio non ad solum corpus congruit, sed ipsam etiam ad animam: quia separatur. Nec tamen dico animam in se, vel sui respectu mortalem esse, aut interire. Hoc volo: Mors hominis non est ad unam partem hominis referenda, sed ad hominem totum. Anima enim etsi superstes post mortem, non tamen homo est. Ac quamvis vivat: vivit tamen vitam non hominis, sed vitam spiritus separati. Forsitan & huc superior Sadeelis distinctio referetur, inter Totus & Toti: ut totus homo mori dicatur, at non totum hominis. Sed obstat unum, quò minùs sic loquantur adversarij, quamvis ita sentiant.

Notetur autem applicatio Sadeelis. Propositio vera est, ait: Hic Homo est Deus. Hæc autem falsissima: Huius hominis humana natura est Deus.

Respondeo. Iudicent ex hac applicatione ad propositas similitudines mentes Christiana, quid sentiant adversarij de mysterio unionis personarum.

personalis. Illud enim est comparationis tertium, in quo similitudo convenire debet, juxta Sadelem. Homo moritur, scilicet ex parte, nempe corpore. Homo credit, scilicet ex parte, nempe anima. Sic, hic homo est Deus, scilicet ex parte ratione deitatis. Atque hoc est, quod ipsis eorum verbis supra afferebamus, propositiones hujusmodi esse figuratas, nimirum synecdochicas: totum enim pro parte sumi. Hinc fit, ut alijs sic resolvant. Hic homo est Deus: id est, filius Dei sustentans hanc humanam naturam, est Deus. Sed nolo ista hic longius persequi. Consideretur autem quantum presidij Nestorius, ut taceam de alijs, causse sue invenire hic possit. Et an mysterium sit amplius ὁμολογούμενος magnum unio ipsa hypostatica, postquam istae propositiones de Iesu Christo: Deus est homo: Homo est Deus: & figurata factae fuerint, & tropicae, & tamen sint propriae, subjectaeque omnibus rationis humanae regulis. Cur non recte dicatur: Humana natura est deitas: Cum pie dicatur & recte: Homo est Deus: ratio reddita, supra fuit: quia unio fit non ad unam naturam, sed ad unam hypostasin οὐνθετον, ut ex Nazianzeno repetit Damascenus.

Objectio tertia.

Qualis est naturarum: talis etiam est proprietatum communicatio, scilicet realis, &c. P. 159.

157.
VI

Ut respondeat Sadeel, negat tō communicari transitive accipi.

Respondeo. Contrarium suprà monstratum est. Nec desunt ex ipsis Sadeelis gregalibus, qui tō noivovēp expresse concedunt interdū usurpari transitive. Cyrillus de incarnatōe unigeni communis facit tanquam cum sua carne divine sue maiestatis operationes.

Deinde absurdum affert Sadeel: sequen-
nim naturarum confusionem.

Respondeo. Nego. Causam suprà dixi: quia scilicet unio facta non ad unam naturam, sed ad unam personam. Et constanter repeto: Talis est communicatio, qualis est unio: personalis nimirum & realis, non naturalis, essentialis, aut verbalis, atq; ut vox communicationis transitive accipitur de ipsis naturis in persona Christi: ita de earundem proprietatibus transitive sumitur. Quare perperam objicit Sadeel, variè à nobis idem vocabulum usurpari in eadem comparatione: Vtrobique enim accipitur transitive.

Absurda colligit, multa illa quidem, sed quæ minime ex nostra doctrina consequuntur: & suprà ad singula responsum est. Nec enim hæc nova sunt, sed ex superioribus repetuntur: Commune, inquit, opponitur proprio. Natura humana est Deus, proprietatibus deitatis in se receptis. Christus non est homo, abstractis proprietatibus humanæ naturæ &c.

Sed

Sed demonstrandum erat ista sequi, non nudè affirmandum. Nos enim pernegamus, & cur negemus rationes addidimus suis locis.

De voce Verbalis: quam se accipere ait Sadeel, pro eo, quod ad verborum & phrasium explicationem pertinet. Quo sensu negat Verbali opponi reali.

Respondeo. Novit Sadeel, de eo non quaeri, quomodo verba explicanda sint, sed de rebus ipsis: an res ipse subsint ijs prædicationibz, quas scriptura proponit. Et siquidē intelligat Sadeel id verbale sic, ut tō reali non opponatur, quemadmodū ait: cur negat communicationē idiomatum realem? cum concedat verbalem. Imo cur sic argumentatur? Communicatio Idiomatum est verbalis: Ergo non realis. Nisi enim reale opponatur verbali, ἀναιδέστατον illud est. Et tamen hic pagina 160. vocat Sadeel rem verbalem, ad verborum scilicet explicationem pertinentem. Quasi verò res adhiberi debeant verbis explicandis, ac non potius verba rebus inservire jubeantur. Ex mente igitur Sadeelis res erunt symbola verborum. At suprà ex Aristotele verba appellabat rerum symbola. Atque artificium hoc singulare est adversariorum, ut pleraq; omnia fidei Christianæ mysteria involvant verbalibus istis figuris, quas hic p. 160. vocat Sadeel, & rebus verbalibus: ut firmi nihil & solidi in scriptura nobis reliquum maneat, postquam semel verbalem

illam

P. 15. 9.
160. 2.

illam Theologiam admisimus. Sed certent illi de verbalibus figuris, quantum satis videbitur. Rem ipsam autem, id est, divinam veritatem sartam tectam ut nobis Deus conserve, nos quidem votis intimis optamus. Ceterum dicat vobis Sadeel, an etiam unio verbalis sit in istis locutionibus: Verbum caro factum est. Homo est Deus &c. Nos enim realem & personalem unionem credimus & appellamus: verbalem qui dixerit, execramur.

Afferat Sadeel exempli loco dicta: Petrus erat Christus: Filius hominis est in celo. Iohan. 3. quarum genuina sententia & vera alibi declaratur. Hic satis sit respondere: in illis dictis minime dari verba pro rebus: ut verbaliter quidem vera putari debeant, realiter minime. illa enim consuetudo à Grammatica caelesti longè est alienissima: utpote cuius verba sunt res, secundum Psalmi illud: Ipse dixit, & facta sunt. Psal. 33.

P. 161. Notentur illustria Sadeelis similia. Ut enim inquit, licet animo credas, non corpore, nihilominus tamen verè credis: & vicissim, licet non animo incedas, sed corpore, nihilominus tamen verè incedis: ita distinctiones idiomatum non faciunt rem ipsam tantum verbalem &c.

Respondeo. Cr dicit homo, sed non sine corpore: incedit homo, sed non sine animo: ubi certè est communicatio naturarum. Anima enim
verè

verè seipsam & suas proprietates communicat corpori, quod infrâ demonstrabitur. Applicationem autem attendamus. Homo credit animo, non corpore: sic, Homo DEVS est deitate, non humanitate. Christus vivificat deitate, non carne. Quid? Estne homo Deus sine humanitate? Quid autem est sine humanitate homo? Nisi fortè hæc sit figura verbalis, & res verbalis, de qua sadeel ante admonebat. In vivificatione verò res est omnium planissima: quam si sic Christo tribuit sadeel, ut carnem Christi excludat: quemadmodum à credendi facultate excludit corpus, & ab incedendi vi animam: jam non est ulla dignus responsione, cum in faciem Christo ipsi contradicat, Iohan. 6.

Ait sadeel: proprietates utriusq; naturæ personæ tribui credimus: Sed unius naturæ proprietates posse tribui realiter alteri naturæ, hoc verò pernegamus. P. 161.

Respondeo. 1. Distinguendi sunt gradus seu genera communicationis: ut supra proposuimus. In primo & secundo gradu communicatio fit in persona. In tertio fit inter naturas. Divina enim τὸ λόγος natura communicat seu donat assumptæ suæ naturæ propriam gloriam & majestatem. Quod quicumq; negat, negat hæc manifestissima scriptura dicta vera esse. Matth. 28. Data est mihi omnis potestas. Iohan. 6. Caro Christi vivificat. 1. Ioh. 1. Sanguis Christi emundat à peccatis: aliaque hujus generis plurima,

O

que

quæ infra videbimus. Neque tamen illa confinguntur, quæ Sadeel recenset. Non enim fit naturarum confusio: neque existit tertium aliquid compositum ex duarum naturarum commixtione, id quod sæpè suprà perspicuè ostendimus.

P. 162. Arguit Sadeel: Latior erit prædicatio in proprietatibus, quàm in ipsis naturis: si scilicet humana natura dicatur omnipræ-sens, nec dicatur Deus.

Respondeo. Miscet Sadeel ea, quæ sunt accuratè distinguenda. In ipsa unione reciprocatio est: Deus est homo: Homo est Deus. Eadem reciprocatio locum habet in primo gradu communicationis idiomatum. Vbi non est prædicatio latior ulla ex parte, sed æqualis & reciproca. Atque hinc falsitas argumenti manifesta est. Porro tertius gradus communicationis non est reciprocus. Rectè enim & verè dicit Christus: Caro mea vivifica est. At non rectè dicitur: Deitas Christi mortalis est.

P. 163. Quare iterum malè connectit Sadeel: Communicatio naturarum non potest considerari extra personam &c. Ergò ut falsum est: Divina natura non est hic: sic falsum esse: Corpus Christi est ubiq;.

Respondeo. Annè sic etiam Sadeel? Divina natura non est hic: Ergò caro Christi non est vivifica. Absit. Quæ ratio? Quia in unione extollitur humana natura in gloriam, non deprimi-

primitur divina natura in infirmitatem. Augustinus contra Felicianum cap. 10. Injuria sui corporis affectam non fateor deitatem: sicut maiestate deitatis glorificatam novimus carnem.

Obiectio quarta.

Ex omnipotentia Dei ductum argumen- P. 163.

244.

Respondet Sadeel: Non argumentandum P. 164.
esse ex omnipotentia Dei, nisi antecedar e-
ius voluntas, ipsius verbo patefacta.

Respondeo ego: De expressa Dei voluntate in presenti negotio constat ex praclaro ipsius verbo. Hoc est corpus meum. Matth. 26. 1. Corinth. 11. In medio eorum sum. Matth. 18. Vobiscum sum. Matth. 28. Dominare in medio inimicorum. Psal. 110. &c. Quare Sadeelis responsio pro nobis est. Nec nos omnipotentiam Dei simpliciter argemus. Sed opponimus blasphemiam illi voci: per omnem suam omnipotentiam Deus efficere non potest, ut unum corpus simul sit in duobus locis &c. Methodus autem adversariorum hic notari debet. Dum enim verbis cane urgentur: Respondent; ea non intelligi, ut sonant. Quare? Quia corporis conditio non ferat. Contra nos ita includimus. Deus λόγος permittit corporis sui presentiam. Ergo ea vera est. Quare? Quia qui promittit, est omnipotens: nec impedire se sinit ullis locorum διαστάσεσιν seu intervallis.

O 2

Absurda

Absurda multa colligit Sadeel ex contrarietate: Verum omnia illa ex superiore tractatione hic repetuntur. Repetatur ergo & solutio ex superioribus.

Concludit: Deum non posse velle, ut corpus sit ubiq;: quia scilicet contradictoria inde sint secutura.

Respondeo. Ex Iustino: Credimus naturæ naturalia: arti artificialia, et Deo divina. Divine verò potestati nihil est inobediens, sed omnia ei obediunt. Hactenus Iustinus. At Sadeel ex naturalibus vult negare divina. Quæ principiorum commixtio in Philosophis reprehenditur: & nos in summis fidei nostræ mysticis ei locum dabimus:

P.166. Arguit: Manet quædam corpus quædam.

Respondeo. Nam etiam physicis actionibus & affectionibus obnoxium? ut edat? bibat? digerat? augeatur? minuatur? &c. Paulus beatorum corpora in vita æterna vocat *σώματα*. Et Christi corpus est *σῶμα*. Substantiam non adimo: sed gloriam tribuo. Sadeel verò hanc tollit, quantum in ipso est.

P.167. Ait: Corpus Christi esse subiectum humani corporis legibus.

Respondeo. Estne etiam vivificare, adorari &c. proprietas & lex humani corporis? Et nō illa illa *ἐξουσία*, quam finitam vos dicitis & terminatam celi & terræ nominibus, annē & illa humani corporis lex est & proprietas? Spiritus

ritus sanctus & substantiam veri corporis humani ponit in Christo. & maiestatem conjungit. Sadeel ponit ita substantiam corporis, ut tollat maiestatem. Non igitur eadem est utriusq. Logice. Atq. hac summa est argumentorum omnium Sadeels: ut humana natura Christi: & divina Christi maiestas: sint ἀντιφατικά. Quo stante, vicit Sadeel: quo vacillante, superior est nostra sententia. Audiat jam vox iudicis. Ascendit in caelos: sedet ad dextram Dei: Data ei est omnis potestas, &c. Quam iudicis caelestis vocem in sequentibus clarius percipiemus.

De contradictione multa Sadeel: Sed P. 168. præter rem. Adversarium enim hac parte habet neminem. Hoc solum monendum: Contradictiones in articulis fidei non esse formandas ex rationis humanae arbitrio, sed ex præscriptio spiritus sancti. Illustro: Ratio humana facit contradictionem. Christus, quia homo: est in caelo: & in cena. At enim corpus non nisi uno loco est. At spiritus sanctus conciliat utrumq., ut non sint ἀντιφατικά: sed ὑπόμνητα, Christus, quia homo, in caelo est, in cena est, in Ecclesia est, in medio inimicorum est, &c. propter hypostaticam cum λόγῳ unionem.

Retorquet argumentum Sadeel, asserens, summam Dei potentiam elucere hinc, quod humana natura maneat suis distincta proprietatibus.

O 3. Respon-

Respondeo. Imò manet. Fallit enim Sadeel, negando simul consistere posse, veram naturam humanam & realem communicationem idiomaticum. Qua de re & quia satis est dictum superius prænihil addo. Opinatur scilicet Sadeel humanam naturam mutari in Deum, si dicetur divinis $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\iota\sigma\iota\upsilon\epsilon$. Sed hoc somnium est, non veritas, ut diximus.

P. 169. De actu primo quædam repetit: $\tau\omicron\ \epsilon\chi\epsilon\tau$ præsupponere $\tau\omicron\ \epsilon\iota\upsilon\alpha\iota$. Quasi destruitur corpus, si sit omnipræsens.

Respondeo. 1. Distinguendo inter actum primum naturalem & personalem. 2. Negando destrui naturam corporis communicatione reali idiomaticum divinorum. Qua de re supra. Calumniam de corpore infinito omitto.

De plenitudine corporis Christi erit P. 170. suo loco.

Modum præsentiae, quo corpus Christi ubique sit: Sadeel negat esse $\nu\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\tau$ vel $\pi\iota\varsigma\omicron\upsilon\tau$.

Respondeo. At profectò potius credendum est domino Christo simpliciter & nudè sui corporis præsentiam promittenti, quàm omnibus $\lambda\iota\pi\sigma\omicron\lambda\omicron\gamma\iota\sigma\iota\upsilon\epsilon$ eam oppugnantibus. Annon corpus dominicum præsens in cæna? in Ecclesia? in medio inimicorum? Modus verò illius præsentiaeannon $\pi\iota\varsigma\omicron\upsilon\tau$. Naturalis enim certè non est. $\pi\iota\varsigma\omicron\upsilon\tau$ autem verè est: quia promissione nititur divina, Matth. 26. 18. 28. Apoc. 1. Psal. 110. &c.

Obje-

Objectio quinta.

Quæcunque Christo data sunt in tem- P. 170. 171
pore: secundum naturam humanam data
sunt.

Respondet Sadeel: Non esse ἀποδῆκτικόν.
2. Data personæ: non alterutri naturæ.

Ubi nota sophisticen: non ad humanam
naturam in abstracto referenda, id quod
isti faciunt.

Respondeo. Minime verò Sadeel. Non
referimus ad naturam humanam in abstracto
sed in concreto, id est, per & propter unionem
cum λόγῳ hypostaticam: extra quam unionem
humana Christi natura nec esse potest, nec con-
siderari debet. Intelligimus autem istam vocem
Etymologicè ab abstrahendo: quemadmodum
concreti vocem rursum de unionem accipimus.

Negat miracula tribuenda esse naturæ
humanæ Christo.

Respondeo. Negavit & supra: ubi vide
responsionem. Et hinc æstimetur, quale domi-
nium in creaturas Christo, qua homo est, conce-
dat Sadeel.

Egregium Sophistam agit in voce secun-
dum: quasi semper denotet proprietatem
essentialem. Qua de re supra fol. 23. Ut vite-
tur illa amphibolia, reponimus Sadeeli hanc lo-
cutionem: Humana in Christo natura est omni-
potens, vivificans, omnipræsens, adoranda &c.

Argumentum verò totum hoc, ut est longè firmissimum & efficacissimum contra adversarios: ita Sadeelis responsio profectò est frigidissima, vel nulla potius. Quod ut pateat, notentur sequentia.

Persona Christi constat divina τὸ λόγος & humana natura. Ergo: Quicquid Christo tribuitur, id vel juxta utramq; naturam simul, vel juxta alterutram ei tribuendum est. Hoc fundamentum est solidissimum: quod convellere vel ipse inferorum portæ nunquam poterunt: jam subsumo. Omnipotentia, πᾶσα ἐξουσία Matth. 28. æterna potestas Daniel. 7. δώσαυτε Apocalyp. 5. ver. 12. data in tempore tribuitur personæ: ipsi Christo. Quæro: secundum utramq; naturam, an secundum alterutram? Respondeo. Divinæ naturæ dari in tempore nihil potest. Habet enim imò est, omnia ab æterno. Humanæ igitur naturæ respectu datur. Est ergo humana Christi natura omnipotens. Habet itaque vires & facultatem, ut posset esse ubi velit, &c.

Non elabitur Sadeel, cum asserit: dici ea propter humanitatem: si tamen humanitatem nihil attineant. Et quod citat veteres: manifestam vim illis facit, pervertendo illorum mentem. Quod ex uno Leone, ut taceam ceteros, erit clarissimum. Quicquid in tempore accepit Christus, ait Leo, secundum humanam naturam accepit: cui, quæ non habuit, collata

collata sunt. At veteres hanc ipsam regulam magno consensu furoribus $\alpha\tau\eta$ opposuerunt: qui mutabilitatem $\tau\delta$ $\lambda\omicron\lambda\delta$ hinc vincere conabatur, quod in tempore omnipotentiam accepisset &c.

Obiectio sexta.

similitudo animæ & corporis.

Respondet Sadeel. 1. Non esse $\alpha\pi\omicron\varsigma$ $\alpha\upsilon\tau\eta$ P. 173.
 $\alpha\delta\upsilon$ 2. Non recte applicari. Patres tantum ad 174. &c
 unionem retulisse. 3. Dissimilia colligit. 175, 176.

Respondeo ad 1. illustrandi causa adfertur similitudo, non demonstrandi. Ad 2. Quod de veteri, us dicit 1. concedo $\omega\epsilon$ $\alpha\pi\iota$ $\tau\omicron$ $\pi\lambda\epsilon\sigma\omicron\nu$ fieri: at non semper. Ita enim Athanasius dial. 5. de Trinit: Sicut enim in corpore: sic Deus verbum unitus homini edit prodigia. non separatus a natura assumpta, sed placuit ei in ea, cum ea, & per eam, potentiam suam divinam exerere. En tibi unionem: unitus: En etiam communicationem: in & cum ea, & per eam exerere &c.

Ad 3. Ad dissimilia respondet Iustinus: $\epsilon\gamma\mu\omicron\delta\iota\omicron\nu$ $\chi\epsilon$ $\tau\omicron$ $\pi\alpha\gamma\alpha\delta\epsilon\gamma\mu\alpha$ $\omicron\upsilon$ $\kappa\alpha\tau\alpha$ $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha$, $\kappa\alpha\lambda\omicron$ $\tau\eta\gamma\gamma$. Notetur autem artificium Sadeelis, qui cum similitudinis evidentiam negare non possit, preterito vero scopo, colligit dissimilia: ne veri, at cogatur dare testimonium. Viderat autem Iustinus (& alij) & annotarat eas ipsas dissimilitudines, quas hic enumerat Sadeel: &

O 5 tamen

tamen iudicabat utcunque intelligi inde myste-
rium unionis posse. Pag. 175. notetur phrasis:
cōextendi. ὁ λόγος. Hinc enim perspicui potest,
quam ubiuitatem & qualem Sadeel sibi ima-
ginetur: quæ scilicet consistat in extensione &c.

De Deificatione carnis Christi differit
Sadeel ex Damasceno: hoc sine ut concludat dei-
ficatione significari ipsam unionem, & do-
na præstantissima, quibus humana natura
fuerit exornata.

Pa. 176.
17, 178.

Respondeo. Si sunt Deificationis verbo,
non solus Damascenus, quod innuere videtur
Sadeel, sed & Athanasius & Cyrillus, & Na-
zanzenus. Athanasius sermone 2. contra Aria-
nos. Non diminutum est verbum carnem assu-
mendo, ut gratiam quoque desideret accipere: sed
potius deificauit quod induerat. Idem sermo
4. contra Arianos. Cum Deus erat, assumpsit
carnem, & in carne existens deificat car-
nem, Damascenus lib. 4. cap. 19. propter unio-
nem secundum hypostasim caro deificari dicitur,
& Deus fieri, & ὁμοῦς & verbo. Conferantur
hec, & alia consimilia, cum Sadeelis argutis:
& iudicetur an ex mente patrum ille scripserit,
an contra illos. Absurda, quæ attexit, supra con-
futa sunt.

Argumentatur Sadeel: Qui præditus est
deitatis proprietatibus, est quoque prædi-
tus ipsa deitatis essentia. Qui verò prædi-
tus est deitatis essentia, cum esse Deum,
quis

quis neget? Inferre hinc. Sadeel conatur: Humanam naturam esse Deum: si sit realis idioma-
rum communicatio. Respondeo. 1. Subsumptio
vitiosa est. Propositio enim de persona intelligi-
tur: qui prædius est &c. Assumptio autem de
humana natura. 2. Atque est ἀμφιβολογία in
confusione τῶ ἐνοσιώδους καὶ τῶ ὑποστατικῶς. De-
claro. Quicquid est vivificum: (scilicet essen-
tialiter, seu per essentiam) Deus est. Caro Chri-
sti est vivifica (scilicet personaliter, propter u-
nionem personalem cum λόγῳ) Conclusio igitur:
Ergo caro Christi est Deus: non est legiti-
ma propter terminorum disconvenientiam. Nul-
la enim ἀνωτέροα &c.

Reijcit propositionem hanc, ut falsissimam:
Humana natura facta est Deus.

Respondeo. Audio. Sed quomodo istud
rexit? Sadeel. Ait. 2. Deus fecit Iesum Domi-
num & Christum: quem vos crucifixistis? Digi-
tum enim intendit Lucas in humanam naturam,
secundū quā crucifixus Christus fuit. Sed de hoc
plura: ubi argumentū de dextra Dei excutietur.

Negat animæ potentias fieri commu-
nes corpori. Ait: Corpus affici potentijs
animæ: sed negat communicari. P. 178.
179.

Respondeo. Novam me audire sapien-
tiam. An enim corpus non vivit? oculus non vi-
det? Et unde? Annōn ab anima? An foris duplex
vis? Duplex videndi facultas? &c. sed paulo
post hæc accuratius.

ANTI-

Ἀντίφασις, pag. 178. potentiae non communicantur. pag. 179. Corpus habet ab anima, ut sit animatum, & vivat.

P. 180. Arguit: Infinitas non potest accipi. Omnipraesentia est infinitas. Ergo non potest accipi ab humana natura.

Respondeo. Subsume etiam de hypostasi. τὸ λόγος: & negaveris unionem. Certe enim infinita est τὸ λόγος hypostasis. Et tamen humanae in Christo naturae facta etiam est hypostasis etc.

P. 180. Tandem concludit: Corpus Christi esse

181. ornatum ijs donis, quorum possit esse capax, nempe finitis, quibus non destruitur.

Respondeo. Carni Christi, ea attribuo, quae scriptura: quibus non destruitur, sed summe exornatur: ut sunt vivificatio, omnipotentia, omnipraesentia, adoratio etc.

P. 181. Retorquet objectionem: quia homo credit: non corpus. Sic: Christus ubiq; non natura humana.

Respondeo. Error multiplex. Non enim sine corpore credit homo. Ergo nec sine humanitate sua praesens est Christus. Cur autem credendi potius actum producit Sadeel, quam videndi, movendi, sentiendi? Ergo nos sis, etiam proponimus. Homo vivit non sine corpore, sentit, movetur etc. Sic Christus edit miracula, vivificat, Ecclesia praesens est, & non sine humanitate. Ceterum quia haec similitudo de anima & corpore apud veteres plerumq; omnes usitatissi-

satissima est: aliquantò diligentius expendenda erit: & legitime ad unionis hypostatica mysterium accommodanda. Paucis autem complectemur præcipua capita: quorum plenior deinde explicatio ab alijs requiratur.

1. Ex unionem animæ & corporis fit homo: Ita Christus est natura τὸ λόγος divina, & humana unita.

2. In homine essentia quidem duæ, at persona una: Ita & in Christo naturæ duæ sunt, persona una: contra Nestorium.

3. Anima & corpus in homine non confunduntur, sed distincta, quamvis unita, permanent: θεοῦ ἕνεκεν, sine confusione: contra Eutychen. Idem iudicium esto de idiomatis seu proprietatibus essentialibus, quæ manent inconfuse.

4. Quando anima rationalis σωματίζεται incorporatur, & corpus ψυχῇ animatur, tum dicitur homo: ut ait Athanasius dialog. 4. de Trinit. Sic cum ὁ λόγος incarnatur, humana natura in hypostasin τὸ λόγος assumitur: dicitur Christus. Non quasi tum primum cœperit: æternus enim est ὁ λόγος: sed quia, quod non erat, assumpsit.

5. Ut idiomata animæ & corporis homini tribuuntur: ita naturarum proprietates in Christo, personæ assignatur: qui primus est gradus communicationis: κοινωνία τῶν ἰδιωμάτων.

6. Quem-

6. Quemadmodum anima, & corpus concurrunt & communia ἀποτέλεσματα, in affectibus, motibus, sensibus: Sic in Christo utraque natura agit cum communicatione alterius, quod suum est. Qui est secundus gradus communicationis: κοινωσία ἐν ἐγγύτητι.

7. Sicut anima propter unionem communicat cum corpore proprietates suas, & potentias, vegetativam, vitalem, sensitivam &c. Ita in Christo divina natura communicat humanae assumptae naturae suam maiestatem & gloriam, πᾶν τὸ θεαγωγίῳ, vi vificationem, omnipresenciam, adorationem &c. Qui est tertius communicationis gradus: κοινωσία πᾶν τὸ θεαγωγίῳ, ἢ ὑπερῷωσις &c.

Sed nunc videndum est, quomodo ea confirmemus, de quibus Sadeel litem movet. Caput enim rei versatur in hoc: An anima suas proprietates revera communicet corpori. Negat Sadeel: quamvis lubricè: at Danaus & Beza expressè & constanter. Nos clara voce affirmamus.

Conferamus ergò argumenta.

Homo credit, ait Sadeel, at non corpore, verum animo.

Hoc postea videbimus. Prius dicendum est de actionibus animae organicis, quas vocant. Atque ut uno argumento hic transigamus: ita propono. Corpus vivit: auris audit: oculus videt. Vita, audiendi & videndi facultas, confessio-

ne omnium anima est propria: atq; sic propria:
ut postquam à corpore anima discessit, desinat
ea in corpore & ejus membris facultas. Hic
igitur qui communicationem negat proprietatem
animæ: is cum ratione videtur insanire.
Vivit enim certè corpus, sentit, movetur, non
sua quadam, quæ sit de corporis ratio-
ne sive essentia, facultate (alias & lapis
sentiret: quia corpus est) sed facultate seu
potentia animæ sibi unitæ. Quod malo
Iustini verbis, quam meis explicare. *ὁ ὑ-
περσία τὸ σῶμα* & ait Iustinus quest. 77.
*αἱ ψυχὴ τῶν αἰσθητῶν λαμβάνουσι τὴν
αἰσθησιν, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ψυχὴ αἰσθησιν πα-
ρέχουσα τῇ αὐτῇ παρσία αἰσθητικὴν τὴν
ζῶον ποιῶ. Item: τὸ ἐμψυχον, animatum
corpus esse κατὰ μετέωρον participatione,
quod anima est κατὰ ὁυσίαν. Absurdi sunt,
qui duplicem in homine vitam statuunt, &
sensum: ut anima vivat per se, & deinde in
corpore quasi lumen vitæ accendat. Sic enim
homo viveret vitam duplicem: & corpus vive-
ret non anima vitæ essentiali, sed sua propria,
quam in ipso animo tanquam ignem quandam
excitasset. Formæ igitur unitas in homine peri-
ret. Sed hæc omnia rectissime ex vitæ defini-
tione considerentur: quæ definitorè Aristotele,
est σῶματις ἢ σῶματις & ψυχῆς σῶματις.
Scaliger ita describit exerc: contra Cardan:
102. sect. 5. Vita est actus animæ in corpore, id
est,*

est, vis ejus per unionem utriusque. Atq; ibidem idem: Non placet, inquit, itam esse in anima, sed ab anima. sed nolo in clarissima hac veritatis luce esse prolixior.

Affectus qui negaverit communes corpori: ipsam naturam negaverit. Et de sensibus exterioribus, qui ministerio corporis perficiuntur, res est planissima.

Porro de actionibus inorganicis difficilior videtur questio. Ridet autem Sadeel, si quis cordi credendi actum velit tribuere. Attribuit tamen scriptura. καὶ δὲ τῷ πνεύματι ἐξ ἡμῶν ὁ λόγος αὐτῶν, ait Apostolus Rom. 10. Respondet autem Sadeel: scripturam nomine Cordis significare animum ipsam. Sed nos probationem istius requirimus. Nusquam enim in scriptura annotatum invenimus. Cor accipi pro animo: etsi cordis appellatio est frequentissima in sacris. Atque in illo, quod allegat Sadeel: Circumcidendum cor: vox cordis proprie intelligitur, secus quam putat Sadeel. At metaphora est in voce Circumcidendi: quo sensu Christus ait, manus esse abscindendas: & Stephanus vocat incircumcisos corde & auribus, Act. 7. Christus per fidem habitat in cordibus fidelium, ait Paulus. Cordi tribuitur cogitatio Genes. 8. Matth. 9. δυνάμις, Luc. 1. Sapientia, intelligentia. Exod. 31. 35. 36. &c. Cyrillus de incarnatione unigeniti cap. 24. vocat corpus animatum & rationale. Augustinus contra lib. 11.

Felicianum lib. II. Non perdunt propria: sed
 quia in unum atq; inseparabile convenerunt, ex
 proprijs videntur facta communia. Affici ut
 in corpore mens doloribus corporis. Fatigatur
 corpus cogitationibus mentis. Et unum tamen
 horum proprium est corporis, alterum mentis.
 Quod autem uni acciderit, & corporis commune
 videtur, & mentis. Interdum etiam in sacris
 literis ab anima & *πνεῦμα* ipsum cor distingui-
 tur. Diliges Deum ex tota anima, ex toto corde.
 Hec & similia alia non possunt ego habere pro
 nihilo. Addo autem & hac philosophica. Ele-
 gans est illa Scaligeri sententia exercit. 265.
 Anima dum est in corpore, sine corporis obje-
 ctis non potest initiari, ut illa dicam, sacris in-
 tellectionis. Ergo ne agere quidem. Aristoteles
ἐποτρύνει τοὺς σῶματις καὶ πνεύματι. Idem in
 Metaphysicis: *τὸ πνεῦμα μεταβάλλεται* ad corpo-
 ris *μεταβολήν* & mutationem. Latini sapientem
 & prudentem vocant cordatum: & excor-
 dem, qui caret intellectu. Temperamenta affi-
 ciunt animam: vide phreneticos, melancholi-
 cos, cholericos. Corpus fatigatur cogitationibus
 mentis. Intelligendo fatigamur objectu senten-
 tiæ obscurioris, ait Scaliger exercit. 75. sect. 2.
 Physiognomones ex corporis lineamentis judi-
 cant de animo. Quid interest inter ratiocinati-
 onem & intelligentiam: si nihil corpus confert
 ad animæ actiones inorganicas? Et quæ diffe-
 rentia inter animam in corpore: & spiritum
 P separa-

separatum, quantum ad actum intelligendi?
Atque illud tritum quid est: Nihil in intellectu, quin prius in sensu? Alia infinita: quæ certè omnia evincunt, non sic esse ab animæ actionibus corpus alienum, ut nihil sit ei cum illis commune. Nam quòd inorganicæ dicuntur, fit illud ad differentiam sensuum exteriorum. Possent hæc iusta tractatione explicari: sed hic non est locus. Brevitati enim studemus, quantum possumus.

Atq; ex his iudicium sumatur de nostra sententia, & Sadeelis argumentationibus. Mens nostra est hæc: Anima communicat corpori suas proprietates, ut corpus vivat, sentiat, moveatur, &c: non vita propria, aut motu & sensu proprio, realiter distincto ab animæ vita &c. Sed ea ipsa vita, sensu, &c. quæ ipsi est animæ essentialis: & corpori per & propter unionem communicata. Sed divina natura τὸ λόγος communicat assumptæ humanæ naturæ proprietates suas: ut humana Christi natura sit omnipotens, omnipræsens, vivifica, & ea ipsa, omnipotentia, omnipræsentia, vivificatione, quæ est divinæ naturæ τὸ λόγος essentialis: & per & propter unionem hypostaticam humanæ naturæ communicata. Ex qua communicatione nec naturarum sequitur, vel confusio, vel everfusio, vel exæquatio: nec ipsorum etiam idiomatum. Atque hæctenus quidem de hac similitudine.

Objectio

Objectio septima. De
ferro ignito.

Ad similitudinem de ferro ignito: Respondet
Sadeel: pertinere tantum ad unionem. P. 182.
Dicit, condonandum aliquid similitudi- 183. 184.
nibus. Negat hanc congruam esse: quia &c.
color & lumen sint accidentia ferri. Pluri-
ma recenset absurda ex dissimilitudine.

Respondeo. Non disputatur de ferro
calido: sed candente seu ignito. Bellum au-
tem indixerit vera philosophia, ipsamque adeo
experientiam negaverit, ignem qui in ferro
dixerit esse accidens. Qua de re differentem vide
Scaligerum contra Cardanum exer. 12. sect. 3.
ubi ait inter cetera: In ære ignito esse ig-
nem; quemadmodum aqua est in sponsia sive
panno. Ceterum veteribus usitatissima est illa
similitudo: ut non jam nostros doctores, sed an-
tiquitatem totam incuset Sadeel, negando esse
congruam: præsertim cum ex ipsa scriptura de-
sumpta esse videatur; De rubo ignito, qui to-
tus ardebat, nec tamen consumebatur Exod. 3.
Specie æris in fornace igniti & candentis. Apo-
calyp. 1. Extat ea apud Basilium, homilia de
S. Christi nativitate. Cyrillum de incarnatio-
ne unigeniti cap. 8. Theodoretum dialog. 2.
Damascenum lib. 3, cap. 5. 17. & 19. Crige-
nem lib. 2. de princip. cap. 6. Athanasius in
P 2 analogis

dialogis ponit lignum ignitum, & cauterium ignitum.

Neq. verum est, quod ait Sadeel, accommodari tantum ad unionem: quod ipsa S. S. patrum verba demonstrabunt. Sic enim Basil. de natura Christi: Sicut ignis ferri proprietates non transmutat, sed ferrum ignitum splendidum fit, non nigrescens ignem, & ipsum inflammatur, non frigefaciens flammam: sic sanè etiam humana Domini caro ipsa particeps facta est deitatis, non suam propriam tradidit Deitati imbecillitatem. Damascenus lib. 3. cap. 17: Ferrum ignitum urit, non quod physica ratione possideat ultricem energiam, sed quia ex unionem ad ignem eam obtineat: ita Caro Domini &c. divinis operationibus locupletata est. Plura Patrum testimonia alibi.

Ad incommoda respondeo: Simile non esse idem: nec currere quatuor pedibus. Satis esse, si conveniat in eo, ad quod illustrandum adhibetur.

P. 186. Retorsio Sadeelis tota est ex superioribus sophismatis: Et opponat sanè illa omnia, quae recitat, pie antiquitati: ut tandem clare ostendat, se non curare Patrum auctoritatem, ubi ipsius erroribus contradicant.

P. 188. Sadeel in ferro ignito non distinguit, sed discerpit potius actiones: nam & ferrum ignitum verè urit: & urit gravius, quam solus ignis:

ignis: idq; propter multas ignis partes conglomeratas.

Similitudo de unguento est Origenis, Augustini, & Cyrilli cap. 9. de incarnatione: longè alio sensu ab his, quàm Sadeel, adhibita. Anima Christi vasculum unguenti fuit, ait Augustinus 2. de incarnatione: ex cujus fragrantia Prophetæ siebant & Apostoli. Alludit autem ad illud Psalm. 45. Unxit te oleo latitiae. &c.

Objectio Octava.

Vox Christi suscitans Lazarum, est omnipotens.

Respondet Sadeel: vox dicitur omnipotens, non per se, quia est vox omnipotentis personæ. Illustrat: Mulier tangens fimbriam Christi, sanata est, Luc. 8. nec tamè propterea fimbria est omnipotens.

Respondeo. Nihil sani. Tum cum sancta Salvatoris carne confers fimbriam, ut illam non magis hac dicas fuisse operatam: Annè etiam verificam audes vocare fimbriam, quemadmodum carnem? Ad phrasin quod attinet: Vox omnipotens & vox omnipotentis: Non possumus perversioni isti tam luculentæ suffragari: quippe cui tota veneranda antiquitas contradicat. Qua de re in promptu sunt testimonia Patrum quàm plurima: quæ cum negare Sadeel non possit, contorquet illa ad suum

218 CONTRA ANTO: SADEEL:

nutum, contra & verba & sensum sanctorum Patrum. Nisi opera divinitatis per corpus patrata essent, nunquam homo deificatus esset: ait Athanasius serm. 4. contra Arianos. Caro vivifica, id est ejus, qui est vivificans. Corpus vivum, id est ejus, qui vivit. Manus agilis, id est ejus, qui est agilis &c. Quis ferat istam petulantiam? Et tamen est excellens Sadeeli eruditio. Porro innuit hic Sadeel ista sua responsione, humanam Christi naturam nihil quicquam attulisse ad miraculorum operationem, præter externum membrorum motum: ut nulla prorsus sit ex Sadeelis hypothese differentia inter Christum et reliquos Prophetas, quantum quidem ad miracula. Sed de hac questione inferius plura.

Objection nona. De
adoratione.

P. 190. Caro Christi adoratur. Hic verò Sadeel
191. 192. mirus est artifex. 1. Primum asserit personam adorandam. 2. absurdum concludit: Si secundum carnem adorandus est Christus: Ergo secundum carnem est Deus. 3. Explicat veterum sententiam: Caro est adoranda: id est, Deus caro factus, est adorandus 4. arguit: Caro adorat Deum: Ergo non adoratur, 5. tandem concludit: Ex adoratione non posse concludi omnipræsentiam. Quæ omnia sic studiosè involvit: ut non
ausit

ausit expresse negare Carnem Christi adorandam: & tamen id ex absurdis colligat. Quare hoc argumentum stimulos acutos reliquit procul dubio in Sadeelis animo.

Ego verò sic ordine respondeo ad propositas Sadeelis responsiones.

1. Qui totam Christi personā adorat, is includit, non ut Sadeel, excludit humanam naturam.
2. Homonymia est in voce secundum, quam sæpe antea notavimus. Et Elenchus est consecutionis. Non enim sequitur, Humana Christi natura adoratur: Ergò humana natura est Deus. Sicut nec illud: Caro Christi vivificat: Ergò caro est Deus: Error est ex confusione & essentielle & personale.

3. Veterum doctorum & verba & mentes pervertit & contorquet Sadeel, ne locum dare cogatur veritati: quod patet cuiusvis testimonia patrum accuratè inspicienti: Athanasius oratione 5. contra Arianos: Quomodo corpus Domini non esset adorabile? Chrysost: Ebr. Christum secundū carnem iussit Pater à cunctis angelis adorari. Theod. dial. 2. Corpus Dominicum divina glorificatum gloria, & cælestibus potestatibus adoratur. Infinita alia: quæ dum sic præfactè Sadeel pervertere conatur, studiis veritatis ei tribuere nōs minimè possumus.

4. Caro Christi adorat Deum Iohan. 4. minor scilicet eo et inferior: & adoratur ab angelis & hominibus, juxta scripturæ & piæ antiquitatis

testimonia. Philip. 2. Apocal. 4. & 5. Agnus adoratur, qui occisus est. Augustinus Psal. 89. Nemo carnem illam (Christi) manducat, nisi prius adoraverit. Damasc. lib. 3. cap. 8. Non creature venerationem præbemus: non enim ut nadam carnem adoramus, sed unitam deitati, in unam hypostasim λόγῳ duabus reducta naturis.

5. Ex adoratione quomodo omnipresentia colligatur: ita demonstro. Adoratio præsupponit fidem seu fiduciam in id, quod adoratur. Quomodo enim invocabunt, in quem non credidère? Rom. 10. Fiducia verò illa respicit in exauditionem & auxilium. Frustra enim confidis, nisi ei qui possit & adesse, & exaudire & ferre opem. Omnia itaq; hæc in adoratione intelliguntur: quod Sadeel non negat. Ait enim ipse, idè Deum adorari, quia sui omnipotens, bonus, justus, &c. In quam sententiam Basilisus, Nazianzenus & Cyrillus elegantem quasi funiculum solent ita connectere: sicut baptizamur ita credimus: & sicut credimus, ita adoramus & invocamus. Baptismus autem certè carnem Christi includit: quia in mortem Christi baptizamur: & sanguine Christi abluimur. Fides ergò & invocatio diriguntur ad ipsam etiam Iesu Christi humanā naturam: quam proinde præsentē nobis esse oportet, ut tū exaudire invocantes, tū auxiliari possit adversa patientibus, juxta illud Psalmi 91. Tecum sum in tribulatione, eruum &c.

Quod

Quod attexit Sadeel de æternitate atque immeritate: *suprà responsū fuit: non sequi: P. 193.* Caro est vivifica: Ergo & æterna. Et addita ratio est, cur non sequatur. Hoc sanè argumentum de humanæ naturæ Christi adoratione, sic puto perspicuum, firmum & solidum esse: ut si accurata & iusta tractatione proponatur ex scriptura, & Patrum testimonijs, casum esse oporteat, qui non videat proterviam diaboli malitiam in hoc Christianæ fidei articulo impugnando. Sed satis.

Objectio decima. Solis cursus inhibitus.

Argumentum hoc neque verâ formâ, à Sadeel est propositum: neque ad id probandum directum, quod Sadeel attexit. Calumnia illa est toties iterata, de corpore circumscripto & incircumscripto simul. De quo quid liber Concordiæ statuat, *suprà* est expressis verbis recitatum. Responsione itaq; nulla hic erat opus. Sed tamen nos argumentum informabimus, & quid inde concludatur, ostendemus.

Vociferantur nonnulli, & in his Sadeel, everti naturam corporis, si corpus Christi statuatur præfens in pluribus, quàm uno, locis.

Contrà nos offerimus exempla miraculorum, in quibus multa fiant contra naturam.

absque tamen creaturarum everfione vel abolitione: ut in igne non urente: in ferro natante, &c. Inter alia allegatur etiam exemplum de sole immobiliter fante. Iohan. 10. Sol enim ex natura fua, inde à prima creatione eſt ſemper mobilis. Stat igitur ſol contra naturam. Nec tamen ſol eſſe deſinit. In hunc finem ejusmodi exempla afferuntur, non, ut Sadeel nugatur, ad probandam immediate omnipræſentiam corporis Chriſti, vel ejus circumſcriptionem & incircumſcriptionem: Sed ut oſtendatur, DEVM non eſſe alligatum cõmunibus naturæ legibus, quaſi non poſſit præter & ultra, imò contra naturam facere, quæcunq; velit. Quo pertinet Auguſtini illud de agone Chriſtiano cap. 24. Nec nos moveat, quòd clauſis oſtibus ſubitò cum apparuiſſe diſcipulis, ſcriptum eſt, ut propterea negemus, illud fuiſſe corpus humanum, quia contra naturam hujus corporis videmus illud per clauſa oſtia intrare. Omnia enim poſſibilia ſunt Deo. Nam & ambulare ſuper aquas contra naturam hujus corporis eſſe, manifeſtum eſt, & tamen non ſolum ipſe Dominus ante paſſionem ambulavit, ſed etiam Petrum ambulare fecit. Ita ergò poſt reſurrectionem ſuam de corpore ſuo fecit, quod voluit. Idem Epistoła 146. Valet divina potentia de iſta viſibili atque tractabili natura corporum, quibuſdam manentibus, auferre, quas voluerit qualitates. Item: qui iſta non credunt.

credunt, nimium de divina potestate diffi-
dunt &c.

Objectio undecima.

Discrimen inhabitationis λόγος in car- P. 195.
ne, & in sanctis.

Sadeel valde languide respondet: ac vide-
tur nolle respondere accuratius: sed nec potest.
Nervum enim habet hoc argumentum.

Ergo ego sic propono: Quæ differunt se-
cundum plus & minus: ea non differunt
toto genere. Inhabitatio λόγος in carne &
sanctis differunt secundum plus & minus:
juxta Sadeelis sententiam. Ergo &c.

Assumptum patet ex his Sadeelis verbis
pag. 196. Sancti suo modo sunt νοικοδομοί δι-
vinæ naturæ. Et supra sæpè: Dona in car-
nem Christi collata excellunt omnia san-
ctorum & angelorum dona. Non igitur
differunt toto genere, sed certis tantum gradi-
bus; tanquam majus & minus.

Quod ait Sadeel: Naturam humanam P. 196.
non simpliciter sustentari à Verbo in unio-
ne personæ: Repetitio principij est. Quid enim
est sustentari in unione personæ? Num:
participem esse finitiorum donorum? nec
tamen capacem esse essentia τοῦ λόγος, quia
infinita est? Profectò si sustentatio est disse-
rentia

ventia specifica unionis : omnes creature sunt unitæ DEO. In Deo enim vivimus, movemur & sumus. Act. 17. Quid verò sit unio personalis : quia formam ejus veram & internam in hac imbecillitate perspicere non possumus : ex consequentibus & effectis colligenda est. Iam verò secundum Sadeelem effecta λόγῳ in carne CHRISTI & sanctis differunt secundum majus & minus. Ergo & ipsa unio. Ergo & suo modo & gradu sancti πρὸς λόγον sunt uniti personaliter. Absurdum : ἀδύνατον.

Obiectio duodecima. Christus est iudex.

P. 196. Respondet Sadeel : Christus est iudex, non quatenus homo.

Respondeo ego : Vt verbis Christi Ioh. 5. Dedit ei iudicium, ὅτι, quia, vel, ut nonnulli vertunt, quatenus est filius hominis. Si Sadeel intelligat, non tantum, quatenus homo est, sed etiam quatenus Deus : confirmat & id nostram sententiam. Nam si humanitas includitur, non excluditur.

2. Denique ludit in voce secundum, ut supra sepius.

3. Marc. 13. Christus nescit diem novissimum.

Respondeo. In statu exinanitionis.

P. 197.

4. Profecit sapientia.

Respon-

Respondeo Habituali sive inherente;
Vel, manifestavit magis magisq; sapientiam di-
vinam personaliter sibi inhabitantem.

5. De Agnoëtis attingit : sed insufficienter
 & subdole. Duplices enim fuere isti. Illi filium
 Dei quædam ignorare : Hi Christum secun-
 dum carnem seu assumptam naturam non
 omnia scire in statu gloriæ dicebant. Vide Ni-
 cephorum lib. 18, cap. 20.

Sadeel : Hoc connexum, inquit, Est
 omniscius, ergò omnipræsens, valet in
 eo, qui est omniscius per se, ac proinde in-
 finitus.

Respondeo. Equis ergò, mi Sadeel, un-
 quam vel est, vel fuit, vel erit omniscius per ac-
 cidens ? Sic enim tu illa opponis, per se, & per
 accidens. Nos rectius ita loquimur : Christus,
 quæ homo, est omniscius : non per se, id est, non
 ex essentiali aliqua humana facultate aut pro-
 prietate : sed personaliter, id est, vi & benefi-
 cio unionis personalis, vide quæ supra disputa-
 ta sunt de discrimine per se & non à Deo, pag.
 37. apud Sadeelem.

At Sadeel : Infinitas neq; dari potest,
 nec accipi.

Respondeo. Ad illud ego subsumo. Omni-
 scientia data est à λόγῳ, accepta à natura hu-
 mana. Ergò non est infinita. At ex omniscientia
 probatur spiritus sanctus esse Deus. Huc abri-
 pi tandem homines studium illud in Theologi-
 cis sophisticandi.

Cum

Cum scientia sit animi, inquit, quid facit ad omnipræsentiam corporis.

Respondeo. Cum infinita illa omniscentiâ non aboleatur anima, quæ finita est: etiam corpus non evertitur omnipræsentia, ut vult Sadeel.

Objectio decimatertia. Samosatenus. Nestorius.

- P. 197. Excusat se de hæresi Samosateni: sed ita.
198. ut pijs non satisfaciat, Negat enim nihilominus naturas communicabiles: & manifestius etiam suprâ negavit pag. 157.

Quod addit de confusione naturarum: calumnia est. Non enim illam vocemus vel agnoscimus: sed talem tradimus tum naturarum tum proprietatum communicationem, quæ fiat sine omni confusione vel transfusione, ut sæpè dictum est. Porro Samosateni hæc erat hæresis, quòd docebat τὰς δις φύσας πάντας παρὶς ἑνὸς ἀκινήτους πρὸς ἑαυτάς, naturas esse omninò incommunicabiles inter se: ut refert Theodorus Presbyter & Suidas. Non autem negabat expressè, Christum esse διὸν ὁμοπρόν, quemadmodum fingit Sadeel. Concedebat enim duas in Christo naturas, sed κοινωσίαν earum negabat: quod ipsum facit Sadeel cum suis.

De Nestorio frigide respondet. Quæro enim ex Sadeele: annon solvit Christum: quæ naturas

naturas unitas discerpit? *ἢ λόγος* sit incarnatus in cœlis: in terris sit *λόγος* extra suam carnem, & sine ea? Quare amplius: Maria genuitne Deum? Imò. Atqui si non est realis naturarum communicatio: Deus gigni ex Maria non potuit. Sed Sadeeli verbalis est illa communicatio: ut verba quidem concedat: rem verò ipsam acriter neget cum Nestorio. Negabat idem Nestorius carnem Christi vivificam: quod ipsum facit & Sadeel. Vide de Nestorio Cyrillum: qui graviter ipsum refutavit: & Concilium Ephesinum. &c.

Transitionem facit Sadeel P. 192.

ad dictorum scripturæ explicationem. Præmittit autem quædam theoremata, quæ notanda sunt.

1. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum divinam ejus naturam tantum intelligenda sunt. Concedo.
2. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum humanam ejus naturam tantum intelligenda sunt. P. 200. *Assentior.*
3. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum ejus personam tantum intelligenda sunt, hoc est: quæ privatim & propriè non pertinent ad alteram ex naturis.

Hic hæret aqua. Hoc enim theorema & nego & pernego. Insidiæ verò Sadeelis aperienda sunt.

sunt. Quod ait: privatim iduēs & proprie non pertinent ad alteram ex naturis: videri potest, sic intelligendum, quasi extra unionem, ubi privatim natura qualibet consideratur, non sunt ad alteram naturam referenda &c. At longē est aliud, quod querit sadeel: Nempe esse seu dici nonnulla de Christo, quæ non possint naturæ vel utriq; vel alterutri tribui, sed soli personæ. Id quod sole hoc meridiano erit clarius ex sequentibus disputationibus.

Hic errori, sanè periculosissimo, contradicendum est. Nam 1. sū Christi persona est divina natura τῷ λόγῳ, & humana assumpta natura unitæ. Quare: Quicquid de persona Christi dicitur: aut dicitur de natura alterutra: aut de utraque simul. Hic nihil est tertium. Non enim Christus est tertium aliquid, quod nec divina; nec humana natura sit: non est unius compositæ naturæ vel substantiæ, ut ait Damascenus lib. 3. & 19: sed due perfectæ et integræ naturæ unus sunt Christus. Et rectē monet Cyrillus: Cum quippiam de Christo enuntiatur, diligenter attendendum est & distinguendum: utrum de utraq; illius natura, an verò de altera tantum, & de qua accipiendum sit. Atq; sic theomate Sadeelis tertio expugnato: profectò non habet Sadeel in posterum, quod respondeat: sicut progressus demonstrabit.

4. Quædam dicuntur de Christo Deo, quæ secundum ejus humanam naturam P. 201. intelligenda sunt.

5. Quædam dicuntur de Christo Homine, quæ secundum ejus divinam naturam intelligenda sunt.

Hæc duo theoremata, si candidè, & sine sophistica, adhibentur: sicut & duo priora, admittit. Addo autem hoc Leonis ex epistola 81. dictum: Non interest, ex qua Christus substantia nominetur, cum idem sit & totus hominis filius, propter carnem: & totus Dei filius, propter unam cum Patre deitatem.

Breviter: Theorema 1, 2, 4, & 5: ad communicationem idiomatum pertinent, in primo genere. Tertium autem pertinet partim ad secundum, partim ad tertium genus communicationis. Quod cum Sadeel non observet, fieri non potest, quin error consequatur. Christus enim mediator est, rex, sacerdos &c. juxta utramq; naturam. Item: Christus in statu gloria, ad dextram Patris, divina omnipotentia gubernat mundum & Ecclesiam, juxta utramq; naturam: sicut ex sequentibus fiet manifestum.

Quæ Sadeel hic addit: de toto Christo, & toto Christi: de ijs satis suprâ dictum est.

Explicat enim voces abstractum, concretum: nimis tenuiter. Nam utramq; vocem refert ad naturas: Abstractum quidem, ut *ἀνάκτορος* & absolute: Concretum verò ut relate.

seu quatenus unite illæ significantur. Duplex autem potissimum illarum usus est: Scholasticus et Etymologicus seu Grammaticus. Apud Scholasticos regula hæc est: Abstracta vocabula supponunt pro naturis: Concreta pro persona. Grammaticè abstracta dicuntur, quando natura abstractè consideratur: id quod fit multipliciter. Qua de re vide D. Chemnitium de duabus naturis in Corisfo, pag. 10. 11. 12. &c.

P. 202. Locus I. De sessione ad dexteram DE I: ex Psalmo 110. Ephes. 1.

1. Petri 3. &c.

Negat Sadeel consecutionem: quia procedat argumentatio à persona ad humanam naturam: quòd non sit universale.

Respondeo ego: sessio Christi ad dextrâ Patris, convenit ipsius personæ: vel juxta solam divinam: vel juxta solam humanam: vel juxta utramq; naturam simul. Atq; juxta divinam non competit. λόγος enim est ipsa dextra Dei: nec opus habet in tempore ad eam exaltari. Neque negat id Sadeel. Ergò competit Christo juxta naturam humanam. Atq; hic repeto axioma de datis in tempore.

P. 203. Quomodo veteres interpretati sint sessionem ad dextram: alibi fusè explicatur. In progressu testimonia quedam patrum delibabimus.

Sadeel in explicatione hujus articuli iriæ fuit capiti: quæ videamus.

z. dit

1. *Sit, sessionem à dextris Dei significare æqualem gloriam & imperium cum Deo. Quod bene noletur: alij namq; illud totum denegant.* P. 203.
2. *Sessionem tribui personæ: non alterutri naturæ.* P. 204.
3. *Sessionem à dextris Dei definiri non alibi, quàm in coelo.*
4. *Filium accipere à Patre, ut sedeat à dextris: non humanam naturam à λόγῳ.*
5. *Christum sedentem à dextris Patris fungi officio mediatoris.* P. 205.
6. *Summam gloriam: qualis est victoria de hostibus: ad D E V M referendam.*

Respondeo. *Caput 1. accepto, & urgeo: atq; sic urgeo, ut dicam, caput tertium everti per hoc primum. An enim Dei gloria tantum in celis est? Annōn imperium, omnipotentia & gloria DEI ubique conspicitur? P sal. 103. & 104. &c.*

2. *Persona Christi quidnam est? Annōn divina τὸ λόγῳ, & humana natura unitæ? Sessio autem à dextris Christi est. An quatenus λόγῳ est? Negat ipse Sadeel. Ergo quatenus homo est, seu secundum humanam naturam. Sed & hoc negat Sadeel. Videat ergo, num ipse ex persona faciat tertium aliquod, quod nec divina τὸ λόγῳ, nec humana natura sit. At revocet sibi in mentem, quæ aliquan-*

dō ipse dixit de melicrato. Cyrillus lib. 3. Theſ. cap. 1. cui humilitas congruit, hic exaltari quoque dicitur. Humana verò natura res humilis eſt. Iſa ergò exaltari quoque dicitur. Athanaſius oratione 4. contra Arian. Quando ſcriptura loquitur de glorificatione Chriſti, de carne loquitur, quæ percepit gloriam.

3. Tertium caput per primum everſum eſt: ſi quidam cœli voce certum locum intelligi velit. Primasius in cap. 1. Ebræ. Cum dicit in excelsis, oſtendit illum hominem ſuper omnem creaturam angelicam & humanam exaltatum eſſe. Bucerus: Nihil, inquit, de eo firmum affirmari poteſt: An Chriſtus corpore ſuo circumſcriptus ſit loco aliquo cœli, ſicut Auguſtinus & aliqui alij patres ſcribunt. Certo enim verbo Dei niti noſtra omnia oportet &c. Quid autem illud eſt? Sublimior cœlis factus: item: ὑπὲρ ἅνθρωπον ὑψωθῆναι &c.

4. Quod hic negat Sadeel: alij prolixè concedunt. Danæus ſanè dicit expreſſè: Humanam naturam Chriſti ſedere à dextris DEI. Quæro autem Sadeel: Annè acceſſio quadam facta eſt τῷ λόγῳ & mutatio, cum inciperet ſedere à dextris Patris? In tempore enim id datum eſt, ut ipſe notas, pag. 159. Et vide quomodo tibi conſtes: qui paulò antè ſcripſeris: pag. 156. Vt credamus humanam naturam in cœlo collocatam, ibi ſumma gloria perfrui.

At

At inquis : Christus à Patre accipit sessionem : non humana natura à λόγῳ. P. 204.

205.
 Respondeo. Ex perpetua scripturæ consuetudine : quæ propter essentiæ divinæ unitatem eandem sæpè actionem diversis solet personis assignare. Ut : Pater excitavit filiū à mortuis. Filius seipsum excitavit à mortuis. Nulla hic pugnantia : propter essentiæ divinæ simplicissimam unitatem. Atque est unio personalis, ut supra in ejus definitione diximus, opus totius S. S. Trinitatis : ubi Pater & Spiritus sanctus non excluduntur : majestate scilicet, non susceptione, ut ait Augustinus. Ait enim Christus : Pater in me est : & ego in Patre. Iohan. 14. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Iohan. 16. Omnia, quæcunq; facit Pater, eadem & filius facit. Iohan. 5. Ego & Pater unum sumus : Iohan. 10. Quod pertinet & illud Coloss. 2. In ipso habitat tota plenitudo divinitatis corporaliter. Demus autem Sadeeli hoc : Christum à Patre accipere sessionem à dextris. Quæro enim, Accipitne ut DEVS ? aut, ut homo ? id est, an secundum divinam naturam, an humanam ? Non secundū divinam : quæ est ipsa dextra Dei ab æterno. Ergò secundum humanam naturam : id quod negat Sadeel : sed negat contra scripturam : contra piam antiquitatem : imò & contra suos ipsius gregales : dixerim etiam, contra conscientiam. Leo Romanus Epistola 21. Quæ filius Dei in forma
 Q 3 servi

servi à Patre accepit : eadem in forma DEI etiam ipse donavit. Theodoretus in Psalm: 21. Pater non tanquã Deo dicit : Sede à dextris meis : Thronus enim ejus æternus est, Ut homo ergò hujus honoris est particeps.

5. Officium mediatoris : annè etiam ad humanam naturam pertinet ? Profectò. Ergò & sessio ad dextram Dei. Nisi fortè blasphemem Sadeel : mediatoris officium ad neutram naturam, sed ad personam, qua nec divina nec humana natura, vel utraq; sit, referendum esse. Idem, dico de rege, sacerdote, capite, cui certè aliquid congruat necesse est cum suis membris.

6. Concedo divinam gloriam ad Deum referendam, tanquam originem & fontem, At non inde sequitur denegandam humanam naturam in Christo. Nam & ipsa sessio (ut & vivificatio, & alia) pendet à Deo sic, ut nisi Christus verus esset Deus, nunquam sedere posset à dextris Dei.

P. 205. Colligit ex his Sadeel : personam, non naturam humanam, sedere ad dextram Dei : alioqui secuturum : Carnem esse Deum.

Respondeo, Estne igitur, ô Sadeel, exclusa humanitas Christi à sessione ad Dei dextram? Sed es mirabilis. Paulò inferiùs ais : Christum exaltatum propter humanitatem : quam hic non vis, intromittere in thronum Dei. Sed sic ego arguo.

Sedere

Sedere ad dextram Dei : est æquale cum Deo habere imperium & gloriam. Humana Christi natura sedet ad dextram Dei. Ergò &c. *Propositio Sadeelis est. Assumptio est ipsorum etiam Sadeelis ομοιότης.*

De voce secundum rursus liem movet P. 106. Sadeel : quodd notet essentialem proprietatem. At novit sadeel hoc sensu hoc non accipi ab Orthodoxis. Sophistam igitur agit. Ad evitandam illam ambiguitatem sic informo : Humana natura Christi : seu : Christus, quatenus homo : sive ratione humanæ naturæ. *Quæro autem : Christo in tempore data est omnis potestas : secundum quam naturam ? Respondeo. Secundum humanam. Vident hic omnes, vocem secundum non accipi de essentiali proprietate : sed designare respectum naturæ alterutrinus in Christo. Verum his hominibus volupe est sectari amphibologias, ut vitent veritatis robur. Et si his terminis utamur : Humana natura Christi, Caro Christi : &c. statim conqueruntur magna vociferatione de abstractis. Quid ergò ? An sanum vocabulorum usum propter illos clamores abjicimus ? Quinimò fruemur ea libertate, ut cum scriptura & sanctis patribus loquamur, in vitis vel ipsis inferorum portis. Non nego in primo genere communicationis idiomatum vocem secundum accipi pro essentiali proprietate denotanda : ut : Christus est semen Abrahæ : κατὰ σάρκα, secundum carnem : Christus*

Q 4

mortuus

mortuus est σαρκί, in carne, vel, secundum carnem. Sed in tertio genere communicationis sic Patres ex scriptura ἀναλογία usurpant, ut obiectum notet certum, & certam naturam in Christo designet: item, ut causam indicet: sicut supra illud annotavimus.

P. 207. Dictum Petri Act. 2. Fecit eum Dominum &c. interpretatur Sadeel de persona: non de humana natura. Alioqui sequeretur, inquit, Christum esse tantum secundum humanam naturam Dominum.

Respondeo. Neq. vera est Sadeelis interpretatio: neq. id sequitur, quod vult. Christus quā Deus, est Dominus ab eterno: quā homo, factus est Dominus in tempore. Bene difficiat Sadeel, quomodo ab Arianismi suspitione se purgare velit: quando talem nobis obtrudere vult deitatem τὸ λόγος, quæ sit in tempore multis aucta dotibus, honoribus, potentia. Leo Rom. Epistola 22. Huic (deitati) si addita potestas, si illustrata dignitas, si exaltata sublimitas: minor erat provehente. Epiphanius lib. 2. Tom. 2. contra Arriamanitas: Dominum & Christum Deus fecit, id quod ex Maria conceptum, & Deitati unitum est.

Tandem seipsum colligens Sadeel, concedit: Humanam naturam esse participem sessionis: sed ait: suo modo: & quatenus humanæ naturæ conditio ferre potest.

Respon-

Respondeo. Quid est sibi ipsi contradicere, si hoc non est? Suprà negavit naturam humanam Christi sedere ad dextram Dei. Hic ait: naturam humanam participem esse sessionis. Estne igitur etiam particeps maiestatis, gloriæ, imperij? Hoc iterum negat summis viribus: ut & hactenus audiuimus, & sæpius etiam postea audiemus.

Hoc verò accurate notetur: Duplicem P. 208. nobis describit sessionem à dextris D E I.

Primam: quæ λόγῳ competat, quæ sit patefactio summa summæ gloriæ. At illa profecto patefactio multò erit illustrior in extremo die. 1. Pet. 4. ὃν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ. Eousque igitur plenaria sessio ad dextram differenda? Et si ex patefactione astimanda est illa sessio: admittet majus & minus: quia non semper æquè conficitur illustris. Annōn verò ὁ λόγος ab æterno sedit ad dextram Patris: inò est dextra Dei? Denique suprà sessionem illam descripsit Sadeel non patefactione: sed æquali imperio & gloria cum Deo.

Alteram: quæ humanæ naturæ competat, quæ sit summa illius illustratis tum beatitudinis, tum imperij, in res omnes creatas. Ast neque hic suprà à Sadeele descripta fuit sessio illa. Et tamen, si per sessionem datum est Christo, quā homo est, seu, secundum humanam naturam, imperiū in res omnes creatas: Quæ:

Q 5 estne

estne imperiū illud finitum, an infinitum? Nam nulla certe finita potestas mundum gubernare potest. Infinitum ergo si est imperium: & tribuitur humanæ naturæ Christi: nec tamen illa destruitur: Nec igitur destruetur omnipresens, licet infinita &c. Veteres humanam Christi naturam sæpè dicunt: $\sigma\acute{\alpha}\nu\theta\epsilon\omicron\upsilon\sigma\omicron\upsilon\tau\epsilon\varsigma\ \delta\epsilon\iota\omicron\varsigma$.

Ait Sadeel: Quam (gloriam) ad tempus non exeruit (ὁ λόγος).

Respondeo. Pater meus operatur: Et Ego operor, ait Christus Iohannis 5. Operari: & non exerere: an Sadeeli non sunt contraria? Suprà pag. 108. negarat $\kappa\tau\epsilon\sigma\iota\psi$ & $\chi\epsilon\sigma\iota\psi$ in Deo differre. Quæ hominis constantia?

Simile quod affert: de lucerna: accepto, Lux lucet ex lucerna, & per eam clarissime & latissime: Sic in carne sua & per eam lucet ὁ λόγος, ita ut non sit extra eam, & ut ab ea & per eam nunc sit nobis lux ista splendidissima: quia in carne seu corpore Christi, tanquā templo, habitat, & (ut ad similitudinem alludamus) veluti in lucerna splendet & lucet, $\omega\acute{\alpha}\rho\ \pi\lambda\acute{\epsilon}\rho\omega\mu\alpha\ \tau\eta\varsigma\ \delta\iota\omicron\tau\eta\tau\omicron\varsigma,\ \eta\gamma\alpha\rho\ \alpha\ \pi\acute{\alpha}\nu\gamma\alpha\sigma\mu\alpha\ \tau\eta\varsigma\ \delta\acute{\omicron}\xi\eta\varsigma$. Coloss. 2. Hebr. 1.

P. 209.

Redarguit argumentum de dextra Dei.

Respondeo. Ut sophismata Sadeelis evanescant: sic formo Syllogismum. Sedere ad dextram Dei: est habere imperium omnium creaturarum, & ubique præsentem regnare. Psal. 110. 1. Corin. 15. Atque

Christus,

Christus, quâ homo, sedet ad dextram Dei. Ergo Christus quâ homo, habet imperium omnium creaturarum, & ubique præsens regnat. Propositio est firmissima ex scriptura: quam Sadeel ipse suprâ approbavit in definitione sessionis. Assumptio uero certissima est. Quid ergo nunc cavillaris, acutè Sadeel.

Incommoda quæ recenset, suprâ etiam fulgere proposita & refutata. Repetit illud: in cœlo, de quo suprâ. Oppono ego: ὑπὲρ ἅνω τῶν ἑσχατιῶν. Sublimior cœlis factus &c.

Concedit: imperium Christi hominis esse ubique. Sed negat sequi: Corpus, cujus P. 210, est illud imperium, esse ubique. Illustrat simili à rege: cujus potentia sit latè diffusa, ipso in uno loco præsente.

Respondeo. Regnum meum non est de hoc mundo, ait Christus, Ioh. 18. Deinde: An Christus, ut rex Hispaniæ, vel alius quidam, regnat per Vicarios? Valetne hoc simile etiam de ipso Deo? Item: Num regnat Christus sic potenter, ut locorum etiam διαστήματα possit imperare, ne suam intervertant præsentiam à creaturis? De modo & qualitate regni quid judicandum? An ab Ecclesia: quæ regnum Christi est: & à sacramentis abest? ut per vicarium Papam administrari, gubernari & protegi sit opus? Sed ait ipse, cui securus credo, quicquid contrà Sadeel argumentetur: ipse Ego, inquit, sum in medio ipsorum. Vobiscum sum, &c. Matth. 18. 28. Eph. 14. Apoc. 1. &c.

Quaritur

*Querit: An humana Christi natura
P.211. sedeat ad dextram Dei ex unione: an, ex
glorificatione.*

*Respondeo. Loquimur cum scriptura:
Christum post resurrectionem ascendisse ad cae-
los, & sedisse ad dexteram Patris.*

*At infert Sadeel: Ergò omnipræsentia
Christi non pendet ab unione: sed à glo-
rificatione.*

*Respondeo. Imò & ipsa sessio pendet ex
unione. Nisi enim personaliter unita τῷ λόγῳ
fuiſſet caro: pervenire ad hunc ipsius Dei thro-
num nunquam potuiſſet. Deinde: quia filius
Dei est ipsa dextera Dei: Et ille assumpsit car-
nem in sua persona unionem: non video, quo-
modo possit improbari id, quod quidam dicunt,
in ipso unionis momento carnē Christi ad dex-
teram Dei erectam esse. Gregorius Nyſſenus:
Dextra Dei omnium creatrix, per quam omnia
facta sunt, ipsa hominum unitum per unio-
nem erexit ad propriam celsitudinem. Et si
enim in statu humilitatis Christus, quā homo,
non semper exeruit suam potentiam: inde ta-
men minimè consequimur, quòd omninò non ha-
buerit. Plenarius enim usus demum cœpit ab
exaltatione. Illud autem Apostoli proſectò ve-
rum est inde ab ipsa conceptione Christi. In ipſo
habitat πᾶν πλήρωμα τῆς θεότητος & σωμα-
τικῶς. Coloss. 2.*

Quod

Quod negat Sadeel, Christum glorificatum ante resurrectionem. Videat, quomodo conciliet cum 17. cap. Matth. ubi glorificatio in monte describitur: de qua sic Petrus 2. Epistola 1. vidimus gloriam ipsius, inquit, &c. quando cum eo eramus in monte sancto, vide supra.

Arguit: Si fessio ad dextram refertur ad unionem: Ergo non ad glorificationem: & vicissim.

Respondeo. ἀνακολλησις. Fundamentum est unio: ex qua ipsa etiam dependet glorificatio: quæ nihil est aliud, (post resurrectionem) quam illustris quedam in divinam gloriam & potestatem, & quasi solennis inaugurationis, elenchus est oppositorum. Non enim contraria sunt unio & glorificatio, ut falsò statuit Sadeel. Sed sunt ὑπάρχουσα & subordinata. Pertinet huc de rege minorenni similitudo: qui prescripto ætatis tempore regno inauguratur &c.

Locus secundus. Omnia data sunt filio.

Scater Sadeelis responsio, hoc loco, magno P. 212. Sophisticationum cumulo: ideoq; diligentius, attamen paucis, examinanda omnia fuerint.

1. Dicit: Concludi à persona ad naturam: quod fieri non debeat.

Respondeo. Data est in tempore Christo omnipotentia: non juxta divinam naturam
(ea

(ea enim est ipsa omnipotentia) ergo juxta humanam. Habet hic Sadeel rationem, cur à persona ad naturam humanam argumentemur. Sed & supra ille Sadeelis error refutatus fuit plenius. Athanasius oratione 4. contra Arrianos: & de suscepta humanitate contra Apollinarem: Quaecumq; scriptura dicit accepisse filium, si ve quòd glorificatus sit filius, ratione humanitatis illius, non deitatis, loquitur &c.

2. Malè concluditur ab imperio ad præsentiam corporis.

Respondeo. Conclusio orthodoxa hæc est. Qui est omnipotens: is profectò potest esse præsens ubi vult. Atqui Christus, etiam quâ homo, est omnipotens. Ergò Christus, etiam quâ homo, profectò potest esse præsens, ubi vult: Puta, in Ecclesia, in sacramentorum administratione, in medio inimicorum &c. Quid hic carpis Sadeel? De voluntate enim constat Matth. 18. 26. 28. &c. Et oppositum fuit hoc argumentū blasphemæ isti voci: Si Deus omnes nervos sue omnipotentiae intendat, non potest efficere, ut unum corpus simul sit in pluribus locis. Horrendum.

Ait: Christus è Cælo venturus est: Ergò corpus non est ubique.

Respondeo. Probetur consecutio, Deus in cælo apparet. Ergò non est ubique. Deinde, quis cælorum naturam edocuit Sadeelem? Deniq; modi præsentiae distinguendi sunt. Aliter Christus

Christus in cælo, aliter in cæna: aliter in Ecclesia &c.

Ex donis Spiritus S. non intelligitur omnipræsentia corporis.

Respondeo, Sed hoc tamen inde colligitur: Corpus CHRISTI non destrui infinitis donis.

Christus $\Delta\epsilon\acute{\iota}\nu\theta\epsilon\omega\pi\tau\omicron$ accipit summum jus.

Respondeo. Iuxta quam naturam accipit? Certè juxta humanam.

Suo modo: inquit Sadeel: etiam humana natura est particeps imperij & gloriæ, quatenus ejus conditio fert.

Respondeo. Modum illum relinquo Deo, & simpliciter dico ex scripturæ indubitatis fundamentis, etiam humanam naturam illam $\omega\alpha\kappa\epsilon\alpha\tau\omicron\gamma\iota\alpha\mu$ ut Græci ex Matth. 22. cap. vocant, habere.

Nota calumniam: Qui intelligunt humanam naturam per se duntaxat.

Respondeo. Intelligitur à nobis humana natura non per se, sed in & propter unionem, id est, non natura humana duntaxat, sed persona, Christus, $\Delta\epsilon\acute{\iota}\nu\theta\epsilon\omega\pi\tau\omicron$, juxta humanam naturam.

Arguit ex Esa: 45. Phil. 2. judicium esse Dei.

Respondeo. Quid verò hinc concluditur? Ergò non Christi hominis, seu quatenus Filius hominis est? Falsum ergò (quod absit) dixerit Christus

P. 214. *Christus Iohan. 5. Idem respondeo ad locum Heb. 1. Hoc concludendi genus est de Christo sacratissimum. Deus vivificat: Ergò non caro Christi. Deus mundat à peccatis: Ergò non Christus, quàm homo est. Apage istas φλωγίσας.*

Rursus calumnia: per se de natura humana.

Respondeo. Nos expressè affirmamus pertinere ad Christum Θεὸν ὁμοῦτον: sed ita, ut non excludatur, verùm includatur humana natura.

Arguit: Si locus: Data est mihi omnis potestas &c. intelligatur de humana natura; sequitur Patrem incarnatum. Esse enim relationem patris ad filium.

Respondeo. Data est omnis potestas à patre Christo: quia homo est. Et Deus enim habuit, (imò est ab æterno) omnem potestatem. Demonstretur hinc sequi, quòd Pater incarnatus sit. Forsan & hoc Sadeeli sequetur: Si Spiritus sanctus habitat in carne: Ergò S. sanctus erit incarnatus. Sed respondet eleganter et vere Augustinus Sermone 4. de tempore. Suscepit filius carnem in proprietate persone, sed tamen & Pater & S. sanctus non defuit maiestate. Cum ergò una sit deitas, implevit quidem carnem Christi & Spiritus sanctus, sed maiestate, non susceptione. Dicit enim: Non sum solus, sed Pater mecum est. Item: Iesus plenus spiritu. Hactenus Augustinus. Repete etiam hic supra allatum testimonium Theodoretì & Leonis.

Si Pater communicat humanæ naturæ divinas proprietates. Ergo Pater personaliter assumpsit humanam naturam.

Respondeo. Idem est cum proximo. Respondet autem hic Epiphanius lib. 2. Tom. 2. contra Ariamanitas, Pater dat filio: & Filius qui non minor est Patre, accipit, juxta duos maxime modos &c. ut primò una deitas Trinitatis indicetur. Deinde quod incarnatio cum deitate assumat donatam ipsi à patre et filio dignitatis donationem, & potestatem, & perfectiōnem, & ad unam spiritualem deitatis cōiunctionem. Et Cyrillus 6. Dialog. Quod est à patre, hoc omnino opus est filij. Idem lib. 4. Theſ. c. 12. Tota Trinitas vitam filio, ut homini præstat.

Negat: Humanam Christi naturā reſ. P. 215. suscitare posse mortuos: quia, inquit, ipsa à Dei virtute excitata est.

Respondeo. Impietas; Ego sum resurrexio & vita, ait Christus. Epiphanius. libr. 3. Tom. 2. contra Dimaritas: Ipsum verò corpus naturam habens mortalem, supra suam naturam surrexit, propter verbum in ipso. Hippolytus apud Theodoretum dial. 3. Etiam mortuum existens corpus Domini magnam in se habet ζωὴς δαύαμιν &c. Et cur caro Christi vivifica est.

Arguit: Si cagni ea tribuuntur: Ergo non λόγος.

R

Respon-

Respondeo. *Ἰμὸ λόγῳ* seu Christo, secundum carnem, ὅτι, quia, seu, quatenus filius hominis est. Carni enim nihil unquam tribui potest, quin idem Christo tribuatur: cuius ad personam unionem Caro erecta est, & in ea subsistit. Quod semel monuisse satis esset, nisi tam frequenter calumniaretur Sadeel de natura humana absolute, per se, duntaxat &c.

De loco Philip. 2. De forma Dei: & forma servi. Per *μορφῇ* intelligit essentiam, Ait Paulum agere non de natura humana, sed de persona; idq; multis incommotis conatur probare.

Respondeo. Intelligimus hoc dictum de Christo: sicuti & Pauli verba & veterum doctorum vestigia. *Μορφῇ* verò est, quando natura aliqua seu essentia ita consideratur, sicut idiomatis, attributis & conditionibus prædita, & quasi vestita & ornata est. Qua parte a nobis Sadeel non dissentit. Scopum autem Apostoli pervertit. Ait enim Paulum loqui de Filio DEI & ipsius incarnatione. Falsum hoc. Sed loquitur Paulus de Christo incarnato: cuius exemplum proponit nobis imitandum in vera humilitate. Vide textum. Exinanitionem nos referimus ad Christum: sed ratione humane non divine nature: quia exaltatio, illi opposita, ad divinam naturam referri non debet, nec potest. D. Hieronymus, postquam recitavit, quosdam hanc locum accipere de deitate: subiungit:

Quia

Quia se assumptus homo humilitare dignatus est, divinitas, quæ humiliari non potest, eum qui humiliatus fuerat, exaltavit.

Incommoda, quæ recenset Sadeel, tol- P. 216.

luntur omnia hac simplici responsione: Loqui 217.

Paulum de CHRISTO, sed juxta carnem, non juxta divinam naturam: quemadmodum id argumenta & plurima & gravissima demonstrant. Facit enim mentionem τῆς κενώσεως, crucis, mortis, exaltationis, &c. sicut audiemus.

Quæ disputat Sadeel de servili forma: scilicet P. 217.

cium pro nobis, contra Sadeelem. Christus enim 218.

secundum humanam naturam gessit se infirmus servi: textit gloriam suam: sic, ut pro nudo homine vulgò haberetur.

Concedit Sadeel: Christum deposuisse P. 219.

servilem formam, id est, mortalitatem: Et tamen, ne videatur agere contra suos socios, asserit, formam servi manere. Viitur argumento duplici: Quia Christus Patrem vocet suum Deum, Iohan. 20. & Hebr. 1, dicatur minister sanctuarij.

Respondeo. Respectu Dei semper Christus est inferior & minor, juxta humanam naturam. At respectu totius mundi, id est, omnium creaturarum Christus jam est Dominus: est rex Ecclesie et sacerdos. Quomodo ergò servus? Iohan. 14. Non dicam vos servos, ait Christus. Et jam Sadeeli ipse erit servus: alijs verò gregali-

libus etiam noster conservus. Nam autem ἡ
 τῷ γὰρ Hebr. s. servum notat? Annōn Domi-
 nus Ecclesie Christus est? Regnum enim Christi
 Ecclesia: cuius ipse rex & caput. Sed sic bono-
 rant Christum fanatici.

P. 220.

Deitas non exinanitur.

Respondet Sadeel: λόγος se exinanivit,
 quatenus humanam naturam assumpsit,
 In quam sententiam multa affert.

Respondeo ego: Non iam agi de inclina-
 tione miserationis τῷ λόγῳ & obedientia ipsius,
 Patris voluntatem exequentis: sed πρὸς τῇ
 κενώσεως, de evacuatione divinae potentiae,
 quam non usurparit Christus. Si enim sic intel-
 ligenda est exinanitio, quomodo Sadeel eam
 describit: tum finem illa suum sortita est in in-
 carnatione, postquam ὁ λόγος est factus ho-
 mo. At verò ἡ κένωσις, de qua Paulus agit, ini-
 tium in incarnatione habuit suum, & duravit
 usque ad resurrectionem. Deinde τῇ κενώσει
 opponitur ὑπερβολή: quam qui divina na-
 tura tribuit, fenestras aperit Arianismo, et quid
 multis est opus? Scribit ipse Sadeel: Filius Dei
 est exinanitus propter humanam naturam,
 Nisi itaq; ἀμφιβολία sectaretur in voce pro-
 pter, res esset confecta.

Sed ait Sadeel; λόγος dicitur exinani-
 tus: sed non caro exinanita.

Respondeo. Quid hoc rei? λόγος est
 exinanitus, non ratione divinae naturae, sed pro-
 pter

pter carnem, vel, ut ego explico, ratione carnis, seu humane naturæ: Et tamen caro non est exinanita?

Respondet autem Sadeel à simili: Solis & nubis. Opposita nubes solem nobis obscurat: at ipsa non obscuratur.

Respondeo: Agnosco similitudinem, quæ Nazianzenus & Ambrosius usi sunt: Verum illa non est extendenda latius, quàm ad scopum propositum. Nam quod ait Sadeel: Nubem ipsam non obscurari, sed tantum opponi soli, ut ille adspectantibus obscuretur: longè res aliter habet in humana natura Christi, per quam divinitas non obscuratur, sed maxime redditur illustris & gloriosa, ut ipse non negat Sadeel. Ac patet hinc etiam dissimilitudo: quod nubes ipsa, obscuratione finita, non fit lucidior: quemadmodum natura humana exaltatur ab exinanitione, et exchitur in thronum dextræ Dei: quæ de re proxime dictum est. Rectè autem sic adhibetur similitudo: Ut obscuratur sol nube opposita: ita divina gloria in Christo absconditur per exinanitionem. Et vicissim: ut remota nube sol apparet lucidissimus: sic Christus, sol ille iustitiæ, post absolutam exinanitionem sui, et cælesti gloria in dextra Dei. Ut ita in similitudine nubi respondeat, non humana natura, quæ vult Sadeel, sed exinanitio. Ea enim est illa nubes, quæ gloriam Christi aliquandiu quasi abscondebat.

Exinanivit : Ergò ad carnem referendum.

Respondet Sadeel : non sequi. Affert *Ev. script.* Filius DEI descendit de cœlo. Non licet id referre ad naturam humanam : Etiam si descendere non dicatur propriè de Deo.

Respondeo, 1. *Elencbus à particulari ad universale.* Deinde tò descendere ibi sumitur non propriè, sed *ἀνδρωσπονδῶς*. & peculiariter modo scripturæ. At Paulus propriè dicit *ἐκείνων* : quod patet ex opposita *ὡς ἐκείνων*. Prolixior autem istius dicti explicatio sequetur loco quinto.

P. 221. Retorsio nihil concludit : Non enim de humana natura per se, ut calumniatur Sadeel : sed de Christo ratione humanæ naturæ, locum intelligimus. Deinde peccat Sadeel opponendo causas subalternas : unionem & glorificationem : qua de re in extremo loco proximo.

Locustertius. Glorifica me gloria. Iohan. 17.

P. 222.

Respondet Sadeel, 1. A persona ad naturam malè concludi. 2. Colligit absurda, 3. Affert authoritatē scholasticorum. 4. Rursum facit duplicem glorificationem : alteram quæ λόγῳ, alteram quæ carni conveniat.

Respon-

Respondeo. Toti huic solutioni præter ea, quæ suprà hac de re dicta sunt, oppono totam eruditam antiquitatem. Athanasius de suscepta humanitate contra Apollinarium. Quæcunque, inquit, scriptura dicit accepisse filium, siue quòd glorificatus sit filius, ratione humanitatis illius, non deitatis loquitur. Cyrillus lib. 10. Thes. cap. 9. Non sibi λόγος à Patre gloriam petebat, quæ, sicut naturâ Deus, non indigebat: sed paternam gloriam in hominem, quem assumpsit, petendo ut homo, traducit. Hilarius de Trinit. lib. 9. Gloria non verbo, sed carni acquirebatur &c.

Ait Sadeel: Natura humana in abstracto &c.

Respondeo. Calumniâ. Dicimus: Christus petit gloriam: non autem ut Deus: sed ratione assumptæ naturæ: cuius est propriû à Deo accipere, secundum Cyrillum lib. 3. Thes. c. 1.

Arguit: Gloria æterna est. Ergo caro erit æterna.

Respondeo. & οὐδέ λογος. Nec enim λόγος infinitus & æternus carnem suam facit infinitam & æternam: etsi vivificam facit, & omniscentiam, & omnipotentem. Vide suprà.

Rursum arguitur: Æterna Christi gloria est, quòd sit Deus & filius DEI. Hæc dici de carne non potest.

Respondeo. Autamen potestas æterna est, ac qua Daniel. 7. cap. quam antiquus ille
R 4 dierum

rum dat filio hominis. Hilarius de Trinit. lib. 3.
*Verbum caro factū orabat, ut id, quod de tem-
 pore erat, gloriam ejus claritatis, quæ sine
 tempore est, acciperet, ut in Dei virtutem &
 spiritus incorruptionem transformata carnis
 corruptio, absorberetur.*

P. 223. Glorificatio, inquit Sadel, est opus ad
 extra. Ergo non æterna.

Respondeo. Gloria est æterna: Glorifi-
 catio autem facta in tempore. Quemadmodum
 Messias ungitur, unguento spiritus sancti. Un-
 guentum, nempe spiritus sanctus, est æternum.
 Unctio fit in tempore. Et cur vocat ad extra,
 cum fiat in ipsa persona filij Dei.

Afferit: λόγος glorificari non per se,
 sed propter naturam humanam.

Respondeo. Sophistica est Sadeel: ne-
 gat enim glorificationem ad naturam humanā
 esse referendam: & tamen sic loquitur, quasi
 hoc velit. Vult videri syncerus, at non esse.

Adducit scholasticos.

Respondeo. Etsi scholasticorum autori-
 tatem non magni facimus: quantum tamen ad
 rem presentem, non sunt contra nos. Et Augu-
 stini regulam nos minimè reprobamus. Mone-
 mus autem hoc, ut adhibeatur non contra, sed
 secundum scripturam. Cur Lombardi verba ad-
 scripserit, mirandum est. Evertunt enim illius
 opinionem: nostram autem confirmant senten-
 tiam: quod scilicet Christus non primum à re-
 surrectione

surrectione omnem potestatem acceperit, sed in ipso unione & conceptionis momento: plenariam verò ejusdem usurpationem demum à resurrectione ex mortuis.

Concedit naturam humanam glorificationem: sed tum aliter explicat glorificationem.

Respondeo. At non sic Christus: sed unam & eandem gloriam dicit: Iohan. 17. P. 223.
Glorifica me, hominem: ea gloria, quam, ut 224.
Deus, habui ab æterno. Vide Athanasium Oratione 2. & 4. contra Arianos, dictum hoc solidè explicantem, & evertentem, quæ hic Sadeel produxit argumenta omnia. Suprà Cyrillus vocabat paternam gloriam: quam ὁ λόγος in hominem assumptum traduxerit. Porro artificium hoc est Sadeeliticum, Eine Zwickmèß: Quando glorificationem describit æternâ gloriâ: tum tribuit personæ, non naturæ humanæ. Quando cogitur evidentia scripturæ etiam carni adscribere glorificationem: tum aliter eam definit. Suprà idem fuit in capite de sessione ad dextram Dei: quam etiam aliam τῷ λόγῳ attribuit, aliam humanæ naturæ. Hæc autem annon verè est discerpere Christum & ipsius gloriam.

Caro glorificatur: Ergò ubique est.

Respondeo. Non sic: sed hoc modo: Ergò caro sit particeps infinitæ gloriæ, & infinito- rum donorum, absq. sui everfione.

Concludit : Glorificationem Christi esse declarationem seu patefactionem gloriæ æternæ, à resurrectione.

Respondeo. Idem *suprà* dixit. Est autem concedamus hoc Sadeeli in vero suo sensu : non tamen sequitur, quod ipse vult : nimirum glorificationem non pertinere ad naturam humanam. Verùm hæc Christi verba perpendenda sunt, Iohan. 17. Glorifica me Pater $\pi\alpha\sigma\alpha\ \sigma\epsilon\alpha\tau\omega$, apud te metipsum. Quæ vocula tollit omne id, quod Sadeel adduxit ad declarationem & patefactionem demonstrandam. Petitur enim glorificatio, non ut declaretur vel patefatur creaturis : sed $\pi\alpha\sigma\alpha\ \tau\hat{\omega}\ \delta\epsilon\omega$, ait Christus, apud ipsum Deum. Hanc tam manifestam lucem verborum Christi, pure optimo, præferimus quibuscumque illis argutis et acutis Sadeelis argumentationibus.

Nota : Secundum naturam humanam duntaxat & absolute.

Calumnia. Nemo nostrorum doctorum sic docuit : vel monstrat Sadeel locum, ubi repetitur. Ita enim dicimus : Christus juxta humanam naturam : ut sæpe repetivimus.

Ad syllogismum (Exaltatio Christi describit infinitam majestatem. Ea autem Christo competit secundum humanam naturam. Ergo humana natura Christi habet infinitam majestatem :) Respondit Sadeel, esse homonymiam in particula *secun-*

secundum, pro qua ille substituit propter.

Sed de ea fraude nos supra monuimus. Nam quis exaltatus est? Christus: secundum quam naturam? Non juxta divinam, quæ exaltari propriè non potest: quia ipsa est sublimitas. Ergò secundum humanam: eam nempe, juxta quam & exinanitus, & passus, & crucifixus est. Vide Philip. 2.

Locus quartus. Coloss. 2.

πᾶρ πλήρωμα τῆς θεότητος &c.

Negligens hic videatur Sadeel. Brevis est: P. 216. & æquior nobis, quàm unquam aliàs. Concedit autem humanam naturam esse tanquam templum deitatis. Nos inferimus: λόγος non est extra suum templū: sicut anima, quando unita, non est extra suum corpus, &c.

Alioqui Sadeel hunc locum simpliciter accipit de unionem personali. Vocem σωματικὸς dicit additam propter veteres hæreticos: qui propter corpus negarint Christum esse Deum.

Sed hæc tam Emphatica Pauli vocabula non ita leviter transilienda erant. πᾶρ πλήρωμα τῆς θεότητος. Totam plenitudinem deitatis in assumpta natura Christi, cum tota sua redundantia cumulatè admissam: ait Tertullianus. Et Leo: Totum corpus ejus implet tota divinitas, κατοικῶ, tanquam in templo suo inhabi-

inhabitat, ubi vult quæri & inveniri: sicut
 Arca Domini in sancto sanctorum. Vt explicat
 Augustinus epist. 57. quod affert collationem
 Paulinam inter umbram & corpus. Deitas
 umbratilitate in templo habitavit apud arcam:
 At nunc in vero templo, in corpore Christi &c.
 Epiphanius: cum templum verbi esset, plenum
 erat deitate, $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$, id est, personaliter,
 ut vulgò accipiunt. Oecumenius interpretatur
 $\epsilon\upsilon\sigma\tau\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$ ἢ $\sigma\epsilon\sigma\tau\alpha\kappa\omega\mu\acute{\epsilon}\nu\omega\varsigma$. Theophylactus
 opponit τῇ $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\lambda\iota\alpha$. Cyrillus τῇ $\chi\epsilon\iota\sigma\alpha$. Dama-
 scenus lib. 3. cap. 6. interpretatur τὸ $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$
 τὸ $\tau\epsilon\tau\epsilon\sigma\tau\iota$ $\epsilon\upsilon\sigma\tau\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$ autem in carne ejus. Ali-
 bi fusius insigne hoc dictum explicatur.

Arguit Sadeel: Si ex plenitudine dei-
 tatis sequitur omnipræsentia carnis Chri-
 sti: sequetur etiam æternitas.

Respondeo. Suprà responsum fuit de hoc
 argumentum ex distinctione τῶν $\epsilon\upsilon\epsilon\gamma\gamma\epsilon\lambda\iota\omega\upsilon$ di-
 vinarum. Contineo me inter cancellos scriptu-
 ræ: non concludo nisi prævia scriptura: quæ
 cum neget carnem Christi æternam esse, nego
 ego cum illa: Cum asserat præsentiam corporis
 Christi in Ecclesia & sacramentis, adeoq; etiam
 in medio inimicorum, assero & illud ego cum
 ea. Idem de vivificatione: omnipotentia: ado-
 ratione, &c.

Locus quintus. Filius hominis

est in cælo, Iohan. 3.

Respon-

Respondet Sadeel : 1. à persona ad naturam non rectè concludi. 2. Incommodum afferri: Humana natura de cœlo descendit.

Respondeo Ego, 1. κοινὸς ὁ αὐτός ille, à persona ad naturam, suprâ firmiter consutatus est.

Ad 2. Nego consecutionem. Christus enim descendit de cœlo : non carnem suam cœlitus afferendo, quod Valentiniani somniabant : nec localiter ex cœlo aliquo creato per spætorum διαστήματα se demittendo, cum sit infinitus, & cælum & terram impleat Hier; 23. Sed assumendo in utero Mariæ humanâ naturam : quemadmodum alibi à Patre exisse dicitur. Iohan. 13. Sunt enim hæc Iohanni Evangelistæ ταῦτο : Verbum caro factum est, & habitavit in nobis : Et : Filius hominis descendit de cœlo. Virunque enim dictum loquitur de incarnatione. Quod ex symbolo Niceno evidens est : Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est. Descensus ergò hic meritò includit humanam naturam : non excludit, ut opinatur Sadeel. Nec tamen sequitur quod ipse vult sequi. Error est ex falsa phraseos expositione. Opponit Sadeel glorificationem & unionem : tanquam contraria, cum sint ὑπάρχοντα : de quod vide suprâ.

Arguit : Si Christus tum fuit omnipræsens : non potest stare abdicatio (seu exinanitio.

Respon-

Respondeo. Imò utrumque stat. Christus enim quā homo, etiam in statu exinanitionis, omnipræsens est ratione τῆς λόγῃς : id est : Humana natura à primo unionis momento ubique τῷ λόγῳ præsentissima fuit, nusquam absens. Nec tamen mundum gubernavit ante exaltationem ad dextram Patris, idq̃ propter exinanitionem. Igitur omnipræsentia corporis Christi, ratione λόγῃς, etiam in ipsa exinanitione potest consistere : At omnipræsentia, ratione creaturarum, qua humana Christi natura, creaturas præsens gubernat : hæc, inquam, in exinanitionis statu non fuit. Rursum ergo Elenchus est τῷ πᾶντι κατέναντι. Opponit enim Sadeel ea, quæ non sunt verè contraria.

P. 229. Ait Sadeel : Si locus (filius hominis descendit de cælo, Ioh. 3.) de omnipræsentia exponitur : referendus est ad quintum theorema.

Respondeo. Theorema illud sic sonat pag. 201. Quædam dicuntur de Christo, homine, quæ secundum ejus divinam intelligenda sunt. Applica Sadeel : Descendere de cælo : adscendere in cælum : annē propria sunt divinæ naturæ ? quæ infinita est : quæ nec ascendit, nec descendit. Furor hic est : non simplex error. Nos dictum illud de incarnatione exposuimus : quam secundum divinam naturam tantum intelligere quid sit, ego fateor
me

menon intelligere. Incarnatio quippe carnem
 & includit, expresseq. nominat. Manet ergo ro-
 bur argumenti huius inconcussum: Filius ho-
 minis in terris loquitur cum Nicodemo, Filius
 hominis est in cælo. Non enim nudus λόγος
 in cælo est: incarnatus autem λόγος in ter-
 ra: sed & hic, & ibi, & ubique λόγος incar-
 natus, Δεῦθε ὦν, Emmanuel.

Locus sextus. Vobiscum sum,

Matth. 28. 18.

Emasculatus est Sadeel, nec vires respon-
 sioni sufficiunt. Primum κοινός. Deinde pue-
 rilis est.

κοινός μὲν est: à persona ad naturam:
 ut saepe.

Puerilis lusus est in distinctione præsen-
 tiæ generalis & gratiosæ: quam sic opponit
 Sadeel, ut una alteram tollere debeat. Ita enim
 concludit: Dicta illa Matth. 18. 28. promit-
 tunt præsentiam gratiæ: Ergo nihil ju-
 vant omnipræsentiam. P. 30.

Respondeo. Bene est Sadeel. Si enim
 præsentiam gratiæ sincere concedas: satis est
 nobis. Nihil à te amplius. Gratiosa enim præ-
 sentia non tollit, sed præsupponit præ-
 sentiam generalem sive essentia. Quod in Deo
 ipso videre manifesto poteris. Neque nobis per-
 suadebis τὸν λόγον præsentem nobis, gratiam
 suam

suam in nos effundere per carnem à nobis distantem & longè remotissimam. Neque Vicarij utitur humana Christi natura in salute & gratia nobis communicanda : ipsa interim à nobis absens. Et Spiritus sancti missio & donatio tam non intervertit præsentiam Christi hominis, ut vel maxime confirmet. Nisi eodem argumento absurdissime negaveris ipsius τὸ λόγος præsentiam. Quid ? quod conferre spiritum sanctum opus merè divinum est. Cyrillum igitur sadeel torquet in alienum sensum. Hieremiæ 23. cap. 1.

Cyrillus probat Spiritum sanctum esse Deum, eò quòd omnia impleat.

Respondeo. Eadem divinitas probatur ex regeneratione, sanctificatione, remissione peccatorum, omniscentia &c. Neque tamen sequitur, ea humanæ naturæ Christi non esse communicata. Error est ex confusione τὸ ὁ λόγος ἡγεῖται τὸ πνεῦμα ἁγίον.

Locus septimus. Omnia implet. Ephes. 4. & 1. &c.

Sadeel illud : Ascendit ad cœlos, ut impleret omnia : refert ad personam. Et explicat potissimum de donis in Ecclesiam collatis.

Respondeo. 1. Paulus loquitur non de Ecclesia tantum : sed expressam facit mentionem τῶν πνεύματων, omnium. Vide ipsum textum.

2. Refero

2. Refero banc impletionem, sicut & adscensum, ad personam: sed addo: secundum humanam naturam. Vt sit sensus: Christus iam non tantum diuinitat sua omnia adimplet, sed & humanitate: iuxta quam scilicet humanitatem ad cœlos adscendit. Porro implere hic significat non solum præsentem esse, sed & gubernare, regere, administrare omnia.

Sadeel negat consequi: Omnia adimplere. Ergo est præsens corpore. De donis enim verbum adimplendi intelligitur.

Respondeo. Demus hoc Sadeeli (ex hypothesis) loqui Paulum de donorum impletionem in Ecclesia. Concludo ergo sic: Christus, quia homo est, implet sua maiestate & donis Ecclesiam. Ergo Christus, quia homo, est in Ecclesia præsens.

sed reuertit Sadeel: Corpus non est maiestas. Ergo non sequitur, Vbi est maiestas, ibi esse corpus.

Respondeo. Impletio illa, quam Sadeel dicit maiestatem, non est à corpore avulsa, sed cum ea coniuncta. Vt itaque rectè concluditur: Anima operatur in corpore: Ergo est in corpore præsens. Sic ego concludo: Humana natura Christi operatur in Ecclesia, tanquam in corpore & membris suis. Ergo est in Ecclesia præsens. Non enim absens operatur per vicarios: quemadmodum rex imperat per alios.

S

Ait

Ait Sadeel: Realis corporis impletio
P. 233. est corporalis & ἀιδεως. Corpus Christi
 verò corporaliter non implet omnia.

Respondeo. Falsissimum est illud princi-
pium: Quicquid in corpore est vel sit realiter:
istud est corporale. Distinguentus enim est mo-
do seu qualitas rei, ab ipsa rei essentia: qua de
re supra saepius admonuimus. Corpus unum
est τὸ ὁλόν: annē corporaliter? Minimē o-
mnit: siquidem de modo unionis loquaris: sed
intra tūtes. Atq; sic etiam, nempe personaliter,
hoc est, unionis personalis vi omnia implet.

Christus omnia in omnibus implet;
Quis, ait Sadeel, de corporali impletionē
intelligat.

Respondeo. Nemo nisi obstinatus ca-
lamniator. Non enim de impletionē intelli-
gitur corporali, si quidem modum consideres:
sed personali, quæ congruat cum unionē perso-
nali, ex qua causa & facultas huius impleti-
onis promanat.

Esse extra: & implere valde incon-
stanter dicitur.

Respondeo. At ipse Deus est extra o-
mnia: & omnia implet. Quare inconstans est
Sadeel, qui sic inconstanter concludit.

Christus implet omnia: ait Sadeel, quos-
dam legere: impletur. & sic stare: Christus
impletur omnia in omnibus. Quod quid
sit, cum non explicarit Sadeel ego me fateor as-
sequi nondum potuisse.

Repe-

Repetit de donis in Ecclesia: sed vis
argumenti jam discussa est. P. 234.

Negat Sadeel: Christum secundum carnem omnia implere: idq; probare conatur, Hebr. 2. Ephes. 4.

Respondeo. Id qui negat, totum contextum Paulinum pervertit. Qualis enim hac esset conclusio? Adscendit juxta carnem in cœlum: ut divinitate omnia impleret? Num divinitas non implebat omnia, ante adscensum illum, & absque illo? Quò ruis Sadeel? Quid machinaris in Deum?

Ad locum Heb. 2., participavit carnem &c.

Respondeo. Totus locus loquitur de λόγῳ assumente naturam humanam, & destruente regnum diaboli.

Qui descendit, idem adscendit. Ephes. 4.

Respondeo: Accipio de Christo, qui descendere dicitur, cum incarnatur: ut supra exposuimus. Sed hic est aliquid amplius: Descendit in infimas partes terræ: quod expono, tum de formatione sive conceptione in utero Virginitis: (vide Psal. 139. vers. 15.) tum de infima humiliatione & profundissima exinanitione. Quid autem hoc ad probationem Sadeeleam? Ut maxime enim ei concedamus omnia (ἐν ὅτι οὐδὲν ἔστιν) est tamen argumentum à particulari ad universale. Fallax igitur.

P. 235. *Αντιπατικὰ* facit Sadeel: Corpus adscen-
dit: Et: est ubique.

Respondeo. Scriptura utrumque ponit.
Corpus Christi adscendisse: Et: Corpus Christi
distribui in cœna, adesse in Ecclesia, in medio
inimicorum, atque adeo ubique. Ergo non sunt
ἄντιπατικὰ. Quia Spiritus sanctus sibi non
contradicit.

Opponit rursum unionem & exaltatio-
nem.

Respondeo. Subordinata sunt, non ad-
versa. Unio fundamentum est. Exaltatio est
profectio ad plenarium usum.

Arguit: Corpus est vivificum. Ergo si
omnia implet: omnes homines vivifican-
tur: quod absurdum.

Respondeo. 1. Argumentatur Sadeel con-
tra conscientiam: Neque enim sincere credit
carnem Christi *σπενγντικὸς* vivificare, ut suo
loco vidimus & infra audiemus. 2. Vivifica-
tio non est carnis proprietas naturalis: sed ac-
tio est voluntaria. 3. Christus non tantum vi-
vificat, quia homo est, sed etiam est iudex Io-
han. 5. 4. Denique si hoc sequatur de carne
Christi: sequetur etiam, & multo certe effica-
cius, de ipso Deo: nec tamen omnes homines vi-
vificantur.

Argutatur: Si corpus Christi omnia
implet: Ergo & os & animum omnium
implet.

Respon-

Respondeo. *Garris sophista. Aliud est corpus adesse: & aliud est mihi vel tibi adesse. In cena non simpliciter adest: sed adest, ut manducetur.*

An verò non idem sequetur de ipso Deo. Sadee, quod concludis?

Porro, vox implendi de humana Christi natura non essentialiter accipitur, sed ὑποστατικός, ut supra dixi. P. 236.

Repetit de spiritali impletione donorum &c.

Respondeo. *Illam non nego, sed urgeo. & ita urgeo, ut dicam, eam presupponere praesentiam Christi hominis in Ecclesia, non absentiam. Dona enim sua Christus homo confert, non per vicarios ipse absens, sed praesens.*

Distinguit adscensum Christi & Eliae: sed nimis jejune. & leviter percensendo tantum quadam beneficia, quae Christus nobis peperit.

Respondeo. *Quidni sic potius. Christus ascendit ὑπεράνω τῶν ὁρατῶν: factus caelis sublimior. Nihil horum de Elia. De Elia autem adscensu sic Eliseus. 2. Reg. 2. Non est, inquit, quod queratis eum in terra. &c. At hic Paulus: Ascendit, ut impleret omnia. Et Christus Matib. 28. Vobiscum sum, &c.*

Dicit Sadee Θεωροῦντα. Theologi- P. 237.
cum, caelum definire beatitudine.

Respondeo. 1. *An vox caeli semper denotet locum superiorem: judicent omnes, qui legunt*

runt sacra Biblia. Augustinus tam verè quàm
elegantè lib. 2. de sermone Domini: Si in cœ-
lis, inquit, tanquam in superioribus mundi
partibus locus Dei esse creditur: melioris meri-
ti sunt aves, quarum vita Deo est vicinior.
2. Quod ad adscensum Christi: Calumnia est
tribuere nobis opinionem, quasi sentiamus,
Christum non mutasse locum inferiorem cum
superiore. Credimus enim & historiam juxta
literam intelligimus de adscensu Christi: ut opus
non fuerit testimonijs, quæ Sadeel adducit. Sed
addimus simul illud: Christum etiam factum
esse sublimiorem cœlis.

P. 238. Calumnia est per totas paginas duas quam-
virulentè contra nos Sadeel effudit. Minime
239. enim eludimus dicta scripturæ, ut ille negatur
Sed historicum & literalem sensum acceptamus.
Si accusasse sufficiat: quis erit innocens? Sed
symbolon hujusmodi hominum est: Calumnia-
re audacter: semper aliquid hæret.

De cœlo, regno Patris: gloria Dei:
Ecce an interdum quovis modis accipiantur: ma-
nifestum est ex collatione dictorum scripturæ.
Matth. 18. Angeli, qui ministrent infantibus
in terris, dicuntur in cœlis videre faciem Dei.
Deus mittit e cœlis auxilium, exaudit de cœlo.
spiritum sanctum cœlitus: aliæque consimilia,
quæ de certo loco intelligi non debent. Regnum
cœlorum & regnum DEI sunt eorundem, Regnum
autem Dei est in fidelibus, qui in terris versan-
tur.

tur, ait ipse Christus. Sed nolo hæc tractare hic
fusus. Nec tamen hinc inferā semper sumi pro
isdem. Pater noster qui es in Cælis. Profectō
Cæli vox non significat hic definitum locum.
Nam cæli cælorum non capiunt Deum. 1. Reg. 8.
Tota scriptura exemplis abundat.

Innit Sadeel, Stephanum vidisse Chri- P. 240.
stum in cælis.

Respondeo. Plus nimirum Stephanus,
quàm Christo tribuit: quasi Stephanus visiva
virtute per firmamentum, ad summum usque
cælum penetrarit. Sic autem de cognitione ve-
re Vi: Augustinus de hac visione: Stephanus,
inquit, non corporeis oculis Dominum in cælo
ultra firmamentum vidit, cum nullius hominis
visus nullo modo eò pertingere possit. Sed de hoc
alibi.

Locus octavus. Transfigu-
ratio. Matth. 17.

Eludit Sadeel: non respondet. Statum
enim pervertit. Queritur enim: An etiam ante P. 240.
resurrectionem Corpus Christi habu- rit gloriā 241.
diuinam: quia eam non semper exeruit. Ne-
gant adversarij. Affirmamus nos. Atq; ad affir-
mationis hujus nostræ confirmationem inter al-
lia, hoc quoq; asserimus argumentum, de trans-
figuratione Christi in monte. Quare ad hunc
scopū dirigere Sadeel sua argumenta debuisset,
non ita leviter transcurrere. Sed facit suo more.

Colligit multa absurda : quæ sequuntur . si Sadeelis argumentatio valere debet . Atqui ea est nibili . Affinit enim ille nobis . Est igitur calumnia . Repete hic , quæ suprâ ipse Sadeel proposuit de glorificatione : & iudica , num possint consonare . Recurrit etiam hic calumnia de corpore ubiq; diffuso , incircumscripto . &c.

Locus nonus . Nativitas Christi hyperphysica : Resurrectio , clauso sepulchro .

P. 242. Negat Sadeel , Mariam mansisse virginem in partu : sed adaptum uterum :
243. idq; conatur probare testimonio Luc. 2. ex lege Mosaica : omne masculum adaperiens . uterum , erit sanctum Domino .

Respondeo . Videat Sadeel : quid faciat symbolo Apostolico : Ex virgine natus . Virgo enim non est , cui est adaperitus uterus . ἀπαργισμός vocant veteres . Atqui ἀπαργισμός non est : si in partu virgo non fuit . Ad testimonium Lucæ respondeo : Sadeelem pervertere statum . Sanè Lucas ad Christum accommodat id dictū , non ad Mariam : idq; non totum , sed ejus tantum partem principalem , de primogenitura . Christus offertur Domino . Quare ? Quia erat primogenitus : juxta legem Moysis &c . Augustinus Epistola 3 . Virtus divina totum hominem in melius mutandum , nullo modo in deterioris

nus mutata sibi coaptavit, ipsa virtus per in-
violatæ matris Virginea viscera membra
infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia
membra juvenis introduxit. Hic si ratio qua-
ritur, non erit singulare. Demus Deum aliquid
posse, quod nos fateamur investigare non posse.
In talibus rebus tota ratio facti est potentia fa-
cientis. Haftenus Augustinus: cujus verba
truncata Sadeel allegat pag. 244.

Negat Sadeel, Christum resurrexisse
clauso sepulchro: Contra totam piam anti-
quitatem: quam tamen audet, certè sine pudo-
re, pro se allegare. Quid autem hic vir non e-
luderet? Vide Augustinum sermone 160. de ostiis
clausis. De agone Christiano cap. 24. ubi ex-
presse contra naturam hujus corporis vide-
mus illud per clausa ostia intrare. Iustinum
quæstione 17. Ex monumento egressum, cum
saxum monumento impositum esset &c. Ele-
gans consideretur similitudo inter sepul-
chrum Christi & carcerem Apostolorum,
Actor. 5. ubi Angelus patefecit januam &c.
Nam illa delectare Sadeelem potuit: quasi sci-
licet idem factum sit Christo in resurrectione.

Pervertit statum. Fingit nos illis argu-
mentis velle probare ubiuitatem.

Respondeo. Minime: sed tantum hoc:
Christi corpus præsertim glorificatum, non esse
obnoxium legibus physicis: nisi quantum velit.
Candorem hic, & alibi, requiro in Sadeele.

Arguit : Corpus Christi fuit in utero, transit per lapidem. Ergò non fuit ubiq.

Respondeo. A proprietatibus essentialibus non valet consecutio ad negandas dotes unionis personalis. Corpus fuit in utero : per veri corporis modum. Idem illud Christi corpus transit clausum sepulcrum : quia divinum corpus non est eo ipso utrosque talia.

P. 245. *Ait Sadeel : Cur non potius dicunt miracula facta esse de saxo, & de coelis penetratis. quam de Christi corpore.*

Respondeo: 1. quia scriptura id non facit. 2. quia nobis agendum est de Christi corpore, ejusque conditionibus & proprietatibus, non de saxo aut coelis. 3. quia omnes circumstantie evincunt, miraculum non in saxo clausis ostiis, in caelo, sed in ipso Christo evenisse. De quo quia in loco proxime sequenti plura dicenda erant, nolo hic esse prolixior.

Corpus non posse à corpore penetrari absque continui solutione : ait Sadeel, de corporibus inferioribus, terrenis & crassius intelligendum esse.

*Respondeo. Quæro hinc : qualenam Christi sit corpus ? Nam si Apostolo credimus, est *πνευματικόν*, quia glorificatum, *1. Cor. 15. imò deificatum*, quia personaliter unitum *τῷ λόγῳ*. Quale non est inferius, non terrenum, non crassum. Ea enim omnia etiam in glorificatis corporibus negantur, ut *infra* videbimus :
proinde*

proinde corruunt ista omnia, quæ ex corporum conditionibus contra majestatem Christi hominis Sadeel hactenus disputavit.

Quod ait Sadeel de cœlis penetratis, esse curiosam eorum quæ supra nos sunt indagacionem. Eleganter convenit in disquisitionem istam Sadeeleam: Verè curiosam, *Esa, 64.* de loco beatitudinis electorum: de quo sic ex Propheta Apostolus: Oculus, inquit, non vidit, auris non audivit, & in cor hominis non ascendit. *1. Corinth. 2.* Quæ affert de cœlis apertis: quod quidem propriè accipit, videat, quomodo conciliare possit cum illo Christi, *Ioh. 1.* Ab hoc tempore videbitis cælum apertum, & angelos Dei adscendentes super filium hominis. Notat Sadeel in margine. *Matth. 3.* *Marc. 1.* *Luc. 3.* ubi de Christi baptismo agitur. Et *Act. 7.* ubi de Stephani visione. Mirum si hæc testimonia confirmare opinionem Sadeelis, vel videri possint. Istud de cataractis cœli nullius roboris est, quod ipse agnoscit. Est & homonymia notanda. Cælum enim pro ipso aëre, & æthere interdum accipitur.

Nonne futurum est, inquit Sadeel, post resurrectionem, ut glorificata beatorum corpora cælum pertranscant, ut æterna ac cœlesti vita perfruantur.

Respondeo, Unde hoc Sadeel? Num etiam id, quod non est, potest pertransiri? Sic enim

P. 244

enim

enim post Prophetam & Petrum Iohannes, in Apocal. cap. 21. Vidi cælum novum, & terram novam. Primum enim cælum, & prima terra abierat: & mare non ampliùs extabat. Et ipse Christus: Cælum, inquit, & terra transibunt. Matth. 24. Quod quidem futurum est, non post resurrectionem mortuorum, sed, ut ait Petrus, 2. Epist. 3. ad adventum diei Domini, in quo Cæli conflagrabit, & elementa astantia liquefcent. Sed cælos novos ac terram novam secundum promissum, expectamus, in quibus iusticia inhabitat. Quæ pregnantia verba si Sadeel attentius considerasset, non erat ista de cælo, quod pertranscundum sit glorificatis corporibus post resurrectionem, propositurus. Sed & definitio Apostolica cæli notanda est, in quo iustitia inhabitat, inquit Petrus. Suprà Sadeel flagellabat eos, qui cælum beatitudine desinebant. At certè, ubi inhabitat iustitia, ibi salus & beatitudo.

De dimensionibus & circumscriptione, quas perimi, ait, omnipræsencia corporis: diximus suprà, quantum satis est.

Locus decimus. Clausæ

januæ, Iohan. 20.

Ait, Origenistas abusos hoc exemplo, negantes resurrectionem veri corporis.

Respon-

Respondeo. *Attendendum quid verum sit: non quomodo alij abutantur. Ne tota scriptura nobis pereat: qua nimium heretici abutuntur. Quia tollatur abusus, & usus maneat.*

Nota contradictionem: in miraculis nunquam rerum ipsarum essentia perimuntur: licet aliquando forma immutetur. Atqui forma causa interna & essentialis est. Item: ex aqua fit vinum. Aqua igitur non est amplius. Ergo aqua essentia perempta est. Idem de baculo mutato in serpentem.

Summa responsionis Sadeelis huc credit: Ianuas ingredienti Christo per miraculum paruisse. Addit: Ex miraculis non posse colligi ubiuitatem.

Respondeo. *Pervertit statum. Queritur enim: An corpus Christi, etiam post resurrectionem sit obnoxium naturae legibus: ut ultra & prae naturam nihil possit? Hic pro affirmatione, stabilienda assertur à nobis, inter alia exemplum de transitu per clausa ostia. Igitur non erat attexenda ista conclusio: Ergo Corpus est ubiq. Sed pingit & fingit Sadeel hasce larvas, ut habeat, quibus cum pugnet.*

Deinde abutitur Sadeel patrum testimoniis: qui profecto nihil minus sentiunt, quam quod ipse vult.

Iustini testimonium mutilavit. Totum autem sic habet. Quest. 17. Quomodo corpus Christi πᾶσιν ὄφειται, quod crassis constat partibus,

ribus, clausis ostijs est ingressū? Respondeo, sicut ambulavit in mari: non mutatione corporis in spiritum, sed divina sua virtute. Ita ingressus inquit: Palpate, & videte &c. Ut ostenderet, se non mutatione corporis in spiritum ex monumento egressum, cum saxum monumento impositum esset, & ad Apostolos januis clausis ingressum, sed cum corpore παχυνεσθαι, divina sua potentia, ποιῆται τὸ πῶς ὑπὲρ φύσιν, &c.

Conferantur hæc Iustini verba cum Sadecelis opinione: & judicetur, quam candidè alleget veteres. Ejusmodi testimonia plura invenies apud plerosq; Patres.

Theodoret: dial. 2. Epiphanium in Ancorato: Resurrexit ex mortuis, non amplius sub tactum cadens: non amplius clausis januis ab ingressu prohibitus, sed ingrediens foribus conclusis. Contrectatus tamen à Thoma ne phantasia putetur, sed veritas, &c. Augustinus Epistola 3. & sermone 159. Si per ostia clausa intravit, ubi est corporis modus? Recedant paulisper modus & pondus, Ille hæc fecit, cui nihil est impossibile. Chrysost. homilia de Baptista. Cyrillus in Iohannem lib. 12. Christus omnipotentia sua natura rerum superata, clausis foribus, cum corpore suo ingressus est &c.

P. 250.

Arguit: Ingredi, & ubique esse, sunt ἀντιφασικά.

Respondeo, Sadzeli quidem videntur: sed

(sed non sunt Christo. Distingue τὸ ὁσιώδες ἡρώ
ὑποστάντων, ut scapē supra.

Confert ingressum Christi ad discipu- P. 256.
los, & cœnam.

Respondeo. Faciunt id Patres suo con-
silio, & pie: omissis istis argutis & vanis so-
phisticationibus. Nos ita uno verbo responde-
mus: Christus corpore suo adest in cœna sua:
ut manducetur: non ut conspiciatur & ma-
nibus tangatur &c.

Locus undecimus. Ἀφ' οὗτο

ἐγέγερτο. Luc. 24.

Negat Corpus Christi factum simpli- P. 257.
citer invisibile.

Respondeo. Neque ego hoc dico: τὸ ἐ-
κείνῳ enim refertur ad eum, qui videre de-
bebat, non simpliciter ad rem ipsam. Relata
namq; vox est, non absoluta. Quanquā autem
hoc ita est: recte tamen hinc colligo: falsum es-
se, quod asserunt adversarij: ubicunq; corpus
Christi est, ibi esse αἰσθητὸν & videri. Epipha-
nius in Ancorato: Resurrexit ex mortuis; in-
quit, non amplius sub tactum cadens &c.

Neque argumentum hoc ad ubiquita- P. 258.
tem asstruendam adhibetur, ut fingit Sa-
dee: sed ad demonstrandum, multa fieri in
Christi corpore ultra & præter naturam: juxta
illud Augustini: Ille hæc fecit, cui nihil est im-
possibile: qui de corpore suo fecit, quod voluit.

Consi-

Considera authorem & tolle dubitationem.
Hactenus Augustinus. Frustrà ergò labora
Sadeel retorsione ad absurda, & pugnat secum
ipse. Nòstra certè sententia ea nunquam fuit.

P. 254. Negat, Corpus Christi Iudæis factum
invisibile, Luc. 4.

Respondeo. Miror cur neget: cum omnes
circumstantiæ tantum non clament: & Patres
idem sentiant.

P. 253. Si corpus, inquit, fieret invisibile na-
turà (quod ablit) certè desineret quidem
esse corpus.

Respondeo. Videri est merum accidens
corporis. Sive enim videatur, sive non videat-
ur, verum manet corpus. Quare vim hic facit
Sadeel ipsis philosophis. An enim elementum
ignis non est corporeum, quia à nobis non vi-
detur? At enim oculorum sæpè hebetudo visum
etiam intercipit. Et spiritualia cerni oculis cor-
poreis in hac vila non possunt.

Locus duodecimus. Appari-
tio Stephani & Pauli. Acto-
rum 7. 9. 15. 22.

P. 255. Observa hoc argumentum esse oppositum
blasphemie illorum, qui dicunt, Deum non pos-
se efficere, ut unum corpus sit in duobus locis
simul. Et adversarii publicè testati sunt: Si de-
monstretur corpus Christi eodem tempore in
duobus

duobus fuisse locis: tum se palam nobis porrecturos. Itaque mittitur hypothesis adversario-
rum; nec simpliciter concludit ubiuitatem, ne
falsò asserit Sadeel. Et ut uniuersa Sadeelis so-
phismata uno ictu corruant, sic ego rem totam
propono.

Si corpus Christi simul esse potest in
duobus locis: potest etiam esse ubique,
absq; sui destructione. Atqui corpus Chri-
sti simul esse potest in duobus locis. Ergò
&c.

Propositio est hypothesis adversariorum.

Assumptionem probò: quia fuit simul in
cælo & in terra. In cælo fuisse adversarij non
negant, imò vehementer urgent, ante extremis
diem nusquam, nisi in cælo, corpus Christi qua-
rendum esse, ex dicto Actuum 3. *ὅν δὲ θεὸς ἀνέστη*
ἐκ νεκρῶν, perperam intellecto. In terra simul
fuisse probant apparitiones in Actis.

Porro quod attinet apparitiones illas, Pau-
linas præsertim (De Stephano enim paulò supe-
rius dictum fuit) eludere eas quidem Sadeel co-
natur, sed valde infelicitè.

ὁραματά dicit fuisse: & *ἡ ἡκούε*
item cælitis auditam vocem.

Respondeo. Paulus ex istis apparitio-
nibus probat resurrectionem mortuorum.
1. Corin. 15. *Visus ē mibi ēst*, inquit Chri-
stus, ergò ne *ὁραμα* tantum fuit? Act. 9. di-
citur *ἠνέθη τὸ φῶς* &c. *Lux à cælo*

non in celo visa est: sed ut Ananias ait: in vi-
 ōd' s' h' x' s in via d' p' d' s' o' m' o' s' v' i' s' u' s' e' s' t' i' e-
 sus: (ō' i' s' ' s' x' ' d' e' a' m' a') non autem in via ca-
 li laticia: sed via propē Damascum. Act. 18.
 dicitur. sanē d' i' d' p' i' u' a' t' s' : sed additur mox:
 ē' r' o' ' e' p' i' p' e' t' a' c' t' e' . Caput 22. Act. confra-
 tur cum 9. cap. Act. Dicitur enim etiam re-
 liquos vidisse lucem, & audire vocem: sed non
 intellexisse. Non ergo in celo: sed in terris ea
 fiebant. Quod de ecclasi ibi habetur: non periti-
 net ad rem presentem: sed ad visionem aliam.
 Hoc verō urgemus maxime, quod est cap. 23.
 versu 11. ō' k' i' g' i' s' ' e' m' i' s' a' s' ' e' u' r' i' a' . adstans
 Paulo in castris. Quid hic Sadeel? Tacere ni-
 mirum maluit, quā causam suam magis ma-
 gisq. proderet.

Coccysnum repetit Sadeel: Si corpus es-
 P. 256. set in terris, esset ad spectabile.

Respondeo. Quae est ratio consecutionis?
 In via Damascena videbat eum Paulus & ita
 videbat, ut quæreretur, quis esset? Nec ceteri
 tamen comites videbant. Ambrosius de Christo:
 Licet ubique sis, inquit, & stans in medio no-
 strum, non cernaris à nobis: Erit tamen tem-
 pus, quando uniuersa caro te adspiciet reuer-
 tentem. Hebr. 2. Nunc nondum videmus ei
 omnia esse subiecta.

Locus decimus tertius. Non bi-
 bam ampliùs vobiscum Matth. 26.

Sed

Sed & hic alienam attexit Sadeel conclusionem argumento proposito. Illud enim tantum hinc concluditur à nobis: Christum statim post resurrectionem fuisse in gloria cœlesti. Quod cum Sadeel non neget: ut tamen materiam habeat sophisticandi, statum pervertit: quasi ad ubiuitatem illud argumentum à nobis adhibeatur. Quod vitium utinam non esset tam frequens Sadeeli?

P. 257.

Contradictio notetur: Negat Sadeel, attractum etiam testimonium: Christum ante ascensionem receptum in cœlestem gloriam pag. 258. Eadem pagina dicit, immortalitatem & gloriosi corporis qualitates, quibus humana natura Christi in resurrectione excelluit, pertinere ad regnum Patris. Quid autem est contradicere sibi, si hoc non est? Porro vide glorificationem, Matth. 17. 2. Pet. 1.

P. 258.

Videtur concedere regnum Dei Patris non includi cœlo, sed ad ipsas etiam terras pertinere. Quod si verum est: quomodo consent ea, quæ supra de cœlo Dei locali fuisse disseruit.

Locus decimus quartus. Non cognoscimus Christum secundum carnem 1. Corinth. 5.

Calumniatur Sadeel: quasi voce carnis veritas humanæ naturæ intelligatur à nobis.

P. 259.

T 2

bis

bis: quod est falsissimum: Sed accipimus de carnalibus cogitationibus atq; opponimus illis, qui iuxta cogitationes huius seculi Christum in coelo locant, tanquam arce quadam augusta & regali, alibi ut esse corpore suo non possit: quia scilicet Caro non intelligat, quomodo unum corpus sit pluribus in locis simul.

Quod Sadeel attexit: hinc non probari ubiquitatem. Respondeo. Verum esse illud: sed mirari me, cur tam absurda asserere nobis ausi argumenta, quae novit non sic à nobis usurpari. Nam, solenne id est Sadeeli per totam hanc tractationem, pervertere statum & in delirare.

Retorsio calumniam habet contra veram Christi hominis in Ecclesia praesentiam: & accusationem Eutychiani sui. Sed responsum fuit, quoniam satis est.

Epiphanius in compendiarie doctrina de fide sic interpretatur hunc locum Pauli: Etiam si cognovimus Christum secundum carnem, at nunc non amplius cognoscimus: non quod carnem separavit à deitate, sed quod ipsa quidem maneat, & Deo cuncta sit, non autem amplius secundum carnem sit, sed secundum spiritum &c.

Locus decimus quintus De vivificatione Iohannis 6, 1.

Iohannis 1.

Argu.

Argumentum hoc quia valde insigne est: pauca prænitemus. Principalis scopus est, P. 261. probare realem communicationem idiomatum divinorum. Syllogismus hic est: ex cap. Iohannis: & Concil. Ephes. Vivificatio est proprietas divina, Deo essentialis. Vivificatio est communicata Carni Christi. Ergo Quædam proprietas divina communicata est carni Christi. Maior in confesso est & à nobis suprâ exposita. Et ipse Sadeel ex Ambrosio: quis inquit, abnuat, vivificare esse maiestatis eterne? Minor est Christi Ioha. 6. Conclusio itaq; vera est. Atq; hac stante conclusione: vicinus: quam si destruxerit Sadeel, porrigam ei herbâ. Nec obest nobis eius particularitas. Infringit enim illud Sadeelis universale: Nihil quod est essentia divina communicari potest creaturæ. Nihil potest esse proprium, si communicetur: Et alia eiusmodi, quæ ille vocat theoremata seu axiomata Theologica. Atq; hinc illud etiam observatum dignum est, quomodo intelligenda et explicanda sint huiusmodi pronunciata. Quicquid vivificat, Deus est. Quicquid omnipotens est, Deus est, &c. Ita enim illa resolvenda erunt ex superiore syllogismo. Quicquid vivificat: aut Deus est, aut Deo personaliter unitum. Quicquid omnipotens, adorandum, omnipræsens, omniscium, &c. est: illud est aut Deus, aut Deo personaliter unitum.

Dicuntur enim ita omnia de Christo, quatenus Deus est, essentialiter: quatenus homo est, personaliter, per & propter unionem personalem.

Quam observationē, utilem sanē et necessariam ubi argumentis Sadeelicis adhibebimus, error eorum crassus detegatur, in falsa nimirum oppositione rō filij Dei, et Carnis: Hoc modestilius Dei vivificat: Ergo non caro filij Dei: Sicuti videbimus. Porro, ut manifestū etiā fiat, quomodo ex carnis Christi vivificatione præsentiā eius in Ecclesia demonstretur: ita propono.

Vivificatio Carnis Christi, ita describitur
Iohannis 5. & 6. 1. Quod divina natura rō
hōis per carnis suae traditionem in mortem,
mando vitam restituerit. 2. Quod per eam credentibus vitam eternā largiatur & impertiat.
3. Quod corporali sua voce & contactu mortuos in Evangelica historia suscitavit. 4. Quod universalis resurrectio mortuorum fiet voce filij hominis. Et per hominem resurrectio mortuorum. 1. Corin. 15. Argumentum igitur tale erit. Christus fideles in Ecclesia vivificat, regenerat, in carne sua, cum carne sua, per carnem suam. Fit autem ea vivificatio & regeneratio non in caelo Empyreo, sed in Ecclesia in his terris, ubi habitat Christus in cordibus fidelium. Ergo caro Christi non ab Ecclesia absens, sed in Ecclesia præsens est. Quo loco figmentum adversariorum notetur, qui carnem Christi canalem vocant
pra-

(*præter & contra scripturam*) per quem vita in nos defluit: Fontem vitæ dicunt λόγος esse & ex quo per carnem vita ad nos derivetur. λόγος autem ubiq; est præsens: sed canalis ille tantum in cælo, ut fingunt isti. Quare ex ea opinione plauē sanatica, fons vitæ nobis præsens, emittit rivulos, qui per canalem longè à nobis remotissimum deferre ad nos debent. Sed borret animus ista recitatione.

Redeo ad Sadeelem.

Sadeel ad argumentum respondet. Deitas P. 261. est causa efficiens vitæ: ratio verò & modus nostræ vivificationis fuit oblatio carnis Christi in cruce.

Respondeo. Annè & jam vivifica caro Christi est. Non enim amplius offertur in cruce. Dicendum itaq; fuerit Sadeeli: Caro Christi fuit vivifica: idq; in cruce: non: caro iam est vivifica. Verum nobis ex 6. cap. Iohannis: Caro Christi vivifica est non tantum merito: sed etiā efficacia. Nam datur caro Christi dupliciter. 1. Vi victima pro mundi vita. Ecce meritum: 2. Quando audientibus Evangelium, & credentibus datur, ut per eam & in ea habeant vitam æternam.

Arguit Sadeel: Filius vivificat: Ergo non caro. Deitas est causa efficiens vitæ. Ergo non humana natura. P. 262

Respondeo. Filius Dei nos redemit: Ergo non caro. Filius Dei salutem est nobis promeritus:

tus: Ergò non caro. Cur carnem excludis Sadeel, ac non potius includis? Elenchus est oppositorum. Subalterna hæc sunt, non adversa. Et filius Dei vivificat: Et caro Christi vivificat, quia est filij Dei caro. λόγος per essentiam; Caro λόγος per unionem personalem.

Ad testimonium Synodi Ephesina respondet Sadeel: Caro vivificatrix est, quia caro verbi vivificantis omnia.

Respondeo ego: Rectè & verè adeoque Orthodoxè hæc dicuntur: sed sensum perversum affingit Sadeel. Ipsi enim ea locutio tantum valet: Caro est vivifica: id est: Caro est Filij Dei caro, qui est vivificus. Quæ præstigia sunt soboles Nestorij. At non sic sentiunt Patres Ephesini, Sadeel, sed judicant: vim vivificantis carni communicatam esse: idq̃ inde, quia hæc caro sit unita hypostaticè filio Dei. Quæ de re Canones testantur Ephesini concilij, & imprimis Cyrillus. Vide Cyrillum in Iohannē lib. 1. cap. 15. lib. 2. cap. 144. lib. 3. cap. 37. lib. 4. cap. 14. 15. 18. 22. 24. Propter seipsum spiritus vivificat: ad cuius virtutem per conjunctionem caro conscendit. lib. 1. cap. 13. Caro vita facta unigeniti caro, ad virtutem vitam ducta est, propterea in nobis facta interitum à nobis expellit. Idem de recta fide ad Theodosiam: Quomodo, inquit, vivificat caro? secundum unionem cum vivente verbo: quod & sua natura bona propria corpori communis solet facere. &c.

Sanguis

Sanguis Christi purgat nos ab omni peccato.

Respondet Sadeel, resolvendum esse: Christus per sanguinem suum purgat. Dicit: confundere nos subalterna, cum causa efficiente.

Respondeo: Suprà opposita ipsi hæc erant: Filius Dei vivificat: Ergò non caro. Hic subalterna sunt. Quid verò tandem tutum est ab hoc homine? quando nec verba tam expressa sacre scripturæ tuta sunt? Suprà Eutybiani fuit: Caro Christi est præsens in Ecclesia: quia locutio abstracta. Hic locutio abstracta est (ut Scholastici vocant suo more) Ioh. 6. (id est nomine naturæ notata, non tamen extra, sed in unione & respectu unionis) & tum est sensus alius. Negari hoc est & sacris ludere. Quæro enim, sanguis Christi annon est causa efficiens nostræ à peccatis emundationis. Esi enim hanc vim emundandi à peccatis ex se non habet, habet tamen ab unito τῷ λόγῳ. Sed negat hoc Sadeel: & ita negat, ut si ipse verum dicit, necesse sit plurima scripturæ dicta, consolationis plenissima falsa esse. Quod absit.

Absurda colligit Sadeel: Ait. Corpus Christi de cælo descendisse. P. 262.

Respondeo. Ego, inquit Christus. Ego. Persona descendit de cælo, Sadeel, non Caro. Corruptit textum: & pro ego substituit Carum, τὸν λόγον & φῶς.

Item: Caro seipsam obtulit.

Respondeo. *Falsarius est Sadeel. Quam ego dabo, ait Christus: Non dicit: Caro seipsam dabit.*

P. 263. *Negat consequi: Caro est vivifica: Ergo omnipræsens.*

Respondeo. *Quid hinc sequatur: & quomodo verè sequatur, paulò antè dictum est. Hoc saltem concedat Sadeel, consequi hinc realem idiomatum communicationem. Et cum vivificandi vis, quæ certè infinita est, non destruat naturam carnis: judicet Sadeel de principij sui infirmitate: Finitum non capit infinitum: & agnoscat falsa esse, quæcunq; suprà magno impetu contra realem communicationem idiomatum effudit. Illud autem & hic falsum est, Carnem vivificare patièdo & morièdo: Addo enim ego ex scriptura: imò vel maxime mortem vincendo & resurgendo &c. Atque vel hoc solum argumentum testimonium dicet contra Sadeelem, esse ipsam quod dicitur angustop, & nolle veritati dare locum.*

P. 264. *Arguit: Caro Christi actu vivifica est: & actu non est vivifica.*

Respondeo. *Distingo inter actum naturalem & personalem. Vivifica est, actu personali. Nam vivificatio non est facultas seu proprietas carni naturalis.*

Sed regerit Sadeel: Vivificum esse non confit.

constituit humanam naturam : quemadmodum finitum & circumscriptum esse.

Respondeo. Neque hoc constituit humanam naturam : sed est quoddam consequens rem constitutam. Nec enim ad materiam pertinet, neq. ad formam : sed est necessarium corporis consequens, ut sit finitum, & certas habeat essentiae suae dimensiones & metas : quae de re supra satis dictum est. Et quid hoc ad rem? Sufficit enim nobis, demonstrasse, quod vivificatio non sit proprietas corporis, sed ex alia causa proficiscatur, nempe ex unione personalium λόγῶν, qui vita est. Qua de re quid statuendum sit, patet ex superioribus:

Concludit Sadeel tandem rogans judicari P. 166. praevio verbo Dei Χωρίς ὁμοιωμάτων. Id num. hactenus factum sit, iudicet quilibet. Profecto in refutatione argumentorum nostra partis non praeiuit se Achillem Sadeel, ut res ipsa testatur. Saepè in eo candorem requiro : saepè studium veritatis statum perverti nimis esse illi frequens. Et corrumpit patrum dicta, & depravat. Vbi libet, rejicit. Sed satis de his : sequitur

DE OBJECTIONIBUS ex patribus Caput quintum.

Præfatur : non peti ἐποδῆτικὰ argumenta a Patribus; promittit breviter. P. 166.

Recitas

Recitat Obiectiones 14: ad quas deinceps sigillatim ordine respondet. Videamus.

P. 267.

Respondet in genere. 1. Ex testimonijs veterū non concludi ἀποδεντικώς 2. Nemo veterum dixit: Corpus omnipræsens.

P. 268.

Respondeo ego: ad 1. Ad ostendendum Ecclesiarum nostrarum consensum veteribus uti nos patrum testimoniis: retinentes firmiter pro canone & norma fidei solam Scripturam Canonicam,

Ad 2. respondet ipse Sadeel pro nobis supra in præfatione. Sic ego quidem, inquit Sadeel eorum scripta interpretor, ut si quando corpus omnipræsens dixerunt, perinde sit, ac si dixissent: Corpus eius, qui est omnipræsens. Hactenus Sadeel sibi ipsi contrarius. Sed & vehementer urserunt veteres præsentiam corporis in cœna: Et negârunt δὴ ἀσώρη inter λόγον & corpus &c.

Ait: non rectè argui ab honore, maiest. &c. ad omnipræsentiam.

Respondeo. Imo optime concluditur: Christus, quā homo, est omnipotens. Ergo potest rationem invenire, ut sit, iuxta promissionem suam præsens suo corpore ubi vult.

Nec est illud obliquum differendi genus, ut appellat Sadeel: sed verum, rectum, & fundatum in sacris literis & legibus logicis.

P. 269.

Negat, quenquam esse veterum, qui dicat corpus Christi esse omnipræsens.

Respon-

Respondeo. *Contrarium ipse dixit supra in præfatione: ex qua paulò ante verba adscripsimus. Si nemo est, qui id dicat, Sadeel frustra sudasti in cudenda explicatione huius locutionis: corpus omnipræsens. Sed extant medio-cri numero collecta, hac de re, Patrum testimonia. At verò ex omnibus Patribus NEMO est, qui in sacra domini cœna, quæ in his terris celebratur, in conventu Christianorum neget veram corporis Christi præsentiam.*

Veteres, ait, deificationem corpori attribuerunt salvis proprietatibus essentialibus.

Respondeo. Idem & nos facimus. *Vtrumq; enim dicimus ex scriptura cum patribus: Corpus Christi est et manet verum corpus. Et: Corpus Christi præsens est in Ecclesia propter unionem. Porro de deificatione supra disputatum est.*

Posita corporis omnipræsentia: tollitur corpus.

Pag. 1703

Respondeo. *Minimè. Probet hanc suam connexionem Sadeel: vera enim sunt illa Christi, de pane cœnæ benedicto: Hoc est corpus meum. Item: In medio eorum sum. Vobiscum sum. &c. Ait. Veterum testimonia detorta esse à nobis.*

Respondeo. *Assume de te Sadeel, & tuis complicibus, & verissimum dixeris. Demonstrat*

id Orthodoxus consensus, quem vocant: in quo sunt crimina falsi, quam plurima, corruptele infinita, depravationes innumerabiles: ut patet ex ejusdem solida confutatione.

Monet de periculosis phrasibus.

Respondeo. De his non pugnamus. At inde non sequitur: quicquid palato Sadeelitico non sapit, id, contra Scripturæ & Patrum sensum, leniendum & emolliendum esse.

P. 171. 1. Deificationem explicat de ipsa unione.

Respondeo. At non sic veteres: de unione tantum, sed deificationem sigillatim etiam ad naturam humanam retulerunt. Unio reciproca est: de utraq; natura in concreto. Deificatio non est reciproca. Ergo non est ipsa unio. Vide supra.

Notetur phrasis Theodoretī de humana natura: ἐς θεὸν ἡμεῖς ἐκλήθημεν. Hanc enim impugnabat Sadeel supra tanquam periculosam.

2. Corpus participat divinam dignitatem.

Respondet Sadeel: De unione dici.

Respondeo ego: At noluit sic Iustinus intelligi, de sola unione absq; κοινωνίᾳ: sed simul de vera & reali communicatione, absque tamen vel confusione, vel exaequatione. Ad quod explicandum adhibet eodem loco Iustinus comparisonem a sole & primogenita luce. Locus apud Iustinum est prolixior, sed insignis admodum. Sub finem aut Iustinus. Divinam ne-

curam

curam aliter esse in Patre, ratione ὁμοούσιος,
aliter esse in creaturis omnibus κατὰ ὁμοίαν,
aliter verò in templo assumptæ suæ humanæ
naturæ, κατὰ ἑαυτὸν &c.

3. Corpus Christi est ὁργανὸν deitatis.

P. 272°

Respondet Sadeel: id esse verum: sed
non hinc sequi ubiquitatem.

Respondeo ego: Suprà negavit id Sadeel
p. 77. & magnâ vehementiâ negavit. Nunc
videri vult concedere, convictus Patrum testi-
monijs: sed profectò non id facit sincere ut pa-
tet ex ipsis ipsius verbis & collatione eorum,
quæ suprà pag. 76. 77. disseruit. Quomodo ve-
rò id faciat ad omnipræsentiam, inde iudicetur:
Quia organon vivificationis & regenerationis
non abest, sed præsens adest is, qui vivifican-
tur & regenerantur. At illi in terris sunt.

4. ἱεργείας divinis caro locupletata

P. 272°

est, lib. iii. ἐν ὁμοίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ
Respondet Sadeel, ἱεργείας illas non es-
se Deo essentielles, sed dona præstantis-
simæ.

273.

Respondeo ego: Atqui negat id Damas-
cenus expressè. Sic enim lib. 3. cap. 7. propri-
am suam excellentiam (ὁμοίαν ἀποχρησά-
των) carni communicat. Propria verò Dei
excellentiâ certè essentialis est, non finita aut
creata. Suprà Sadeel dixit contrarium in dis-
tinctione τῆς ἱεργείας καὶ τῆς ἀποτελεσµα-
τικῆς pag. 78.

Coccyssimus

*Coccyſmum repetit, quæſevertatur hu-
mana natura, ſi ſit particeps divinatorum
idiomatum.*

5. Caro nitescit dignitatibus divinae
maiestatis.

P. 273. Respondet Sadeel: De unione intelligi.

*At negat id Cyrillus de ſola unione: & ne-
gat ipſa unionis ratio. Unio namq; ut jam ſepe
dictum, reciproca eſt. At hic reciprocatio nul-
la. Non enim rectè dicitur: Quemadmodum
caro nitescit dignitatibus divinae maiestatis: Sic
divinitas succumbit injurijs carnis. Sic enim
Cyrillus in Iohannem lib. 4. cap. 23. Non enim
ad corruptibilem ſuam naturam junctum Dei
verbum detraxit, ſed ipſa ad melioris virtu-
tem elevata eſt.*

*Depravat Sadeel phraſin nat' a'de: de
qua vide ſuprà. Et repetit absurda ſua: de
everſione corporis, converſione in divi-
nitatem, de æternitate &c. ſed illa ſingula
ſuere ſuprà examinata.*

P. 274. 6. Deus confert naturæ ſuæ operatio-
nem humanitati.

Respondet Sadeel: unionem intelligi.

Respondeo ego: Minimè. Aliàs ſequere-
tur: Hominem viciffim conferre naturæ ſuæ
operationem divinitati: quod Sadeel ipſe re-
jicit.

Atqui probat Sadeel teſtimonio Cy-
rilli.

Respon-

Respondeo. Cyrilli verba clariora sunt, quam ut sophisticè sinant se obscurari. Nec tamen sequitur, quod vult Sadeel. Rationem autem divinus ex Cyrillo, argumento proximo.

Dicit Sadeel, se concedere operationes nostras adminiculo carnis fuisse editas.

Respondeo. Lubricè id dicit, & incun-
stanter. Suprà enim negavit expressè carnem
communicari quicquam, quod sit Deo propri-
um. Imò p. 77. scribit: Horribile dictu esse,
humanam naturam, quæ finita est, esse
instrumentum divinæ omnipræsentiae &
infininitatis.

Ait veteres loqui de *ἡμετέριος* ad rō. P. 275.
redemptionem spectantibus.

Respondeo. Atqui illa professio infinita
sunt. Absit enim ut dicamus, humanum genus
finita aliqua *ἡμετέριος* redemptum esse, sed in-
finita potentia filij Dei Domini nostri Iesu Chri-
sti. Deinde lubricè hæc dicuntur. Nam *ἡμετέριος*
vivificandi denegat carnem Salvatoris, ut
suprà vidimus. Quomodo igitur redemptionis
ἡμετέριος sincere illi tribuat.

7. Corpus Domini divina gloria reple- P. 275.
tum.

Respondet Sadeel: Dona incompre-
hensibilia accepit humana natura, sed
quibus non destruat. De his ergo dictum
illud accipit.

Respondeo ego: Esse hoc contra mentem
Theodo-

Theodoreti, cui divina gloria non significat ali-
quid creatum, sed ipsam gloriam Dei propriam,
& infinitam: id quod verba proxime sequentia
apud Theodoreum clare indicant. Quantum
dominus à servis differt, inquit, & quod illu-
minatur ab eo qui illuminat: (tantum scili-
cet Homo Christus differt gloriâ à sanctis etc.)

Arguit autem Sadeel: Si emittit Corpus
Christi radios omnipræsentiae, ut omni-
præsens sit: etiam emittet radios æterni-
tatis, ut æternum sit.

Respondeo. Consecutio negatur. Aeternum
corpus Christi esse negat scriptura. At in Eccle-
sia et alibi præsens esse Christi corpus scriptura
asserit. Et supra nervus huius argumenti in-
suetus est.

ὁ λόγος & naturam humanam totam
Pag. 273. in se reduxit.

Respondet Sadeel, intelligendum de
arcuissima unione personali.

Respondeo ego: Atqui eam mentem
verba Cyrilli non præ se ferunt neque patiuntur.
Sic enim idem Cyrillus lib. 8. in Iohann. cap. 1.
Naturæ humanæ proprium est accipere à Deo,
ut homo igitur per gratiam à deitate accipit,
quæ ut Deus naturaliter habet.

κοινωνίᾳ suum repetit: Quod humanæ
naturæ conditio et veritas ferre potest.

Respondeo. Quasi verò, si ita statuat Sa-
deel, necesse sit everti humanam naturam: si
divini

divinis operationibus ornetur. Frustra metuit
Sadeel eam vel eversionem vel confusionem.

Nondum enim omnipotentia divina modum
ensus est, ut nōrit, quid Deus isto corpore pos-
sit vel non possit.

9. Corpus accepit vitam vivifican-
tem.

Respondet Sadeel: Sic dici, quia Chri-
stus pro nobis carne passus, per ipsam car-
nem nobis vitam confert.

Respondeo. Lubricū hoc dictum est.
Quæro enim Caro Christi anne credentibus eti-
um applicet vitam? Quæro iterum: An caro vi-
vificet ea vivificandi vi, quæ sit essentialis τῷ
λόγῳ? Negat enim hoc Sadeel, negant adver-
sarij ceteri omnes. Satis enim ipsis est, Car-
nem patiendū & moriendū in cruce vitam pro-
mervisse nobis. At minimè sic de vivificatione
Cyrillus, cuius hæc sunt verba ἐμφατικῶς τὰτα
ex cap. 18. lib. 4. in Iohannem. Qui (de Christo
sermo est) ἐ naturali vita emanavi, & homo
factus vivo, corpus meum vita replevi. Non
aliter, qui carnem meam manducat propter me
vivet. Mortalem enim carnem assumpsi: sed
quia naturaliter vita existens in ipsa habito, to-
tam ad vitam meam reformavi.

At Sadeel: Christus non vivificat,
quia est omnipræsens: alioqui omnes
vivificaret.

Respondeo. Agnoscit hic Sadeel disci-

men idiomatum divinorum ad extra: quod supra multis argumentis negavit, ubi egit de hoc argumento: uno idiomate communicato omnia communicantur. Ad quam propositionem ego hic subsumo. Idioma vivificationis communicatum est carni Christi. Ergo &c. Quid hic negabis Sadeel? Addo: quod CHRISTVS vivificat non absens, sed præsens: Nec naturaliter, sed pro sua voluntate. Denique si caro est medium, per quod vita nobis datur: non oportet illud medium esse tantum in caelo, sed in terris etiam, ut per id vita ad nos, qui in terris degimus, promanet.

P. 277. 10. Ἀδύσ. univit sibi carnem in unam maiestatem.

Respondet Sadeel, de unionem intelligi adversus furores Nestorij. Atque hæc quidem responsio satisfacere debet plarisq; omnibus hisce objectionibus.

Sed Epiphanius in unionem sola non subsistit, verum aliquid amplius proponit, realem nempe divine maiestatis communicationem. Sic enim idem in Ancorato: σὺν δυνάμει, inquit, σὺν ἡμῶν τῇ θεότητι, terrenum corpus unā cum deitate potens efficiens. Vbi notetur δυνάμει communicatio: quam carni Christi denegant adversarij, cum concedant τῇ θεότητι.

Alioquin, ait Sadeel, sequitur confusio naturarum.

Respon-

Respondeo: Ea non sequitur ex nostra doctrina: sed illud somnium est Sadeelis & sociorum.

II. λόγος reddidit hominem assumptū dignum communione in divinitate.

Respondet: De unionē personali intelligitur. Ecquid autē aliud habes Sadeel: prater hanc responsionem unicam: quam ipse vides non congruere cum vera Patrum mente & verbis? Sic enim idem Eusebius lib. 4. demonstrat: Evangelica, c. 13. Verbum ex seipso quidem sua communicabat assumptio homini: non autem vicissim ex mortali ea, quæ ipsius sunt, in se recipiebat. Et divinam quidem virtutem seu potentiam (ὡς δὲ δυνάμεις) mortali subministrabat: non autem vicissim ad confortiū mortalitatis naturā λόγος detracta est.

III. Humana natura facta est à DEO P. 278. Christus & Dominus.

Respondet Sadeel, intelligi non de humana natura seorsim, sed de λόγος incarnato.

Respondeo. Deus fecit Iesum Christum & Dominum. Quæro: juxta quam naturam? Non secundum divinam: quæ est immutabilis. Ergo juxta humanam. Sic enim idem Athanasius Oratione 2. contra Arianos. Quod igitur, inquit, & quomodo exaltabatur, qui, priusquam exaltaretur, erat altissimus? Et quomodo accepit, quod semper habuit, priusquam accipe-

zet? Non enim verbo propter carnem, sed car-
ni propter Verbum *Βεδτιασις* accessit, &
Cui suffragatur Epiphanius lib. 2. Tom. 2. con-
tra Arriamanitas: Quapropter, inquit, Domi-
num & Christum Deus fecit, id, quod ex Maria
conceptum & deitati unitum est. *Ἐπὶ τούτῳ*
Epiphanius. Non igitur tam facile de Arianis-
mi suspitione se purgabit Sadeel, ut putat. Pa-
trum testimonijs. Pervertit enim illa & detor-
quet in alienum sensum, menti Patrum contra-
rium.

Ait Sadeel: sequi ex nostra sententia:
Christum esse tantum hominem.

Respondeo. Negatur consecutio. Non
enim dicimus: Humana natura absolute & se-
orsim facta est dominus & Christus. Sed: Je-
sum fecit Christum et dominum. Personam igitur
supponimus: sed addimus iuxta humanam
naturam.

13. *Ἐκ δεξιᾶς τοῦ Θεοῦ* Dextra Dei unitum sibi homi-
nem in Propriam eiecit celsitudinem
per unionem.

Respondet Sadeel, describi unionem.
Et locum intelligi de *Ἐκ δεξιᾶς τοῦ Θεοῦ*: alio-
qui sequi, carnem esse Deum.

Respondeo. 1. Verba non ferre eam
explicationem. Sic enim paulo ante *Νοῦς* *ἡμεῶν*:
Deus exaltari non indiget, cum sit altissimus.
Humanitatem igitur exaltatam intelligit Pe-
trus: exaltatam autem per id, quod Dominus

& Christus factus est. Vide etiam sequentia
ibidem. 2. Non sequi absurda, quæ vult Sade-
el: ut supra sæpe dictum. 3. Sadeelem sibi con-
tradicare. Supra enim negavit: Humanam na-
turam Christi per unionem sedisse ad dextram
Dei: sed per adscensionem ad cælos.

Reprehendit hoc: Caro etiam evecta P. 289
ad dextram: quod sic corrigit: persona est
evecta.

Repondeo. Imò persona est evecta ad
dextram Dei: sed juxta humanam naturam.
Deitas enim evehi non indiget cum sit altissi-
ma. Non igitur sequitur absurdum: quod opi-
natur Sadeel.

14. Caro facta est particeps deitatis. P. 288.

Respondet Sadeel, de unionem intelligi:
ex qua dona consequantur præstantissi-
ma, sed non infinita.

Respondeo ego: Eam responsionem mi-
nime satisfacere tam manifestis Basilij verbis.
An enim deitas significat dona finita? Sic au-
tem Basilius: Humana Domini caro, inquit,
ipsa particeps facta est, particeps deitatis, non
autem propriam suam infirmitatē particeps
communicavit seu tradidit deitati. Hactenus
Basilius. Profecto qui Patrum testimonia in-
spicit & considerat accuratius, ei joculari vide-
tur Sadeel, tam nudis & nihili responsionibus.
Certè enim Patres sic non senserunt. Sed hæc
hactenus.

- P. 281. De voce $\pi\epsilon\rho\iota\chi\omega\sigma\eta\sigma\iota\varsigma$ disputat Sadeel;
 282. quam concludit notare arctissimam unio-
 283. nem: nihil autem facere pro reali idioma-
 tum communicatione.

Respondeo. Verum non ita Damascenus, & Cyrillus & Irenaeus (Nam fuit & ab istis Patribus ea vox usurpata) ad solam unionem accommodarunt: sed & ad effectum unionis: id quod vel hinc est manifestissimum, quod scribit Damascenus lib. 4. cap. 17: Manens etiam post unionem tam natura ipsa incommixta, tam earum proprietates inhabefactae: Caro autem Domini divinis operationibus ditata est, $\tau\acute{\alpha}\varsigma\ \delta\iota\upsilon\iota\acute{\nu}\alpha\varsigma\ \psi\omega\epsilon\gamma\epsilon\lambda\acute{o}\varsigma\ \epsilon\pi\lambda\acute{o}\tau\eta\sigma\iota\varsigma$.

- P. 282. $\tau\acute{\alpha}\varsigma\ \delta\iota\upsilon\iota\acute{\nu}\alpha\varsigma\ \psi\omega\epsilon\gamma\epsilon\lambda\acute{o}\varsigma\ \epsilon\pi\lambda\acute{o}\tau\eta\sigma\iota\varsigma$. Quae verba posteriora cum intelligeret Sadeel totam suam de $\pi\epsilon\rho\iota\chi\omega\sigma\eta\sigma\iota\varsigma$ conclusionem evertere, non iudicavit consultum hoc apponere. Debuisse sane: si quidem Damasceni mentem exprimere voluisset. Videantur autem & cetera Damasceni testimonia in lib. 3. de orthodoxa fide cap. 3. 5. 7. 15. 17. Et Irenaei lib. 3. cap. 12. Et Cyrilli de incarnatione unigeniti cap. 8. Sicut ignis carboni affixus in illum penetrans comprehendit ipsum &c. Idem intellige & de Christo &c. Sadeel respondeat nobis ad hoc: quae & qualis, & quanta sit $\pi\epsilon\rho\iota\chi\omega\sigma\eta\sigma\iota\varsigma$, cum $\epsilon\delta\lambda\omicron\gamma$ & in terris existens & ubique, non nisi in uno aliquo coeli spatio naturam humanam sibi praesentem habet, ex mente Sadeelis & sociorum. $\pi\epsilon\rho\iota\chi\omega\sigma\eta\sigma\iota\varsigma$

is non patitur tō extra : ut λόγος dici debeat esse extra carnem suam in terris. Damascenus & Cyrillus comparationes addibent anime & corporis. & ferri igniti, de quibus supra fusiū dictum fuit.

In syllogismo ἀπαγωγικῷ Sadeelis Elen- P. 284.
chus est consequentis. Non enim sequitur : 285.
Caro est particeps deitatis. Ergo caro est
DEVS : multo minus : Caro est deitas.
Cur non sequatur, supra suo loco dictum est.
Scriptura certē sic non concludit : quicquid
etiam Sadeel argumentetur. Neque sancti pa-
tres sic concludunt. Itaque Sadeelem contra
Scripturam & Patres, ex solo suo & sociorum
ingenio & opinione argumentantem nos non
ferimus. Atque hactenus de objectionibus ex
Patribus.

CAPUT VI.

Colligit Sadeel testimonia antiquitatis pro P. 286.
sua opinione confirmanda : quae magnam par-
tem talia sunt, ut responsione nulla indigeant.
loquuntur enim de differentia tum natura-
rum, tum essentialium proprietatum, in per-
sona Christi. Quam differentiam absit ut qui-
quam vere Christianus neget. Sed argumen-
tum, quod hinc textit Sadeel, fallax est. Ita enim
connectit : Naturae & earum proprietates
distinctae sunt & manent in Christo: Ergo

V s nulla

nulla est realis communicatio idiomatum. Respondimus supra quantum satis videbatur. Quae quidem responsio hic repetenda fuerit. Videamus autem ordine dicta Patrum, quae allegat Sadeel, singula: & brevissime absolvamus.

Dictum Athanasij 1. & 2. loquuntur de essentiali capacitate: quam & nos negamus. Si simpliciter Sadeel intelligere vult, etiam de carne Christi: pugnabunt contra ipsam unionem. Porro quae sit Athanasij tum de ipsa unionem, tum de idiomatum communicatione constans & perpetua sententia, luculentissime potest ex ipsius contra Arianos orationibus cognosci: ut ex alijs etiam operibus. Supra aliquot ipsius testimonia habuimus maxime illustria.

Ad Cyrilli verba ipse Cyrillus optime respondet: qui in Nestorianis recte reprehendit, quod unionem desinebant aequalitatem dignitatis, in Christo facientes alterum & alterum. Quid autem nostrae sententiae cum hoc monstro commune est? Operam det Sadeel cum suis, ut tam sit à Nestorio alienus, quemadmodum nos sumus, per Dei gratiam. Cyrilli de hoc negotio sententia vel ex uno hoc ejus testimonio clarissima est: de recta fide ad Theodosium: quomodo vivificat caro? secundum unionem cum vivente verbo: quod & suae naturae bona proprio corpori communia societ fieri.

Nulla

Nulla res, quæ propria Dei opera
sunt, facere potest, nisi essentialiter Deus
sit. P. 287.

Respondeo. Accipio de omnibus crea-
turis, quæ sunt extra Christum. At caro Chri-
sti, quæ in persona $\rho\epsilon\lambda\omicron\gamma\varsigma$ subsistit, non ex-
tra: an $\epsilon\tau$ hæc caro, inquam, huic sententiæ
subjecta est? Et quomodo vivificabit? à pec-
catis mundabit? mundum gubernabit? &c.
Hæc enim omnia sunt verè opera solius Dei.
Cyrillus hanc suam sententiam non accommo-
dat ad naturam humanam Christi, quemadmo-
dum facit Sadeel. Pervertitur ergo ipsius mens.

Iustinus. Respondeo. Corpus manet
corpus, $\epsilon\tau$ tamen est, vivificum adorandum?
quia Dei corpus. Repetatur hic similitudo Iu-
stini de sole & luce primigenia.

Tertullianus. Respondeo. Neque nos
dicimus carnem Christi evacuatam, sed exor-
natam divina majestate. Et notet Sadeel hæc
verba, quæ citat ipse: Carnem Christi ad dex-
tram Patris præsidere. Suprà enim aliquoties
ea vehementer allatravit.

Damascenus. Respondeo. 1. loquitur
de essentiali seu subjectiva susceptione. Com-
municatio verò idiomatum personalis est.

2. Vivificatio est proprietas $\rho\epsilon\lambda\omicron\gamma\varsigma$, quæ
communicatur carni, nec tamen fit mobilis
transit. Non enim in aliud subjectum
transit.

3. Manse-

3. Manserunt & post unionem tam naturæ ipsæ inconfusæ, quam earum proprietates illæ.

Respondeo. Immediate sequuntur hæc verba apud Damascenum, quæ Sadeel decuravit: Caro autem à Domini divinis operationibus ditata est. Quid autem manifestissime dici pro nobis possit?

Decretum concilij Chalcedonenfis.

Respondeo. Proprietates servantur: & tamen est *συνωμία*. Non enim egrediatur subiecta. Eadem responsio satis facit & alteri.

Pag. 218. Cyrillus. Respondeo, 1. Virtus corporis an est à corpore avulsa? Et num virtus corporis est infinita? quia semper adest omnibus. Capax ergo corpus Christi est infinitum donorum: quod omni conatu oppugnat Sadeel. Loquitur autem Cyrillus de visibili conversatione, quali in terra usus est Christus, cum inter discipulos suos conversaretur. Quid Cyrillus de præsentia Corporis Christi in Cæna & Ecclesia sentiat. Vide in Iohannem lib. 4. cap. 14. lib. 11. cap. 25. & maxime lib. 11. cap. 26. ubi vocat corporalem unionem ad Christum, qua participatione carnis acquiritur. Spiritualem vero unionem appellat, qua Spiritu sancto recepto, et inter nos quodammodo et cum 530 unimur. Vide etiam cap. 27.

Hieronymus. Respondeo. Adscensio in rat, non impedit Christi hominis præsentiam: quæ

qua de re supra fusiis. Vide Hieronymum in 17. caput Ieremie. Et in Epitaphio Paulæ: item ad Philip. 2. cap. et ad Pammachium.

Hieronymus: stultum est illius potentiam unius corpusculi paruitate finire, quem non capit cœlum. &c.

Respondeo. Omnia hæc Hieronymi, edendunt, τὸν λόγον non esse factum finitum ex unione cum finita carne: id quod à nobis etiam negatur. Porro, quæ sit Hieronymi de omnipræsentia mens & sententia, non opus est ex obscuris coniectare phrasibus, sed constat clarissimis testimoniis. Afferuit Hieronymus (sed perperâ) sanctorum ubiuitatem: & neget omnipræsentiam Christi, quæ homo est? & quod hic ait: Deus totus ubiq; est, dicat Sadeel: totusne in carne λόγος, vel totus extra? pro nobis ita respondet Apostolus: tota plenitudo deitatis habitat in Christo (id est corpore Christi tanquã templo) σωματικῶς. Coloss. 2. Nec tamen quisquam dixerit sanus finire λόγον paruitate corpusculi &c.

Sequens dictum loquitur de essentiali natura. P. 219.
variæ discrimine: quod & nos urgemus contra Eutychen: pertinetq; ad primum gradum νομοματίας: de quo consentimus.

Omnia quæ erant deitatis in hominem demigrasse:

Respondeo. Contra Eutychen dictum est afferentem essentialem transfusionem & demigra-

migrationem proprietatum divinarum in carnem assumptam : à qua cum simus alienissimī, quid opus est ficta accusatione?

P. 189. Irenæus. Respondeo. Testimonium id insigne est, maxime si ea, quæ præcedunt, conjunxeris. Quæ verò per Deum est illa conclusio? Ergo Christus est omniscius secundum deitatem. An forte sunt, qui id negent? sed negare hinc Sadeel conatur. Christi, quæ homo est, esse omniscium. At suprà concesserat. Negat ergò & affirmat; quando & ubi libet. Absit autem ab Irenæo ut omniscientiam Christo homini deroget; quin asserat potius firmissimè: ut patet ex hoc ipso loco & testimonijs alijs clarissimis. Asseverat enim hic Irenæus, Christum unctum esse Spiritu Dei, secundum quod erat ex radice Iesse, & filius Abrahamæ &c.

Tertullianus: Virtutes Spiritum Dei, passionibus carnem hominis probaverunt.

Respondeo: Distinguit proprietates, & ex ijs naturas: quod idem & nos facimus in primo gradu κολωβίτας.

Conclusio autem Sadeelis quidnam sibi vult? Ergò miracula Christi ad ipsius divinam naturam referenda. Sanè divina natura operatur miracula: sed ex hac origine ad ipsam etiam carnem vis miraculorum promanat. Quod etsi suprà videri volebat non negare,

gare, negat tamen hic obliquo isto concludendi genere, quod cum ipse frequenter usurpet, carpere tamen audeat in nobis, ut scilicet Achivi plectantur, quicquid reges delirant.

Ad Tertullianum porro quod attinet, ait ille de Trinit: spiritus venit super Christum, habitans in solo Christo plenus ac totus, cum tota sua redundantia cumulatè admissus, &c. Ergo cum λόγος humana natura omnipræsens est: quia extra eam λόγος ne cogitari quidem debet.

Nazianzenus. Respondeo. Naturales describit proprietates. Quid autem illud contra communicationem idiomatum? Vtrunque enim scriptura ponit. Sadeel autem tollit alterum. Nazianzenus Epistola 1. ad Cledonium. Si quis dixerit deitatem λόγος nudam esse à corpore, & non cum corpore, quod assumpsit, esse, ac rediturum: non videat gloriam adventus ejus. P. 289.

Theodoreus. Respondeo. Corpus everti negamus, vel ejus substantiam mutari. P. 289.
290. Si maxime dicatur esse præsens in Ecclesia. Non enim omnipotentiae limites fixit Christo Sadeel, ut non possit corpus suum sistere ubi velit. Theodoreus dialog. 2. Corpus Christi mansit quidem corpus, verum divina gloria impletum. Idem Psal. 21. Clarum est, quod quatenus homo, est caput nostrum, &c. At certe, Sadeel, caput non est à corpore suo avulsam.

Fulgen.

Pag. 290.

Fulgentius. Respondeo. 1. Mansit veritas corporis: et tamen accepit vivificationem, omnipotentiam &c. 2. Distinguntur naturales proprietates, sicut & nos distinguimus. Retinemus enim differentiam proprietatum: & tamen est *κοινωνία*.

Cyrillus. Respondeo, 1. Non negat praesentiam carnis, quae est ex unione: sed eam, quae est carni essentialis. Adscensus autem non impedit praesentiam, sed promovet. 2. Locum seu ubi etiam nos corpori Christi tribuimus in caelo, sed negamus hinc consequi: non posse Corpus Christi, iuxta promissionem, esse praesens in cena & Ecclesia.

P. 291.

Nicetas. Respondeo. proprietates corporis minimè tollimus, sed servamus in ipsa etiam unione & *κοινωνία*.

Augustini locus prolixior est: cuius ac-

Pag. 291. curata explicatio requiratur ex refutatione Or-

282. 293. thodoxi consensus pag. 87. 105. 289. item: 26.

&c. Ego breviter respondeo. Corpus Christi nō est in terris praesens praesentia corporis, id est tali praesentia, quae pendeat ex modo corporis seu essentiali proprietate corporis: Verū praesentia Maiestatis, id est, quae depēdet ex unione personali et sessione ad dextrā DE I. Atque hoc manifestū evadit ex allegatione dicti: Ego vobiscum, ubi certè non excluditur humanitas, sed necessariò includitur: quemadmodū totus ibi contextus evincit. Nec movet nos Sadeelis responsio,

maiestas.

majestatem referentis ad divinam naturam. Quæro enim ego: Annon particeps illius divine majestatis Caro per unionem facta est? Quod quia negare nemo Christianus debet: firma perstat nostra sententia: Christum quæ homo est, præsentem esse Ecclesiæ modo majestatis, seu dextræ DEI. Id est, præsentiam illam dependere ab unionem hypostaticam & sessione ad dextram DEI. Porro quæ sit Augustini hac de re sententia: colligi vel hinc satis potest, quod Sacramentum cenæ constare dicitur duabus rebus: pane, vino: Et: Corpore et sanguine Christi invisibili. Sed hæc omnia fusiùs in Orthodoxi consensus refutatione.

Corpus Christi in uno loco esse. P. 294.
portet. 294.

Respondeo. Potest. Hoc sensu. Etsi corpus Christi in cælo tantum est visibile: in Ecclesiâ invisibile: tamen si vult potest certe Christus corpus suum visibiliter exhibere in uno aliquo certo loco: quemadmodum Paulo se videndum obtulit in via Damascena Act. 9.

Cætera Augustini dicta loquuntur de corpore naturali, secundum naturales proprietates. ubi nos etiam consentimus. At non hinc sequitur: Ergo corpus Christi vi unionis hypostaticæ non potest adesse Cenæ & Ecclesiæ. Sed enim philosophicè etiam ultima cæli sphaera non est in loco: quia à nullo alio corpore ambitur: alioqui

alioqui progressus fuerit in infinitum. Sed hoc alibi fufius.

De fontibus errorum.

P. 196. 1. *κοινωνία ἰδιωματῶν.*

Respondeo. Nos non ex hoc loquendi genere, sed ex firmis scripturae testimonijs nostrā doctrinam extruimus. Vtimur autem etiam pia antiquitatis consensu, quando congruit cum scriptura.

Κοινωνία num tantum transitive accipiatur, supra monstravimus. Ipsi Sadeelis socij hac parte multum à Sadele dissentiunt. Atque hæc Cyrilli & Damasceni phrasis: *ἀ- γ- & communes facit glorificationes & operationes suas cum carne.* Iustinus utitur verbo *μεταλαμβάνει*: Eusebius *μεταδίδοναι*. Athanasius *πληροῦν*. Basilius *κοινωνεῖ μετὰ δίδοναι*, *μετέχει*. Damascenus *πλάττει* &c.

P. 297. 2. Distinctiones illæ pleræque ex scriptura sunt desumptæ, & Patribus etiam usitatæ: quas nondum expugnavit Sadeel, ut maxime vocet obscuras, ἀντιστοιχίας, contrarias scripturæ. Non enim probavit: ut patet ex superiore disputatione, suo loco.

Respectus, quos tollit Sadeel, si non sunt: annio salva esse non potest.

An duo sint actus in corpore Christi, naturalis & personalis, demonstratum esse P. 298. spero, sic ut nisi concedat Sadeel, necessario tollat unionis mysterium.

3. Significatio propria nominum certe à Sadeele & socijs ejus pervertitur, non à nobis, id quod tota praxis sacramentaria abunde testatur.

4. Quod ipsum de obscuris loquendi generibus verum est, quæ operculum sunt Sadeele & sophistices, id quod sæpe est à nobis annotatum.

5. Confusionis præsentiae & subsistentiae reus est Sadeel, quod perspicuis ipsius verbis demonstravimus: non nostri doctores, qui ista tanquam causam & effectum distinguunt. Quod attexitur de ratione unionis, diximus eam esse non in sola proprietatum conservatione, sed etiam in eo vivo.

6. Nec excurrimus extra propositæ quæstionis metas, sic colligendo: Christus, P. 299. quæ homo, potest esse ubique: Ergò & in Ecclesia & cæna. Sed pervertit Sadeel statum. Directum enim illud argumentum est contra blasphemam illam vocem: DEVM omnipotentia non posse efficere, ut unum corpus sit simul in duobus locis.

7. De phrasium proprietatibus idem respondeo, quod ad caput 3. de proprijs signifi-

X 2 cationi-

cationibus nominum. Porro accurate distinguimus inter τὸ εἶναι DEI, & εἶναι humanæ naturæ Christi, sive simpliciter, sive cum adjectione.

8. In unione urgemus & τὸ ἀδιασάτως & τὸ ἀσυγχύτως. Sadeel τὸ ἀσυγχύτως sic urget, ut neget τὸ ἀδιασάτως. Facit enim manifestam διασάσιπ inter λόγον & carnem: hanc quidem uni loco in cælis alligando, istum infinitis locis extra carnem asserendo.

9. Regula Sadeelis (Quædam dici de Christo, quæ seorsim nec ad λόγον, nec ad humanam naturam pertineant.) lubrica est, & operculum est impietatis. Conatur enim Sadeel excludere hoc prætextu humanam Christi naturam ab omnibus divinis operibus & honoribus. Suprà autem hoc etiam theorema examinatum fuit.

P. 301. Ad generalem conclusionem respondeo: Negando antecedens. Nec enim scripturis niti-
tur Sadeelis dogma, nec ἀναλογία fidei: nec argumenta nostra soluta sunt. Igitur quod ille assumit (falsò) de suo errore; Id ego verè applico ad nostram veram sententiam.

Augustanæ Confessionis & Libri Christianæ Concordiæ doctrina de Iesu Christo, DEO & Homine, consentit cum Verbo DEI, cum analogia fidei, cum testimonij primitivæ Ecclesiæ. Ergò vera est.

DEVS,

DEVS, qui est Veritas,
 conseruet nos & sanctificet in
 veritate sua per Iesum Chri-
 stum saluatorem nostrum: cui
 sit laus & honor & potentia,
 & maiestas, & gloria in
 secula seculorum,
 AMEN.

Ἐν αἰῶνι καὶ ἀμήν.

